

BEYNİMİZ GERÇEKLİĞİ NASIL ALGILAR?

ŞİİRİ ANLAMAK

MATHEMATICS

GURBETÇİLER

YÜKSEKLERE
YOLCULUK

İMPARATORLUĞUN GÖRSEL
DİLİ HATTATLIK

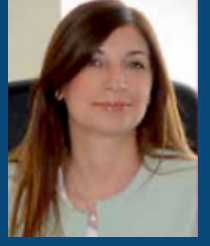
İÇİNDEKİLER

Ön Söz- Ebru BEKİL 3
Bir Ağaçla Başlayan Gelecek: Gençliğin Çevreye Bakışında Doğaya Sorumluluğu 4
Her Telden Bağış Gecesi- Ceylin ÖK 8
Bir Yerde Bir Kız Doğdu- Nisanur KARABULUT 10
Şiiri Anlama- Efehan YAVAŞ 12
Gurbetçiler- Timur BİLGİN 14
Türkçenin Zengin Dünyası ve İfade Gücünün Derinlikleri- Naz ÜNAL 16
Biyokimya ve Hayatımızdaki Yeri- Kuzey BABAÖĞLU 17
The Mole in Chemistry- Timur BİLGİN 18
Kuantum Tünelleme İmkansızın Ötesi- Kayra Eray MERMER 19
Kayseri Uçak Fabrikası- Akın TORLULAR 20
Homojen Ulus İnşasından Sosyo-Ekonomik Dönüşüme- Batuhan ABAZA 22
Ekonomik Refah, Enerji Politikaları ve Çevresel Sürdürülebilirlik İlişkisi- Berk İLHAN 23
Bir Ekonomik Beka Meselesi- Kerem AKIT 24
Türk Sanayileşmesinin Mirası Paşabahçe Cam Fabrikası- Sarp YILMAZ 25
Atatürk'ün Yer Altındaki Mirası: Etibank'ın Doğuşu ve Dönüşümü- Zeynep Emel BOCAN 26
Ekran Işığında Solan Kitap Sayfaları- Nisanur KARABULUT 27
Sümerbank: Bir Cumhuriyet Rüyasının Kumaşı ve Bozkırdaki Sanayi Devrimi- Yağmur GÜLEÇ 28
Geometri ve Matematik Arasındaki Derin Bağlantı- Kaan BOZKURT 29
Sonsuzluk Otel- Ela ALTUNAY 31
Mathematics- Alp ALPER 32
Uçlu Kalemin Matematikle Olan İlişkisi- Beyza GÜLDÜR 34
Altın Oran- Deniz Ali HAŞAL 35
Beynimiz Gerçekliği Nasıl Algılar? 36
Hiçliğin Faktöriyeli: 0! Nasıl 1 Olur?- Sabrina Duru MERİH 38
Sessiz Bir Direnişin Güçlü Kalemi: Fatma Aliye Hanım- Bahar YÜKSEL 39
Ben- Evren ÇİÇEKÇİ 41
Yükseklere Yolculuk- Aysu Rose NALÇAKAR 42
Kuantum Tünelleme İmkansızın Ötesinde- Kayra Eray MERMER 44
Why Aechmea Gamosepala is Called The Matchstick Plant- Evren ÇİÇEKÇİ 45
Dalağımız Neden Şişer- Utku APTİ 46
Üçüncü Boyutun Ötesi- Batu OVACIK 47
The Physics Behind Chernobyl Explained- Yağız Ali ERCAN 49
Gençler Neden Daha Az Kitap Okuyor?- Eray Bartu AKSOY 51
Sanal Kimlikler ve Gerçek Benlik Arasındaki Uçurum- Melih UMUT SAVAŞ 53

Türk Sinemasının Kalbi Yeşilçam- Evren ÇİÇEKÇİ 54
Essential Study Habits to Be a Successful Student- Defne Arya DÜZGÜN 56
Taking Care of Our School Facilities- Deniz Yusuf ÇAYCI 57
Uşak Şeker Fabrikası: Girişimin ve Ekonomik Bağımsızlığın Simgesi- Zeynep KOCABAŞ 58
Relationship Between Success and Conditions of Schools- Efe ORAL 59
The Importance of a Positive Learning Environment- Elif İlay NESİPOĞULLARI - Yonca GACAL 60
İlyada Üzerine- Efehan YAVAŞ 61
Silent Witnesses- Ege DUMAN 63
İlk Çağlarda Anadolu'da Kadın Figürü- Elfin AKPINAR 65
Türklerin İslamiyeti Kabulü ile Türklerin Siyasi, Sosyal ve Kültürel Dönüşümünün Analizi- Evren ÇİÇEKÇİ 67
İmparatorluğun Görsel Dili Hattatlık- Kayra Eray MERMER 69
Notalama Sisteminin İcadı ve Müziğin Kalcılığı Üzerine Etkileri- Yağmur GÜLEÇ 71
Math in Real Life- Hande Erva TOKUÇ 72
Matematiğin Günlük Yaşamımızdaki Etkileri- Mehmet BACA-KOĞLU 73
Fast Fashion und ihre Folgen für die Umwelt- Ayla TÜRK 74
Auf der Suche nach der verlorenen Karte- Alya Hüma ALTUN 75
Die Stadt der Vergangenheit Schiltach- Erva DOĞAN 76
Sosyal Medya Edebiyatı Zayıflatıyor mu?- Onur ARSLAN 77
Nart Destanları: Kafkasya'nın Kahramanlık Hikâyeleri- Sinemil İkim OLGİNER 79
TED Bursa Global Citizenship Club 80
Bursa'da Bıçakçılık- Kuzey KOPARAL 82
1518 Strasbourg Dans Salgını- Mustafa ÜNAL 84
Bu Yazımızda Biraz Tiyatro Konuşalım- Hazan SOLAKOĞULLARI 85
Her Sorunun Bir Damla Bedeli Var- Senay ŞENYILDIZ 87
Soruların Peşinde Bir Düşünür: Sokrates- Nazlı Ece TURAN 88
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının Ekonomik İstikrar Üzerindeki Stratejik Rolü- Ayşe ÖZTÜRK 89
Mandelbrot Kümesi- Esila AYCIL 90
Courrier du Futur- Gelecekte Posta 91
Cumhuriyet'in Çelik Kanatları: Türk Tayyare Cemiyeti 94
Fatih Sultan Mehmet Dönemi Kültür, Sanat ve Bilim- Yavuz Emir CENAN 96
Sur la Trace de l'Instant: La Magie du Haiku / Anın İzinde: Haiku'nun Büyüsü 99

EK - SÖZCE DERGİSİ - Deniz Türk - Ali SEVİNDİK

ÖN SÖZ

EBRU BEKİL
ORTAOKUL- LİSE MÜDÜRÜ

Bir eğitim ve öğretim yılını daha tamamlarken öğrencilerimizin bilgiyle beslenen merakını, emekle şekillenen başarılarını ve geleceğe dair kurdukları hayallerini paylaştıkları yeni sayımızda sizlerle buluşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Yaz tatiline adım attığımız bu günlerde hazırladığımız dergimiz, yıl boyunca biriken düşüncelerin, araştırmaların ve üretimlerin değerli bir yansıması niteliğindedir.

Geçmişini bilen toplumlar, geleceğini daha sağlam temeller üzerine inşa eder. Tarih yalnızca yaşanmış olayların kaydı değil insanlığın ortak hafızası, kültürlerin mirası ve geleceğe uzanan en güçlü köprüdür. Köklerimizi tanımak ve geçmişi bilerek anlamak, bizi biz yapan değerleri korurken değişen dünyaya güvenle uyum sağlayabilmenin de temellerini oluşturur. Bu sayımızda tarihin ışığında geçmişi yeniden değerlendirirken, geleceğe uzanan yolun ancak güçlü bir tarih bilinciyle aydınlanabileceğine inanıyoruz.

İçinde yaşadığımız dünya ise bizlere emanet edilmiş ortak bir yaşam alanıdır. Çevreyi korumak yalnızca doğal kaynakları korumak değil yaşamı, biyolojik çeşitliliği ve gelecek nesillerin haklarını da korumaktır. Sürdürülebilir bir gelecek, bireysel farkındalıkla başlayan ve toplumsal sorumlulukla büyüyen bir yolculuktur.

Çevre ve sürdürülebilirlik, dergimizin önceki sayılarında da önemle ele aldığımız, üzerinde düşünmeyi ve üretmeyi sürdürdüğümüz temel konular arasında yer almaktadır. Bu sayımızda da öğrencilerimizin kaleme aldığı yazılar aracılığıyla doğayla kurduğumuz ilişkinin önemine, çevresel sorumluluk bilincine ve sürdürülebilir yaşam anlayışına yeniden dikkat çekiyoruz.

İnsanlık, bugün tarihin en büyük teknolojik dönüşümlerinden birine tanıklık ediyor. Yapay zekâ ve dijital teknolojiler yaşam biçimlerimizi, öğrenme süreçlerimizi ve çalışma alışkanlıklarımızı yeniden şekillendiriyor. Ancak teknolojiyi anlamlı kılan; onu geliştiren insan aklı, etik değerler ve toplumsal fayda anlayışıdır. Okulumuzun eğitim anlayışı, öğrencilerini yalnızca teknolojiyi kullanan bireyler olarak değil bilimsel düşünceyi benimseyen, eleştirel düşünebilen, sorgulayan ve teknolojiyi insanlığın yararına üretebilen bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Bu sayımızın hazırlanmasında emeği geçen tüm öğrenci ve öğretmenlerimize teşekkür ediyor, sayfalar arasında yapacağınız yolculuğun sizlere yeni bakış açıları kazandıracığına inanıyorum.

Hepinize sağlıklı, huzurlu ve mutlu bir yaz tatili dilerim, keyifli okumalar...

BİR AĞAÇLA BAŞLAYAN GELECEK: GENÇLİĞİN ÇEVREYE BAKIŞINDA DOĞAYA SORUMLULUĞU

TED Bursa Kolejinin gelenekselleşen deneme yarışması, 2026 yılındaki “Bir Ağaçla Başlayan Gelecek: Gençliğin Çevreye Bakışında Doğaya Sorumluluğu” konusu ile yazılmış birbirinden nitelikli denemeler arasından seçilerek sonuçlandı.

Gençlerin araştırma ve sorgulama becerilerini ürüne dönüştürdükleri, farkındalık geliştirdikleri deneme yazma yarışmasına bu sene de çok nitelikli yazılarıyla TED okullarından yoğun katılım sağlandı. Yarışmaya katılan tüm öğrencilere, sınıflarında bu farkındalığı yaşatan öğretmenlere teşekkür ederiz.

Yarışmamızda dereceye giren öğrenciler:

1.lik alan öğrenci:

Derin YELMEN

TED Eskişehir Koleji Anadolu Lisesi

“BİR AĞAÇ, BİR NEFES, BİR GELECEK”

2.lik alan öğrenci:

Ecem Duru ÇELİK- TED Ankara Koleji

“YEŞEREN GELECEK, BÜYÜYEN UMUTLAR”

3.lük alan öğrenci:

Defne Ebru TEKİNARSLAN

TED Mersin Koleji

“BİR TOHUMUN SESSİZLİĞİ:

GELECEĞİN KÖKLERİ GENÇLİKTEDİR”

BİR AĞAÇ, BİR NEFES, BİR GELECEK

Dünya, üzerinde yürüdüğümüz basit bir toprak parçasından çok daha fazlasıdır. O; nefes alan, hafızası olan ve her bir zerresinde hayatın şifrelerini taşıyan devasa bir organizmadır. Ancak modern zamanın gürültüsü içinde bizler, bu muazzam dengenin bir parçası olduğumuzu unuttuk. “Gelecek” kelimesini kurarken aklımıza hep metalik parlaklıklar, uçan araçlar veya dijital dünyalar geliyor. Oysa asıl gelecek, bir fidanın toprağı yırtıp göğe uzandığı o sessiz ama görkemli anda gizlidir. Gençlik olarak bizler, tarihin en kritik eşiğinde duruyoruz: Ya bu doğa felaketine seyirci kalacağız ya da köklerimize sahip çıkarak yeşilin devrimini başlatacağız.

Doğaya karşı sorumluluğumuz, bize okul sıralarında öğretilen bir “sosyal sorumluluk projesi” değildir. Bu, bir hayatta kalma mücadelesidir. Atalarımızın “Doğa bizimdir.” yanılığısıyla hoyratça harcadığı kaynakların faturasını bugün biz ödüyoruz. Ancak suçlamak en kolaydır; asıl zor ve onurlu olan, bu enkazın içinden yeni bir orman filizlendirmektir. Bir ağaç dikmek, sadece karbon salınımını azaltmak değil, aynı zamanda egolarımızı bir kenara bırakıp bizden sonraki nesiller için bir fedakârlık yapmaktır. Bu, bencillığe karşı vurulmuş en büyük darbedir.

Şehirler büyüdükçe ruhlarımızın daraldığını hissediyoruz. Gökyüzünü dilimleyen gökdelenlerin arasında, bir ağaç gölgesinin huzuruna hasret kalıyoruz. İşte tam bu noktada gençliğin sorumluluğı başlıyor. Bizler, teknolojiyi ve bilimi doğayı sömürmek için değil, onu onarmak için kullanmak zorundayız. Bir lise öğrencisi olarak her sabah yürüdüğüm yolda gri binaların arasından fırlayan bir çınar gördüğümde, onun direnişine hayran kalıyorum. O ağaç, modern dünyanın tüm baskısına rağmen “Buradayım ve yaşamaya devam edeceğim.” diyor. Bizim sorumluluğumuz da tam olarak budur. Her sabah yürüdüğüm yolda, gri betonların arasından fırlayan o küçük, cılız filizi görüyorum. Her gün geçerken ona “Hala hayatta mısın?” diye içimden soruyorum; o ise modern dünyanın tüm baskısına rağmen başını biraz daha güneşe çevirerek “Buradayım ve yaşamaya devam edeceğim.” diyor. Bizim sorumluluğumuz da tam olarak şudur: Yaşama şans vermek.

Doğa sevgisi, sadece romantik bir duygu değildir; bilinçli bir eylemdir. Plastik bir şişeyi yere atmamanın ötesine geçmeli, tüketim çılgınlığının bizi köleleştirmesine izin vermemeliyiz. Bir ağaçla başlayan gelecek vizyonu, sistemin bize dayattığı “Daha fazlasına sahip ol.” mantığını yıkar. Çünkü bir ağaç, kendisine verilen bir damla suyu koca bir gölgeye, bir miktar karbondioksiti ise hayat veren oksijene dönüştürür. Doğanın bu cömertliği karşısında bizim cimri kalmamız, insanlığımıza yakışmaz. Gençlerin enerjisi, bu dönüşümü sağlayacak olan yegâne güçtür. Gelecek, uzak bir tarihte aniden karşımıza çıkmayacak; o, bugün yaptıklarımızın bir birikimidir. Bugün diktiğimiz her fidan, yarın kavurucu sıcaklarda bir sığınak olacak. Bugün koruduğumuz her su kaynağı, yarının susuzluğunu dindirecek. Biz gençler, doğayı sadece korunması gereken bir “alan” olarak değil, birlikte yaşanması gereken bir “ev” olarak görmeliyiz. Sorumluluğumuz sadece ağaç dikmekle sınırlı kalmamalı; çevresindeki ekosistemi, böceğiyle, kuşuyla, akarsuyuyla bir bütün olarak kucaklamalıyız. Modern insan, doğadan koptuğu ölçüde kendisine yabancılaştı. Toprağı dokunmayan ellerin, kalbe dokunması zordur. Bizim neslimiz, dijital ekranların arkasından çıkıp toprağın kokusunu içine çekmelidir. Geçen hafta okul çıkışı toprağı kazıp ellerim çamur içinde kaldığında, ekran başında geçirdiğim saatlerin ne kadar boş olduğunu hissettim; o an toprakla aramda kurduğum bağ, herhangi bir bildirim sesinden daha gerçekti. Bir ağacın büyümesini izlemek, sabrı ve emeğin değerini öğretir. Sabretmeyi bilmeyen bir gençlik, kalıcı bir gelecek inşa edemez. Doğa bize yavaşlamayı, dinlemeyi ve uyum sağlamayı öğretir. Eğer geleceğin liderleri, sanatçıları ve mühendisleri olacaksak bu dersleri doğanın okulunda almalıyız.

Sonuç olarak, bir ağaçla başlayan gelecek, sadece çevreci bir slogan değil, bir yaşam felsefesidir. Biz gençler, bu dünyanın efendileri değil, koruyucularıyız. Doğaya karşı duyduğumuz sorumluluk, kendimize duyduğumuz saygının bir yansımasıdır. Elimizde bir fidanla toprağı eğildiğimizde, aslında kendi geleceğimize selam veriyoruz. Kıyametin kopacağını bilsek bile elimizdeki fidanı dikmeyi öğütleyen bir medeniyetin mirasçıları olarak umutsuzluğı teslim olamayız. Çünkü her fidan, betonun sessizliğine karşı yükselen canlı bir cevaptır. Her yaprak, yarının nefesine yazılmış yeşil bir mektuptur. Unutmayalım: Bir ağaç yalnızca toprağı dikilmez; insanın vicdanına, umuduna ve geleceğine de kök salar. Bugün koruduğumuz her ağaç, yarına bırakacağımız bir nefes; sevgiyle büyüttüğümüz her fidan, insanlığa uzanan bir gelecek olacaktır. Çünkü gerçek gelecek, bir ağaçla başlar bir nefesle çoğalır ve sorumlulukla yaşar.

YEŞEREN GELECEK, BÜYÜYEN UMUTLAR

Hiçbir ağacın gölgesinde oturup rüzgârın yapraklarla fısıldaşmasını dinlediniz mi? O anlarda zaman sanki yavaşlar, dünya biraz daha sessizleşir. İnsan, kalabalıkların ve düşüncelerin gürültüsünden uzaklaşıp kendine döner. Toprağın o kendine özgü kokusu, yaprakların narin hışırtısı, güneşin dalların arasından süzülen sıcak ışığı... Doğa, insana yalnızca bir yaşam alanı sunmakla kalmaz; aynı zamanda ona huzur veren, içini dinlendiren ve kendini yeniden bulmasını sağlayan eşsiz bir yuvadır. Belki de bu yüzden en huzurlu anlarımızda kendimizi hep doğanın içinde buluruz. Çünkü insan, aslında ait olduğu yere dönmek ister.

Bir ağaç sadece toprağa kök salmış bir canlı değildir. O, zamanın ve yaşamın bir gölgesidir. Gökyüzüne uzanan dallarıyla hayallerimizi, toprağa sıkıca tutunan kökleriyle geçmişimizi simgeler. Ağacı dikmek ise yalnızca bir fidanı toprağa bırakmak değil, geleceğe umut ekmektir. Ama önemli olan, o ağacın temsil ettiği sorumluluğu hissedebilmektir. Çünkü doğayı korumak, sadece bugün değil, yarınları da düşünmeyi gerektirir. Bir ağacı izlerken sabrı öğreniriz; mevsimler değişirken onun da değiştiğini görürüz. Kimi zaman yapraklarını döker, kimi zaman çiçek açar. Ama her defasında yeniden başlar.

Bir “ağacın” hikâyesi, “insanın” hikâyesine çok benzer. Her şey küçücük bir tohumla başlar. Belki kimsenin fark etmediği, değersiz gibi görünen bir başlangıç... Ama o küçücük tohumun içinde kocaman bir yaşam saklıdır. Doğru toprağı, doğru ışığı ve biraz sabrı bulduğunda büyür, gelişir, kök salar, tıpkı hayallerimiz gibi... Bazen fırtınalara yakalanır, bazen dalları kırılır, bazen kuraklıkla sınanır. Ama yine de vazgeçmez. Çünkü büyümek, direnmek ve var olmak onun doğasında vardır. Bir ağacı büyütmek ne kadar emek ve sabır istiyorsa bir geleceği inşa etmek de o kadar fedakârlık ister. Ve en güzel yanı şudur: O ağaç büyüdükçe sadece kendini değil, etrafındaki her şeyi de güzelleştirir, dönüştürür, yaşatır. Gölgesinde dinlenen bir insan, dalında yuva yapan bir kuş, toprağında can bulan sayısız canlı... Bir ağacın varlığı, aslında küçük bir dünyanın varlığıdır.

Bugün biz gençler, belki de insanlık tarihinin en kritik dönemlerinden birinde yaşıyoruz. Bir yanda baş döndürücü bir hızla ilerleyen teknoloji, diğer yanda giderek yorulan, nefesi daralan bir doğa... Kuruyan göller, yok olan ormanlar, kirlenen hava, tükenen kaynaklar... Çocukken koşarak oynadığımız sokakların yerini beton duvarlar alırken, kuş seslerinin yerini makinelerin gürültüsü dolduruyor. Bunları görmek insanı derinden etkiliyor. “Ben ne yapabilirim ki?” diye düşünürüz. Ama belki de sormamız gereken asıl soru şudur: “Ben hiçbir şey yapmazsam ne olur?”

Belki tek başımıza dünyayı bir anda değiştiremeyiz. Ama kuşların cıvıltısını geri getirebiliriz. Belki bütün ormanları kurtaramayız ama bir fidanın hayata tutunmasını sağlayabiliriz. Belki tüm kirlenmeyi durduramayız ama kendi tüketimimizi değiştirebiliriz. Plastik kullanımını azaltmak, suyu bilinçli kullanmak, bir ağaca sahip çıkmak... Bunlar küçük gibi görünür ama aslında büyük değişimlerin ilk adımıdır. Çünkü her büyük dönüşüm, küçücük bir farkındalıkla başlar ve o farkındalık, bir kalpten diğerine yayılarak büyür. Doğaya karşı sorumluluğumuz sadece onu korumak değildir; onunla yeniden bağ kurmaktır. Çünkü insan doğadan uzaklaştıkça kendinden de uzaklaşır. Belki de bu yüzden bazen içimizde tarif edemediğimiz bir eksiklik hissederiz. Oysa bir ağaca dokunmak, çıplak ayakla toprağa basmak, çimlerin üzerine uzanmak, gökyüzüne uzun uzun bakmak... Bunlar ruhumuzu onaran, bizi yeniden tamamlayan şeylerdir. Doğadaki küçük şeyleri fark etmek bile hayatın değerini anlamamızı sağlar.

Bir an hayal edin. Yıllar geçmiş. Doğa yeşiller içinde. Çocuklar ağaçların etrafında koşuşturup oyun oynuyorlar. Çiçekler yüzünü güneşe çevirmiş sanki gülümsüyorlar. Kuşların cıvıltısı, çocuk kahkahaları... İşte o zaman anlıyorsunuz başardığınızı, geleceğe yepyeni bir dünya bıraktığınızı. Sonuç olarak, bir ağaç yalnızca doğaya değil, insanlığa da hizmet eder. Gölgesiyle serinletir, nefesiyle yaşatır, varlığıyla umut verir. Ve belki de doğanın bize verdiği en büyük ders şudur: Küçük başlayıp büyük etkiler yaratmak mümkündür. Eğer biz gençler bugün bu sorumluluğu içtenlikle üstlenirsek, yarın daha temiz, daha yaşanabilir, daha umut dolu bir dünya kurabiliriz.

Unutmayalım: Dünya bize ait değil, biz dünyaya aitiz. Ve bazen koca bir geleceği değiştirmek için gereken tek şey küçücük bir tohumdur.

BİR TOHUMUN SESSİZLİĞİ: GELECEĞİN KÖKLERİ GENÇLİKTEDİR

Bir gün, bir güz vakti... Kimsenin fark etmediği sessiz bir köşede, bir kuşun gagasından düşen küçücük bir tohum toprağa ulaştı. Ne bir tebrik vardı ne de bir alkış. Onu izleyen tek bir göz bile yoktu ama o tohum aslında sessizce bir geleceğin ve koca bir neslin başlangıcıydı. Doğanın bu en mütevazı anı, aslında evrenin en büyük mucizelerinden birini fısıldıyordu: Her büyük çınar, bir zamanlar toprağın altında kimsesiz duran o tohumdu. Bugün biz gençler, aslında tam da o tohuma benziyoruz. Modern dünyanın gürültüsü içinde bazen küçük görülüyor, yoruluyor; kimi zaman ise etkisiz ve değersiz sanılıyor. Oysa unutulmuş bir gerçek var: Her tohum, içinde devasa bir ormanı yaşatacak potansiyeli ve gücü barındırır. Tıpkı bir ağacın sarsılmaz bir kararlılıkla yere tutunması gibi bizlerin de kendi toprağımıza kök salması gerekir. Bu kök salma süreci ise önce kendi benliğimize, sonra değerlerimize ve sevdiğimizimize sahip çıkmakla başlar.

Doğa yalnızca bir manzara ya da bir oksijen kaynağı değildir. O; bize nefes almayı, sabretmeyi, her kışın ardından yeniden filizlenmeyi öğreten kadim bir öğretmendir. Ancak bugünün dünyasında, ruhsuz beton yığınlarının arasında yeşili unutturken aslında kendi doğamızı ve insani inceliklerimizi de kaybediyoruz.

Gökyüzüne bakıp bir kez olsun şükretmeyi bilmeyen, doğanın sunduğu o yalın mucizelerle mutlu olamayan bir nesle dönüşmek, geleceğe dair en büyük tehdittir. Bir ağacın kesilişini izleyip sessiz kalmak, sadece bir bitkinin yok oluşuna değil, bir katliama ortak olmaktır. Zira doğaya sırtını dönen insan, aslında kendi nefesinin kesilmesine göz yumuyor demektir. Gelecek, bizlere bırakılmış sıradan bir miras değil, kutsal bir emanettir. Üzerinde yaşadığımız bu topraklar kolay kazanılmadı; onlarca yılın emeğiyle, nice fedakârlıklarla ve dökülen her damla alın teriyle yoğruldu. Emanet, korunmadığında anlamını yitirir ve kaybolur. Bugün bir ağacı koruma sorumluluğunu üstlenemeyen bir bireyin, yarın kendi yaşamını, vatanını ve değerlerini koruması imkânsızdır. Doğaya sahip çıkmak, aslında bu kutsal emanetin ruhunu yaşatmaktır.

Belki de her büyük değişim, tek bir adımla, tek bir ağaçla başlar. Bir fidan dikmek, yere atılan bir çöpü kaldırmak ya da bir başkasını nazikçe uyarmak; bunlar küçük eylemler gibi görünse de aslında birer irade beyanıdır. Bize verilen akıl ve irade, doğruyu yanlıştan ayırmak ve korumak içindir. Doğayı sadece izlemek yetmez, onu iliklerimize kadar anlamak ve onunla bir bütün olduğumuzu kavramak gerekir.

Sonuç olarak küçük görünen her adım yarının büyük dönüşümlerine gebecektir. Gelecek, toprağa düşen o tohum gibi sessizce başlar, ancak onu büyütecek olanlar, doğa gibi sabreden ve sonuna kadar mücadele eden ruhlardır. Dünyayı gerçekten değiştirecek olanlar, betonların arasından fişkıran o yeşil filizi fark eden, o tohumun içindeki devasa ormanı görebilen ve hayatın kaynağına sevgiyle eğilen gençler olacaktır.

"HER TELDEN!" BİR BAĞIŞ GECESİ

CEYLİN  K
11/C

21 Kasım 2025 tarihinde Bursa'daki Uğur Mumcu Salonu'nda gerçekleştirilen "Her Telden!" başlıklı bağış gecesi, bir sanat etkinliği olmanın ötesinde, tarih dersi ve Uluslararası Bakalorya (IB) Diploma Programı'nın CAS (Creativity, Activity, Service) bileşeninin disiplinlerarası bir sentezi olarak dikkat çekti. Yaklaşık 300 katılımcının yer aldığı etkinlik, Demirtaş Interact Kul bu ve Uludağ Rotary Kul bu sponsorluğunda düzenlendi; elde edilen tüm gelir ONKODAY yararına bağışlanarak sosyal sorumluluk bilincinin somut bir  rneği ortaya kondu.

Bu proje; 16 Eylül tarihinde ortaya atılan küçük bir fikirle başladı, öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini yaratıcı ifade biçimleriyle birleştirmesi sonucunda kapsamlı bir sosyal hizmet çalışmasına dönüştü. CAS kapsamında yürütülen bu süreç, öğrencilerin yalnızca akademik bilgi üretimini değil, aynı zamanda toplumsal fayda sağlamayı da hedeflediğini gösterdi.

Gecenin açılışında sahnelenen "Tarih Aşkom" adlı tiyatro oyunu, tarih disiplinine özgü kavramların mizahi ve eleştirel bir perspektifle yeniden yorumlanmasını sağladı. 2055 yılında kurgulanan bir açık oturum programı aracılığıyla geçmişin yeniden inşası ve tarih anlatısının değişken doğası ele alındı, özellikle dilin zaman içerisindeki dönüşümü üzerinden tarihsel süreklilik ve değişim kavramları sahneye taşındı. Bu yönüyle oyun, tarih yazımının öznel yönlerini ve farklı bakış açılarının  nemiini vurgulayan özgün bir öğrenme deneyimi sundu.

Programın ilerleyen bölümlerinde yer alan müzik ve dans performansları, kültürel ifade biçimlerinin tarihsel süreç içerisindeki yerini hatırlatırken sanatın evrensel dili aracılığıyla farklı dönemler ve toplumlar arasında bağ kurulabileceğini gösterdi. Böylece etkinlik, yalnızca tarihsel içerik üretmekle kalmadı aynı zamanda kültürel süreklilik ve çeşitlilik kavramlarını da görünür kıldı.

İkinci tiyatro oyunu ise 17. yüzyılda kurgulanan bir imparatorluk üzerinden iktidar, meşruiyet ve halk iradesi gibi tarihsel temaları ele aldı. Taht mücadelesi etrafında şekillenen anlatı, yönetim biçimlerinin ve toplumsal beklentilerin tarih boyunca nasıl değiştiğini sorgulayan bir çerçeve sundu. Bu bağlamda oyun, tarih dersinde ele alınan siyasal yapılar ve güç ilişkileri konularını sahne üzerinde somutlaştırarak öğrenmeyi pekiştirdi.

Projenin hazırlık süreci, CAS öğrenme çıktıları açısından önemli kazanımlar sağladı. Öğrenciler, üç ay boyunca süren yoğun çalışma sürecinde iş birliği, liderlik, problem çözme ve zaman yönetimi becerilerini geliştirdi, aynı zamanda karşılaştıkları zorlukları kolektif bir çabayla aşmayı öğrendi. Bu süreç, tarihsel empati kurma ve farklı bakış açılarını değerlendirme becerilerinin de gelişmesine katkı sağladı.

Sponsorlarımız Uludağ İçecek, TED Bursa Koleji ve ACS Tekstil'e değerli katkılarından dolayı ayrıca Nilüfer Belediyesi'ne sağladığı imkânlar ve destekler için teşekkürlerimizi sunarız. Gösterimiz öncesinde düzenlenen kokteyl organizasyonuna katkı sağlayan tüm arkadaşlarımıza, özveriyle emek veren oyuncularımıza ve öğretmenlerimize şükranlarımızı sunarız. Süreç boyunca bizleri kesintisiz destekleyen, her aşamada yanımızda olarak çalışmalarımıza katkıda bulunan ailelerimize de ayrıca teşekkür ederiz.

Provalarımızdan gece çalışmalarımıza, programın oluşturulmasından sahneye taşınmasına kadar geçen üç aylık yoğun süreçte bizlere rehberlik eden, bilgi ve deneyimleriyle her zaman yanımızda olan değerli Tarih Öğretmenimiz Selma Tuncer Baytekin'e içten teşekkürlerimizi sunarız.

Sonuç olarak "Her Telden!" bağış gecesi, Tarih dersinin analitik ve eleştirel yaklaşımını CAS programının toplumsal hizmet odağıyla birleştiren örnek bir çalışma olarak öne çıkmaktadır. Küçük bir fikirden doğarak geniş bir etki alanına ulaşan bu proje, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal gelişimlerine katkı sağlamış; tarihsel bilincin yaratıcı yollarla aktarılabilirliğini gösterirken aynı zamanda topluma somut bir fayda sunmuştur.

BİR YERDE BİR KIZ DOĞDU

NİSANUR KARABULUT
HZ/B

Aniden bir sessizlik olduğunda “Bir yerde bir kız doğdu.” sözünün kullanıldığını hiç duydunuz mu? Ya da kalabalık ve gürültülü bir ortamda herkesin bir anda susması üzerine birinin “Bir yerde bir kız doğdu galiba.” diyerek espri yaptığını? İlk bakışta masum bir şaka gibi görünen bu ifade, aslında geçmişte kız çocuklarına yönelik bakış açısının dildeki yansımalarından biridir.

Bu sözün kökeni, kız çocuklarının toplumda erkek çocuklarla eşit görülmediği dönemlere kadar uzanır. Geçmişte bir çocuk doğduğunda erkekse büyük bir sevinçle karşılanır, kutlamalar yapılırdı. Ancak kız çocuğu dünyaya geldiğinde aynı coşku yerini sessizliğe bırakırdı. Bu sessizlik yalnızca bir hayal kırıklığını değil, aynı zamanda dönemin kadın ve kız çocuklarına yönelik ön yargılarını da yansıtırdı.

Tarih boyunca birçok toplumda erkek çocuk; iş gücü, soyun devamı ve ailenin koruyucusu olarak görülürken kız çocukları çoğu zaman ikinci planda bırakılmıştır. Özellikle savaşların, kıtlıkların ve ekonomik zorlukların yoğun olduğu dönemlerde kız çocukları aileler tarafından bir yük olarak değerlendirilmiştir. Bu anlayış, kadınların toplumdaki yerini daraltmış ve onları erkeklerle eşit haklara sahip bireyler olarak görmek yerine ikincil konuma itmiştir.

Bu düşünce biçimi yalnızca erkekler tarafından değil, bazen kadınlar tarafından da sürdürülmüştür. Çünkü kadınlar da içinde yaşadıkları toplumun değerleriyle yetişiyor, çoğu zaman söz hakkı bulamıyor ve kendilerine öğretilen kalıpların dışına çıkamıyorlardı. Düşünceleri önemszenmeyen, karar mekanizmalarının dışında bırakılan kadınlar; eğitimden, mülkiyet hakkından, mirastan ve toplumsal hayata katılımdan büyük ölçüde mahrum bırakılmışlardı.

Geçmişte kız çocukları yalnızca değersiz görülmekle kalmamış, aynı zamanda çok küçük yaşlarda evliliğe zorlanmıştır. Çocuk yaşta yapılan evlilikler, birçok kız çocuğunun eğitim hakkından mahrum kalmasına ve henüz çocukken ağır sorumluluklar üstlenmesine neden olmuştur. Akranları oyun oynarken onlar ev işleriyle, aile sorumluluklarıyla ve annelik yüküyle karşı karşıya bırakılmıştır.

Kadınlar uzun yıllar boyunca dünyanın birçok yerinde ayrımcılığa maruz kalmış, erkeklerle eşit bireyler olarak kabul edilmemiştir. Bu durum yalnızca sosyal yaşamda değil, dilde de kendisini göstermiştir. Başlangıçta sıradan bir söz gibi görünen “Bir yerde bir kız doğdu.” ifadesi, aslında kadını ikinci plana iten zihniyetin kültürel izlerinden biridir. Dil, toplumun düşünce biçimini yansıtır; bu nedenle bazı ifadeler geçmişin ön yargılarını günümüze taşıyabilir.

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ve Cumhuriyet öncesinde Türkiye'de de kadınlar birçok hak bakımından önemli zorluklarla karşılaşyordu. Eğitim imkânlarına erişimde yaşanan eşitsizlikler, toplumsal baskılar ve ekonomik bağımsızlığın sınırlı olması kadınların yaşamını zorlaştırıyordu. Ancak Kurtuluş Savaşı'nın ardından kurulan Cumhuriyet ile birlikte bu alanda önemli değişimler yaşandı.

1926 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu ile kadınlar hukuk önünde önemli haklar elde etti. Resmî nikâh zorunluluğu getirildi, tek eşli evlilik esas alındı, kadınlara boşanma, miras, çalışma ve meslek edinme hakları tanındı. Daha sonraki yıllarda kadınlar belediye seçimlerinde, muhtarlık seçimlerinde ve milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkına da kavuştu. Böylece kadınların toplumsal yaşamın her alanında daha aktif rol almalarının önü açıldı.

Cumhuriyet'in sağladığı bu kazanımlar, kadınların yalnızca hukuki statülerini değiştirmede; aynı zamanda onların birey olarak toplumdaki yerlerini güçlendirdi. Kadınlar eğitimden bilime, sanattan siyasete kadar birçok alanda başarılar elde ederek toplumun gelişimine büyük katkılar sundular.

Bugün bir kız çocuğunun doğumu geçmişte olduğu gibi sessizlikle değil, sevinç ve umutla karşılanmalıdır. Çünkü bir kız çocuğunun dünyaya gelişi yalnızca yeni bir bireyin doğumu değil; aynı zamanda yeni hayallerin, yeni başarıların ve yeni umutların doğumudur. Toplumların gelişmesi, kadınların özgür, eğitilmiş ve güçlü bireyler olarak yaşamın içinde yer almasıyla mümkündür.

Bu nedenle “Bir yerde bir kız doğdu.” sözü artık utancı ya da hayal kırıklığını değil; mutluluğu, eşitliği, özgürlüğü ve geleceği simgelemelidir. Çünkü bir kız çocuğunun doğduğu yerde yalnızca bir insan değil, aynı zamanda toplumun yarınlarını şekillendirecek bir umut da dünyaya gelmektedir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün de dediği gibi: “Kadınlarını geride bırakan toplumlar, geride kalmaya mahkûmdur.”

Kaynakça:

https://didemyeldan.com/?page_id=547

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Kanunu_Medenisi

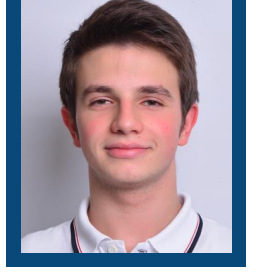
https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_kad%C4%B1n_haklar%C4%B1

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_kad%C4%B1nlar%C4%B1n_ve_se%C3%A7me_ve_se%C3%A7ilme_hakk%C4%B1n%C4%B1n_tan%C4%B1nmas%C4%B1

<https://www.onlinekidsacademy.com/blog/turk-tarihindeki-onemli-kadinlar-ve-ilham-veren-hik%C3%A2yeleri>

ŞİİRİ ANLAMAK

EFEKAN YAVAŞ
12/D

İnsanoğlu, geldiği son nokta ile pek çok yeniliğe ve gelişime imza atmıştır. Bu ilerleyiş süreci insanlığa pek çok alanda kolaylık sağlasa da bunun bir bedeli olmuştur. Zira insanların kolay olana yönelmesi, neredeyse hiçbir alanda sabredememesine ve önüne geleni hız kaybetmeden tüketmesiyle sonuçlanmıştır. Durum böyle olunca içinde derin anlamlar bulunduran ve okurdan sabır, dikkat ve zaman dileyen şiir, gün geçtikçe değerini kaybetmiştir.

ELHAN-I ŞİTA

*Bir beyaz titreyiş, bir dumanlı uçuş,
Eşini kaybeden kuş
gibi kar
Geçen ilkbahar günlerini arar...*

*Ey kalplerin çılgın nağmeleri,
Ey güvercinlerin ilahileri,
O baharın işte budur yarını
Kapladı derin bir sessizlik yeri.
karlar
Ki sessizce sürekli ağlar.*

*Ey uçarken düşüp ölen kelebek,
Bir beyaz melek kanadının tüyü
gibi kar
Seni solgun bahçelerde arar;*

*Sen açarken çiçekler üstünde,
Ufacık bir çiçekli yelpaze,
Ey ölü, şimdi senin cenazen üstünde,
Parça parça uçmaya başladı
karlar
Ki gökten düşer düşer, ağlar.*

Bundan ötürü sizlere sunduğum bu yazıda, şiir ile bağımızın tamamen kopmaması için bir örnek üzerinden şiirin nasıl anlaşılması gerektiğine dair bir açıklama yapmak istiyorum. İçinde açık bir iletinin olmadığı ve anlam arayışının daha da zor olduğu bu şiiri özellikle seçtim. Daha kolay anlaşılması için de şiirin Türkçe çevirisi üzerinden ilerleyeceğiz. (Aslında bu şiir, anlaşılması -bu dönemin biz gençleri için- gerçekten güç bir dil ile yazılmıştır.)

*Uçtunuz, gittiniz siz ey kuşlar,
Küçücük, beyaz başlı baykuşlar
gibi kar
Sizi dallarda, yuvalarda arar.*

*Gittiniz, gittiniz siz ey kuşlar,
Şimdi boş kaldı büsbütün yuvalar;
Yuvalarda figansız yetim kalan
Son kalan mavi tüyleri kovalayan
karlar
Ki havada uçar uçar, ağlar.*

*Ey kış günlerinin göğü! Elinde, yığın yığındır:
Yasemin yaprağı, güvercin kanadı, yüklü bulutlar.
Dök ey gök, tabiatın ruhu uykudadır
Kara toprağın üstüne bembeyaz çiçekler...*

*Her ağaçlık, şimdi -Ne yaprak ne çiçek!-
Ümitsiz ve siyah renkli bir gölgeler yığını...
Ey kış semasının eli, durma çek,
Her ağaçlığın üzerine bir beyaz örtü.*

*Göklerden arzular gibi dökülüyor kar.
Her yanda hayalim gibi koşturuyor kar.
Sessiz bir rüzgârın saf kanadında uyuklar,
Bir aralık durup sonra uçarlar.*

Bir aralık durup sonra uçarlar.

*Soldan sağa, sağdan sola titreyerek ve kaçarak,
Kâh uçarak tüyler gibi, kâh yuvarlanarak...*

-CENAP ŞAHABETTİN, 1897

Bu şiir, eminim pek çoğumuzun okuyup çok derin bir anlam yükleyemediği türdendir. Böyle bir şiir, okuyucu-ya doğrudan bir mesaj vermeye kalkışmaz; okuyucudan dolaylı olarak bir beklenti içindedir. Şiir okumanın bizler için zorlaşmaya başladığı nokta da tam olarak burasıdır. Çünkü böyle bir durumda kendimizi şiirin içinden “çok derin” bir anlam çıkaramadığımız için suçlu hissederiz ya da alamadığımız haz nedeniyle şiirden kopmaya başlarız.

İlk etapta Elhan-ı Şita; kar yağışının tasvir edildiği, kuşların ve kelebeklerin ortadan kaybolduğu ve yazarın gökyüzüne bir haykırıшта bulunduğu izlenimini uyandırır. Buradaki asıl amaç, okuyucunun kendi kafasında bir kış tablosu canlandırmasıdır. İşte burada işin içine okur girer. Ancak okurun işin içine girmesi, okuru şiirden henüz keşfedilmemiş bir anlam çıkarmaya itmez. Önemli olan, her okurun kendine özgü bir izlenim elde etmesidir. Yani okur bu tip bir şiiri estetik haz ve ses ile kafiyenin yarattığı tatlı uyumdan zevk almak üzere okumalıdır. Bir zorunluluğa tabii tutulamaz. Zaten şiirin yazıldığı Servetifünun Dönemi’nde de geçerli olan edebî anlayış budur. Biçim olarak ise şair, karın tane tane dökülüp ardından aniden yağış hızının artmaya başladığını ifade etmek için kelime oyununa başvurmuştur.

İlk dizelerin “gibi kar” veya “karlar” şeklinde tane tane cevaplar olması, ardından dizelerin uzun ve sağanak şeklinde yağın kar gibi coşması bize bunu gösterir. Bu pencereden de bakılacak olursa şiirin, bize sadece hoş bir atmosfer uyandırmaya çalışması yanında şiirin şekli ve konusu ya da teması ile ilgili de bir bütünlük oluşturduğu görülecektir. Hatta şiiri ahengine dikkat ederek okuduğumuzda şiirin ritmi yani kullanılan ölçü ve iç ahenk açısından da uyumlu bir akışla ilerlediğini fark ederiz ki bu da şiiri anlamamızı kolaylaştıran önemli bir etkidir. Yani aslında bir şiiri anlamak için durmak ve biraz emek vermek gerekiyor diye düşünüyorum. Çünkü ancak durduğumuzda ya da akan hayatın hızından biraz uzaklaştığımızda şiirden tat almaya ya da onu anlamaya yaklaşıyoruz.

Sonuç olarak “Şiirde anlam aramak” (en azından bu şiir için) zannedildiği gibi caydırıcı bir süreç değildir. Şiirde aranan anlam, okur üzerinde bir baskı ile ortaya çıkmaz. Okurun merakı ve anlayışı ile şekil bulur, okurun bir kaygı taşıyarak şiiri anlaması düşünülemez.

Kaynakça:

Elhan-ı Şita (Günümüz Türkçesi). YKS Edebiyat Türkçe. (n.d.). <https://www.yksedebiyat.org/2021/02/elhan-sita-gunumuz-turkcesi.html>

Cenap Şahabettin. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (2023, Ekim 20). https://www.iskulttur.com.tr/yazarlar/cenap-sahabettin?srsltid=AfmBOooHtdTDXHpizCpI98Tppoh9NAh4gmOO-YUf_tjf-LaJSpMWi75uY

Elhan-ı Şita Görsel. <https://www.ekinkitap.com/> (n.d.). https://www.ekinkitap.com/elhan-i-sita?srsltid=AfmBOop_Q-AHq0ceVokXV-1Nm1vwu-s6JMUPJNWdk0CIPTDYrvtDuACZO

Kalem Görseli. Literary Hub. (n.d.). <https://lithub.com/we-are-all-no-body-mary-jo-salter-on-finding-beauty-and-community-in-poetry/>

GURBETÇİLER (GASTARBEİTER)

TİMUR BİLGİN
10/C

Ülkemizde “Gurbetçi” kelimesi kendi vatanından uzakta yaşayan, bir zamanlar ekonomik nedenlerle Türkiye’den başka bir ülkeye göç etmiş kişilere denir.

Bu, sadece bir göç hikayesi değil, Almanya’ya göç eden Türklerin değişimleri olduğu kadar kendi kimliklerini, kültürlerini de gittikleri bölgelere yansıtma hikayesidir.

İlk Adımlar: Göçün Nedenleri

1960’larda Türkiye’den Almanya ve diğer Avrupa ülkelerine büyük bir işçi göçü başlamıştır. Almanya’nın iş gücüne duyduğu ihtiyaç ve Türkiye’deki ekonomik zorluklar aynı zamana denk gelince, binlerce insan daha iyi bir yaşam arayışıyla yola çıkmıştır. “Almanya’da çalışıp köşeyi dönmek” niyeti ile göç edenler çoğunlukta idi. Genelde önce ailenin erkeği göç etmiş, sonra eşlerini ve çocuklarını da Almanya’ya getirerek yeni bir yaşam kurmaya çalışmışlardır. Bu durum her iki ülkeyi de ekonomik ve kültürel açıdan olumlu-olumsuz açılardan etkilemiştir.

GURBETÇİLERİN YENİ HAYATLARINDA Kİ PROBLEMLER

Yeni bir ülkede dil bilmemek ve farklı bir kültüre uyum sağlamak, gurbetçilerin karşılaştığı ilk ve en büyük zorluklardan biriydi. Bu durum, günlük yaşamda pek çok yanlış anlaşılmaya yol açtı. Özellikle Almanya’da kendi köyünün geleneklerini devam ettirme amacıyla aynı mahallelerde toplanarak yeni yaşamlarına adapte olmamakta direndiler.

Aileden ve vatandan uzak kalmak, gurbetçilerde derin bir yalnızlık hissi yarattı. Ayrıca, bu kültürel farklılıklar içinde yaşamak zorunda kalan Almanların Türklere karşı yabancı düşmanlığı başladı. Türkler eğitim ve sağlık alanlarında ayrımcılıklara maruz kaldılar. Bu durum Türklerin yeni ülkeye entegre olmalarını daha da zorlaştırdı. Tüm zorluklara rağmen, gurbetçiler yeni ülkelerinde kendilerine bir yaşam kurmak, çocuklarına daha iyi bir gelecek verebilmek için çok zor şartlar altında çalıştılar. Birkaç yıl çalışıp, yeterince para kazanıp Türkiye’ye geri döneriz diye düşünen ilk göç eden neslin çoğu geri dönmemiştir. Bugün 3 ve 4. nesiller hala Almaya’da yaşamaktadır. Almanya’ya eşlerini ve ailelerini de götüren Alman işçilerin devamındaki nesiller, kendilerini her iki ülkede de yabancılaşma içinde hisseden, kimlik ve kültür sorunu yaşayan ve aidiyet konusunda kafası karışık bir gelecek içinde buldular. Uzun yıllar gurbette yaşayan birçok Türk, memleketlerine duydukları özlemi ve vatan hasretini hep içlerinde taşıdılar. Bu duygu, hayatlarında devamlı bir eksiklik oluşturacaktır.

Bu amaçla gurbetçiler, kendi kültürlerini yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak için dernekler, camiler ve kültürel etkinlikler aracılığıyla güçlü topluluklar oluşturdular. Bu yapılar, aidiyet duygusunu pekiştirmiştir.

Gurbetçiler Almanya ve Türkiye Arasında Kültürel ve Ekonomik Köprüler Kurdular

Bu iki kültür arasında gurbetçi çocukları, büyüdükleri ortam nedeniyle hem Türk hem de Alman kültürü arasında, kimlik problemleri yaşasalar da hayata ve farklı kültürlerle benzersiz, hoşgörülü ve farklı açılardan bakış açısı kazanmışlardır.

İlk başlarda Türk çocukları eğitimde ayrımcılığa maruz kalmış olsalar da günümüzde başarılı olan Türk çocukları, Almanya'da eşit eğitim imkanlarına sahip olarak mesleklerinde yükselmişlerdir. Ayrıca 1 ve 2. nesil gurbetçilerin Türkiye'de inşaat sektörünün gelişmesinde etkileri olmuştur. 1960 sonrası Türkiye'ye büyük oranda döviz girdisi olmuştur. Ancak Alman göçmenler ev, tarla gibi mülklere yatırım yapmışlar, üretime ve sanayiye yönelik yatırımlar yapmadıkları için ekonomik gelişmeler kalıcı olmamıştır.

Gurbetçilerin Başarı Hikâyeleri

Gurbetçi ailelerin ikinci ve üçüncü kuşakları arasında, eğitimde büyük başarılar gösteren gençler öne çıkmıştır. Üniversiteleri bitirerek çeşitli mesleklerde uzmanlaşmışlar.

Özlem Türeci ve Uğur Şahin, BioNTech'i kurdular

Birçok gurbetçi, cesaret ve azimleriyle kendi işlerini kurarak ekonomik hayata önemli katkılar sağladı. Küçük dükkânlardan büyük şirketlere uzanan başarı hikâyeleri yazdılar. Doktorlar, mühendisler, sanatçılar ve daha birçok alanda faaliyet gösteren gurbetçiler, hem yaşadıkları ülkeye hem de Türk toplumuna değer kattılar.

Kitabın editörü 60. yıl anısına hazırlanan kitabı göstermekte (Wie Deutschland zur Heimat wurde: 60 Jahre Deutsch-Türkisches Anwebeabkommen)

Almanya'da yetişmiş birçok başarılı bilim insanı, sanatçı, müzisyen, iş adamı ve sporcu yetişmiştir.

Almanya'da doğup büyüyen ünlü heykeltıraş İsmail Çoban

Kemal Şahin: İş adamı 1955'de Konya'da doğdu. 18 yaşında Almanya'ya gitti. Başında olduğu Şahinler Holding, şu an Almanya'daki en büyük Türk şirkettir. 1997'de Almanya'da "Yılın İş adamı" seçildi. 1998'de Avrupa Kulübü'nden "Avrupa Onur Girişimcisi" ödülü aldı.

Lale Akgün, siyasetçi 1953'te İstanbul'da doğdu. Ailesiyle 9 yaşında Almanya'ya taşındı. 2002-2009 arasında Alman Federal Parlamentosu'nda milletvekiliği yaptı. Gurbetçi olmak, zorluklarla dolu olsa da aynı zamanda bireylere ve topluma paha biçilmez deneyimler kazandıran bir yolculuktur. Gurbetçilerin hikâyeleri, gelecek nesillere aktarılacak, onlara ilham verecek ve köklerini unutturmayacak önemli bir mirastır. Vatan hasretiyle yoğrulmuş bu hayat hikâyesi, hem geçmişe saygıyı hem de geleceğe dair umutları barındırır. Yeni nesiller, bu mirası daha da ileriye taşıyacaktır

Kaynakça:

Wie Deutschland zur Heimat wurde: 60 Jahre Deutsch-Türkisches Anwebeabkommen
Euromaxx; Leben und Kultur in Europa
<https://bianet.org/yazi/gurbetci-torunlari>

TÜRKÇENİN ZENGİN DÜNYASI VE İFADE GÜCÜNÜN DERİNLİKLERİ

NAZ ÜNAL
7/B

Dil, insanlık tarihinin en önemli yapı taşlarından biri olarak yalnızca bireyler arasında iletişimi sağlamakla kalmaz; aynı zamanda toplumların kültürel, tarihsel ve düşünsel birikimlerini de kuşaktan kuşağa aktaran temel bir araçtır. Bu çerçevede Türkçe, köklü geçmişi, geniş coğrafyalara yayılmış kullanım alanı ve kendine özgü dil yapısıyla dikkat çeken dillerden biri olma özelliğini taşımaktadır.

Türkçenin tarihsel gelişimi incelendiğinde Orta Asya'dan başlayarak Anadolu'ya uzanan geniş bir süreç içerisinde şekillendiği görülmektedir. Bu süreçte farklı kültürlerle etkileşim hâlinde olan Türkçe, zaman zaman çeşitli dillerden kelimeler almış ancak buna rağmen öz yapısını büyük ölçüde korumayı başarmıştır. Bu durum, Türkçenin hem esnek hem de dirençli bir dil yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Türkçenin en dikkat çekici özelliklerinden biri, eklemeli bir dil olmasıdır. Bu dil yapısı sayesinde kelimelere getirilen ekler aracılığıyla yeni anlamlar üretmek oldukça kolaydır. Tek bir kök kelime üzerinden onlarca farklı anlam türetilmesi, Türkçenin ifade gücünü artıran en önemli unsurlardan biridir. Bu durum, dilin hem yaratıcı hem de sistemli bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Bunun yanı sıra Türkçe, deyimler ve atasözleri bakımından son derece zengin bir dil olarak öne çıkar. Bu kalıplaşmış ifadeler, yalnızca günlük konuşmaları renklendirmekle kalmaz aynı zamanda toplumun değer yargılarını, yaşam tecrübelerini ve dünya görüşünü de yansıtır. Deyimlerin çoğu, mecaz anlamlar içerdiği için dili daha etkileyici ve derin bir hâle getirir. Bu da Türkçeyi sadece bir iletişim aracı olmaktan çıkarıp bir anlatım sanatı hâline dönüştürür.

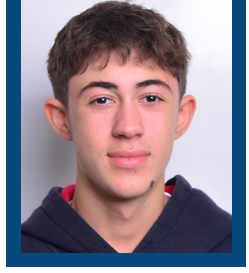
Günümüzde ise küreselleşmenin etkisiyle birlikte diller arasında etkileşim daha da artmış durumdadır. Özellikle teknolojik gelişmeler ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşması, Türkçenin kullanım biçimlerinde belirgin değişimlere yol açmaktadır. Yabancı kelimelerin dilimize daha sık girmesi ve kısaltmaların yaygınlaşması, bazı kesimler tarafından dilin sadeleşmesi ya da bozulması olarak değerlendirilse de bu durum aynı zamanda Türkçenin değişime açık ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu da bir göstergesidir.

Öte yandan, dilin doğru ve bilinçli kullanımı her zamandan daha büyük bir önem taşımaktadır. Türkçenin zenginliğini koruyabilmek ve gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılabilmesi için bireylerin dil kullanımına özen göstermesi gerekmektedir. Eğitim kurumlarının, medya organlarının ve bireylerin bu konuda sorumluluk alması, dilin sürdürülebilirliği açısından büyük bir önem arz etmektedir.

Türkçe, yalnızca geçmişten günümüze ulaşmış bir iletişim aracı değil; aynı zamanda bir milletin kimliğini, düşünce yapısını ve kültürel değerlerini yansıtan güçlü bir unsurdur. Onu anlamak, geliştirmek ve korumak, aslında bir toplumun kendine duyduğu saygının da bir göstergesidir. Bu nedenle Türkçeye gereken önemin verilmesi, hem bireysel hem de toplumsal açıdan vazgeçilmez bir sorumluluktur.

BİYOKİMYA VE HAYATIMIZDAKİ YERİ

KUZEY BABAĞLU
10/C

Biyokimya; hayvanlar, bitkiler, mantarlar ve mikroorganizmalar gibi canlıların yapısında bulunan kimyasal bileşikler ve canlıların yaşamı boyunca süregelen kimyasal süreçleri ve reaksiyonları inceleyen kimya dalıdır. Biyokimya yaşamın temel kimyasal süreçlerini ve bu süreçlerin moleküler düzeyde nasıl gerçekleştiğini anlamak için oldukça önemli bir disiplindir. Bu disiplin biyoloji ve kimyanın bir sentezidir. Hücrelerde gerçekleşen enerji üretimi, besinlerin sindirilmesi ve genetik bilgilerin nesiller boyu aktarılması gibi tüm hayati olaylar aslında birer biyokimyasal reaksiyondur.

Biyokimya terimi, Yunancada canlı anlamına gelen bios kelimesi ile kimya kelimesinin birleşmesinden türetilmiştir. Biyokimyanın başlangıcı 1833 yılında Anselme Payen tarafından ilk enzim olan diastazın (amilaz) keşfi olarak kabul edilir. 1897 yılında Buchner'in hücre dışı fermantasyonu keşfetmesi ile bir bilim dalına dönüşmüştür. 1929 yılında adenozin trifosfatın (ATP) izole edilmesi, 1869 yılında hücre çekirdeklerinden genetik materyal olan deoksiribonükleik asit (DNA) izole edilmesi biyokimya dönüm noktası olmuştur.

Biyokimya yoğun olarak tıp ve eczacılık alanında, veterinerlikte, gıda endüstrisinde, temizlik endüstrisinde ve tarım sektörlerinde kullanılmaktadır. Hastalıkların teşhisi için yapılan tahlillerde, yeni ilaç ve aşı geliştirme çalışmalarında, geliştirilen ilaçların vücuttaki etki ve yan etkilerinin gözlemlenmesinde biyokimya yararlanır. Genetik araştırmalar, biyopolimerlerden protez üretimi biyokimya biliminin konularındandır. Adli tıpta olay yerindeki biyolojik kalıntıların analizi ile suçlunun tespitinde biyokimyasal yöntemler kullanılır.

Gıda endüstrisinde gıda güvenliğinin artırılmasında, besin değerinin analiz edilmesinde ve raf ömrünün uzatılmasında biyokimya rol alır. Veteriner ilaçların üretimi, tarımsal ilaç üretimi, bitki verimliliğinin artırılması, çevre kirliliğiyle mücadele ve atık yönetimi biyokimya yararlı diğer konulara örneklerdir. Günlük hayatta sıklıkla kullandığımız kozmetik ürünlerin, boya ve plastik maddenin üretimi ve imhasında biyokimya yöntemlerinden destek alınabilir.

Eğer biyokimya bilimi olmasaydı dünyamızda pek çok yeni sorun yaşanır ve mevcut sorunların pek çoğu çözülemezdi. Teşhis ve tedavi yöntemleri geliştirilemez çok basit hastalıklar ölümcül olabilirdi. Sağlıklı gıdaya ulaşım mümkün olmayacağı için beslenme eksiklikleri ve buna bağlı rahatsızlıklar yaşanır. Kalıtsal hastalıkları anlamak ve tedavi etmek mümkün olmazdı. Atık yönetimi verimli şekilde yapılamayacağı için çevre kirliliği daha büyük bir sorun haline gelirdi.

Biyokimya sadece laboratuvarlarda yapılan deneysel bir iş değil aldığımız her nefeste, attığımız her adımda vücudumuzda gerçekleşen bir olaylar bütünüdür. Günümüzde ve gelecekte, canlılar var olduğu müddetçe önemini korumaya ve vazgeçilmez olmaya devam edecektir.

Kaynakça:

<https://www.acs.org/careers/chemical-sciences/areas/biochemistry.html>

<https://molgen63.org.tr/biyokimya-nedir-biyokimya-ne-ile-ugrasir/>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Biyokimya>

THE MOLE IN CHEMISTRY

TİMUR BİLGİN
10/C

In chemistry, the mole (mol) is the fundamental unit used to measure the amount of a substance. It connects the microscopic world of atoms and molecules to quantities we can observe and weigh in the laboratory. The mole represents a fixed number of particles — Avogadro's number, 6.022×10^{23} . Just as a “dozen” means twelve items, a “mole” means this specific count of atoms, molecules, ions, or electrons.

Definition

One mole of any substance contains the same number of particles as there are atoms in 12 grams of carbon-12. This serves as the standard reference for defining the mole.

Mass Relationship

The mass of one mole equals the substance's molar mass, expressed in grams.

1 mole of carbon-12 \rightarrow 12 g

1 mole of water (H_2O) \rightarrow 18 g

Gas Volume

At standard temperature and pressure (STP), one mole of any ideal gas occupies 22.4 liters.

Utility

The mole concept is essential for stoichiometry, enabling chemists to convert between mass and particle count when predicting the results of chemical reactions.

Practical Scale

Atoms are incredibly small, so the mole provides a manageable way to work with real quantities. For example, one mole of water — about 18 milliliters — contains roughly 602 sextillion molecules.

This visual shows how the mole bridges atomic and macroscopic scales, illustrating its definition, molar mass, gas volume, and role in stoichiometry.

Source:

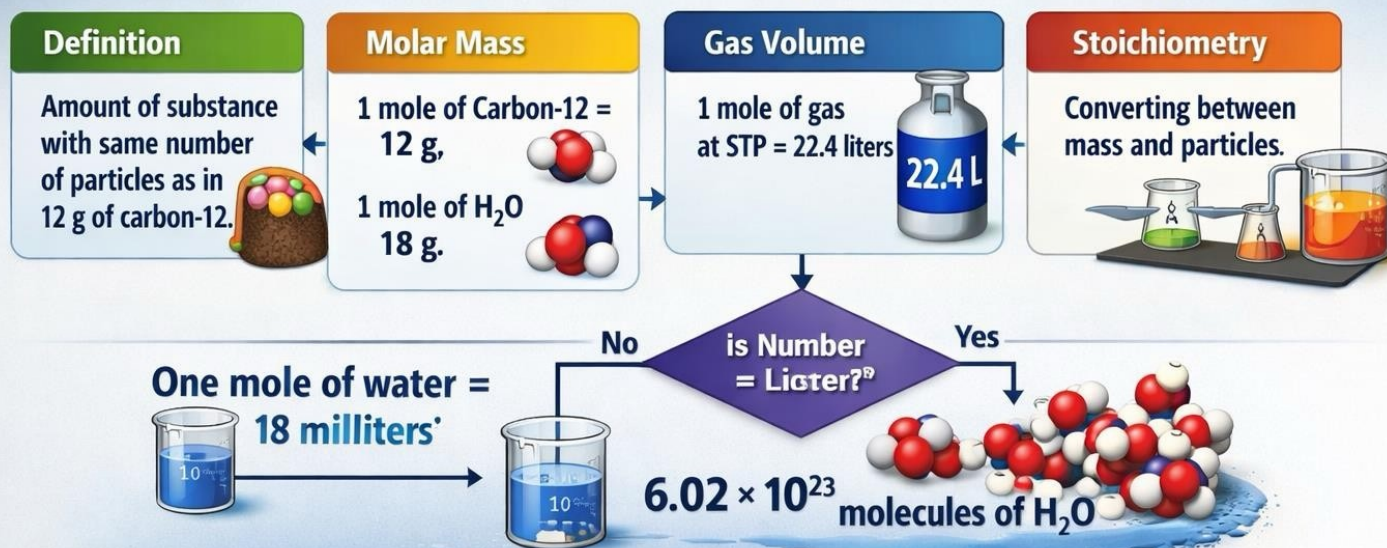
[https://en.wikipedia.org/wiki/Mole_\(unit\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Mole_(unit))

Understanding the Mole

Photo: COPILOT AI

The mole (mol) is the fundamental unit for quantifying chemical substances, linking the atomic scale to the macroscopic world.

6.02×10^{23} particles per mole
(602,000,000,000,000,000,000,000 particles)

KUANTUM TÜNELLEME İMKÂNSIZIN ÖTESİ

KAYRA ERAY MERMER
10/C

Günlük hayatımızda her şey belirli kurallara göre işler. Bir topu dik bir tepeye doğru yuvarladığımızda, yeterli enerjiye sahip değilse zirveye ulaşamaz ve geri döner. Bu, klasik fiziğin en temel gerçeklerinden biridir. Her engelin aşılması için yeterli enerji gerekir. Bu durum, “enerji bariyeri” olarak adlandırılır ve hayatın sıradan akışında neredeyse hiç istisnası yoktur.

Ancak doğanın en küçük ölçeğine, atom altı dünyaya indiğimizde, bu katı kurallar şaşırtıcı biçimde esnemeye başlar. İşte, tam bu noktada karşımıza kuantum mekaniğinin en ilginç olgularından biri çıkar: Kuantum tünelleme. Bu olguya göre bir parçacık, aşmak için yeterli enerjiye sahip olmadığı bir engelin içinden geçerek karşı tarafa ulaşabilir. İlk bakışta akıl dışı gibi görünen bu durum, kuantum dünyasında tamamen doğaldır.

Bu sıra dışı davranışın temelinde, parçacıkların yalnızca “madde” değil aynı zamanda “dalga” gibi davranması yatar. Kuantum mekaniğinde bir parçacığın konumu kesin çizgilerle belirlenmez; onun nerede bulunabileceği, “dalga fonksiyonu” adı verilen matematiksel bir ifade ile açıklanır. Bu fonksiyon, parçacığın belirli bir noktada bulunma olasılığını temsil eder. Bir parçacık enerji bariyeriyle karşılaştığında, bu dalga fonksiyonu bariyerin içine doğru sızar. Eğer bariyer yeterince inceyse bu sızıntı karşı tarafa ulaşabilir ve parçacığın orada bulunma ihtimali ortaya çıkar. Böylece parçacık, klasik fiziğe göre aşamayacağı bir engeli “tünelleyerek” geçmiş olur.

Kuantum tünelleme yalnızca teorik bir fikir değildir, evrenin işleyişinde hayati bir rol oynar. Örneğin Güneş’in kalbinde gerçekleşen nükleer füzyon süreci, büyük ölçüde bu etki sayesinde mümkündür. Normal koşullarda birbirini itmesi gereken protonlar, kuantum tünelleme sayesinde birleşerek muazzam bir enerji açığa çıkarır. Yani aslında her gün üzerimize doğan Güneş ışığı, “imkânsız” gibi görünen bir olayın sonucudur.

Bu etki modern teknolojinin de temel taşlarından biridir. Flash belleklerde veri depolama işlemleri kuantum tünelleme prensibiyle gerçekleşir. Aynı şekilde, Taramalı Tünelleme Mikroskobu (STM) sayesinde bilim insanları atomları doğrudan gözlemleyebilmekte hatta onları tek tek hareket ettirebilmektedir. Bir zamanlar yalnızca teorik olan bu olgu, bugün teknolojinin en hassas araçlarının merkezinde yer almaktadır. Kuantum tünelleme, bize doğanın en temel seviyesinde “imkânsız” diye bir kavramın aslında kesin olmadığını gösterir. Kuantum dünyasında bazı şeyler yasak değil, sadece çok düşük olasılıklıdır. Belki de bu yüzden evren, sandığımızdan çok daha esnek, çok daha gizemli ve çok daha şaşırtıcıdır.

Kaynakça:
Evrin Ağacı
Koç Üniversitesi KURIOUS

KAYSERİ UÇAK FABRİKASI (TOMTAŞ)

AKIN TORLULAR
11/C

İstiklal Savaşı'nın aydınları, liderleri ve başta olmak üzere Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik ve siyasi bağımsızlığının daimiyeti için hava gücünün önemini farkındalardı. Son yıllarda meydana gelen harpler ise bu gerçeğin kanıtıydı. Bu nedenle topyekün bir bağımsızlık savaşı sonucunda kurulan Türkiye'nin Osmanlı'dan kalma hatalarından arınması büyük önem arz ediyordu.

Türkiye'de uçak üretimi bir proje taslağı olarak Osmanlı Devleti zamanına dayanmaktadır. Osmanlı Dönemi'nde uçak üretimi anlamında iki kayda değer girişim olmuş fakat ikisi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Cumhuriyet'in kurucuları, Türk milletinin uzun yüzyıllardır teknolojik ve askeri donanma anlamında geride kaldığını görmüştür. Atatürk, Batı'nın hızla kendini yenilediğini, bunun en elzem göstergelerinden birinin ise Sanayi Devrimi ile yaygınlaşan bacalı fabrikalar olduğuna inanıyordu. Mustafa Kemal Paşa bir sözünde "...Fakat aynı zamanda sanayimizi de güzelleştirmek, geliştirmek zorundayız. Eğer sanayi konusunda hoş görür olmaya devam edersek endüstri ürünleri yönünden, yine dış ülkelere haraç vermek zorunda kalırız." demiştir.(Yalçın, O. 2010, Türk Hava 2009, s.44,45)

Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi(TOMTAŞ)'nin Kuruluşu

Türk Tayyare Cemiyetinin kuruluşundan sekiz ay sonra Kayseri'de bir uçak fabrikasının kurulması konusunda kesin talimatlar verilmişti. Gazi Mustafa Kemal Paşa, Avrupa'da eski ve köhne olduğundan çöp olarak görülen teknolojilerin üstüne para verilerek alınmasına ve bunun ülke ekonomisine zarar vermesine karşıydı. Uçak sanayinin, Türkiye'nin bağımsız ve güçlü bir devlet olması yolunda önemli kurumlardan biri olduğunu fark etmiş hayatı boyunca önem vermiş, uçan Türk gençliğini göklerin güvencesi olarak görmüştür.

Birinci Dünya Savaşı sonrası Almanlarla yapılan Versay Antlaşması'nın ardından uçak ve harp sanayi faaliyetleri kısıtlanmış, Alman firmaları kendi ülkelerinde faaliyet gösteremediklerinden başka ülkelerde fabrika kurmaya girişmişlerdir. Almanya ile Türkiye arasında stratejik bir iş birliği sağlanmış.

TOMTAŞ kuruluşunda kullanılan arma

Almanya'nın Dessau şehrinde kurulmuş olan, Junkers Şirketi'nin ürettiği uçaklar metalden yapılmış olduğu için dönemin şartlarına göre bu özellik, Junkers'a bir üstünlük sağlıyordu. Junkers Şirketi, Türkiye'nin başvurusuna olumlu cevap vermiş ve görüşmeler başlamıştı. Türkiye, Junkers'ı seçerken Junkers'ın yaptığı uçakların o dönemde üretilen en modern uçaklardan olması da bir diğer tercih sebebi olmuştur. Junkers ile Türk Hükümeti, 1924 yılında görüşmelere başlamıştır. Amaç, Türkiye'de hava nakliyat ve uçak fabrikası kurulmasıydı. Türk ve Alman Hükümetleri'nin görüşmeleri sonucunda 1925 yazında Alman Junkers Şirketi'yle Kayseri'de bir uçak ve uçak motoru fabrikası kurulması konusunda taraflar bir antlaşma taslağı hazırlamış, 15 Ağustos 1925 tarihinde imzalanan sözleşmenin ardından eylül ayında TOMTAŞ adlı şirket kurulmuştur. TOMTAŞ'ın toplam sermayesi sözleşmeye göre 3.360.000 Türk Lirası olarak belirlenmiştir, fabrikanın 1926'da bakım-onarım, 1927'de ise uçak üretimine başlanması planlanmıştır. (Wikipedia, 2024)

6 Ekim 1926 tarihinde TOMTAŞ Türkiye'nin ilk uçak fabrikası olarak açılmış, 50 Türk ve 120 Alman personelle faaliyeti girmiştir.

* Açılış Törenine Katılımcıları Taşıyan Junkers G-23*

Kayseri Tayyare Fabrikası'nda Üretilen Uçaklar Kayseri Uçak Fabrikası'nda açılışının yapıldığı 6 Ekim 1926 tarihinden itibaren üretilen ve montajı yapılan uçaklar şunlardır:

- 1926 yılında 30 Adet A-20 L montajı (Seri Nu:7014-730),
- 1926-1927 yılında 3 adet F-13,
- 1933-1934 yıllarında Hawk-II'den 24 adet
- Fledgling 2C1'den 8 adet (Seri Nu: 1401-1407)
- 1936 ve 1937 yıllarında 43 adet Gotha 145 A (Seri Nu'lar: 1801-1846)
- 4 adet P.Z.L.-24 A (Seri Nu:2015-2118) ve 21 adet P-24 G (Seri Nu: 2127-2147)
- 1935 yılında 11 adet US-4, 11 adet PS-2 ve 5 adet G-9 olmak üzere 27 adet planör

* Atatürk Manevrada Uçakları İzlerken*

Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi(TOMTAŞ)'nin Kapanması

TOMTAŞ, büyük hedeflerle kurulmasına rağmen 1928 yılında müşterek Junkers firmasının ekonomik sıkıntılar sebebiyle yükümlülüklerini yerine getirememesi, yönetim kurulunda yabancıların rol alması, Türk idarecilerin görevlerini aksatmaları gibi sebeplerden dolayı feshedilmiştir. TOMTAŞ'ın kapanması ve iflasın hukuki olarak sonuçlandırılması ile burada kurulan yapı, 1932 yılında Kayseri Tayyare Fabrikası'na dönüştürülüp değerlendirilmiştir. Türk Askeri Havacılığı için 200 civarında uçak üretilmiştir. Uçaklar döneminde önemli görevler icra etmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra üretimden ziyade onarım ve bakım işleri ön plana çıkmıştır. 1978 yılında fabrika, imkân ve kabiliyetlerini test etmek amacıyla "Mavi Işık Projesi" adıyla tekrar faaliyete geçmiştir. Üretime yaklaşık 40 yıl ara verildikten sonra bile burada yeniden uçak üretilebileceği görülmüştür.

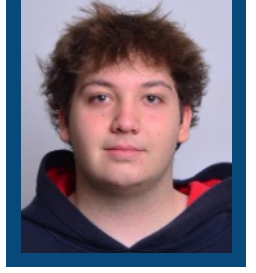

* 1978'de İmal Edilen, Türk Tasarımı "Mavi Işık"*

Kaynakça:

Kayseri Uçak Fabrikası: Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi'nden 2. Hava Bakım Fabrika Müdürlüğü'ne Uzanan Yolda- Dr. Neslihan Altuncuoğlu
 Yalçın, O. (2010). Türk Devleti'nin Uçak Fabrikası Kurma Mücadelesinde İlk Girişim:
 Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TOMTAŞ) ve Kayseri Uçak Fabrikası. Kasım 2010,
 Cilt XXVI - Sayı 78 | Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi.
<https://atamdergi.gov.tr/tam-metin/232/tur>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Kayseri_U%C3%A7ak_Fabrikas%C4%B1. Şubat 3, 2024.

HOMOJEN ULUS İNŞASINDAN SOSYO-EKONOMİK DÖNÜŞÜME: "TÜRK-YUNAN NÜFUS MÜBADELESİ" NİN ANALİTİK PANORAMASI

BATUHAN ABAZA
12/B

Lozan Barış Antlaşması'na ek olarak 30 Ocak 1923'te imzalanan "Türk ve Yunan Nüfus Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol" sadece iki komşu ülke arasındaki sınır ötesi bir yer değiştirme hareketi değil Balkan Savaşları'ndan itibaren süregelen etnik gerilimlerin ve her iki ülkenin homojen bir "ulus-devlet" yaratma idealinin en radikal ve zorunlu tezahürüdür. Yaklaşık 1,2 milyon Ortodoks Rum'un Yunanistan'a, 450 bin Müslüman Türk'ün ise Türkiye'ye nakledilmesini öngören bu süreç, Anadolu'daki gayrimüslim nüfus oranını %20'lerden %2,5 seviyelerine çekerek toplumsal yapıyı dini ve etnik açıdan büyük oranda sadeleştirmiş ancak bu sayısal homojenleşme hedefi, beraberinde devasa bir insani ve idari kriz getirmiştir. İskân politikalarındaki planlama hataları nedeniyle tütün tarımıyla geçinen ailelerin dağlık bölgelere, balıkçılık veya ticaretle uğraşan kıyı topluluklarının ise iç kesimlerdeki tarım arazilerine yerleştirilmesi gibi "mesleki ve iklimsel uyumsuzluklar", göçmenlerin yeni yurtlarına entegrasyonunu kronik bir soruna dönüştürürken terk edilen Rum konutlarının bakiysızlığı ve mülk dağıtımındaki bürokratik aksaklıklar mübadilleri ciddi bir ekonomik dar boğaza sürüklemiştir. Sosyal düzlemde ise dil ve gelenek farklılıkları nedeniyle yerli halk tarafından "yarı gavur" veya "muhacir" gibi dışlayıcı ifadelerle etiketlenen mübadiller, uzun yıllar boyunca aidiyet ve kimlik çatışması yaşamış, bu durum toplumsal marjinalleşmeye ve aile bağlarının kopmasına zemin hazırlamıştır.

Ekonomik sahada ise Rum nüfusun ayrılmasıyla ticaret, sanayi ve zanaat dallarında oluşan kalifiye iş gücü boşluğu, özellikle halıcılık ve ipekçilik gibi sektörlerin durma noktasına gelmesine ve Türkiye'nin bu alanlardaki küresel rekabet gücünü kaybetmesine yol açmış; öte yandan bu vakum etkisi, devlet destekli politikalarla Müslüman-Türk girişimci sınıfının (milli burjuvazi) doğuşunu ve Rumlardan kalan ticari altyapının yerli sermaye tarafından devralınmasını tetikleyerek Cumhuriyet ekonomisinin sınıfsal karakterini yeniden şekillendirmiştir. Giritli mübadillerin Tarsus ve Mersin gibi bölgelere zeytincilik teknolojilerini taşıyarak modern tarımsal dönüşüme katkı sağlaması gibi mikro başarı öykülerine rağmen genel anlamda mübadele; Rebetiko müziğinden mutfak kültürüne, mimari mirastan ortak folklorik belleğe kadar uzanan derin bir kültürel hibritleşmeye vesile olurken aynı zamanda bir ulusun bağımsızlık ve kimlik inşası sürecinde ödediği en ağır toplumsal bedellerden biri olarak tarihteki yerini almıştır.

Kaynakça:

- Arı, K. (2012). Büyük Mübadele: Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2023
- Yıldırım, O. (2006). Türk-Yunan Mübadelesinin Öteki Yüzü: Diploması Ve Göç (Vol. 15). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bozdağlıoğlu, Y. (2014). Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi Ve Sonuçları, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 180(180), 9-32.
- Emgili, F. (2014). Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin Millî İktisadının Oluşumundaki Etkisi. TSA Özel Sayı. s. 105-121.

EKONOMİK REFAH, ENERJİ POLİTİKALARI VE ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLİŞKİSİ

BERK İLHAN
11/D

Enerji kaynakları, ulusların ekonomik refah seviyelerini belirleyen ve stratejik bağımsızlıklarını güçlendiren temel unsurların başında gelmektedir. Enerji ihtiyacını yerli, verimli ve sürdürülebilir yöntemlerle karşılayabilen ülkeler, dışa bağımlılıktan kaynaklanan ekonomik riskleri minimize ederek kalkınma süreçlerini hızlandırmaktadır. Bu süreçte ekonomik büyüme ile çevre kalitesi arasındaki karmaşık ilişki, literatürde Çevresel Kuznets Eğrisi (ÇKE) hipotezi ile açıklanmaktadır. Bu teoriye göre bir ülkenin gelir seviyesi arttıkça başlangıçta çevresel kirlilik de artış göstermekte ancak belirli bir eşik noktasına ulaşıldığında, yüksek gelir seviyesi ve teknolojik imkânlar sayesinde çevresel kirlilik azalma eğilimine girmektedir.

Enerji üretimi ve tüketimi sürecinde özellikle kömür ve petrol gibi fosil yakıtların kullanımı doğaya salınan toksik gazlar nedeniyle ciddi çevre sorunlarına yol açmaktadır. Bu kirliliğin bertaraf edilmesi enerji sistemlerinin modernizasyonu, düzenli bakım faaliyetleri ve gelişmiş filtrasyon teknolojilerinin kullanımı ile mümkündür. Ancak bu ileri teknolojik yatırımlar yüksek bir maliyet gerektirmektedir. Ekonomik refah düzeyi düşük olan ülkeler, sınırlı kaynaklarını çevre koruma yerine doğrudan enerji elde etme süreçlerine aktarmakta bu durum ise yerel kirlilik, halk sağlığı krizleri, ekosistem çöküşü ve iklim düzensizliği gibi baş edilmesi güç sorunları beraberinde getirmektedir.

Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, bu sorunlara ürettikleri çözümlerle doğrudan ilişkilidir. Örneğin Almanya, gelişmiş mühendislik altyapısı ve yenilikçi teknolojileriyle enerji ihtiyacını karşılamayı çevresel sürdürülebilirlik ile bütünleştirmeyi başarmıştır.

Deniz üstü (offshore) rüzgâr santralleri, yaygın güneş enerjisi kullanımı ve modern tarım yöntemleri bu başarının somut göstergeleridir. Almanya'nın intansif (modern/yoğun) tarım yöntemlerini kullanarak dar alandan yüksek verim elde etmesi ekonomisine büyük katkı sağlarken çevresel tahribatı da minimize etmektedir.

Buna karşın Hindistan gibi gelişmekte olan ülkelerde geleneksel ve verimin düşük olduğu ekstansif (yaygın/ilkel) tarım yöntemlerinin (veya insan gücüne dayalı yöntemlerin) hâlâ baskın olması, gelişim süreçlerini yavaşlatmaktadır. Tarımsal verimliliğin düşük olması gıda krizlerine ve yoksulluğa yol açmakta bu ekonomik dar boğazda hayatta kalma mücadelesi veren kitleler, çevre koruma politikalarını önceliklendirememektedir. Bunun neticesinde toprak erozyonu, filtresiz endüstriyel tesislerin çoğalması, ormansızlaşma ve plansız kentleşme gibi sorunlar bir kısır döngü yaratarak ekonomik gerilemeyi tetiklemektedir.

Bireysel alışkanlıkların değişimi, eğitim kalitesinin artırılması ve kararlı devlet politikalarıyla desteklenen çevre denetimleri, ekonomik büyüme ile ekolojik dengenin eş zamanlı korunmasını sağlayacaktır. Çevresel sürdürülebilirliği bir maliyet değil, uzun vadeli bir yatırım olarak gören ülkeler, hem ekonomilerini güçlendirecek hem de küresel rekabette avantaj elde edeceklerdir.

Kaynakça:

Akın, A. (2014). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Ekonomik büyüme ve çevresel kirlilik arasındaki teorik bağlam için).

Dinda, S. (2004). "Environmental Kuznets Curve Hypothesis: A Survey". Ecological Economics, 49(4), 431-455. (Çevresel Kuznets Eğrisi teorisinin akademik temelleri için).

<https://semtrio.com/blog/surdurulebilir-kalkinma-tanimi-ve-boyutlari>

Sosyal

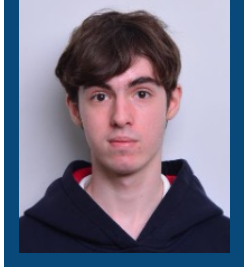
Çevresel

Ekonomik

Sürdürülebilirlik

BİR EKONOMİK BEKÂ MÜCADELESİ: 1939-1945 ARASI TÜRK SAVAŞ EKONO- MİSİ VE DEVLET MÜDAHALECİLİĞİ

KEREM AKIT
12/B

Milli Mücadele'den devralınan tarım ağırlıklı ekonomik yapıyı Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı gibi modern hamlelerle dönüştürmeye çalışan genç Türkiye Cumhuriyeti'nin bu stratejik kalkınma süreci, 1939 yılında Nazi Almanyası'nın Polonya'yı işgaliyle başlayan İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı jeopolitik riskler ve seferberlik zorunluluğu nedeniyle radikal bir kesintiye uğramış; fiilen savaşın dışında kalmak adına yürütülen hassas denge politikasına rağmen milli kaynakların güvenlik mülahazalarıyla askeri alana kaydırılması sonucu ülke ağır bir "savaş ekonomisi" rejimine geçmek zorunda kalmıştır.

Seferberlik ilanıyla birlikte yaklaşık 500 bin kişilik genç ve üretken nüfusun üretim sahalarından koparılarak silahaltına alınması, özellikle tarımsal iş gücünde telafisi güç bir açık yaratarak üretimin dramatik şekilde düşmesine, tarlaların boş kalmasına ve dolayısıyla zayıf olan ekonomik yapının üzerine devasa bir iase yükü binmesine yol açmıştır. Hükümet bu kaotik süreci yönetebilmek adına liberal eğilimleri tamamen terk ederek 16 Ocak 1940'ta yürürlüğe giren ve devlete fiyat tespiti, tesisleri kamulaştırma ve çalışma saatlerini uzatma gibi olağanüstü yetkiler tanıyan 3780 sayılı Milli Korunma Kanunu aracılığıyla katı bir devletçi müdahaleciliği benimsemiştir.

Refik Saydam ve Şükrü Saraçoğlu hükümetleri döneminde, dış ticaretin durma noktasına gelmesi ve ithalat kısıtlamaları nedeniyle ham madde girişinin yetersiz kalması, yerli üretimi teşvik çabalarını etkisiz kılmış; bu durumun tetiklediği mal kıtlığı ise karborsacılık ve stokçuluk gibi patolojik ekonomik sorunları doğurarak temel ihtiyaçlara erişimi zorlaştırmış, devlet ise bu krize İhtikarla Mücadele Komisyonu, Koordinasyon Heyeti ve halkın temel gıdaya erişimini denetleyen karne uygulaması gibi yöntemlerle müdahale etmeye çalışmıştır.

Eş zamanlı olarak kamu gelirlerini artırmak amacıyla hayata geçirilen Varlık Vergisi ve Aşar Vergisi'nin modern bir türevi olan Toprak Mahsulleri Vergisi gibi radikal mali politikalar, kısa vadede hazineye kaynak sağlasa da özellikle gayrimüslim tebaa ve küçük çiftçiler üzerinde yarattığı ağır tahribat, sermaye yapısının bozulmasına ve toplumsal huzursuzluklara neden olarak piyasanın doğal dengesini uzun vadeli bir istikrarsızlığa sürüklemiştir. Netice itibarıyla Türkiye, diplomatik dehasıyla sıcak savaşın fiziksel yıkımından korunmayı başarmış olsa da devletin piyasayı manuel olarak kontrol etme çabalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan yüksek enflasyon, karborsacılık ve gelir adaletsizliği gibi yapısal sorunlar, savaş sonrası döneme miras kalan en ağır sosyo-ekonomik yükler haline gelmiştir.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI ve KARNE EKONOMİSİ

Kaynakça:

Arslan, M. (2016a). 2. Dünya Savaşı ve Türkiye'de Savaş Ekonomisi. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/651132>

Emre, Y. (2020). İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de Savaş Ekonomisi Uygulamaları.

TÜRK SANAYİLEŞMESİNİN MİRASI PAŞABAHÇE CAM FABRİKASI

SARP YILMAZ
11/C

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde cam üretimi, teknolojik yetersizlikler ve sermaye eksikliği nedeniyle Beykoz ve çevresindeki küçük ölçekli zanaat atölyeleriyle (modlihaneler) sınırlı kalmış, bu durum yerel ihtiyacın karşılanmasında dışa bağımlılığı artırmıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte benimsenen kendi kendine yeten milli ekonomi modeli ve ithal ikameci sanayileşme stratejisi doğrultusunda, cam sanayisinin tesisi stratejik bir hedef olarak belirlenmiştir. Bu vizyonun bir neticesi olarak Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatı ve Türkiye İş Bankasının finansal öncülüğünde, 17 Şubat 1934 tarihinde İstanbul Beykoz'da Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları Anonim Sosyetesinin temelleri atılmıştır. 1935 yılında Paşabahçe semtinde faaliyete geçen bu tesis sadece bir üretim merkezi değil, aynı zamanda genç Cumhuriyet'in sanayi hamlesinin en önemli kalelerinden biri olmuştur.

Üretim sürecinde ihtiyaç duyulan silis kumu, soda ve kireç taşı gibi temel ham maddelerin yerli kaynaklardan temin edilmesine öncelik verilmiş böylece cam endüstrisi, madencilik ve kimya sektörlerini de tetikleyen bir lokomotif işlevi görmüştür. Kuruluşunun ilk yıllarında yaklaşık 400 işçi ile manuel yöntemlerle başlayan üretim; cam bardak, şişe, gaz lambası karpuzu ve tıbbi cam gereçleri gibi hayati ürünlere odaklanmıştır.

Fabrikada kullanılan yüksek sıcaklık fırınları ve zamanla entegre edilen otomatik şekillendirme makineleri, Türkiye'nin emek yoğun üretimden teknoloji yoğun üretime geçişindeki teknik dönüşümün somut bir göstergesidir. 1950'li ve 60'lı yıllarda kapasite artırımını ve teknolojik modernizasyon hamleleriyle sadece iç piyasanın talebini karşılamakla kalmamış, aynı zamanda uluslararası standartlarda üretim yaparak ihracat kanallarını açmış ve ülke ekonomisine döviz girdisi sağlayan öncü bir kuruluş haline gelmiştir.

Bugün "Paşabahçe" markasıyla küresel bir dev haline gelen bu girişim, Türk sanayi tarihinin gelişiminde disiplinli bir üretim kültürünün oluşmasına katkıda bulunmuştur. Estetik ile fonksiyonelliği birleştiren yüksek kaliteli ürün yelpazesi, markayı dünya cam literatüründe saygın bir konuma taşımıştır. Netice itibarıyla Paşabahçe Cam Fabrikası, bir sanayi tesisinin ötesinde bir ulusun bağımsızlık mücadelesini ekonomik alanda taçlandıran, teknolojik ilerleme ile toplumsal refahı birleştiren tarihsel bir başarı öyküsü ve endüstriyel bir mirastır.

Kaynakça:

- Atatürk, M. K. (1927). Nutuk. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. (Sanayileşme vizyonu ve milli ekonomi politikaları bağlamında).
- İş Bankası Genel Müdürlüğü. (2009). Türkiye İş Bankası Tarihi. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları. (Fabrikanın kuruluş finansmanı ve bankanın rolü üzerine).
- Kocabaşoğlu, U. (1994). Şişe ve Cam Sanayii Tarihi. İstanbul: Şişecam Yayınları. (Fabrikanın teknik gelişimi ve hammadde süreçleri hakkında temel eser).
- Sümerbank Arşivi. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı ve Uygulamaları. (1934-1938 Dönemi Raporları).

ATATÜRK'ÜN YER ALTINDAKİ MİRASI: ETİBANK'IN DOĞUŞU VE DÖNÜŞÜMÜ

ZEYNEP EMEL BOCAN
11/C

Cumhuriyet'in ilk yılları yalnızca siyasi bir bağımsızlık mücadelesi değil aynı zamanda ekonomik bir varoluş savaşıydı. Mustafa Kemal Atatürk, siyasi bağımsızlığın ekonomik bağımsızlıkla taçlandırılmadığı sürece sürdürülemez olduğu gerçeğini çok erken fark etmişti. Bu vizyonun somut bir nişanesi olarak 14 Haziran 1935'te Atatürk'ün direktifleriyle Türkiye'nin yer altı kaynaklarını işletmek, enerji üretmek ve sanayi yatırımlarını finanse etmek amacıyla Etibank kuruldu. İsmi Anadolu'da madencilik ilk başlatan medeniyet olan Etilerden (Hititler) alan bu kurum, köklerini geçmişten alarak geleceği inşa etme amacını taşıyordu.

Kuruluşunun ilk yıllarında linyit, krom, boksit ve bakır gibi temel madenlere odaklanan Etibank, 1950'li yıllarda çalışma alanını genişleterek enerji sektöründe de öncü bir rol üstlendi. Ülkeye kazandırdığı hidroelektrik santralleriyle enerji üretiminde büyük bir sıçrama yaşanmasını sağladı. 1960'lı ve 70'li yıllarda bor ve kükürt gibi stratejik madenlerin keşfi ve teknolojik yatırımlarla madencilik faaliyetleri dünya çapında bir ölçüye ulaştı. 1980'lerde başlayan serbest piyasa ekonomisine geçiş süreci ise kurumu yeni bir dönemece sürükledi. 1993 yılında özelleştirme kapsamına alınan Etibank'ın bankacılık birimi 1998'de devredilse de yaşanan mali sorunlar sonucu 2001 yılında TMSF bünyesine alınarak bankacılık faaliyetlerine son verildi.

Ancak kurumun madencilik mirası, bugün dünya bor rezervlerinin büyük kısmını yöneten "Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü" çatısı altında Türkiye ekonomisine yüksek katma değer sağlamaya devam etmektedir.

Etibank örneği, Atatürk'ün ekonomik vizyonunun yalnızca kendi dönemine hapsolmediğini, günümüzde de geçerliliğini koruyan bir rehber olduğunu kanıtlamaktadır. Bu model; enerji, maden ve sanayi gibi stratejik alanların tesadüflere bırakılmayacağını ve devletin öncü rol üstlenerek planlı, bilimsel politikalarla kalkınmanın zeminini hazırlaması gerektiğini açıkça göstermiştir. Etibank yalnızca bir finans kuruluşu değil; üreten, araştıran ve kendi öz kaynaklarına güvenen bir ülke idealinin simgesidir. Günümüzde değişen teknoloji ve küresel ekonomik koşullara rağmen Atatürk'ün ortaya koyduğu bu temel yaklaşım geçerliliğini korumakta ve şu kritik soruyu sormamıza vesile olmaktadır: Türkiye bugün, Etibank benzeri kendi stratejik ve yerli hamlelerini ne ölçüde gerçekleştirebilmektedir?

Kaynakça:

[https://www.etimaden.gov.tr/tarihce#:~:text=1935%20yılında%20Gazi%20Mustafa%20Kemal%20Atatürk'ün%20direktifiyle,nevi%20banka%20muamelelerini%20yapmak"%20amacıyla%20Etibank%20kuruldu.](https://www.etimaden.gov.tr/tarihce#:~:text=1935%20yılında%20Gazi%20Mustafa%20Kemal%20Atatürk'ün%20direktifiyle,nevi%20banka%20muamelelerini%20yapmak)

<https://www.youtube.com/watch?v=acQXilkmEmI>

<https://www.youtube.com/watch?v=5ZEksF5cqmq>

EKRAN IŞIĞINDA SOLAN KİTAP SAYFALARI

NİSANUR KARABULUT
HZ/A

İnsanlar günümüzde telefon, bilgisayar, tablet kullanmayı hayatlarının merkezine yerleştirmiş; bu teknolojik aletleri birer organmış gibi günün her saniyesinde yanlarında taşımaya başlamış ve teknolojik aletlere bağlı hale gelmiştir. İnsanlar boş zamanlarını kitap okumak, hobileriyle uğraşmak ya da sosyalleşmek yerine ekranda sonsuza kadar kaydırabilecekleri 15-30 saniyeden oluşan videolara bırakmıştır.

Eskiden teknolojinin daha gelişmediği, teknolojik araçların az olduğu dönemlerde insanlar boş zamanlarını kitap okumakla geçirirlerdi. İnsanlar bir bilgiyi öğrenmek için ya da bir bilginin doğruluğunu kanıtlamak için kitaplara başvurur, kütüphanelerde saatlerini geçirirlerdi. İnsanlar kütüphanelere gidip orada ders çalışmanın yanında molalarında arkadaşlarıyla öğrendikleri bilgiler, okuduğu kitaplar hakkında sohbet eder, gülüşüp eğlenirlerdi. Bu durum sayesinde insanlar okuma alışkanlığının yanında bilgileniyor, sosyalleşiyor ve zamanlarını doğru kullanmayı öğretiyorlardı. Fakat teknolojinin gelişmesi ile insanlar istedikleri bilgiye istedikleri bir zamanda ellerinin altındaki telefon, bilgisayardan anında ulaşabilir hale geldi. Ama son yıllarda yapay zekânın da gelişmesiyle birçok bilgiye ulaşmak kolaylaşırken birçok bilginin de doğru olup olmadığını öğrenmek zorlaşmaya başladı. İnsanlar internette gördüğü her bilgiye inanmaya başlayıp araştırma yaparken önlerine çıkan ilk siteden buldukları doğru olup olmadığı belli olmayan bilgilerde kendilerini geliştirdiklerini düşünmeye başladılar.

İnsanlar “Ekran süren kaç?”, “Ekran süresi düşük kişilerle konuşmuyorum.” gibi tabirlerle teknolojiyi daha da hayatlarının merkezine sokup bunu yarış haline getirirken fark etmeden kitaplardan uzaklaşmaya ve kendilerini gerçek dünyadan soyutlaştırmaya başladılar. Hala insanların ekran başından kalkmamalarından dolayı kısa videolar ve hızlı içerikler nedeniyle dikkat süreleri azaldı, insanlarla sosyalleşmek yerine telefonlarına gömülmeye başladı.

Fakat çoğu insanların görmediği birçok şey var. Kitaplar sadece boş zamanlarımızı doldurmak anlamına gelmiyor, kitap aynı zamanda hayal gücümüzü ve düşünme becerimizi geliştiriyor. Okuyucu, kitapta geçen olayları hayal gücünde canlandırarak ve farklı dünyalar keşfetmeye başlayarak analitik düşünme kabiliyetini geliştirir. Okuyucu karakterlerin duygularını, düşüncelerini, olaya bakış açılarını anlamaya çalışırken insanlar kitaplar sayesinde bir olaya farklı açılardan bakmayı öğrenir ve empati duygusunu da geliştirir. Düzenli kitap okuyan insanlarınsa odak süreleri artar, yeni bilgiler öğrenir, kelime dağarcığı gelişir, kendini daha güzel, daha doğru bir şekilde ifade etmeye başlayıp duygularını tanımaya başlar ve konuşma dilinin yanında yazı dilini de geliştirir. Ayrıca günümüzde insanlar teknolojiyi hayatlarının merkezlerine yerleştirmiş ve teknolojik aletlere uzun süreler maruz kalırken kitap okumak gürültüden, yorgunluktan uzaklaşmamızı sağlar, zihnimizi dinlendirir ve temizler, stresimizi azaltır ve odaklanmayı artırır.

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre ise bazı ülkelerde kitap okuma alışkanlığı artarken bazı ülkelerde ise düştüğü gözlemlenmiştir. Son 10 yılda teknolojinin gelişmesiyle bir de covid hastalığından dolayı evlere kapanan insanların bazıları e-kitaplar, sesli kitaplarla vb. şeylerle kitap okuma alışkanlıklarını teknolojinin gelişmesini de fırsat bilip geliştirirken bazı insanlarsa sosyal medyayla hayatlarına devam etmişlerdir.

Oysaki teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin kitaplar hala eski değerini koruyacaktır. Kitaplar geçmişten günümüze birçok bilgi ve kültür aktarımını yapan araçlardır. İnsanlar kitap okudukça öğrenmeye ve gelişmeye devam edeceklerdir. Bu yüzden kitaplar insanların hayatlarının her zaman bir parçası olmaya devam edecektir.

SÜMERBANK: BİR CUMHURİYET RÜYASININ KUMAŞI VE BOZKIRDAKİ SANAYİ DEVRİMİ

YAĞMUR GÜLEÇ
11/C

Cumhuriyet'in ilk yıllarını düşünün. Elinizde ne var? Savaşlardan bitkin düşmüş bir halk, sermayesi tükenmiş bir hazine ve en temel ihtiyaçlarını bile dışarıdan kurla ithal etmek zorunda kalan dışa bağımlı bir ülke. Hani meşhur bir söz vardır ya “İğneden ipliğe her şeyi dışarıdan alıyorduk.” diye, işte o abartı değil acı bir gerçektir. İşte, tam bu yokluk ikliminde 11 Haziran 1933 tarihinde bir umut doğdu: Sümerbank. Sümerbank sadece bir banka ya da bir fabrika değildi; o, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik bağımsızlık anahtarı, toplumsal dönüşümünün lokomotif ve bozkırın ortasında yükselen bir kalkınma modeliydi.

1929 yılında dünya, tarihin en çarpıcı ekonomik krizi, Büyük Buhran'la sarsılırken Türkiye henüz emekleme aşamasındaydı. Osmanlı'dan kalan yüklü borçlar, sanayi tesislerinin yokluğu ve tarıma dayalı ekonomi, Atatürk ve çalışma arkadaşlarını radikal bir karar almaya itti: Devletçilik. Sümerbank'ın kurulma amacı kompleks bir şey değildi ama başarması devasaydı. Bu proje; halkın refahına olacak şekilde, yerli ham madde işleyerek halkın temel ihtiyaçlarını karşılamayı, döviz kaybını önlemeyi, özel sektörün gücünün yetmediği büyük sanayi yatırımları devlet eliyle gerçekleştirmeyi ve Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nı finanse etmeyi ve yürütmeyi amaçlamıştı. Atatürk, ismini bizzat seçtiği bu kuruma “Sümerbank” diyerek Anadolu'nun en eski medeniyetlerinden olan Sümerlere bir selam gönderiyor ve Türk milletinin kadim üretim geleneğine vurguluyordu.

Sümerbank denince akla hemen o meşhur fabrika gelir: Nazili Basma Fabrikası. Fabrika sadece kumaş üretmekle kalmıyor; içinde balolar düzenleniyor, insanlar tiyatro ile tanışıyor ve devasa kütüphaneden yararlanıyorlardı.

Fabrikanın bacası tütüğünde bu sadece dumanı değil cehalete karşı kazanılan savaşı da simgelemekteydi. Bir tek Nazili değil Kayseri Bez Fabrikası, Bursa Merinos Fabrikası, Ereğli Tekstil ve şu an da konumuz olan Sümerbank. Her biri bu kalenin içindeki umudun ve özgürleşmenin imgesiydi. Sümerbank'ın topluma olan yararı, ürettiği kumaşların çok ötesindeydi. Eğer bugün herhangi bir insanın hafızasında “Sümerbank Basması” diye bir kavram varsa bunu sebebi kumaşın ucuzluğu değil, bir yaşam tarzı sunmasıydı.

Sümerbank, köylü bir toplumdan sanayi toplumuna geçişin alt yapısı oldu. İşçisine sağlık hizmeti sunan, lojman sağlayan ve “vatandaş” olduğunu hissettiren bir yapı kurdu. Fabrikalarda kadınların da yeri olması, Cumhuriyet'in kadın devrimini ekonomik alanda perçinlendi. Fabrika kampüsleri içinde tiyatro grupları, koro çalışmaları ve spor kulüpleri barındıran birer kültür merkeziydi.

O yıllarda dünya komünizmin elindeydi, savaş baskısı eşliğinde bir belirsizliğe sürükleniyordu. Türkiye ise Sümerbank ile kendi “üçüncü yolunu” çiziyordu. Batı'nın teknolojisini alarak kendi milli sermayesi ve ham madde kaynaklarıyla harmanlıyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın karanlık ve kıtlık dolu yıllarında Sümerbank sayesinde giydirebildi. Sümerbank birer “kendi kendine yetme” gururuydu. Günümüzde Sümerbank'ın unutulmaz amblesini gördüğümüzde içimizi kaplayan o sıcak nostaljinin bir sebebi var. O amblem; yerli malının, dürüst üretimin ve “biz yapabiliriz” inancının simgesiydi. Okul önlüklerinden bayramlık elbiselere, masa örtüsünden yatak çarşaflarına kadar her yerde vardı. Sümerbank, bir ekonomik modelden çok bir memleket sevdasıydı. Her bir üretim, bir ulusun yaralarına olan güvenini yükseltiyordu. Bugün o tesislerin çoğu kapansa da Sümerbank'ın sanayiye vurduğu mühür ve toplumsal hafızadaki yeri hiç silinmeyecek. Hala gönüllerin baharında bir yerde saklanan o çiçekli Sümerbank basması, bir devrimin en yumuşak ve en dirençli tanığıdır.

Kaynakça:

Atatürk Ansiklopedisi. (n.d.). <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/de-tay/308/S%C3%BCmerbank>

Sumer Holding A.Ş. (n.d.). <https://sumerholding.gov.tr/tarihce.aspx>

Atatürk'ün Akıllı Projesi: Sümerbank Sosyal Fabrika. (n.d.). blog.youthall.com. <https://share.google/vuedQma5fHL7WUWDK>

GEOMETRİ VE MATEMATİK ARASINDAKİ DERİN BAĞLANTI

KAAN BOZKURT
10/C

Geometri; matematiğin en temel ve en eski dallarından biri olup şekillerin, biçimlerin, uzayın ve boyutların incelenmesini esas alır. İnsanlık tarihinin en eski bilimsel alanlarından biri olan geometri, ilk olarak pratik ihtiyaçlardan doğmuş zamanla soyut bir bilim dalına dönüşerek sistemli bir yapı kazanmıştır. Günümüzde ise yalnızca teorik bir alan değil, günlük yaşamın içinde aktif olarak kullanılan ve birçok bilim dalıyla doğrudan ilişki kuran bir disiplin hâline gelmiştir. Fizik, mühendislik, mimarlık, bilgisayar bilimleri ve hatta sanat gibi alanlarla güçlü bir etkileşim içindedir. Bu yönüyle geometri, hem soyut düşünmeyi hem de problem çözme becerilerini geliştiren çok yönlü bir matematik dalıdır.

Geometrinin bilimsel bir disiplin olarak şekillenmesinde Öklid'in katkısı son derece büyüktür. Öklid'in geliştirdiği aksiyomatik sistem, geometrinin mantıksal temelini oluşturmuş ve matematikte ispat yönteminin gelişmesine önemli bir zemin hazırlamıştır.

Bu sistemde doğruluğu kabul edilen aksiyomlardan yola çıkılarak tanımlar ve teoremler oluşturulur, böylece karmaşık yapılar daha basit ve anlaşılır örneklere türetilir. Bu yaklaşım, yalnızca geometriyi değil tüm matematik düşüncesini derinden etkilemiştir.

Geometri genel olarak iki ana başlık altında incelenir: Düzlem geometrisi ve uzay geometrisi. Düzlem geometrisi; iki boyutlu şekiller olan üçgenler, dörtgenler, çokgenler ve çember gibi yapıların özelliklerini inceler. Uzay geometrisi ise üç boyutlu cisimleri ele alarak prizma, küp, silindir, koni ve küre gibi yapıların hacim ve yüzey alanı hesaplamalarıyla ilgilenir. Bu iki alan, matematiğin hem teorik hem de uygulamalı yönünü bir araya getirir. Örneğin üçgenlerin temelini oluşturan Pisagor Teoremi, dik üçgende kenarlar arasındaki ilişkiyi açıklayarak mimariden mühendisliğe kadar pek çok alanda kullanılan temel bir prensip hâline gelmiştir.

Modern matematikte geometri, klasik anlayışın ötesine geçerek daha soyut ve kapsamlı alt dallara ayrılmıştır. Analitik geometri, cebir ile geometriyi birleştirerek geometrik şekillerin koordinat sistemi üzerinde cebirsel ifadelerle incelenmesini sağlar. Bu yaklaşımın gelişmesinde René Descartes'ın çalışmaları büyük önem taşır. Diferansiyel geometri ise eğriler, yüzeyler ve uzaylar üzerinde çalışarak özellikle fizik ve mühendislikte kullanılan ileri düzey analiz yöntemlerinin temelini oluşturur. Bu sayede geometri, yalnızca şekillerin incelenmesi olmaktan çıkıp değişim ve hareketin matematiksel olarak ifade edilmesine de imkân tanır.

Günümüzde geometri, teknolojinin gelişmesiyle birlikte çok daha geniş bir kullanım alanına sahip olmuştur. Üç boyutlu modelleme, bilgisayar grafikleri, görüntü işleme, yapay zekâ ve simülasyon sistemleri tamamen geometrik prensiplere dayanmaktadır. Özellikle bilgisayar destekli tasarım (CAD) programları, mimarlık ve mühendislik alanlarında yapıların daha hassas ve güvenli bir şekilde tasarlanmasına olanak sağlar. Bunun yanı sıra tıp, robotik ve uzay teknolojileri gibi alanlarda da geometri kritik bir rol oynamaktadır.

Eğitim açısından bakıldığında geometri, öğrencilerin görsel düşünme becerilerini geliştiren, soyut kavramları somutlaştırmalarını sağlayan ve analitik düşünme yeteneklerini güçlendiren önemli bir derstir. Problem çözme sürecinde mantıksal akıl yürütme becerisini geliştirmesi nedeniyle matematik öğretiminin temel yapı taşlarından biri olarak kabul edilir.

Geometri yalnızca matematiğin bir alt dalı değil bilimin, teknolojinin ve günlük yaşamın her alanına dokunan temel bir düşünme biçimidir. Hem teorik hem de pratik yönüyle insanlığın gelişiminde önemli bir rol oynamış ve oynamaya devam etmektedir. Bu nedenle geometri, matematiğin vazgeçilmez ve en güçlü yapı taşlarından biri olarak kabul edilmektedir.

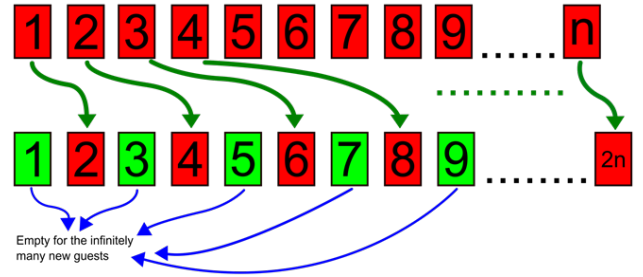
SONSUZLUK OTELİ

ELA ALTUNAY
10/D

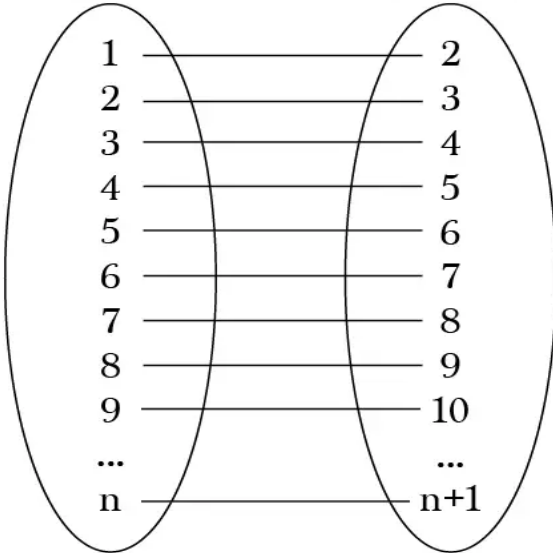
Matematikte yer hiç dolmaz mı? Uzun süren, yorucu bir yolculuk sonunda dinlenmek için yolun kenarında gördüğünüz rastgele bir otele gittiğinizi düşünün. İçeri giriyorsunuz ve resepsiyondan boş bir oda istiyorsunuz. Çalışan size şu an ellerinde hiç boş oda olmadığını söylüyor, siz tam arkanızı dönmüş otelden çıkmak üzereyken size sesleniyor ve “Bekleyin, size yer bulabiliriz.” diyor. “Nasıl bir anda boş oda bulabildiler?” diye düşünüyorsunuz çünkü normalde oteldeki tüm odalar doluyken yeni gelen müşterilere yer yoktur. Fakat matematikte bu durum biraz farklı oluyor. Bu otel “Sonsuzluk Otel” ve normal bir otel gibi işlemiyor. Burada odalar 1, 2, 3, 4’ten sonsuza kadar gidiyor. Bütün odalar dolu olsa bile otel çalışanları her müşteriye bir yanlarındaki odalara geçmesini söylüyor. Yani 1. odadaki kişi 2. odaya, 2. odadaki kişi ise 3. odaya geçiyor. Bu durumda 1. oda boşalıyor ve yeni gelen müşteri geçebiliyor.

Otelde kalan bütün müşteriler zaten buldukları oda numarasının iki katına yerleşmeli. Yani 1 numaralı odadaki müşteri 2 numaraya, 2 numaradaki kişi ise 4 numaraya gider. Sonuç olarak otelde kalan müşterilerin hepsi çift numaralı odalara yerleşmiş olur, tek numaralı odalar boşta kalır ve yeni müşterilere hazır olur. İşte, tam burada insanlar matematiği anlamakta zorlanır. Çünkü “Zaten sonsuz olan bir şey nasıl olurda daha çok büyür?” sorusu akıllara gelir. Normal bir otelde eğer bir oda doluyorsa o oda doludur ve başka yer açılmaz ama matematikte ve özellikle de sonsuzlukta sabit bir şey yoktur. Bu matematiğin ilginç taraflarından biridir.

Mevcut Otel Odaları

Mevcut Otel Odaları +1

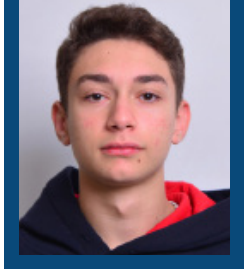
Şu ana kadar her şey normal ve anlaması kolay geliyor. Ama ya otele sadece 1 kişi değil de sonsuz sayıda yeni kişi gelirse? O zaman çalışanlar herkesi bir yandaki odaya taşımak yerine yeni gelenlere boş oda yaratmak için daha farklı bir çözüm yöntemi bulur.

“Sonsuzluk Otel” fikrini ortaya atan kişi David Hilbert’tir. Bu fikirden yola çıkarak sonsuzluğun sabit olmadığını ve kendi içinde bile değişiklik gösterebileceğini anlarız. David Hilbert bu düşüncesini 1900’de Paris’teki Uluslararası Matematik Kongresi’nde sundu. Peki, “Sonsuzluk Otel’nde her zaman oda var mı?” verilen bütün örnekler sonsuzluğun esnek bir şey olduğunu gösterdiği için her zaman oda vardır düşüncesi normalleşti. Fakat bu sorunun cevabı mutlak anlamda hayırdır. Çünkü farklı boyutta sonsuzluklar, bazı eşlemelerin yapılamadığı “sayılabilir” ve “sayılamayan” sonsuzlukların olduğu zamanlar vardır. Bu nedenle çoğu zaman yer olsa bile her zaman yoktur. Yani sonuç olarak David Hilbert’in Sonsuzluk Otel bize matematiğin tek bir şeyden değil bazı şeylerin birleşiminden olduğunu ve hep bir adım daha öteye gidebileceğini gösterir.

Kaynakça:

<https://www.matematiksel.org/david-hilbertin-sonsuzluk-otel/>

MATHEMATICS

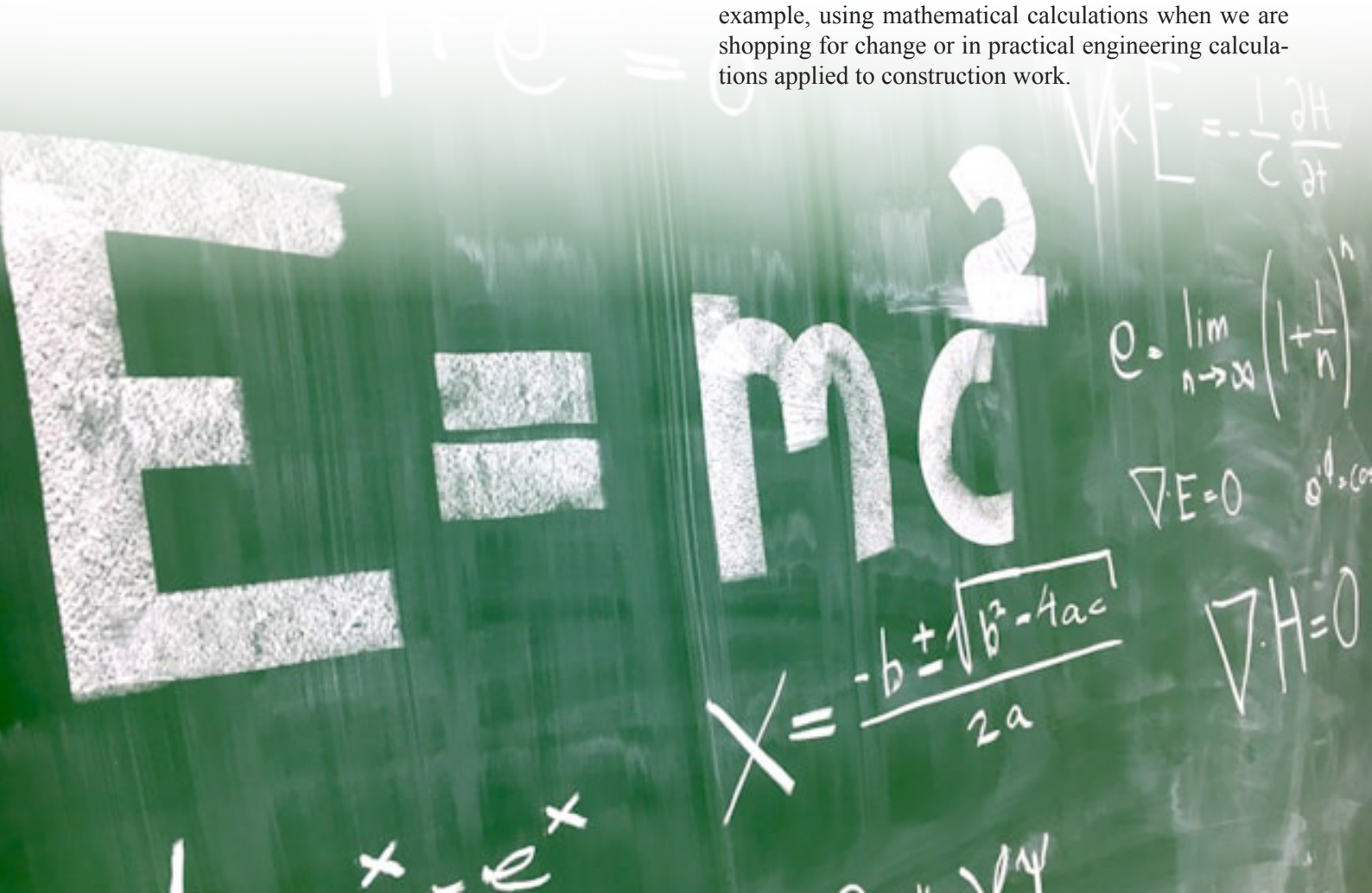

ALP ALPER
10/D

Mathematics is one of the oldest and most fundamental branches of science in human history. It deals with essential concepts such as numbers, shapes, space, and change. Mathematics is not only an academic discipline but also an integral part of everyday life. For example, we use it when calculating change while shopping or when making measurements in construction and engineering. Another significant characteristic of mathematics is that it has a universal language. A mathematical expression has the same meaning when used in different places all around the world. Scientists and researchers can communicate with each other by means of this common language. Mathematics is critically used in disciplines like physics, chemistry, or engineering.

Mathematics is unavoidable in our daily lives. When you plan your schedule, think of the time required to get to a meeting; when you are cooking, change the proportions; when you decide or analyze your savings account, you use mathematics.

Mathematics also develops the ability of analytical reasoning. It offers a rational way to solve a problem and guides a person to make logical decisions. Consequently, mathematics is at the top of the curriculum. In school, students not only learn how to memorize numbers but also the reasoning of information. As technology develops, the significance of mathematics becomes even greater. Topics as diverse as computer science, artificial intelligence, and the study of data require entirely mathematical approaches. One can say that the most powerful devices in this day and age are algorithms and statistics. Thus, we see that mathematics is not just about figures but also about life. It is essential for individual development as well as for society. It is interesting because we can understand the earth with it. Mathematics is said to be one of the most ancient and fundamental intellectual disciplines which can be found in the history of human science. It covers numerous related topics known as numbers, shapes, space, and change. Beyond the subject, mathematics plays a vital role in our everyday living. For example, using mathematical calculations when we are shopping for change or in practical engineering calculations applied to construction work.

Another key aspect of mathematics is the fact that it is a universal language. Wherever you go, the value conveyed by mathematical equations is unchanged. This enables people to communicate with and understand one another using the same language. It is used throughout the natural sciences such as physics, chemistry, and engineering.

In our daily life, we often use math in an unconscious way, for instance to organize time, to predict the duration of our drive, or to change the size of a recipe. Money matters are also closely linked to mathematical knowledge.

Mathematics further supports the development of analytical thinking skills. It guides individuals in solving problems systematically and making logical decisions. This is also the reason why mathematics is the cornerstone of educational systems. Students acquire not just formulas but also thinking abilities.

Thanks to these developments, the importance of mathematics has grown even more. Computer science, artificial intelligence, and the analysis of large quantities of data all have mathematics as the base on which they rely. All in all, mathematics is not just about numbers but about understanding life itself. Mathematics is an essential part of individual and social development. Mathematics reveals the nature of life.

Mathematics is one of the oldest and most basic branches of science in human existence. It relates to all that surrounds us such as numbers, shapes, space, and change. Mathematics is not just an academic study but an integral part of everyday life. A few examples are counting the change you receive at the shops and making calculations for the buildings you pass in the city.

Mathematics is one of the most fundamental languages. Wherever you are in the world, you can communicate with mathematical expressions, and they will make sense. This is great because it means that scientists and researchers across the world are able to communicate with each other using mathematics in fields like physics, chemistry, engineering, etc.

Mathematics is in everyday life as well, even if not obvious. Everyday activities, such as using time efficiently, calculating the time it takes to drive somewhere, or modifying a recipe to make more than originally called for, all require mathematics. Managing or planning money, and dealing with interest rates for saving or borrowing money, also involve mathematics.

Mathematics improves people's analytical thinking skills. It provides a standardized method of finding solutions to problems. Mathematics also trains people to make correct decisions. Because of this, it is a main part of education. Students acquire not only formulas but also thinking skills.

What is more, nowadays, due to new technological inventions, mathematics has become even more significant. In modern times, computer science, artificial intelligence, and the analysis of big data heavily rely on mathematical concepts. Algorithms and statistical data are probably the most important tools of modern society. To conclude, mathematics is more than a number; it is a way of life. It is one of the most essential means to progress as an individual as well as a society. With the help of mathematics, we understand life better.

UÇLU KALEMİN MATEMATİKLE OLAN İLİŞKİSİ

BEYZA GÜLDÜR
10/C

Uçlu kalem, eski adıyla mekanik kalem ilk olarak 16. yüzyılda ortaya çıkmış olsa da günümüzdeki haline en yakın olan modeli 1822 yılında Samson Mordan tarafından geliştirilmiştir. Bu geliştirilen kalem İngiltere’de patentlenmiş ve uçların kalemin içinde durup tepe noktasından basıldığı zaman dışarı çıkmasını sağlayan pirinç, alüminyum, gümüş veya altın kaplama metaller ve çelik gibi malzemeler de iç mekanizmayı oluşturmuştur. Uçlu kalemin ortaya çıkmasının temel amacı, sedir ağacından tahta yapılarak dış kısmını oluşturan kurşun kalemlerin kullanımında harcanan gereksiz uç açma zahmetini ortadan kaldırmak olmuştur. Bununla beraber daha düzgün, rahat, sabit kalınlıkta, uzun süre kullanabilmemizi sağlamıştır. Sağladığı avantajlardan bir diğeri de mesleklerde olan özellikle mimar, mühendis gibi meslek sahibi insanların işleri kolaylaştırmış; ince ve sabit kalınlıkta çizime katkısı büyük olmuştur. Teknolojinin de ilerlemesiyle ve ilerledikçe de gelişmesiyle beraber uçlu kalemin iç mekanizması da gelişmiştir. İç mekanizmasına yaylı ve basmalı özellikler eklenerek pratikleştirmiş ve günümüzde kullanışlı hale gelmiştir.

Peki, matematiğin bundaki rolü nedir? İlk olarak kalemin bir insan eline en uygun olan çapı ve uzunluğu belirlenmiştir. Bu durum belirlenirken kalemin ergonomik tasarımını geometriyi kullanarak belirlemişlerdir.

Kalemin iç mekanizmasının çalışabilmesi için yayların sıkışma oranında ve kalemin ucunun her basmada ne kadar çıkabildiği gibi hassas ölçümler matematiksel hesaplamalar aracılığı ile bulunmuştur. Uçlu kaleme kullanılan 0.5 mm ve 0.7 mm gibi uçların kalemin uç kısmına uygun olacak şekilde üretilirken de ayarlanmasında milimetrik hesapları ölçme ve birim sistemlerin doğru kullanımı gibi matematiksel olaylar kullanılmıştır. Bu hesaplamaların en ufak milimetrik hesap yanlışı da olsa kalem düzgün çalışmaz.

Kurşun kalemin zahmetine çözüm olarak bulunan uçlu kalem herkesin gözünde basit bir yazı aracı olarak görünse de aslında matematik ile ince detaylı hesap oranları yapılarak bulunan daha konforlu, zaman kazandıran, uzun ömürlü bir icattır. Bunun gibi aklımıza gelemeyecek eşyalarda bile matematiğin yer alması matematiğin günlük hayatta farkında bile olmadığımız birçok yerde önemli rol oynadığını gösterir.

Kaynakça:

<https://www.haberturk.com/kalemi-kim-icat-etti-kim-buldu-kalem-ne-zaman-nerede-icat-edildi-3811005>
https://tr.wikipedia.org/wiki/U%C3%A7lu_kalem
<https://blog.akalkurumsal.com.tr/uclu-kalem-tarihi/>

ALTIN ORAN

DENİZ ALİ HAŞAL 10/D

Matematiğin en ilgi çekici ve estetik açıdan en dikkat çekici konularından biri altın orandır. Günlük yaşamda matematik denildiğinde çoğu kişinin aklına sayılar, işlemler ve formüller gelse de aslında matematik; doğayı, sanatı ve evrenin düzenini anlamamıza yardımcı olan çok geniş bir bilim alanıdır. Altın oran da bu düzenin en özel ve en dikkat çekici örneklerinden biridir. Altın oran, iki parçaya ayrılmış bir bütünün belirli ve özel bir orantıya sahip olması durumudur. Bir bütün öyle iki parçaya ayrılır ki büyük parçanın küçük parçaya oranı, bütünün büyük parçaya oranına eşit olur. Bu özel oranın değeri yaklaşık olarak 1,618'dir ve Yunan alfabesinden gelen ϕ (phi) sembolü ile gösterilir.

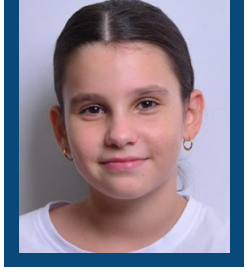
$$\phi = 1 + \sqrt{5} \approx 1.618 \quad \varphi = \frac{1 + \sqrt{5}}{2} \approx 1.618$$

Bu oran ilk bakışta basit bir matematiksel ilişki gibi görünse de tarih boyunca birçok bilim insanının, sanatçının ve mimarın ilgisini çekmiştir. Özellikle Antik Yunan Dönemi'nde matematikçiler bu oran üzerinde çalışmalar yapmış, Öklid altın oranı geometrik bir kavram olarak incelemiştir. Daha sonraki yüzyıllarda ise Rönesans sanatçıları, bu oranı eserlerinde estetik ve dengeyi sağlamak için önemli bir araç olarak kullanmıştır. Altın oranın bu kadar ilgi görmesinin temel nedeni, insan gözünün bu orana yakın düzenleri daha estetik ve uyumlu algılamasıdır. Altın oran doğada oldukça yaygın bir şekilde karşımıza çıkar. Ayçiçeği çekirdeklerinin dizilişi, papatya yapraklarının düzeni, çam kozalaklarının spiral yapısı ve salyangoz kabuklarının kıvrımları bu orana benzer bir düzen gösterir. Ayrıca kasırgaların spiral yapısı ve bazı galaksilerin şekilleri de altın oran ile ilişkilendirilmektedir. Doğadaki bu düzen, matematiğin sadece soyut bir bilim olmadığını, aynı zamanda evrenin işleyişini açıklayan güçlü bir araç olduğunu göstermektedir. Doğada görülen bu uyum ve tekrar eden düzen, altın oranın evrensel bir estetik kural gibi değerlendirilmesine neden olmuştur. Altın oran aynı zamanda Fibonacci dizisi ile yakından ilişkilidir. Fibonacci dizisi 0 ve 1 ile başlar ve her sayı kendisinden önce gelen iki sayının toplamı şeklinde ilerler. Bu dizide sayılar büyüdükçe ardışık terimlerin oranı altın orana yaklaşır. Bu durum, doğada görülen birçok düzenin aslında matematiksel bir temele dayandığını göstermesi açısından oldukça önemlidir. Özellikle bitki yapılarındaki spiral düzenler ve yaprak dizilimleri bu ilişkiyi destekleyen en bilinen örnekler arasında yer alır.

Altın oran yalnızca doğada değil insan eliyle yapılan sanat ve mimari eserlerde de sıkça kullanılmıştır. Rönesans Dönemi'nde sanatçılar, eserlerinde denge ve estetik uyum sağlamak için bu orandan yararlanmışlardır. Leonardo da Vinci'nin ünlü Mona Lisa adlı eserinde yüz ve kompozisyon oranlarının altın orana uygun olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde Salvador Dalí'nin bazı eserlerinde de bu matematiksel düzenin etkileri görülmektedir. Mimari alanda ise Antik Yunan'daki Parthenon Tapınağı ve Mısır'daki Giza Piramitleri, altın oranla ilişkilendirilen yapılar arasında gösterilmektedir. Bu yapıların insan gözüne estetik olarak hoş gelmesinin nedenlerinden birinin bu oran olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca altın oranın insan vücudunda da bulunduğu düşünülmektedir. İnsan yüzünün oranları, kol ve bacak uzunlukları, parmak boğumları gibi birçok yapısal özellikte bu orana yakın değerler olduğu belirtilir. Bu durum, estetik algının yalnızca kültürel değil, aynı zamanda biyolojik bir temele de sahip olabileceğini göstermektedir. Günümüzde altın oran; grafik tasarım, mimarlık, fotoğrafçılık, logo tasarımı ve dijital medya gibi birçok alanda da kullanılmaktadır. Tasarımcılar, daha dengeli ve göze hoş gelen kompozisyonlar oluşturmak için bu matematiksel orandan yararlanmaktadır. Altın oran yalnızca matematiksel bir kavram olmanın ötesinde doğayı, sanatı, insanı ve evrenin düzenini birleştiren evrensel bir ilkedir. Hem bilimsel hem de estetik yönüyle insanlık tarihi boyunca büyük ilgi görmüş ve günümüzde de önemini korumaya devam etmektedir. Doğadaki uyumdan sanattaki estetiğe kadar birçok alanda karşımıza çıkan bu oran, matematiğin hayatın içinde ne kadar derin bir yere sahip olduğunu açıkça göstermektedir.

BEYNİMİZ GERÇEKLİĞİ NASIL ALGILAR?

ÖYKÜ ÇETİNEL
7/C

Hiç düşündünüz mü, gördüğümüz dünya gerçekten gerçek mi yoksa beynimizin bir yorumu mu?

İnsanlar günlük hayatlarında gördükleri dünyanın tamamen gerçek ve değişmez olduğunu düşünürler. Oysa bu düşündüğümüz kadar basit değildir. Çünkü biz dünyayı doğrudan değil, beynimizin yorumladığı şekilde algılarız. Gözlerimiz sadece çevremizden gelen ışığı toplar ve bu bilgiyi beyne iletir. Asıl anlamlandırma işlemi beyinde gerçekleşir.

Beyin, kendisine ulaşan bu bilgileri geçmiş deneyimlerimizle karşılaştırır ve bir sonuca ulaşır. Bu süreç oldukça hızlı gerçekleşir. Bu sayede çevremizde olanları kısa sürede anlayabiliriz. Ancak her zaman tüm bilgiler eksiksiz gelmediği için beyin bazı boşlukları kendi tahminleriyle tamamlar. Bu durum çoğu zaman doğru sonuçlar verse de bazen yanlış algılara neden olabilir.

Günlük hayatta karşılaştığımız optik illüzyonlar bunun en açık örneklerinden biridir. Bazı görsellerde aslında düz olan çizgiler eğri gibi görünebilir veya aynı renkteki nesnelere farklıymış gibi algılanabilir.

Bu durum gözlerimizin bozuk olmasından değil beynin görüntüyü yorumlama biçiminden kaynaklanır.

Beynimiz sadece görme duyusuna bağlı çalışmaz. İşitme, dokunma, koku ve tat alma gibi diğer duyarımızdan gelen bilgileri de birlikte değerlendirir. Bu bilgiler birleştirilerek çevremiz hakkında genel bir algı oluşturulur. Böylece dünyayı daha anlamlı bir şekilde kavrayabiliriz.

Ayrıca beynimiz her bilgiyi aynı önemde değerlendirmez. Önemli gördüğü bilgileri ön plana çıkarır, gereksiz olanları ise arka planda bırakır. Bu durum zihnimizin daha düzenli çalışmasını sağlar. Eğer beynimiz tüm bilgileri aynı anda işlemeye çalışsaydı, çevremizi anlamak çok daha zor olurdu.

Beynin bir diğer önemli özelliği ise hızlı karar verebilmesidir. Özellikle tehlikeli durumlarda hızlı tepki vermemizi sağlar. Bu hız bazen küçük hatalara yol açsa da hayatta kalmamız için oldukça önemlidir.

Bunun yanında beynimiz alışkanlıklardan da etkilenir. Sürekli karşılaştığımız durumları zamanla daha kolay ve otomatik şekilde algılamaya başlarız. Örneğin her gün kullandığımız bir yolu düşünmeden yürüeyebiliriz. Çünkü beyin bu durumu öğrenmiş ve bir rutin haline getirmiştir.

Beyin ayrıca çevredeki eksik bilgileri tamamlamada oldukça başarılıdır. Bir yazıda harfler eksik olsa bile çoğu zaman kelimeyi doğru şekilde okuyabiliriz. Bunun nedeni beynin geçmiş deneyimlere dayanarak en uygun ihtimali seçmesidir. Ancak bu özellik bazen yanlış okumalara veya yanlış anlamalara da yol açabilir.

Bir diğer önemli nokta da insanların aynı olayı farklı şekillerde hatırlayabilmesidir. Çünkü hafızamız bir kayıt cihazı gibi çalışmaz. Anılar zamanla değişebilir ve yenden hatırlanırken farklı ayrıntılar eklenebilir. Bu yüzden iki kişi aynı olayı yaşasa bile farklı anlatabilir.

Sonuç olarak gördüğümüz dünya, dışarıdaki gerçekliğin birebir aynısı değildir. Beynimiz, gelen bilgileri işleyerek bize anlaşılır bir dünya sunar. Bu nedenle herkes aynı olayı farklı şekillerde algılayabilir. Bu durum beynimizin hem güçlü hem de oldukça karmaşık bir yapıya sahip olduğunu gösterir.

Kaynakça:

TÜBİTAK Bilim Genç. “Beyin ve Algı.” <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr>
Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. “Duyular ve Algı.” Ders Notları.
İstanbul Üniversitesi, Nörobilim Araştırmaları. “İnsan Beyninin Çalışma Prensipleri.”
Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. “Beyin Sağlığı ve Sınır Sistemi.”
Eğitim Bilişim Ağı (EBA). “Sınır Sistemi ve Beyin.” <https://www.eba.gov.tr>
Bilim ve Teknik Dergisi (TÜBİTAK). “Beyin Nasıl Çalışır?” Sayı 600+ içerikleri.

HIÇLIĞIN FAKTÖRİYELİ: 0! NASIL 1 OLUR?

SABRİNA DURU MERİÇ
10/C

Faktöriyel, bir sayının sağına “!” işareti koyularak yapılan ve matematikte sık kullanılan bir işlem türüdür. Bir sayının faktöriyeli, kendisinden başlayarak 1’e kadar olan tüm pozitif tam sayılarla çarpımına eşittir. Genel formülü $n! = n \times (n-1) \times (n-2) \times \dots \times 1$ şeklinde gösterilir. Bu işlem özellikle sayma, sıralama ve olasılık problemlerinde önemli bir yer tutar. Örneğin $3! = 3 \times 2 \times 1 = 6$ olur. Bu tanım oldukça açık olsa da, en çok merak edilen konulardan biri 0! ifadesinin neden 1 olduğudur. İlk bakışta $0! = 1$ ifadesi garip görünebilir, çünkü “hiç sayının çarpımı” sezgisel olarak anlamsızdır. Ancak matematikte bu değer, sistemin tutarlılığı için özel olarak 1 kabul edilir.

Bu durumun en önemli açıklamalarından biri kombinatorik düşüncedir. Faktöriyel, “n tane şey kaç farklı şekilde sıralanır?” sorusunun cevabıdır. Örneğin 3 nesne $3! = 6$ farklı şekilde sıralanır. Peki, 0 nesne kaç farklı şekilde sıralanır? Hiç nesne olmadığında yapılabilecek tek şey hiçbir şey yapmamaktır ve bu da yalnızca 1 durumdur. Bu nedenle $0! = 1$ sonucu doğal olarak ortaya çıkar.

Ayrıca kombinasyon formülü de bu durumu destekler:
$$\binom{n}{r} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$
$$\binom{n}{n} = \frac{n!}{n!0!} = 1$$

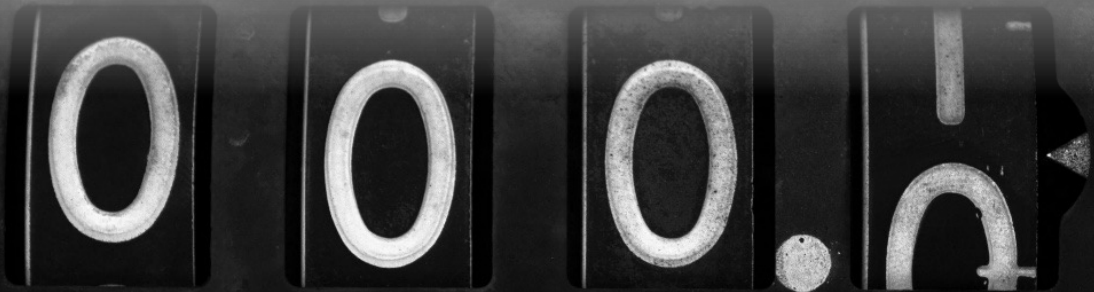
Bu formülün her durumda doğru çalışabilmesi için $0! = 1$ olması gerekir. Örneğin 5 kişiden 0 kişi seçmek yalnızca 1 şekilde mümkündür: Hiçbir seçim yapmamak. Eğer $0!$ farklı bir değer olsaydı, bu formül bozulurdu ve matematiksel tutarlılık sağlanamazdı.

$0! = 1$ ifadesi ilk bakışta sezgisel olarak garip görünse de kombinatorik açıklamalar ve matematiksel tutarlılık nedeniyle zorunlu olarak kabul edilen doğru bir tanımdır.

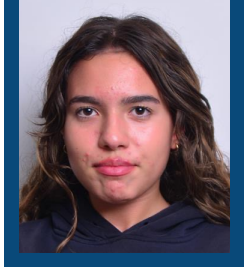
Bu yöntemler bize kesin bir kanıt olmasa da matematiğin kolaylaşması ve doğru olabilmesi için kabul ettiğimiz yollardır.

Kaynakça:

- <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/sifir-faktoriyel-neden-bire-e-sittir>
- <https://egitim.com/lise/permutasyon-kombinasyon-konu-anlatimi>
- https://kunduz.com/tr/blog/faktoriyel-konu-anlatimi-ve-ornek-so-ru-cozumu-6815/?srsltid=AfmBOoqbLOEohtHKMnPFzaNj-Y_5AqnWhqOiTJp-X-Qrnayf7mWpCNxdm

SESSİZ BİR DİRENİŞİN GÜÇLÜ KALEMİ “FATMA ALİYE HANIM”

BAHAR YÜKSEL
9/A

Bazı insanlar yaşadıkları dönemin çok ilerisinde doğarlar. Düşünceleriyle, mücadeleleriyle ve geride bıraktıkları izlerle sadece kendi çağlarını değil gelecek nesilleri de etkilerler. İşte Fatma Aliye Hanım da böyle insanlardan biridir. Osmanlı toplumunda kadınların geri planda bırakıldığı, eğitim hakkının bile erkeklerle eşit olmadığı bir dönemde; kalemiyle, bilgisiyle ve cesaretiyle kendine bir yer açmayı başarmıştır. Bu yüzden Fatma Aliye Hanım yalnızca Türk edebiyatının ilk kadın romancısı değil, aynı zamanda Türk kadınının toplumdaki yerini değiştiren önemli bir öncüdür.

22 Ekim 1862 tarihinde İstanbul’da doğan Fatma Aliye Hanım, ünlü tarihçi ve devlet adamı Ahmet Cevdet Paşa’nın kızıdır. Böyle bir ailede yetişmesi onun düşünce dünyasını geliştirse de dönemin şartları nedeniyle düzenli bir okul eğitimi alamamıştır. Çünkü o yıllarda kız çocuklarının eğitimi erkekler kadar önemsenmiyordu. Ancak Fatma Aliye’nin öğrenme isteği bütün engellerden daha güçlüydü. Ağabeyine verilen özel dersleri kapı arkasından dinleyerek kendisini yetiştirmiş; zamanla Fransızca, Arapça, Farsça ve Rumca öğrenmiştir. Onun hayatına baktığımda en çok dikkatimi çeken şeylerden biri de budur: İnsan gerçekten isterse şartlar ne kadar zor olursa olsun kendine bir yol açabiliyor.

Fatma Aliye Hanım’ın edebiyat dünyasına ilk adımı, Fransız yazar George Ohnet’den çevirdiği Meram adlı eserle olmuştur. Fakat o dönemin insanları bir kadının bu kadar iyi Fransızca bileceğine inanmadıkları için çeviriyi babasının yaptığını düşünmüşlerdir. Bu durum aslında dönemin kadınlara bakış açısını açıkça gösterir. Kadınların başarılı olması şaşkınlıkla karşılanıyor hatta bazen kabul edilmiyordu. Buna rağmen Fatma Aliye yılmamış, yazmaya ve üretmeye devam etmiştir. Belki de onu özel yapan en önemli şeylerden biri budur: Sessiz ama kararlı bir şekilde mücadele etmesi.

Yazarın bazı eserlerinde “Bir Hanım” takma adını kullanması da dönemin baskılarından kaynaklanır. Çünkü kadın yazarların ciddiye alınmadığı bir ortamda kendi adıyla eser yayımlamak büyük cesaret istiyordu. Fatma Aliye, insanların eserlerini sadece kadın olduğu için küçümsemelerinden çekinmişti. Ancak zamanla yazdıklarıyla kendisini herkese kabul ettirmiştir.

Fatma Aliye Hanım’ın edebiyat hayatındaki önemli dönem noktalarından biri, Ahmet Mithat Efendi ile birlikte yazdığı Hayal ve Hakikat adlı romandır. Bu eser yalnızca bir roman değil aynı zamanda kadın bakış açısının edebiyata ilk güçlü yansımalarından biridir. Hatta anlatılanlara göre Fatma Aliye, bazı kadın karakterlerin duygu ve düşüncelerini yetersiz bulmuş ve “Kadın böyle hissetmez.” diyerek romana müdahale etmiştir. Bu durum bana göre onun kadınların gerçek hayatını ve duygularını ne kadar önemseydiğini gösteriyor.

1892 yılında yayımlanan Muhaderat ise Türk edebiyatında bir kadın tarafından yazılmış ilk roman kabul edilir. Bu eserde kadınların eğitim hakkı, evlilikte söz sahibi olması ve toplumdaki yeri gibi konular işlenmiştir. Fatma Aliye'nin eserlerinde kadın karakterler genellikle güçlü, düşünen ve kendi kararlarını vermeye çalışan kişilerdir. Bu yönüyle eserleri sadece edebî değil aynı zamanda toplumsal bir mesaj da taşır.

Bir diğer önemli eseri olan Udi ise beni en çok etkileyen eserlerinden biridir. Romanda, aldatılan bir kadının müzik sayesinde yeniden ayağa kalkması anlatılır. Fatma Aliye'nin kendisinin de piyano ve ud çalması, bu eseri daha gerçekçi ve duygulu hâle getirmiştir. Sanki kendi ruhundan bir parçayı satırlara bırakmıştır. Romanı okurken insan, müziğin bir insanı nasıl iyileştirebileceğini hissedebiliyor.

Fatma Aliye Hanım yalnızca edebiyat alanında değil, düşünce dünyasında da önemli bir yere sahiptir. Yazdığı Terâcim-i Ahvâl-i Felâsife adlı eserle ilk kadın felsefe tarihçimiz olmuştur. Bu durum onun ne kadar geniş bir bilgi birikimine sahip olduğunu gösterir. Ayrıca 1893 yılında Chicago Dünya Fuarı'nda ödül alması, onun sadece Osmanlı'da değil dünyada da dikkat çeken bir isim olduğunu kanıtlamaktadır.

Onun sosyal yardımlaşma çalışmalarına verdiği önem de oldukça etkileyicidir. 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı sırasında asker ailelerine yardım etmek için bir cemiyet kurmuş, kadınların ürettikleri el işlerini satarak ekonomik kazanç elde etmelerini sağlamıştır. Bence bu davranışı, onun yalnızca düşünen değil aynı zamanda harekete geçen bir insan olduğunu gösteriyor. O sadece kadın haklarını savunmamış, kadınların hayatını değiştirecek gerçek adımlar da atmıştır.

1934 yılında Soyadı Kanunu çıkınca "Topuz" soyadını alan Fatma Aliye Hanım, 13 Temmuz 1936'da İstanbul'da hayatını kaybetmiştir. Ancak aradan geçen yıllara rağmen onun fikirleri ve mücadelesi hâlâ yaşamaktadır. Bugün 50 TL'nin üzerinde yer alan portresi de bunun en güzel sembollerinden biridir. Çünkü o portre sadece bir yazarı değil çalışan, düşünen, üreten ve vazgeçmeyen Türk kadını temsil etmektedir.

Bence Fatma Aliye Hanım'ın hayatı bize çok önemli bir mesaj veriyor: İnsan, kendisine inanırsa ve vazgeçmezse toplumun bütün ön yargılarını aşabilir. O, sessiz ama güçlü bir direnişin sembolüdür. Kalemle sadece roman yazmamış; kadınların sesi olmuş, birçok insana umut vermiştir. Bugün hâlâ onun adını konuşuyor olmamız da bunun en büyük kanıtıdır.

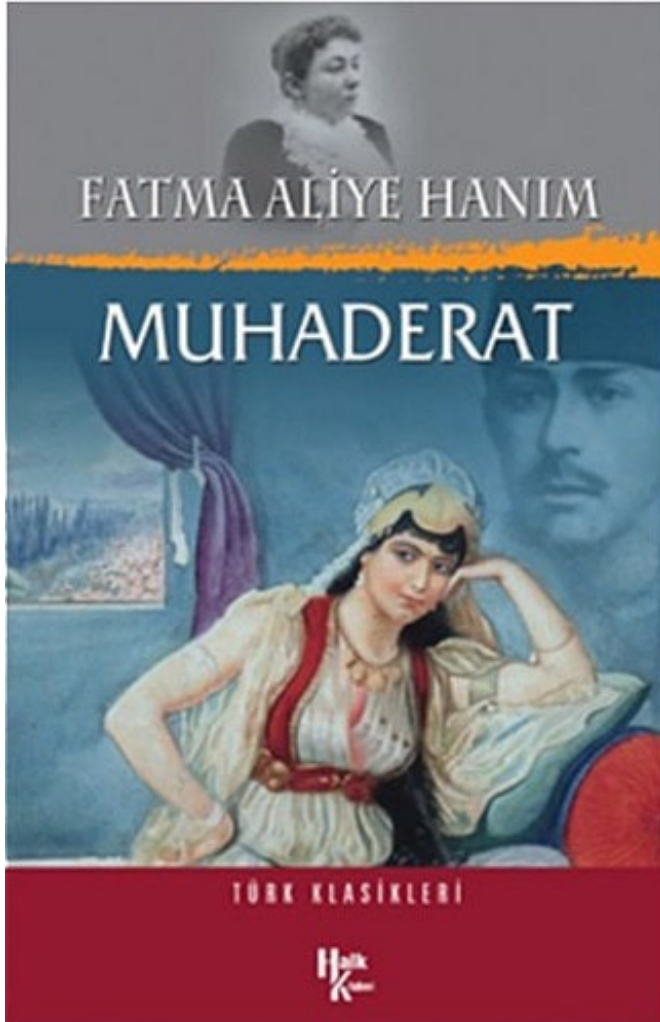
Kaynakça:

Fatma Aliye Hanım. Udi. Selis Kitaplar, İstanbul, 2009.

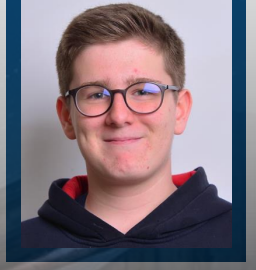
Okay, Orhan. Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı. Dergâh Yayınları, İstanbul, 2011.

Parlatır, İsmail. Tanzimat Edebiyatında Kadın Yazarlar. Akçağ Yayınları, Ankara, 2006.

Şahin, Veysel. "Fatma Aliye Hanım'ın Romanlarında Kadın." Türk- lük Bilimi Araştırmaları, S. 25, 2009, s. 215-230.

BEN

EVREN IEKI
9/B

Yıldızlardan bakıyor
Yakamozu gözlerimi alıyor
Güneş varıyor, kapıları kapatıyor
Sahte bir gökyüzü
Kesmekte ipek misali bakışlarını

Ama ben
Denizler aştım, geliyorum
Karşılıklı uzanalım,
Birbirimizi görmesek bile

Ne diyebilirim ki
Dönüp duruyorum,
Sahte, fuzuli kapılar
Bir bir üzerime kapanıyorlar

Ancak mahşerde geçer
Benim ipekten yüreğim
O güneş ancak mahşerde doğar

Ancak... O zamana kadar
Kalsın ahşap dolabın içinde
Çürüsün gitsin

Ancak şaraptır yıllardan
En çok nasibini alan
O da bir yere kadar
Sonrası mahşere ertelenmiş bir lezzet

YÜKSEKLERE YOLCULUK

AYSU ROSE NALÇAKAR
9/B

Gökyüzüne baktığımızda, keşfedilmeyi bekleyen milyonlarca yıldız olduğunu hiç düşündünüz mü? Aslında her biri, karanlık içinde parlayan sıradan bir ışık değil her biri uzak bir geçmişin, belki de milyonlarca yıl önce başlamış bir yolculuğun sessiz tanığıdır. İnsan ise yeryüzüne bağlı bir varlık olmasına rağmen zihni hiçbir zaman bulunduğu yerde kalmaz. Hep daha yükseğe, daha uzağa, daha bilinmeyene doğru yol almak ister. İşte bu yüzden gökyüzü, insan için yalnızca bir boşluk değil sonsuz bir merakın ve bitmeyen bir keşif isteğinin simgesidir.

Havacılık ve uzay alanı da tam olarak bu merakın bilimle birleştiği noktadır. İnsanlık tarih boyunca gökyüzüne bakmış, uçmayı hayal etmiş ve sonunda bu hayalini gerçeğe dönüştürmeyi başarmıştır. Artık gökyüzü sadece bakılan bir yer değil ulaşılan, araştırılan ve içinde yaşanan bir alan haline gelmiştir. Ancak bu yolculuk, basit bir ilerlemeden çok daha fazlasıdır; her adımı bilgi, sabır ve mühendislik gerektiren büyük bir bilimsel serüvendir.

Gece gökyüzüne sessizce bakmak, aslında evrenin derinliğine tanıklık etmektir. Parlayan yıldızlar bize sadece ışık vermez; aynı zamanda zamanın ne kadar geniş ve anlaşılabilir olduğunu hatırlatır. Gökyüzünde gördüğümüz bir yıldız, belki de çoktan yok olmuştur ama ışığı hâlâ bize ulaşmaya devam ediyordur. Bu bile evrenin ne kadar gizemli ve büyüleyici olduğunu anlamamıza yeter. İnsan böyle bir manzaraya baktığında içinde hem küçük olduğunu hissedebilir hem de keşfetme isteği daha da büyür.

Havacılık, insanın bu gökyüzü hayalini somut bir gerçeğe dönüştürme çabasıdır. Bir uçağın gökyüzünde süzülmesi sadece bir hareket değildir, arkasında yılların birikimi olan bilimsel bir sistem vardır. Kanatlar, aerodinamik kurallara göre havayı yönlendirir ve kaldırma kuvveti oluşturur. Motorlar, Newton'un üçüncü yasasına göre güçlü bir itme kuvveti üretir. Tüm bu sistemler bir araya geldiğinde insanlık gökyüzünde güvenle yol alabilir.

Bir pilot kokpite oturduğunda aslında sadece bir aracı kullanmaz, karmaşık bir sistemin tüm sorumluluğunu taşır. Önündeki göstergeler onun gökyüzündeki gözleridir. Hız göstergesi, irtifa ölçer, yapay ufuk ve daha birçok sistem, uçuşun güvenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlar. Pilot olmak bu yüzden yalnızca uçmayı bilmek değildir; aynı zamanda doğayı okumayı, havayı anlamayı ve değişen koşullara uyum sağlamayı gerektirir. Her rüzgâr bir bilgi, her bulut bir işaret gibidir.

Uzay ise insanlığın ulaştığı en uç noktadır. Dünya atmosferinin dışına çıkmak, bambaşka bir gerçeklikle karşılaşmak demektir. Burada yer çekimi farklı işler, zaman ve hareket algısı bile değişir. "Uluslararası Uzay İstasyonu"nda görev yapan astronotlar, mikro yer çekimi ortamında yaşamı deneyimlerken aslında insan vücudunun sınırlarını da keşfederler. Bir su damlasının havada süzülmesi, nesnelere ağırlıksız şekilde hareket etmesi, bize doğanın alıştığımız kurallarının dışında da işleyebildiğini gösterir.

Uzayda yapılan her deney, insanlığın geleceği için büyük bir adımdır. Bitkilerin nasıl büyüdüğü, insan vücudunun uzun süreli uzay yolculuklarına nasıl tepki verdiği ve malzemelerin farklı koşullarda nasıl davrandığı gibi sorular, bilim insanlarına yeni kapılar açar. Bu bilgiler sadece uzayı anlamamıza değil Dünya'daki yaşamı da geliştirmemize yardımcı olur.

Bazen hayal kurmak sadece gözlerini kapatıp yıldızlara bakmak değildir. Asıl hayal kurmak, öğrendiğin her bilgiyi bir adım ileri taşımak, merak ettiğin her sorunun peşinden gitmek ve küçük adımlarla büyük keşiflere yaklaşımdır. Çünkü bilim, tek bir anda ortaya çıkan büyük bir sıçrama değil küçük ama sürekli ilerleyen bir yolculuktur.

Belki bir gün yıldızlara dokunamayacağız ama onlara her zaman daha da yaklaşıcağız. Öğrendiğimiz her bilgi, geliştirdiğimiz her teknoloji, bizi gökyüzüne biraz daha yakınlaştırır. Belki bir gün, gökyüzüne bakan bir çocuk bu satırları hatırlayacak ve kendi yolculuğuna başlayacaktır. Çünkü insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, yere bağlı olmasına rağmen gökyüzünü hayal edebilmesidir. Ve belki de insanlığın tüm ilerlemesi, işte o küçük ama sonsuz görünen hayalle başlamıştır.

Kaynakça:

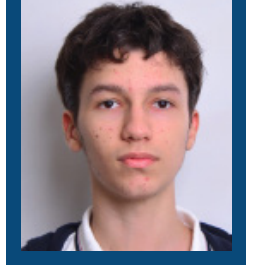
<https://havacilik.sivas.edu.tr/uzay-muhendisligi-bolumu-tanitim>

“İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, yere bağlı olmasına rağmen gökyüzünü hayal edebilmesidir.”

Photo by Jeremy Bishop on Unsplash

KUANTUM TÜNELLEME “İMKÂNSIZIN ÖTESİ”

KAYRA ERAY MERMER
10/C

Günlük hayatımızda her şey belirli kurallara göre işler. Bir topu dik bir tepeye doğru yuvarladığımızda, yeterli enerjiye sahip değilse zirveye ulaşamaz ve geri döner. Bu, klasik fiziğin en temel gerçeklerinden biridir. Her engelin aşılması için yeterli enerji gerekir. Bu durum, “enerji bariyeri” olarak adlandırılır ve hayatın sıradan akışında neredeyse hiç istisnası yoktur.

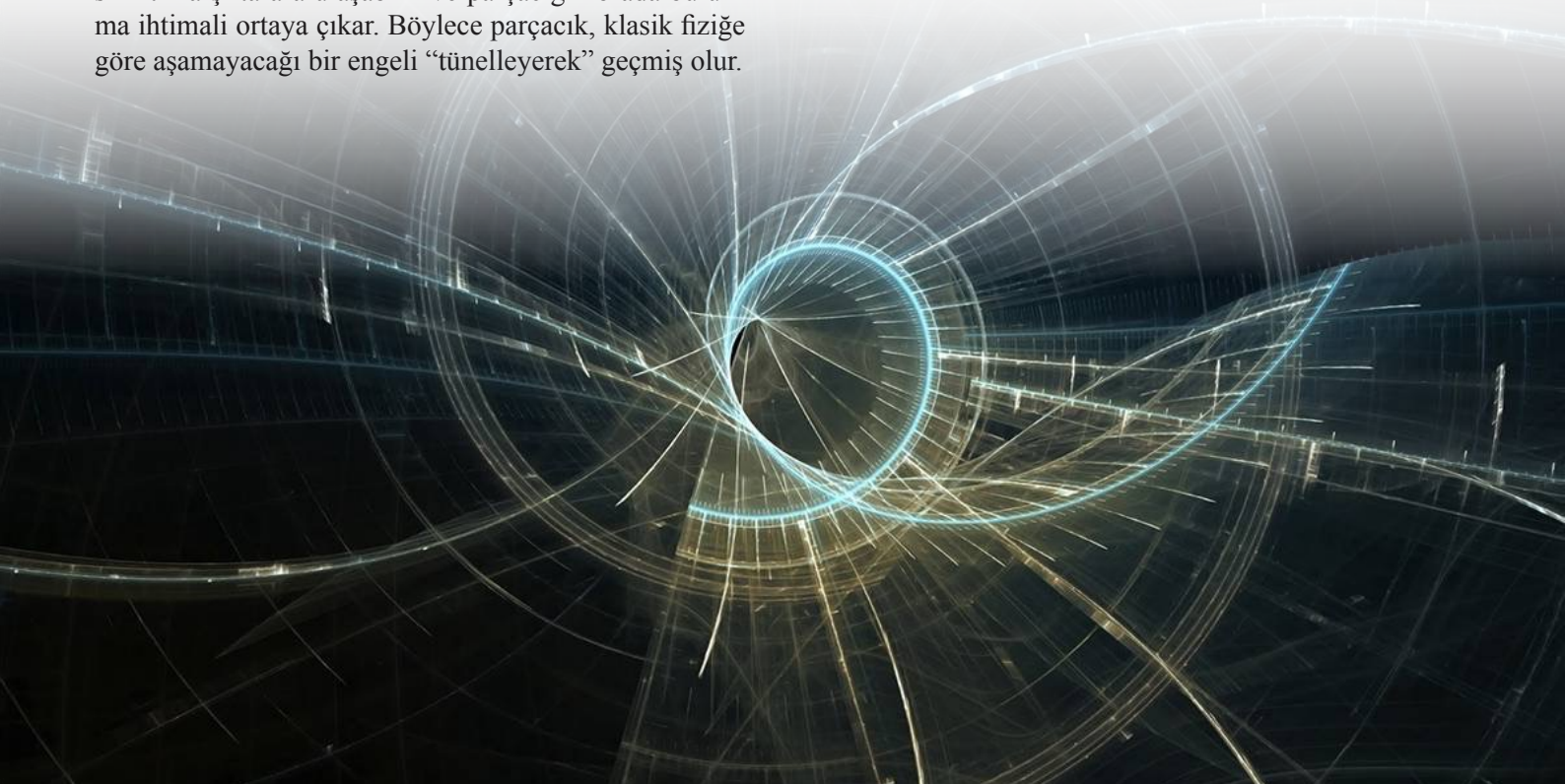
Ancak doğanın en küçük ölçeğine, atom altı dünyaya indiğimizde, bu katı kurallar şaşkıncu biçimde esnemeye başlar. İşte, tam bu noktada karşımıza kuantum mekaniğinin en ilginç olgularından biri çıkar: Kuantum tünelleme. Bu olguya göre bir parçacık, aşmak için yeterli enerjiye sahip olmadığı bir engelin içinden geçerek karşı tarafa ulaşabilir. İlk bakışta akıl dışı gibi görünen bu durum, kuantum dünyasında tamamen doğaldır.

Bu sıra dışı davranışın temelinde, parçacıkların yalnızca “madde” değil aynı zamanda “dalga” gibi davranması yatar. Kuantum mekaniğinde bir parçacığın konumu kesin çizgilerle belirlenmez; onun nerede bulunabileceği, “dalga fonksiyonu” adı verilen matematiksel bir ifade ile açıklanır. Bu fonksiyon, parçacığın belirli bir noktada bulunma olasılığını temsil eder. Bir parçacık enerji bariyeriyle karşılaştığında, bu dalga fonksiyonu bariyerin içine doğru sızar. Eğer bariyer yeterince incesse bu sızıntı karşı tarafa ulaşabilir ve parçacığın orada bulunma ihtimali ortaya çıkar. Böylece parçacık, klasik fiziğe göre aşamayacağı bir engeli “tünelleyerek” geçmiş olur.

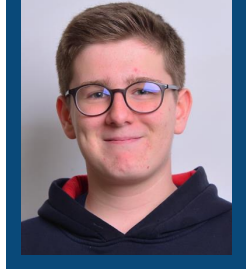
Kuantum tünelleme yalnızca teorik bir fikir değildir, evrenin işleyişinde hayati bir rol oynar. Örneğin Güneş’in kalbinde gerçekleşen nükleer füzyon süreci, büyük ölçüde bu etki sayesinde mümkündür. Normal koşullarda birbirini itmesi gereken protonlar, kuantum tünelleme sayesinde birleşerek muazzam bir enerji açığa çıkarır. Yani aslında her gün üzerimize doğan Güneş ışığı, “imkânsız” gibi görünen bir olayın sonucudur.

Bu etki modern teknolojinin de temel taşlarından biridir. Flash belleklerde veri depolama işlemleri kuantum tünelleme prensibiyle gerçekleşir. Aynı şekilde, Taramalı Tünelleme Mikroskobu (STM) sayesinde bilim insanları atomları doğrudan gözlemleyebilmekte hatta onları tek tek hareket ettirebilmektedir. Bir zamanlar yalnızca teorik olan bu olgu, bugün teknolojinin en hassas araçlarının merkezinde yer almaktadır. Kuantum tünelleme, bize doğanın en temel seviyesinde “imkânsız” diye bir kavramın aslında kesin olmadığını gösterir. Kuantum dünyasında bazı şeyler yasak değil, sadece çok düşük olasılıklıdır. Belki de bu yüzden evren, sandığımızdan çok daha esnek, çok daha gizemli ve çok daha şaşkıncudur.

Kaynakça:
Evrin Ağacı
Koç Üniversitesi KURIOUS

WHY AECHMEA GAMOSEPALA IS CALLED THE "MATCHSTICK PLANT"

EVREN ÇİÇEKÇİ
9/B

The plant scientifically known as *Aechmea gamosepala* is commonly called the matchstick plant. This name comes from the unique and striking appearance of its flowers, which resemble small colorful matchsticks (Figure 1). While the scientific name is used in botanical classification, the common name helps people easily identify the plant based on how it looks.

Figure 1: Matchstick plant, retrieved from wikipedia.org

One of the most noticeable features of *Aechmea gamosepala* is its flowering structure, called an "inflorescence" (Figure 2). The inflorescence grows upright from the center of the plant and forms a tall spike. Along this spike are bright pink parts, which are modified leaves that protect and support the flowers. These pink bracts form the base of each flower and create the long, thin structure that visually resembles the wooden stick of a match.

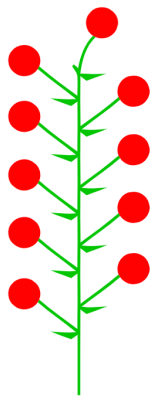
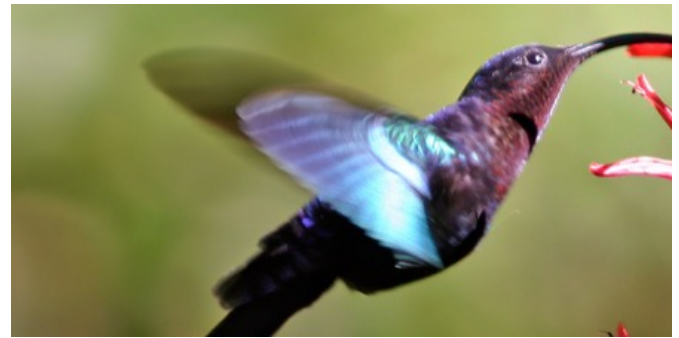

Figure 2: Inflorescence, retrieved from wikipedia.org

At the tip of each of these pink structures, small tubular flowers with bright blue or purple petals appear. These colorful tips strongly resemble the head of a matchstick. Because the plant produces many of these flowers at the same time, the entire flower spike looks like a bundle of matchsticks standing upright (Figure 1). This visual similarity is the main reason why gardeners and botanists began referring to the plant as the matchstick plant.

The plant's colors also play an important biological role. The strong contrast between the bright pink body and the blue flowers helps the plant attract "pollinators", especially hummingbirds (Figure 3) and insects. In the plant's natural habitat in the forests of South America, bright colors help the flowers stand out in shaded environments where there is a lot of green vegetation. This makes it easier for pollinators to locate the flowers and transfer pollen, which helps the plant reproduce. Because of its unusual flower shape, bright colors, and relatively easy care requirements, *Aechmea gamosepala* has become a popular decorative plant in gardens and homes. The matchstick-like flowers can last for several weeks, making the plant attractive for decorative purposes. In conclusion, the name "matchstick plant" comes from the clear visual resemblance between the plant's flowers and real matchsticks. The pink bracts resemble the stick of a match, while the small blue flowers resemble the match head. When many flowers appear together, they look like a cluster of matchsticks, which explains how the plant received its memorable and descriptive common name.

Sources:

- How To Grow *Aechmea gamosepala* - EarthOne, erişim tarihi Mart 7, 2026, <https://earthone.io/plant/aechmea%20gamosepala>
- Aechmea gamosepala* - Wikipedia, erişim tarihi Mart 7, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Aechmea_gamosepala
- Matchstick Bromeliad - *Aechmea gamosepala* - The Garden Club of Houston, erişim tarihi Mart 7, 2026, <https://www.gchouston.org/bulb-plant-mart/aechmea-gamosepala-matchstick-bromeliad/>
- PLANT OF THE MONTH: Matchstick Bromeliad | GROW FOOD slow food - Gardening, erişim tarihi Mart 7, 2026, <https://growfoods-lowfood.com/2023/07/31/plant-of-the-month-matchstick-bromeliad/>
- Figure 1, Wikipedia. *Aechmea gamosepala*. https://en.wikipedia.org/wiki/Aechmea_gamosepala
- Figure 2, Wikipedia. Hummingbird. Coevolution with ornithophilous flowers <https://en.wikipedia.org/wiki/Hummingbird>
- Figure 3, Wikipedia. Inflorescence, <https://en.wikipedia.org/wiki/Inflorescence>

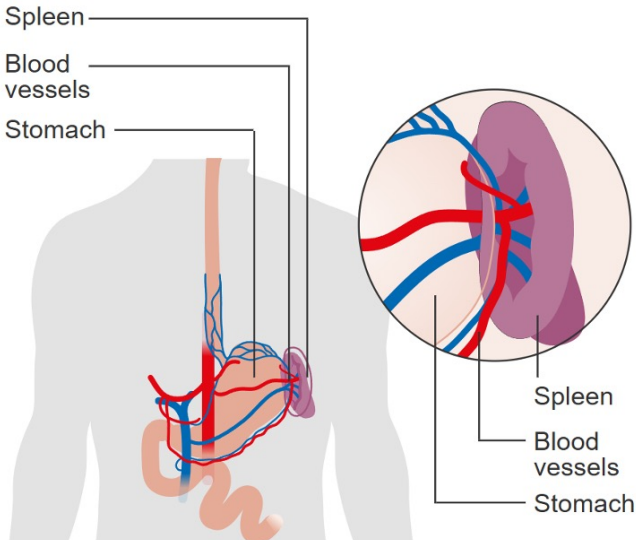
DALAĞIMIZ NEDEN ŞİŞER?

UTKU APTİ
9/B

Toplumda bilinenin aksinde dalağımız aslında fazla konuşca şişmez. Halk arasında “dalak şişmesi” olarak bilinen bu olay, tıbbi jargondaki dalak şişmesinden (splenomegali) farklıdır. Halk arasındaki dalak şişmesine tıbbi olarak “egzersize bağlı yan ağrısı” (exercise related transient abdominal pain/ETAP) denir. Dalak, aslında vücudumuzun insanlar arasında pek bilinmeyen, bağışıklık sisteminin hem üssü hem de erken uyarı noktası işlevi gören, inanılmaz bir filtre ve savunma mekanizmasıdır.

Bu organ; kanı filtreler, yaşlı alyuvarları temizler ve bağışıklık tepkilerini koordine eder fakat bu organın halk arasındaki “dalak şişmesi” ile doğrudan alakası yoktur. Aksine, dalak genellikle vücudun bir enfeksiyonla savaşması, kan hücreleri ile ilgili değişiklikler, kan akışında dengesizlik ve bağışıklık sisteminin yoğun çalışması gibi durumlarda şişer. Bu organın şişmesi, toplum arasında sanılanın aksine yavaş yavaş ve belirti vermeden yaşanan ciddi bir olaydır. Peki, bu yanlış nereden geliyor? “Dalak şişmesi” ifadesinin toplumsal olarak yanlış bilinmesinin nedeni büyük olasılıkla dalağın anatomik konumundan kaynaklanır. Dalak, vücudun sol üst bölgesinde, tam da egzersiz sırasında ağrının hissedildiği bölgede yer alır. Bu tesadüf, yüzyıllar boyunca halk arasında ağrının kaynağının dalakla ilişkilendirilmesine zemin hazırlamış olabilir. Üstelik ETAP’ın günümüzde hâlâ tam olarak açıklanamamış olması, bu yanlış algının sürmesine zemin hazırlamaktadır. Peki, bu iki durum neden gerçekleşir ve nasıl anlaşılır? Dalak, vücutta normalde fazla çalışmaya, filtrelemeye ya da savaşmaya zorlandığında büyür.

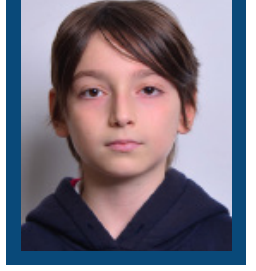
Bu büyüme bilinenin aksine yavaş ve kendini belli etmeden olur ve çoğu zaman kişi bunu fark etmez. Belirti gösterdiğinde ise genellikle sol üstü kısmında ağrı veya dolgunluk hissi, az yemekle doymama, yorgunluk ve sık sık enfeksiyon geçirme olarak gözlemlenir. Dalak şişmesi çoğu zaman vücudun verdiği bir sinyaldir, tek başına bir hastalık değildir. Bu nedenle panik yapmak yerine, devam eden şikâyetlerde bir sağlık kuruluşuna başvurmak önemlidir.

Egzersize bağlı yan ağrısında ise halk arasında su tüketimi, kişinin ani hızlanması, soğuk hava gibi etkenlerin neden olduğu söylenir. Tıbbi olarak tam açıklanamazken bazı öne çıkan teoriler koşu sırasında kan akımının öncelikle iskelet kaslarına gönderilmesiyle iç organlarda azalan kan dolaşımı, kötü vücut postürü (duruşu) ve karın bölgesini içten sarmalayan dokudaki (parietal periton) irritasyondur (tahriş). Bu durumun önüne geçmek için karın kaslarımızı güçlendirebilir, öğün zamanlaması yapabilir, göğüs solunumu yerine karın solunumu (diyafram solunumu) egzersizleri yapabilir ve koşu öncesi sırt ve bel bölgesinin mobilitesini ve esnekliğini geliştiren esneme ve ısınma hareketleri yapabiliriz. Ağrıyı azaltmak için koşu hızını azaltmak veya yürümek, derin nefes almak, ağırlı bölgeyi esnetmek, öne eğilmek, ağırlı bölgeyi nazikçe bastırmak gibi uygulamalar yapılabilir. Kısacası halk arasında bilinen “dalak şişmesi” vücudumuzun dalakla doğrudan alakası olmayan çok ilginç bir fenomendir. Oysa vücudun kan ve bağışıklık merkezi olan dalak organının şişmesi bağışıklık sisteminin veya kan dolaşımının aşırı yüklenmesi sonucu ortaya çıkar. Panik gerektiren bir durum değildir ve eğer bu ağrılar devam ederse bir doktorla konuşmak en iyi seçenektir.

Kaynakça:

- Mayo Clinic.org. (2021). Enlarged spleen (splenomegaly) - Symptoms and causes. Mayo Clinic. <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/enlarged-spleen/symptoms-causes/syc-20354326>
- Cleveland Clinic.org. (2022). Enlarged Spleen (Splenomegaly): Symptoms, Causes & Treatment. Cleveland Clinic. <https://my.clevelandclinic.org/health/diseases/17829-enlarged-spleen>
- Altunal, Ç. (2023). Dalak Büyümesi Belirtileri, Tedavi Yöntemleri Nelerdir? <https://www.cetinaltunal.com/dalak-buyumesi-belirtileri-nedenleri-ve-tedavi-yontemleri-nelerdir/>
- Yılmaz, İ. (2023). Egzersizle İlişkili Yan Karın Ağrısı - Fizyodemi. Fizyodemi. <https://www.fizyodemi.com/egzersizle-i-CC%87liski-li-yan-karin-agrisi/>
- Figure 1: Wikipedia. (n.d.). Spleen. <https://en.wikipedia.org/wiki/Spleen>

ÜÇÜNCÜ BOYUTUN ÖTESİ

BATU OVACIK
6/C

Farklı Boyutlar Gerçek Mi?

Boyut kavramı, matematikte bağımsız koordinat eksenlerinin sayısına karşılık gelir. Bir noktanın konumunu tanımlamak için kaç sayıya ihtiyaç duyuyorsak bulunduğumuz uzayın boyutu da o kadardır. Sıfıncı boyut tek bir nokta, birinci boyut bir doğru, ikinci boyut bir düzlem ve üçüncü boyut ise hacim kavramını ifade eder. Peki, üçüncü boyutun ötesi var mı? Bu soru, 19. yüzyıldan bu yana hem matematikçilerin hem de fizikçilerin gündeminden düşmemiştir. Bugün elimizde, farklı teorik çerçeveler içinde birden fazla yanıt bulunmaktadır.

Sıfır, Bir, İki ve Üçüncü Boyut:

Bir kağıda kalemle tek bir nokta koyalım. O nokta ne uzun ne geniş ne de derindir. Hiçbir yere gidemeyiz, içinde kaybolacak yer yoktur sadece “nokta var”. İşte bu sıfıncı boyut! Bu boyutta bir karınca koysak tam ortada, hiçbir yere gidemez. Hareket edecek bir yer yoktur. Gerçek hayatta sıfıncı boyutlu bir şey yoktur aslında çünkü her şeyin bir büyüklüğü vardır. Ama matematik ve fizik için çok işe yarayan bir başlangıç noktasıdır. Diğer tüm boyutlar buradan inşa edilir. Bir noktayı sürüklersen çizgi (1. boyut), çizgiyi sürüklersen düzlem (2. boyut), düzlemi sürüklersen hacim (3. boyut) oluşur.

1. Boyutta bu karınca, çizgi üzerinde sadece ileri ya da geri gidebilir.
2. Boyutta aynı karınca bir kağıt üzerinde her yöne yürürebilir.
3. Boyutta ise uçabilir, yukarı aşağı da gidebilir.

Dördüncü Boyut:

Albert Einstein 1915 yılında şunu fark etti: Bir olayı tam olarak tarif etmek için sadece nerede olduğu yetmez, ne zaman olduğunu da bilmemiz gerekir.

Mesela arkadaşımızla okulda buluşmak istersek. Ona sadece “okulun önünde” dersek yetmez. Çünkü o okulun önünde her zaman olmaz. “Okulun önünde, yarın saat 15:00’te.” dememiz gerekir. İşte, o “Yarın saat 15:00.” kısmı, bu dördüncü boyuttur.

Yani her olayın 4 koordinatı var:

- Sağ-sol (1. boyut)
- İleri-geri (2. boyut)
- Yukarı-aşağı (3. boyut)
- Ne zaman (4. boyut)

Daha Fazla Boyut:

Şimdiye kadar öğrendiklerimiz gayet mantıklıydı. Nokta, çizgi, düzlem, hacim, zaman. Hepsi hayal edilebilir şeylerdi.

Ama şimdi işler biraz tuhaflaşıyor ve bu tamamen normal. Çünkü bu boyutları gözlerimizle göremiyoruz. Sadece matematik bize “Bunlar var olmalı.” diyor. “5, 6 ve hatta 10. boyut: Sicim Teorisi” adlı bu büyük fikre göre evrenin en temel parçacıkları noktalar değil küçük titreşen cisimler gibidir. Bu teorinin matematik kurallarına göre doğru çalışabilmesi için tam olarak 10 boyut olması gerekiyor. Yoksa denklemler saçma sonuçlar veriyor. Ama neden sadece 3 boyut görüyoruz? Çünkü diğer boyutlar o kadar küçük ki onları göremiyoruz.

On birinci Boyut:

1980'lerde ve 1990'larda fizikçilerin büyük bir sorunu vardı. Sicim teorisi çok güzeldi ama beş farklı versiyonu vardı. Yani beş ayrı grup fizikçi, beş farklı denklem takımı yazdı. Hepsisi de "Bizimki doğru!" diyordu. 1995'te Edward Witten sahneye çıktı. "Bu beş teori aslında birbirinden farklı değil. Hepsisi aynı teorinin farklı görünümleridir." dedi. Ama bunun için bir şey gerekiyordu, bir boyut daha eklemek. Yani 10 boyut değil, 11 boyut. Yani 10 boyutlu sicim teorilerinde sicimler birer çizgi gibiydi. Uzunlukları var ama genişlikleri yoktu. 11. boyutu ekleyince o ince çizgiler şişiyor ve zar (membran) haline geliyor. Tıpkı bir balonun yüzeyi gibi iki boyutlu ama üç boyutlu uzayda duruyor. Evrenimiz de aslında böyle devasa bir zarın üzerinde olabilir.

Bilim İnsanları Ne Arıyor?

Ekstra boyutların var olup olmadığını araştırmak için CERN'de bulunan Büyük Hadron Çarpıştırıcısı gibi devasa makinelerde parçacıklar çok yüksek enerjilerde çarpıştırılır.

Eğer gerçekten ekstra boyutlar varsa bu çarpışmalar sırasında bazı parçacıkların "kayboluyormuş" gibi davranarak bu boyutlara geçtiğine dair izler ortaya çıkabilir. Ancak bugüne kadar böyle bir kanıt bulunamamıştır, bilim insanları araştırmalarına hâlâ devam etmektedir.

Kaynakça:

- Etişken, Ö. & Bayar, C. (2023). TÜBİTAK Bilim Genç. Evren Nedir, Nelerden Oluşur? <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/evren-nedir-nelerden-olusur>
- Ocak, M. E. (2016). TÜBİTAK Bilim Genç. Sınırsız Evren ve Genişleme <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/sinirsiz-evren-ve-genisleme>
- Sarıgül, T. (2023). TÜBİTAK Bilim Genç. Dünyanın En Büyük Fizik Laboratuvarı: <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/bunu-biliyor-muydunuz/dunyanin-en-buyuk-fizik-laboratuvari-lhc>
- TÜBİTAK Bilim Genç. CERN. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/konular/cern>
- Görsel 1: <https://claude.ai/>
- Görsel 2: Wikipedia.org. String theory. https://en.wikipedia.org/wiki/String_theory

THE PHYSICS BEHIND CHERNOBYL EXPLAINED

YAĞIZ ALİ ERCAN
10/B

The Chernobyl Disaster happened on 26 April 1986 when the 4th reactor of the Chernobyl Nuclear Plant exploded. But do you know the physics behind it? How did it happen exactly in the reactor? Are nuclear power generators extremely dangerous and unpredictable, or did humans make a mistake? I will share the nuclear physics behind the accident, what happened inside the core.

Nuclear reactors work with a nuclear process called fission. Fission is the process by which a neutron hits an element like the Uranium-235 isotope, causing the uranium to scatter more neutrons while turning into non-fissile elements. When fission happens, the scattered neutrons can hit another Uranium-235 atom and trigger another fission reaction, and those neutrons can create yet another fission reaction. This is the nuclear chain reaction. The reactions used in reactors are, of course, controlled chain reactions. If uncontrolled, the reactor would simply explode immediately. How is it controlled, you ask? Control rods! Who would have thought. The control rods in nuclear reactors can absorb neutrons, which slows down the chain reaction while being placed between every two or three uranium sources.

When neutrons pass through water, they heat it up. The nuclear core contains water inside it. When that water boils, it generates electricity by producing steam. The water also serves to cool down the core. So when a nuclear chain reaction occurs in the core, the water is heated along with it, and energy is produced. This is the simplest explanation of how a nuclear reactor works.

The core also contains moderator rods. Normally, when nuclear fission occurs in the core, the neutrons scatter away very fast. Too fast for the Uranium-235 to capture them and sustain fission. The moderator rods slow down the neutrons that collide with them, enabling them to cause further fission. Unlike control rods, moderator rods cannot be retracted because there is simply no need for them to be retracted. They play a critical role in sustaining the chain reaction. These moderator rods are usually made from graphite. The tips of the control rods also feature smaller graphite segments that serve the same moderating function. This detail will be important later.

After undergoing fission, Uranium-235 can decay into Xenon-135. Xenon can absorb neutrons, and the only way to eliminate it is by having it absorb one. In a nuclear reactor, a high amount of Xenon can damage the core, with dangerous consequences. For a nuclear reactor to operate safely, its power output must not drop too low, because then Xenon would not burn away, there would not be enough absorbable neutrons for it. More Xenon means less power and more water. Power output can be managed by raising or lowering the control rods.

With the basics of the nuclear reactor explained, we can now understand how the accident happened. A safety test was scheduled for that night. The goal was to observe how the reactor responded when its energy output was lowered from 50% to 30% of normal. When the test began, Xenon and water levels started rising. As mentioned, for Xenon to burn away, you need neutrons, and to produce neutrons you need uranium to undergo fission. With the control rods lowered further, fewer neutrons were produced. And because neutrons heat and boil water, the lower energy output meant the water level remained high as well. Due to the excess water flow, power dropped from 30% all the way down to 1%. A horrifying decrease that caused even more Xenon buildup. At this point, all safety measures were ignored. The computer issued a shutdown command, but the workers overrode it. The control rods were raised entirely by hand, increasing the power output, but only up to 7%, with Xenon and excess water still present.

The test had to proceed, and all safety measures were disregarded once again. The test involved cutting the water circulation in half, which caused the water to heat up more and begin boiling away, reducing the Xenon buildup. This was a positive feedback loop, for now. With all control rods raised and both water and Xenon levels decreasing, conditions seemed to be all under control. But power remained at just 7%.

This is the step where everything went catastrophically wrong. The power output began increasing unexpectedly due to the control rods being fully raised. Panicking at the sudden surge, the workers pressed the SCRAM button, which drives every control rod down as fast as possible, a process that takes around 20 seconds. But because of the intense boiling, the control rods became stuck halfway into the reactor. Remember the graphite tips on the control rods? Because the rods only made it halfway down, only the graphite segments entered the core, which actually increased the fission chain reaction further. The emergency stop button had become a detonator. The reaction grew unstable. The control rods were stuck. All the water had evaporated. What remained was pure energy increasing parabolically.

The reactor exploded shortly after from excess energy and pressure, the ending we all know. Had the workers not rushed the test and ignored the computer's warnings, this explosion would never have happened. But this does not mean nuclear reactors are completely unstable and dangerous. As long as you follow the rules of the reactor, you will be safe.

Sources:

<https://www.youtube.com/watch?v=WMr3-ShzB08>

<https://www.youtube.com/watch?v=P3oKNE72EzU>

GENÇLER NEDEN DAHA AZ KİTAP OKUYOR?

ERAY BARTU AKSOY
HZ/A

Bence gençlerin kitap okumaması sadece gençlerin suçu değil. Dünya artık çok hızlı dönüyor ve bizim dikkatimizi dağıtan onlarca şey var. Bizi kitaplardan uzaklaştıran asıl sebepler neler? Kendi dünyamdan ve yaptığım araştırmalardan yola çıkarak bu durumu birkaç başlıkta özetlemek mümkün.

Bizim kuşağımız, bilginin ve eğlencenin çok hızlı bir şekilde önümüze düştüğü bir döneme doğdu. Bir yanda tek kaydırmayla yüzlerce video izleyebileceğimiz sosyal medya varken diğer yanda odaklanmak için saatler isteyen kalın bir kitap duruyor. Nicholas Carr'ın (2012) da belirttiği gibi internet kullanımını derinlemesine odaklanma yeteneğimizi bir ölçüde zayıflatmıştır. Bir romanın içine girmek sabır ve dikkat ister ancak günümüzde birçok genç hızlı içeriklere alıştığı için uzun metinlere yoğunlaşmakta zorlanmaktadır. Sürekli bildirimler almak, farklı uygulamalar arasında geçiş yapmak ve kısa videolar izlemek, kitap okumak için gerekli olan dikkati toplamayı güçleştirmektedir.

Dürüst olmak gerekirse okulda zorunlu olarak okutulan kitapların çoğu bize hitap etmiyor. Kitap okumak, bir sınavdan geçmek veya ödev bitirmek için yapılan bir "görev" haline gelince çekiciliğini kaybediyor. Bütün gün ders çalışıp test çözen biri, dinlenmek istediğinde kitap okumak yerine telefona bakmayı, video izlemeyi veya sanal oyun oynamayı tercih ediyor (Ercan ve Çıldır, 2021). Yani aslında okumaktan değil okumanın bir zorunluluk haline getirilmesinden yoruluyoruz. Oysa öğrencilerin ilgi alanlarına göre kitap seçmelerine fırsat verilse okuma etkinlikleri daha keyifli ve verimli hale gelebilir.

Bir başka önemli neden de sınav odaklı eğitim sistemidir. Özellikle lise yıllarında öğrenciler, akademik başarı elde etmek için yoğun bir çalışma temposuna girmektedir. Günün büyük kısmı okul, kurs, ödev ve test çözmekle geçmektedir. Bu durum öğrencilerin kitap okumaya ayırabilecekleri zamanı azaltmaktadır. Birçok genç kitap okumayı sevse bile zaman bulamadığını düşünmektedir. Böylece kitap okumak, günlük yaşamın doğal bir parçası olmaktan çıkıp ertelenen bir etkinlik haline gelmektedir.

Photo by Patrick Tomasso on Unsplash

Eskiden bir konu merak edildiğinde veya bir ödev araştırması yapıldığında başvurulacak en önemli kaynaklar kitaplar ve kütüphanelerdi. Şimdi ise bir konuyu merak ettiğimizde hızlıca bir video izleyebiliyor, internet sitelerine bakabiliyor veya yapay zekâ araçlarına sorup kısa süre içinde cevap alabiliyoruz. Bilgiye ulaşma biçimimiz değiştiği için kâğıt üzerindeki yazılar bazı gençlere daha az cazip gelmeye başlamıştır (Aksoy ve Öztürk, 2018). Bunun yanında dijital içeriklerin görsel ve işitsel unsurlar içermesi de gençlerin ilgisini daha kolay çekmektedir.

Aile ve çevrenin etkisi de göz ardı edilmemelidir. Çocuklar ve gençler, çevrelerinde kitap okuyan bireyler gördüklerinde okumaya daha olumlu yaklaşırlar. Ancak günümüzde birçok evde televizyon, telefon ve bilgisayar daha fazla zaman alan araçlar haline gelmiştir. Kitap okuma alışkanlığının gelişmesi için ailelerin ve öğretmenlerin gençlere örnek olması büyük önem taşımaktadır. Okuma kültürü yalnızca okulda değil, evde ve sosyal çevrede de desteklenmelidir.

Bununla birlikte gençlerin kitap okumadığı düşüncesi tamamen doğru değildir. Aslında birçok genç ilgi duyduğu konularda kitap okumaya devam etmektedir. Fantastik romanlar, polisiye eserler, bilim kurgu kitapları veya kişisel gelişim alanındaki yayınlar gençler tarafından ilgi görebilmektedir. Sorun çoğu zaman kitapların varlığı değil gençlerin ilgi alanlarıyla yeterince buluşamamasıdır. Gençlerin kitap okumamasını yalnızca isteksizlikle açıklamak doğru değildir. Dijital dünyanın sunduğu hızlı içerikler, eğitim sistemindeki zorunlu okuma anlayışı, sınav baskısı ve bilgiye ulaşma alışkanlıklarının değişmesi bu durumun başlıca nedenleri arasında yer almaktadır. Ancak kitaplar gençlerin ilgi alanlarına hitap eden, merak uyandıran ve özgürce seçilebilen eserler olarak sunulduğunda okuma alışkanlığının yeniden güçlenmesi mümkündür. Çünkü gençler aslında kitaplardan değil kitapların kendilerine ulaşma biçiminden uzaklaşmaktadır. Kitapla genç arasında güçlü bir bağ kurulduğunda, ekranların cazibesi ne kadar büyük olursa olsun kitaplar her zaman kendi yerini koruyacaktır.

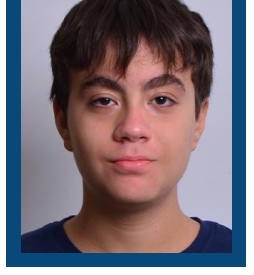
Kaynakça:

- Ercan Aksoy ve Duygu Saniye Öztürk. 2018. "Öğrencilerdeki Okuma Alışkanlığının Öğrenci Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Belirlenmesi". Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/403117>
- Merve Ercan ve Burcu Çıldır. 2024. "Dijital Çağda Okuma Kültürü Görünümleri: Youtube Kitap Topluluğu (Booktube)". Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi 25 (1): 151218. <https://izlik.org/JA37HT36SS>.

Photo by Jeremy Bishop on Unsplash

SANAL KİMLİKLER VE GERÇEK BENLİK ARASINDAKİ UÇURUM

MELİH UMUR SAVAŞ
HZ/B

Teknolojinin hızla ilerlemesiyle zamanımızın büyük bir kısmı artık internette, dijital ortamlarda geçmektedir. Bu da fiziki hayatın kimliğinin yanına bir de sanal kimlik getirmiştir. Sanal kimlik bireyin internet ortamında kendine oluşturduğu kimliktir. Birey bu kimliği internette beğenilme uğruna sahip olduğu benliğinin aksine şekillendirebilir. Bu durumda internetteki kimlikle gerçek benlik ters düşer. Kişi zamanla dışsal onay almak için internette kendine bile uygun olmayan şeyler yapar. Bu da gerçek benlik ve sanal kimlik arasında büyük bir zıtlık meydana getirir ve hatta eğer bireyin iradesi güçlü değil ise kimlik krizine bile sebep olabilir.

Benlik kültürel ve sosyal açıdan var olmuştur fakat dijitalleşmeyle bu köklü bir değişime uğramıştır. İnsanlar sanal dünyada daha çok dışsal onaya ihtiyaç duymaya başlamıştır. Bundan dolayı herkesin her şeyin en filtrelisi ve en güzel gözüken şeklini paylaşmasına sebep olmuştur. Bireyin her şeyin en güzelini ve en filtrelisini görmesi onu kendini eksik görmesine sebep olur ve daha çok beğeni alacak şekilde her şeyi filtrelemesini sağlar. Birey hem kendini dışsal onay alamayınca yetersiz görür hem de daha da yapaylaşarak benliğini kaybetmesine ve hatta yitirmesine sebep olur. Bu da kimlik krizine yol açar.

İnsanlar uygulamalar arasında da aslında sanal kimliklerini değiştirirler. Bir kişi LinkedIn’de profesyonel, Instagram’da estetik odaklı, Reddit’te anonim ve düşünsel, bir oyun evreninde ise hayali bir karakter olarak var olabilir. Bu da kimlik dağılması riskini doğurmaktadır.

Dijital çağ; kimliği sabit ve değişmez bir yapı olmaktan çıkararak çok katmanlı, esnek ve geniş bir alana dönüşmüştür. Artık bireyler sadece kim olduklarını değil kim olmak istediklerini de sanal dünyada inşa eder hale gelmiştir. Bu dönüşüm, bireyin psikolojik bütünlüğünü hem tehdit eden hem de dönüştüren bir potansiyel taşıdır.

Gerçek benlik ile sanal kimlik arasında sağlıklı bir denge kurabilmek, bu çağın en büyük psikolojik sıkıntılarından biridir. Birey, sanal kimliğini bir kaçış alanı değil içsel benliğini yansıtan bilinçli bir ürün olarak kurguladığında teknoloji kendini ifade edebildiği bir alana dönüşebilir. Asıl mesele, kimliğimizi dijital çağın şartlarına göre değil kendimize uyumlu biçimde şekillendirebilmektir çünkü dijital çağda en büyük tehdit, sahte kimliklerin çoğalması değil gerçek benliğin zamanla unutulmasıdır.

Kaynakça:

<https://psychologytimes.com.tr/>
<https://blog.metu.edu.tr/>

TÜRK SİNEMASININ KALBI YEŞİLÇAM

EVREN ÇİÇEKÇİ
9/B

Adın Kökeni

Aslında her şey Beyoğlu'ndaki sıradan bir sokakla başlar. Yeşilçam Sokağı adını orada yıllarca boy gösteren çam ağaçlarından alan, dar ve mütevazı bir İstanbul sokağı. Bugün Türk sinemasıyla özdeşleşmiş bu isim, tam da buradan geliyor.

1950'lerde film şirketleri, yapımcılar ve oyuncu ajansları birer birer bu sokağa taşındı. Kısa sürede sektörün kalbi burası olmaya başladı. Sokağın adı önce bir alışkanlığa, sonra bir geleneğe, sonunda da Türk sinemasının tamamını kapsayan bir kavrama dönüştü. Nasıl ki Hollywood artık sadece Los Angeles'taki bir semt değilse Yeşilçam da çoktan o küçük sokağın sınırlarını aşmıştı.

Doğuş Dönemi (1950'ler)

Türkiye'de sinema aslında 1920'lere kadar uzanır ama uzun süre gerçek bir sektöre dönüşemedi. Filmlerin büyük çoğunluğu amatörce çekilmiş, dağıtımı olmayan yapımlardı. Asıl kıpırdanma 1950'lerde yaşandı. Beyoğlu'ndaki o sokak, bir anda küçük ölçekli ama hevesli bir film dünyasının merkezi haline geldi. Bütçeler kısıtlıydı, imkânlar sınırlıydı ama yaratıcılık ve hırs boldi.

Altın Çağ (1960'lar ve 1970'ler)

Yeşilçam'ın gerçek anlamda parlak olduğu dönem 1960'lar ve 1970'lerdir. Bu yıllarda Türkiye yılda 200'den fazla film çıkarıyordu — o dönem için dünyanın en üretken sinema ülkelerinden biri olduğumuz anlamına geliyor bu. Melodramlar, köy hikâyeleri, macera filmleri, güldürüler... Her türden yapım seyirciye ulaştı. Sinema o yıllarda bugünkü anlamıyla bir eğlence değil, neredeyse bir ihtiyaçtı.

Gerileme ve Yenilenme (1980'ler - Günümüz)

1980'ler Yeşilçam için zorlu bir dönem oldu. Televizyon evlere girdi, video kaset yaygınlaştı ve sinema salonları boşalmaya başladı. Üretim hızla düştü, pek çok yapım şirketi kapandı. Ama bu sonun başlangıcı değildi. 2000'li yıllarla birlikte Türk sineması farklı bir ivme yakaladı; bu kez daha büyük bütçelerle, uluslararası festivallerde yer bulan filmlerle ve yurt dışında da gişe rekorları kıran yapımlarla.

Yeşilçam'ın Efsaneleri

Yeşilçam'ı Yeşilçam yapan elbette filmler kadar isimlerdir. O dönem Türk sinemasına öyle oyuncular kazandırdı ki bir kısmı bugün hâlâ unutulmadı:

Türkan Şoray: “Sultan” lakabı boşuna verilmedi. Türk sinemasının tartışmasız en büyük kadın yıldızı, duygusal rollerinde öyle bir ustalık gösterdi ki nesiller boyu seyirciyi derinden sarstı.

Hülya Koçyiğit: Gösteriştense uzak, içten bir oyunculuğuyla Yeşilçam'ın en sevilen isimlerinden biri oldu.

Yılmaz Güney: Sadece oyuncu değil, aynı zamanda yönetmen. Yeşilçam'ın olanaklarını zorlayan, uluslararası arenada da adını duyuran nadir isimlerden biri.

Kemal Sunal: Komedi demek neredeyse Kemal Sunal demektir. Oynadığı filmler onlarca yıl sonra hâlâ ekranlarda hâlâ güldürüyor.

Cüneyt Arkın: Aksiyon ve macera filmlerinin yüzüydü. Türk izleyicisi için adeta bir efsaneydi.

Kültürel Miras ve Önemi

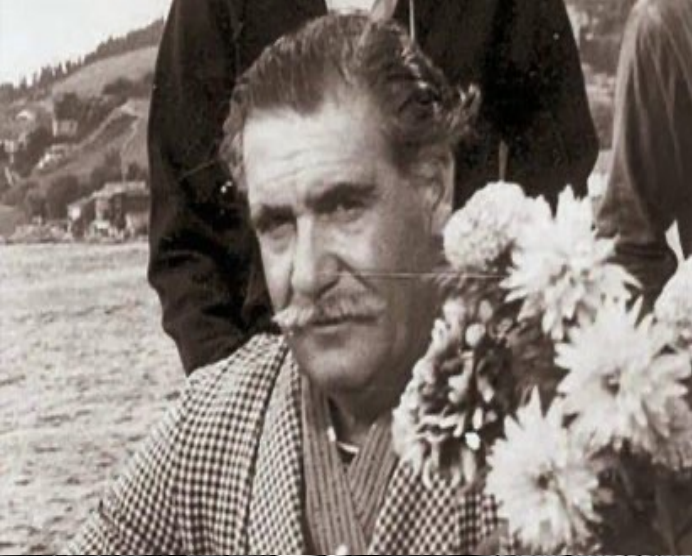
Yeşilçam filmlerine bugün baktığımızda, yalnızca eski birer yapım görmeyiz. O filmler aynı zamanda dönemin fotoğrafıdır: insanların nasıl giyindiği, nasıl konuştuğu, neden korktuğu, neye inandığı, hangi değerleri kutsal saydığı. Sosyolojik bir belge niteliği taşıyan bu yapımlar, kültürel hafızamızın önemli bir parçası haline gelmiştir. “Yeşilçam filmi” denildiğinde bugün hepimizin aklında bir his canlanır: biraz nostalji, biraz sıcaklık, belki hafif bir gülümseme. O filmler televizyon kanallarında ve dijital platformlarda dönüp duruyor; her kuşak bir şekilde onlarla karşılaşılıyor, bir şekilde onlara bağlanıyor.

Kaynakça:

Özgüç, A. (2005). Türk Filmlerinde Seks ve Şiddet. Horizon International.

Evren, B. (1984). Türk Sinemasının Batılılaşma Süreci. Broy Yayınları.

ViBio. (n.d.). Yeşilçam aslında neydi? Neden halkı sömürdüğü söyleniyor? [Video]. YouTube.

ESSENTIAL STUDY HABITS TO BE A SUCCESSFUL STUDENT

DEFNE ARYA DÜZGÜN
8/A

It takes a lot of work to be a successful student, but what truly separates the top students from everyone? Natural intelligence or daily studying habits? Studying habits such as consistency, minimized distractions and a healthy routine are essential in a top successful student's routine.

Firstly, consistency in a student's studying routine is an important factor for success as doing anything consistently, even if starting out small, builds up to be something big. For that reason, successful students do not study a lot, but instead study consistently to be successful. Students who aim better should make consistency a part of their studying habits.

Secondly, distractions such as phones, computers and other devices can really get in the way of a student's studying which cause the student to be less successful. To prevent this, every successful student minimizes any distraction whilst studying. For example, they leave the electronic devices in another room or they turn them off for a period of time. Considering this, students find ways to avoid distractions to do better in their academic studies.

Lastly, supporting their health through a healthy routine could avoid many problems such as being unsuccessful. Not having a routine could lead to unwanted health complications, which could make a student's life harder. That's why successful students make a healthy routine to follow as it keeps them successful and healthy at the same time. For example, they care about the quality of their sleep, meals and social time. These are as important as studying effectively.

In conclusion, the key to being a successful student isn't about studying every second or being naturally intelligent; it's about having studying habits such as consistency, minimized distractions and a healthy routine. Students and their families should work on these habits to achieve better.

Photo by Ian Stauffer on Unsplash

TAKING CARE OF OUR SCHOOL FACILITIES

DENİZ YUSUF ÇAYCI
8/A

School is like our second home, we spend a lot of time there learning and making friends. To have a good learning environment, I think that we need nice facilities like classrooms, libraries, and sports areas. However, these places can easily get damaged or dirty if we do not look after them. That's why students must protect school facilities by keeping the school clean, using equipment carefully, and reporting any damage to teachers.

Firstly, students should always try to keep the school clean. We should throw our trash in the trash bins, not on the floor or in the garden. Also, it is very important not to write or draw on desks, walls, or doors. When classrooms and hallways are clean, the school looks proper and professional, and everyone feels happier. Cleaning the trash is an easy way to keep our school building clean.

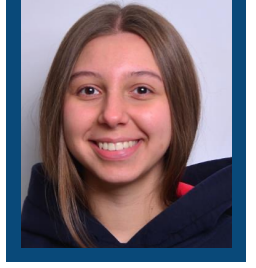
Secondly, we need to be careful when we use school equipment. In the computer room, we should use the keyboards in a gentle way and remember to turn off the computers when we finish. In the science lab, we should follow the rules and use the tools only for what they are made for, etc. If we use these things carefully, they will not break. So other students will be able to enjoy them in the future.

Lastly, students can help protect the school by reporting any damage. If we see a broken chair, a leaking sink, or a computer that does not work, we should tell a teacher or a school worker right away. If we see someone damaging school property, we should tell them to stop or inform a person in charge. Fixing small problems could stop bigger problems from occurring.

In conclusion, protecting school facilities is everyone's responsibility. By putting our trash in the bin, using school items carefully, and telling teachers about broken accessories, we can keep our school in great condition. When we take care of our school, we show respect for our education and for the people who work hard to teach us.

UŞAK ŞEKER FABRİKASI: BİR HALK GİRİŞİMİNİN VE EKONOMİK BAĞIMSIZLIĞIN SİMGESİ

ZEYNEP KOCABAŞ
11/C

Uşak Şeker Fabrikası, Cumhuriyet'in ilk yıllarında filizlenen sanayileşme hamlesinin en anlamlı köşe taşlarından biridir. Temelleri 1923 yılında atılan ve 17 Aralık 1926 tarihinde faaliyete geçen bu tesis, Türkiye'nin ilk şeker fabrikalarından biri olma özelliğini taşır. Fabrikasının kuruluş hikâyesi, sadece teknik bir yatırım değil, aynı zamanda Nuri Şeker önderliğinde birleşen yerel girişimcilerin ve Uşak halkının sergilediği eşsiz bir dayanışma örneğidir. Yeni kurulan devletin ekonomik bağımsızlık hedefiyle tam uyum sağlayan bu girişim, kısıtlı imkânlarla büyük bir sanayi devriminin gerçekleştirilebileceğini kanıtlamıştır.

Kuruluş süreci derinlemesine incelendiğinde, projenin arkasında "Uşak Terakki Ziraat A.Ş." çatısı altında toplanan güçlü bir yerel irade görülmektedir. Mehmet Hacı başkanlığında, bölge tüccarlarının ve çiftçilerin katılımıyla kurulan bu şirket, İzmir İktisat Kongresi'nde filizlenen "milli ekonomi" düşüncesinin sahaya yansıyan ilk somut sonuçlarından biridir. Bu durum, fabrikanın yalnızca merkezi bir devlet kararıyla değil, tabandan gelen bir kalkınma arzusuyla yükseldiğini göstermesi bakımından tarihi bir öneme sahiptir.

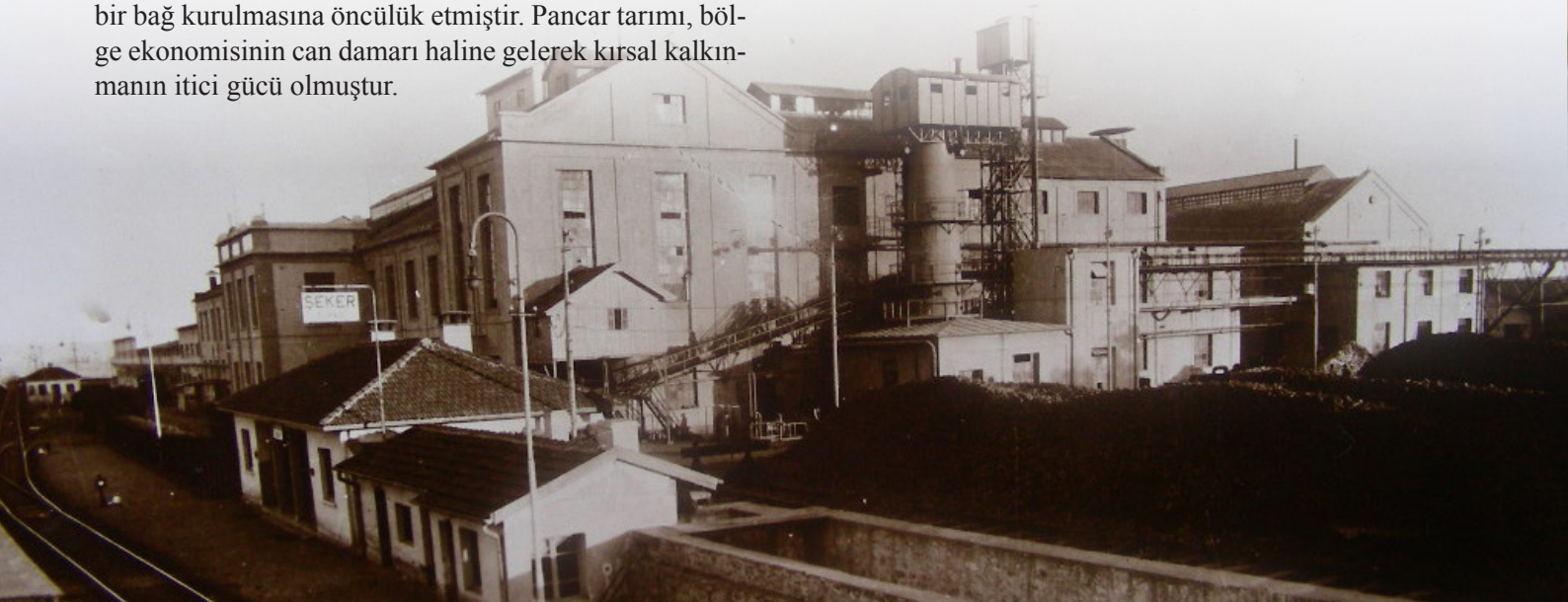
Ekonomik düzlemde fabrikanın faaliyete geçişi, Türkiye için bir dışa bağımlılık prangasının kırılması anlamına geliyordu. O döneme kadar tamamen ithalata dayalı olan şeker tüketimi, yerli üretimle karşılanmaya başlanmış; bu da döviz kaybını önleyerek genç Cumhuriyet'in hazinesini güçlendirmiştir. Tarımsal açıdan ise şeker pancarı üretiminin yaygınlaşması, çiftçinin modern tarım teknikleriyle tanışmasına ve sanayi ile tarım arasında kopmaz bir bağ kurulmasına öncülük etmiştir. Pancar tarımı, bölge ekonomisinin can damarı haline gelerek kırsal kalkınmanın itici gücü olmuştur.

Sosyal etkileri bakımından Uşak Şeker Fabrikası, çevresini dönüştüren bir modernleşme merkezi işlevi görmüştür. Fabrikasının yarattığı istihdam olanakları, düzenli çalışma hayatının ve yeni yerleşim alanlarının oluşmasını sağlamış; bölgedeki nüfus hareketliliğini ve toplumsal refahı artırmıştır. Kurtuluş Savaşı'nın yıkıcı etkilerinden yeni çıkan bir toplum için bu tesis, üretim odaklı yeni bir yaşam biçiminin ve geleceğe duyulan güvenin sembolü olmuştur.

Sonuç olarak Uşak Şeker Fabrikası; kuruluş modeli, tarımsal dönüşüme katkısı ve bölgesel kalkınmadaki rolüyle cumhuriyet dönemi ekonomi tarihinin en başarılı projelerinden biridir. Yerli üretimi kutsayan, tarımı sanayile bütünlendiren ve halkın kendi geleceğini inşa etme iradesini temsil eden bu miras, Türkiye'nin modernleşme serüveninde yol gösterici bir meşale olmayı sürdürmektedir.

Kaynakça:

- Afetinan, A. (1971). Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Birinci Sanayi Planı 1933. Türk Tarih Kurumu Yayınları.
Boratav, K. (2017). Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009. İmge Kitabevi.
Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü. Tarihçe: Etibank'tan Eti Maden'e. www.etimaden.gov.tr adresinden erişildi.

RELATIONSHIP BETWEEN SUCCESS AND CONDITIONS OF SCHOOLS

EFE ORAL
8/C

Would you feel more successful if the conditions at your school meet certain expectations? Many people think that the conditions of schools do not affect students' success that much. However, it is one of the most important elements that affects a student's success. The condition of the school building affects students' success because students are able to concentrate better, they protect their health, and their sense of value gets higher.

Firstly, students concentrate better when their school is in a good condition. Students can focus on the lessons better when classrooms are well-maintained. Poor lighting, noise or uncomfortable temperatures distract students and make learning harder. However, if these issues are taken care of carefully, students are not distracted by the physical conditions, and pay their attention to their lessons. In this regard, conditions of classrooms are very important for success.

Secondly, if students are educated in a better environment, their health and attendance are not affected negatively. Buildings which are in good condition reduce problems like mould, poor air quality or unsafe facilities. All these problems have negative effects on health. If students get sick, they cannot come to school. As a result, they miss a lot. Considering this, conditions caring for health is a very important part of success.

Thirdly, students' motivation and sense of value rise in better conditions. When students feel comfortable and safe, they feel more motivated, respected and proud of their school, which can increase engagement and effort in their studies. Consequently, it is important to see good condition of school buildings.

To conclude, because of the reasons mentioned above, school building's condition is important for students' concentration, health and their sense of value. Good school buildings support better focus, better health and higher motivation. All these help students succeed and all partakers are responsible for protecting the conditions.

THE IMPORTANCE OF A POSITIVE LEARNING ENVIRONMENT

ELİF İLAY NESİPOĞULLARI
8/A

YONCA GACAL
8/A

Learning is not only about books and exams. Students learn better when they feel comfortable and happy in the classroom, which is the outcome of a positive learning environment. A positive learning environment makes lessons more enjoyable and interesting, and enables students learn more effectively. Regarding this, this essay will analyse the core aspects, which are respect, encouragement and safety, of a positive learning environment. First of all, respect is very important in a classroom. Students need to feel that their ideas are valued and accepted. When teachers and fellow students listen to each other carefully, students feel more confident. For example, if a student gives a different opinion in the class and others listen without laughing, that student feels respected. This makes the student more willing to speak again in the future. In addition, respectful behaviour creates a friendly classroom where everyone feels comfortable sharing ideas. Therefore, respect is an indispensable part of a positive learning environment.

Secondly, encouragement helps students stay motivated. When teachers use positive words like “good job” or “well done,” students feel proud of themselves.

For example, if a student gets a low grade but the teacher says, “You can do better, keep trying,” the student feels hopeful instead of being sad. Encouragement also helps students believe in their abilities. Even if they make mistakes, they feel strong enough to try again. As a result, students do not give up easily and continue learning with more effort and this shows the importance of the encouragement in a learning environment.

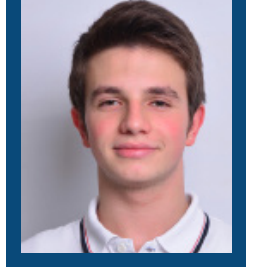
Finally, safety is necessary for a good learning environment. Students must feel safe both physically and emotionally at school. For example, if there is bullying in the classroom, students may feel afraid and nervous all the time. Because of this, they cannot focus on lessons or ask questions. However, when the classroom is safe and peaceful, students feel relaxed and calm. This helps them concentrate better and learn more effectively.

In conclusion, respect, encouragement, and safety are the key parts of a positive learning environment. When students feel respected, supported, and safe, they can learn more effectively and happily. Schools should always try to create this kind of environment for every student.

Photo by Nelly Antoniadou on Unsplash

İLYADA ÜZERİNE

EFEKAN YAVAŞ
12/D

Büyük bir keyifle okunabilen ve sizi sanki kitabı yaşamışçasına içine çekebilen bir destan, İlyada. İçeriği kadar üslubunun inceliği kendisini hakikaten dillere “destan” bir metin yapıyor. Ayrıca tüm metnin destan geleneğine uygun biçimde “manzum” şeklinde yazılması işi oldukça cezbedici kılıyor. Üzerine belki de binlerce deneme yazılmış olan bu şahesere bir tane de ben eklemek ve bu yüce destanı bir kere daha anmak istedim. Kitabı sizin de okumanız ya da okuduğunuz eserde bulduğunuz estetik hazzı yeniden tadabilmeniz dileğiyle başlayabiliriz.

İlyada; asırlar boyunca sözlü bir şekilde aktarılan, ardından büyük ozan Homeros tarafından yazıya geçirildiği iddia edilen harika bir doğal destandır. Sözlü geleneğin ürünü olması ve tarih sayfalarında edindiği yer ile destan, bir nevi insanlığın ortak bir ürünü haline gelmiştir. Hayran kitlesi Büyük İskender’den tutun Fatih Sultan Mehmet’e kadar uzanır. Dolayısıyla kitabın etkisi inkâr edilemeyecek derecede büyüktür.

Kitap, devam etmekte olan bir savaşın son safhasını olağanüstü olaylarla harmanlayarak anlatır. Bu savaş, MÖ 1200’lü yıllarda geçtiğine inanılan büyük “Troya Savaşı”dır. Aslında Troya Savaşı, uzun bir kitaplar dizisi şeklinde yazılmıştır ancak kitapların çoğu, isimlerinden başka bir şey bırakmadan yitip gitmiş ve elimizde sadece İlyada ve savaştan dönüşün anlatıldığı Odysseia kalmıştır. Bana kalırsa savaşın zaten en can alıcı yeri bitişi yani İlyada’dır, bundan dolayı kendimizi şanslı kabul edebiliriz.

Toplam 24 bölümden oluşan eser, Akhalar isimli yiğit bir kavmin günümüz Çanakkale sınırları içinde bulunan Troya kentine son defa savaş açmasıyla başlar. Gördüğü rüya üzerine askerlerini toplayan Akha kralı Agamemnon, bu defa kazanacağına inanır. Agamemnon mert ancak cimri bir kraldır ve cimrilığının cezası ona paha-lyaya mal olacaktır. Nitekim savaştan önce sahip olduğu en güçlü komutanlarından Akhilleus’a (diğer ismiyle Aşil’e) bir haksızlık yapmış ve bu, onun Tanrılar tarafından cezalandırılmasına neden olmuştur.

Bunun farkına varamamış bir vaziyette Agamemnon ve askerleri, büyük Troya fethini başlatır. Destansı komutan Akhilleus ise savaşa muhatap olmadan olayları uzaktan seyrederek. Birbiri ardınca gelen kanlı savaşlar bazı yiğitlerin ölüşü bazılarının ise şahlanışı ile devam eder. Savaş o kadar büyür ki Tanrılar kendi aralarında gruplara ayrılmaya başlar. Tanrılar, başka insanların şekline girme veya yiğitleri savaşa kıskırtma gibi yollarla istediklerini elde etmeye çalışırlar. Böylece savaş mistik bir boyut alır. Onca kargaşanın arkasından en sonunda Tanrıların kralı Zeus, işi çözenin bir yolunu bulur; Akhilleus savaşa katılmadığı sürece Troyalılar fethi durduracak ve Akhalara ölüm verecektir. Ancak Akhilleus’un savaşa girmesi durumunda iş tersine dönecektir.

1 Homeros, İlyada, çev. Azra Erhat – A. Kadir, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2024, s. xiv

Olayın devamında ise komutan Akhilleus, Kral Agamemnon'un ona sunduğu para, şan ve şöhret tekliflerini reddedip inatçı bir şekilde savaştan uzak durur. Troyalıların en yiğit komutanı ise bu bölümlerde gözümüze çarpar. Kendisi meşhur Troya Kralı Priamos'un oğlu Hektor'dur. Hektor oldukça cesur, askerlerini savaşmaya teşvik eden ve savaşmakta usta bir komutandır. Kitabın bu bölümlerinde adeta kendi destanını yazar. Gerçekten büyük bir Akha katliamı gerçekleştirir. Bu bölüm, Akhalar için pek iç açıcı değildir. Ardından durumun ciddiyetini Akhilleus'un sağ kolu, sevip saydığı dostu olan Patroklos nihayet anlar. Kendisi Akhilleus'u ikna edemez ancak savaşa katılmakta kararlıdır. Bunun üzerine Patroklos, Akhilleus'un zırhına giyerek savaş meydanına çıkar, yaşanan hezimet toparlamaya çalışır. Ancak meydana çıkmasıyla birlikte Hektor ve Patroklos artık karşı karşıyadır. Yerleri kükreten savaşın ardından Hektor, Patroklos'u alt eder. Kazandığı zaferin şanı Akhilleus'un kulaklarına kadar varır. Böylece Akhilleus büyük bir yas tutar. Ancak bu yas zamanla büyük bir öfkeye dönüşür. İntikamın peşinde olan Akhilleus'a Akha taraftarı tanrılar tarafından şahane bir zırh, kılıç ve kalkan yaptırılır.

Bu savaş takımının özellikle kalkanı çok ünlüdür. Görsele de görülebileceği üzere bu kalkan günümüze kadar ulaşmıştır. Hakikaten de "bir sanat eseri" olarak nitelendirilebilecek türden bir kalkandır bu.

Destanda olup da anlatmadığım daha nice hikâye var. Ancak birazını da sürpriz olarak size bırakmanın daha doğru olduğunu düşünüyorum. Manzum bir kitap olması, içeriği, araya katılan mizahı ve o dönemin atmosferini bize birebir yaşatmasıyla oldukça başarılı bir eser. Umarım bu deneme sayesinde İlyada sizde de bir yer edinebilmiştir.

Kaynakça:

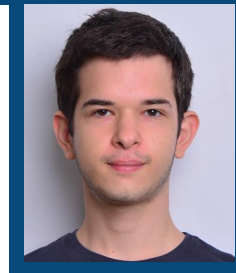
Homeros, İlyada, çev. Azra Erhat – A. Kadir, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2024

<https://sosyalannebaba.com/troya-troya-savasi-ve-dusundurduklari/>
https://x.com/avrupatarihi_/status/1244259258214027265

<https://arkeofili.com/efsanevi-troya-savasi-hakkinda-neler-biliyoruz/>

SILENT WITNESSES

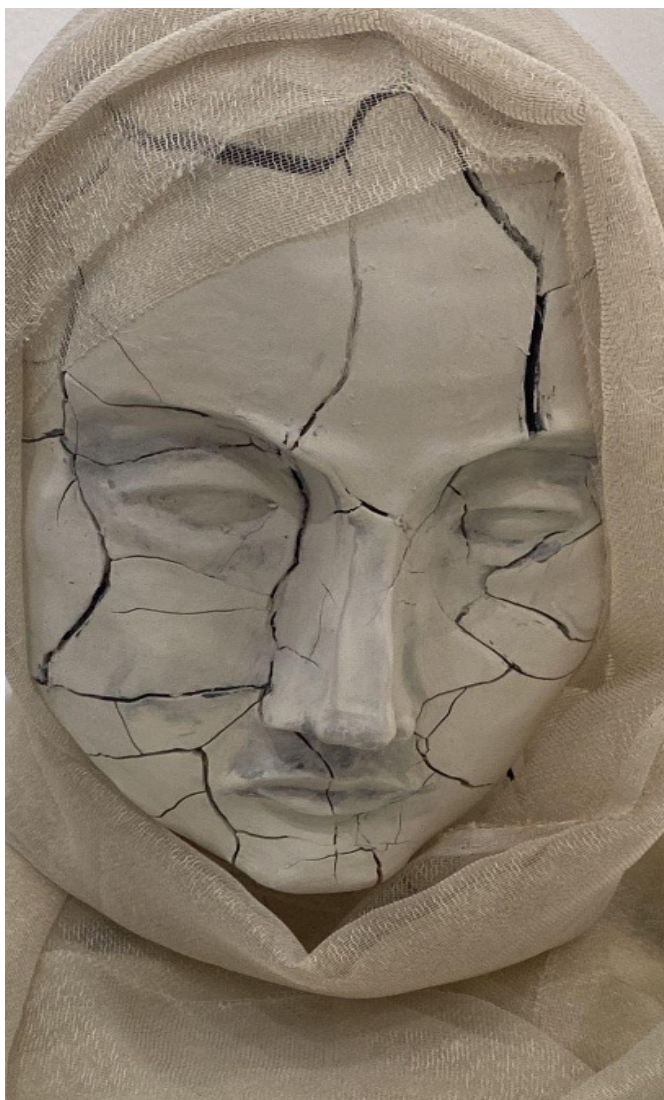

EGE DUMAN
12/D

Veiled Cracks

Clay over styrofoam, tulle(found object) 43x23 cm

This work is a head fragment that has cracks all over while the veil provides a cover for some parts of the statue. The rigid clay is juxtaposed by the soft and flowy tulle which creates visual tension. The figure's solemn expression shows a disinterest in heavy emotion, combined with the veil which was customary mourning attire for women creates the feeling of loss that the figure has experienced and as a consequence the audience is experiencing.

Faces in the Rubble

Magazine and photocopy decoupage on chipboard, clay 70x50 cm

I decoupage scenes of the aftermath of war, cities where only bare facades had survived destruction and rubble scattered all over. I carried antiquity into the piece by unconventionally placing self-made clay heads that gave the appearance of being ruins, bare and incomplete. I also continued the use of earth tones to signal the continuation of the theme of destruction. I over-used positive space intentionally to strengthen the sense of chaos that wasn't present in other works as this work's subject is a different form of destruction.

Petrified Stare
Acrylic on styrofoam 80x63 cm

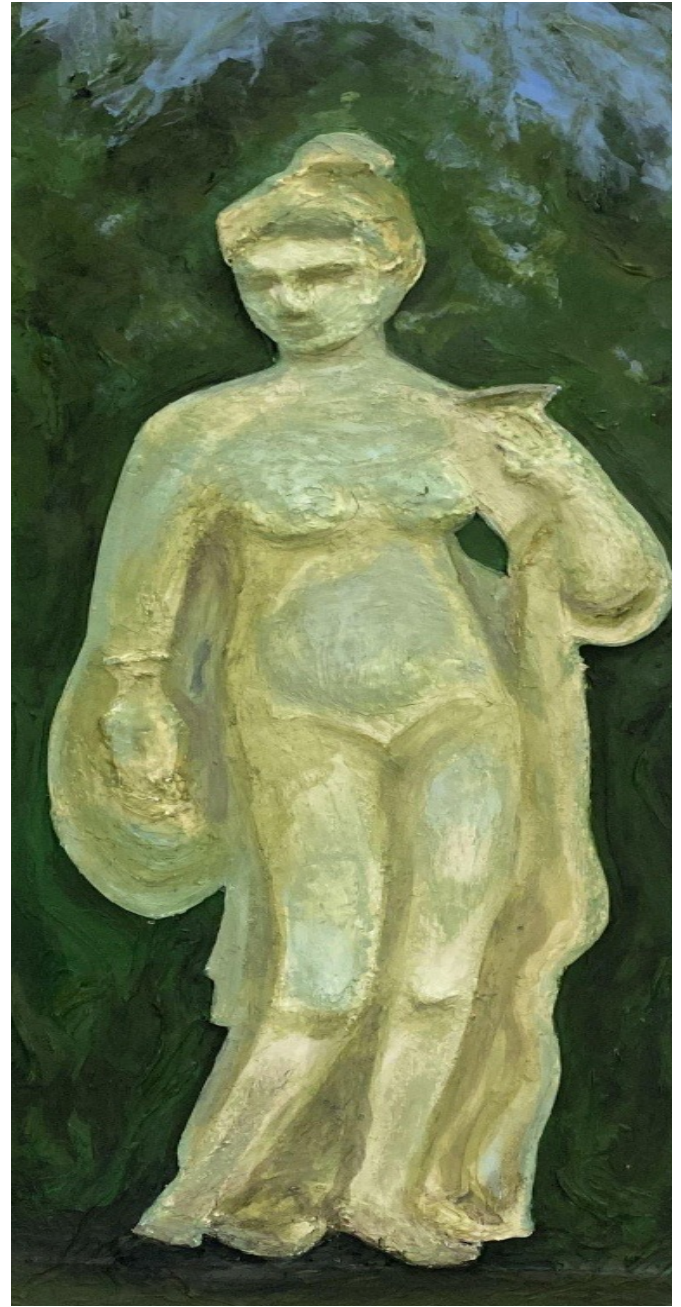
With this work I begin to introduce more colors into the exhibition which shifts the narrative into a different perspective. I was inspired by the medusa head motif popular in antiquity. "Petrified Stare" refers to both the mythology of medusa turning anyone who saw her into stone and her frozen stare that looks like stone. I contrasted this static form with the use of brighter cool tones that gives the head a shining effect similar to eroded bronze statues that oxidize into a bright turquoise. The work is meant to reflect on how myth, ruin, and material erosion can merge, blurring the line between vitality and decay.

Natures Embrace
Relief paste and acrylic on foam board
100x45 cm

For my last work I was inspired by the private gardens of the aristocracy where statues are placed throughout and without maintenance swallowed by nature. I think the relationship between nature and these statues make the perfect conclusion to the exhibition. The marble statues that seem permanent and indestructible being covered by leaves shows the final step of death, reclamation by nature. I expressed this poetic relationship with the use of relief works that are chaotic and full of energy. The low relief is impressionist with the fleeting feeling expressed through bold undefined shapes, lines and colors.

Kaynakça:
Ernst Fischer, Sanatın Gerekliği. İstanbul: Payel Yayınları.
Arnold Hauser, Sanatın Toplumsal Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi.

İLK ÇAĞLARDA ANADOLU'DA KADIN FİĞÜRÜ

ELFİN AKPINAR
9/A

Anadolu'da en eski ve en büyük medeniyet olan Hititlerde kadın hukuksal olarak haklarına sahip kutsal bir konumdadır. Tavananna ; Büyük Kraliçe bu yapıyı ispat edecek şekilde devlet mührü kullanma ve dini törenleri yönetme gibi üst düzey yetkilere sahipti. Kralın ölümünden sonra bile bu unvanı koruyabiliyor; böylece siyasi otoritesini sürdürebiliyordu. Kraliçenin savaş zamanı ülkenin yönetiminden sorumlu kutsal bir yapı içinde dokunulmazlığı vardı. Ayrıca diğer medeniyetlere üstünlük sağlayan yetkiler içinde yabancı elçileri karşılar, törenler düzenler ve diplomatik yazışmalar yapardı.

Hititlerde kadınların hukuksal olarak statüleri kanunlarla belirlenmişti. Bu yasalar o dönem medeni kanun niteliğinde sayılmıştır. Kadın erkekle evlenmeden önce nikah sözleşmesi ile şartlarını belirler ve bu şartlar içinde evlilik gerçekleşirdi. Ayrıca kadın mülk edinebilir, miras alabilir, kocasından boşanma hakkına sahip olarak dava açabilir, ticari sözleşmelere taraf olabilir, tanıklık yapabilir, köle statüsündeki kadınlar da bu belirli haklardan yararlanabilirdi. Hititlerde kadının kutsallığı aile yapısının temelinde de "Ana Erkil" bir aile yapısına neden olmuştur. Buna göre ailede kadın son karar mekanizması olarak görülür, kadın ailenin direği sayılır, çocukların vesayeti kadına bırakılırdı.

Yukarıda Hititlere ait kabartma da görüldüğü gibi Hitit Kraliçesi Hitit Kralı ile aynı asaya yani aynı yetkilere sahiptir.

Friglerde Kadın Tanrıça Kybele ve Ana Tanrıça Kültü

Kadını kutsal sayan ve doğayı ve doğurganlığı kadınlı birleştiren diğer Anadolu uygarlığı Kuzey Avrupa'dan göç ederek İç Anadolu coğrafyasına yerleşmiş batı kökenli Friglerdir.(M.Ö 900-700)

Friglerin ana tanrıçası olan Kybele; doğayı, doğurganlığı ve doğanın düzenini temsil etmektedir. Bu kültürde kadın kutsal sayılmış, dağların ve kentlerin koruyucusu olarak tasarlanan bu ilahe, Anadolu'nun en köklü dişil tanrıça geleneğini simgelemiştir. Friglerin kadın rahibelere tapınak yönetiminde resmi yer açması, Anadolu din tarihinin önemli bir kırılma noktası olmuştur.

Kibele, heykeli üzerindeki simgelerle bereketi, vahşi doğanın kutsallığını temsil etmektedir. Yukarıdaki kabartmada kadın kraliçenin aslanlara hükmettiği bir tasvir kadının gücünü temsil etmektedir.

Kybele'nin bu medeniyette simbolizm açısından; Aslan simgesi ile; kudreti ve doğayı, Duvar Tacı simgesi ile; kent ve uygarlığın koruyucusu olduğunu, Phrygia simgesi ile; Doğudan batıya yayılan kültürün kalbi olarak görülmüştür. Ancak Friglerde Hititlerdeki gibi kadının yasal gücü değil doğanın kadına bahsettiği yaratıcılık gücü ve kutsallığı ön plana çıkmıştır.

Yunan Kolonilerinde Kadın ve Kısıtlanan Özgürlükler (M.Ö.8.yy- M. S. 4.yy)

Ancak Milattan önce Anadolu'ya göç eden batılı kavimlerde kadın aynı derecede önemli değildir. İyon kıyılarında kurulan Milet, Efes, Smyrna gibi kentler Hellen toplumsal normlarını Anadolu'ya taşımıştır. Bu durum, yerel Anadolu gelenekleriyle Yunan anlayışı arasında belirgin bir gerilim yaratmıştır. Yine de kadın dini konularda varlığını korumayı başarmıştır. Artemis Tapınağı (Efes) gibi yapılar kadın kutsallığını korumuş, kadın rahibeler belirli tapınaklarda görev almıştır. Bu durumda yerel Anadolu gelenekleri ile batı gelenekleri karma bir yapı oluşturmuş, kadımlar üzerinde kısıtlamalar yapılmıştır. Kadımlara siyasi yetki ve katılım yasaklanmış, kadın kamusal yaşamdan büyük ölçüde dışlanmış, hayatı ev ile sınırlı tutulmuştur. Ayrıca kadımlar hukuki işlemlerde erkek vasisine muhtaç olmuşlardır.

Tek Tanrılı Dinlere Geçişte Kadın Rolünün Dönüşümü

Hristiyanlık ve İslam'ın Anadolu'ya yayılmasıyla kadının sosyal konumu köklü biçimde dönüşmüştür. Bu dönemde özellikle kadının kutsallık kavramı değişime uğramış; Dişil ilahlar panteondan silinmiş, Tanrı tasarımı eril çerçevede oluşmuştur. Dini törenlerde kadın rolü azalmış, örtünme geleneği oluşmuş, kadının var olduğu mekânlar kısıtlanmış, kadının yasal hakları elinden alınmış, erkek kararlarıyla yaşamı düzenlenmiştir.

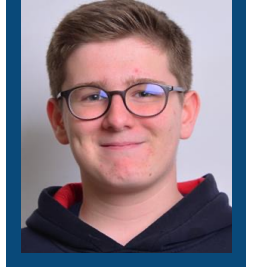
Kadın rolündeki bu köklü değişim yalnızca dini bir dönüşümün ürünü değildir; ekonomik, siyasi ve demografik pek çok etken bir arada rol oynamıştır. Bu durum dini nedenleri arasında; Çok tanrılı sistemlerin tekçi teolojiye yenik düşmesi; eril tanrı anlayışının kurumsallaşması verilebilir. Bu durum erkek hegemonyasının elinde şekillenmiş, kültürel yapının dini kurallar olarak dayatılmasının kadın cinsiyetine baskın gelme çıkarlarına hizmet edecek şekilde şekillenmesi sağlanmış, bu kurallar kalıcı ve katı hale gelmiştir.

Ayrıca tarım ekonomisinden ticaret ekonomisine geçiş ve mülkiyet haklarının yeniden düzenlenmesi de ekonomik nedenler arasındadır. Tarım toplumu olarak feodal yapının devamını sağlayacak erkek gücünün ve savaşçılığının önem kazanması, kadını arka plana atan diğer unsur olmuştur. Bu dönemde oluşan göçler ve kaos ortamında merkezîyetçiliği sağlamak adına kralın kraliçeye baskın olması ve kültürel asimilasyon var olma zorunluluğunda gücün ön plana çıkması kadını baskılamıştır. Kısacası savaş ortamıyla ordunun eril figürü öne çıkarması sonucu savaşçı erkek kültürel bir ideal haline gelmiştir.

Kaynakça:

- Berktaş, F, Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın, Metis Yayınları, Dinler Arası Geçişteki Siyasi Ve Ekonomik Analizler İçin
- Birecikli, F, Ana Hatlarıyla Friglerde Din, Gazi Akademik Bakış Dergisi, Kybele Kültü ve Rahibelik Sistemi Detayları İçin
- Çaylı P, Prehistoryadan Günümüze Kadın Sembolünün Sanata Yansması. Sanat ve Tasarım Dergisi, Meryem Ana Ve Dinsel Kutsallığın Sürekliliği İçin
- Kılıç, Y. ve Duymuş, H. H. Hititlerde Kadın ve Siyaset. Tarih Araştırmaları Dergisi, Tavananna yetkileri ve hukuki statü maddeleri için
- Uzun Aydın, D, Heykel Sanatında Kybele Temsilleri Bağlamında Kadın Bedeninin Dönüşümü, İdil Sanat ve Dil Dergisi. Eril Tanrı Anlayışına Geçişteki Sanatsal Değişim Analizi İçin.
- <https://yandex.com.tr/yawiki/science/Tavananna/>
- https://arkeonews.com/etiket/hititlerde-kadinin-yeri/file:///C:/Users/TED%20BURSA/Desktop/23160818_FRYGLER_KYTAPCI
- <https://tr.pinterest.com/pin/19492210956288701/>

TÜRKLERİN İSLAMİYETİ KABULÜ İLE TÜRKLERİN SİYASİ-SOSYO-KÜLTÜREL DÖNÜŞÜMÜN ANALİZİ

EVREN ÇİÇEKÇİ
9/B

Türk tarihini anlatan kitaplarda bu döneme genellikle “İslamlaşma süreci” başlığı altında birkaç satır ayrılır. Oysa bu süreç, bir toplumun neredeyse her şeyini yönetim anlayışından hukuk sistemine, sanat anlayışından kadın-erkek ilişkilerine kadar kökten değiştiren uzun ve karmaşık bir dönüşümdür.

İslamiyet’in Kabulü İle Değişim Süreci Nasıl Başladı?
7. yüzyılda İslam orduları Orta Asya’ya ulaşmaya başladığında, Türklerle ilk temas büyük ölçüde askeri nitelikteydi. 751’deki Talas Savaşı bu erken dönemin sembolik bir kırılma noktasıdır; ancak asıl dönüşüm savaşla değil, tüccarlar ve Sufi dervişleri aracılığıyla gerçekleşti. Sufi dervişlerinin rolü özellikle dikkat çekicidir. Bu gezgin din adamları, halka soyut kelimelerle tartışmaları sunmak yerine günlük hayatla iç içe bir inanç pratiği öneriyordu. Şifa, dua, vecd ve mistik deneyim üzerine kurulu bu anlayış, şamanizmle örtüşen yönleriyle Türkler arasında hızla zemin buldu.

Sufi Mevleviler

İslamiyetin kabulünde ilk resmi adım Karahanlılar dönemine, yaklaşık 934 yılına dayanır. Hükümdar Satuk Buğra Han’ın İslamiyet’i devlet dini olarak benimsemişle birlikte süreç kurumsal bir boyut kazandı. Ardından Gazneliler ve Büyük Selçuklular bu çizgiyi sürdürdü.

Selçuklular: Dönüşümün Doruk Noktası

Büyük Selçuklu Devleti’nin (1037–1194) kuruluşu, Türk-İslam tarihinin en kritik dönüm noktalarından biridir. Tuğrul Bey’in 1055’te Bağdat’a girip Abbasi halifesini Büveyhi baskısından kurtarması, salt askeri bir zafer değildi; aynı zamanda bir meşruiyet bildirgesiydi. Bunun karşılığında Tuğrul Bey “sultan” unvanını aldı ve tüm Sünni İslam dünyasının siyasi koruyucusu ilan edildi.

Bu gelişmenin önemi şuradan anlaşılıyor: Türkler artık bir kabile konfederasyonu değil, İslam medeniyetinin öncü gücüyü. Bu kimlik hem yükümlülük hem de imkân getiriyordu.

Siyasi Dönüşüm: Ne Değişti, Nasıl Değişti?

Meşruiyetin kaynağı değişti; Belki de en köklü değişim burada yaşandı. Eskiden kağan meşruiyetini Tengri’nin bahşettiği kuttan alıyordu. İslam’ın kabulüyle birlikte bu temel yeniden tanımlandı: artık hükümdar, Allah’ın dinini yayan, Müslümanları koruyan ve gerektiğinde halifeden onay alan bir liderdi. “Gazi” ve “sultan” unvanları bu yeni anlayışın simgesi oldu. Bu değişimin salt biçimsel olmadığını vurgulamak gerekiyor. İslami meşruiyet, hem gerçekten inanılan bir çerçeveydi hem de yararcı bir araç. Müslüman nüfusları yönetmek için İslami meşruiyete ihtiyaç vardı; bu iki boyut birbirinden ayrılamazdı.

Yönetim kurumları büyüdü ve karmaşıklaştı

Bozkırın görece sade boy yönetiminin yerini çok katmanlı bir devlet yapısı aldı. Vezir, devlet işlerini fiilen yöneten baş yönetici olarak öne çıktı. Kadılar, İslam hukukuna göre karar veren yargıçlardı. Ulema, hem eğitim hem de devlete danışmanlık işlevini üstlendi. Bu süreçte Selçuklu veziri Nizamülmülk özel bir yere sahiptir. Kurduğu Nizamiye medreseleri, zamanının en sistemli eğitim kurumlarıydı. Kaleme aldığı Siyasetnâme ise ideal yönetim anlayışını kapsamlı biçimde ele alan klasik bir eserdir. Nizamülmülk'ün çalışmaları, İslami devlet yapısını Türk yönetim geleneğiyle harmanlama çabasının en somut göstergelerinden biridir.

Töre ve şeriat yan yana yaşadı

İki hukuk sistemi arasındaki ilişki, basit bir 'birinin diğerinin yerini alması' değildi. Dini davalarda şeriat geçerliydi; ama siyasi düzen, hanedanlık meşruiyeti ve devlet yönetimi konularında töre geleneği uzun süre varlığını korudu. Osmanlı döneminde bu gerilim, sultanlığın geniş örfi yetkisiyle şeriatın dini otoritesini bir arada tutan melez bir hukuki sisteme dönüştü.

Bu durum çelişki olarak değil, Türklerin İslam'ı kabul ederken kendi geleneğini tamamen terk etmediğinin kanıtı olarak okunmalıdır.

Yeni kurumlar toplumu dönüştürdü

İslamiyet öncesinde karşılığı olmayan bazı kurumlar bu dönemde ortaya çıktı. Medreseler, yalnızca din eğitimi veren değil; matematik, astronomi ve tıp da okutan sistemli kurumlardı. Vakıflar, toplum yararına hizmetleri finanse ediyor ve yönetiyordu. Tarikatlar ise hem manevi bir yol hem de güçlü bir toplumsal örgütlenme biçimiydi. Camiler ibadet yeri olmanın ötesinde, eğitim ve toplumsal buluşma mekânları işlevi gördü.

Kadının toplumsal konumu

Bu, en çarpıcı değişimlerden biridir ve aynı zamanda en çok tartışılanıdır. İslamiyet'in kabulü ve ardından Selçuklu, Osmanlı kurumlarının şekillenmesiyle birlikte örtünme, mekân ayrımı ve daralan hukuki haklar tabloyu değiştirdi.

Ancak bu noktada dikkatli olmak gerekiyor. Değişim homojen değildi. Özellikle hanedan kadınları, vakıf kurucuları ya da valide sultanlar olarak siyasi ağırlıklarını sürdürdü. Yani statü değişti ama tamamen ortadan kalkmadı; toplumsal sınıfa ve konuma göre farklılaştı. Tarihi okurken bu ayrımı görmezden gelmek yanıltıcı sonuçlara yol açar.

Sanat, edebiyat ve kültürel üretim

Kültürel alanda en belirgin kırılma edebiyatta yaşandı. Bozkır destanlarının sözlü dünyasının yerini, Arapça ve Farsçanın güçlü etkisi altında biçimlenen divan edebiyatı aldı. Bu geçişin hem kazananları hem de kaybedenleri oldu: kazanılan, İslam medeniyetinin zengin bilgi ve sanat birikimi; kaybedilen ise doğrudan Türkçenin kendine özgü anlatı sesiydi. Yine de Türkçe yok olmadı. Kutadgu Bilig (1069), hem Türkçe yazılmış hem de İslami düşünceden derinden beslenmiş bir eserdir. Bu, geçiş döneminin en iyi özetidir: iki dünya arasında, her ikisine de ait. Mimaride cami ve minare kalıpları, sanatta geometrik bezeme ve hat sanatı, müzikte ise Sufi tarikatlarının sağladığı zemin belirleyici oldu. Mevlana Celaleddin Rumi'nin kurucusu olduğu Mevlevi geleneği, bu dönemin kültürel sentezini en yüksek noktaya taşıyan örnektir.

Eğitim ve entelektüel hayat

İslamiyet öncesinde bilgi, ustadan çırağa, ozandan dinleyiciye, babadan oğula sözlü olarak aktarılırdı. Medrese sistemi bunu kökten değiştirdi. Yazılı bilgi, sistematik müfredat ve kurumsal süreklilik bu dönemde hayata geçti. Türk himayesindeki medreselerden yetişen âlimler, İslam dünyasının matematik, astronomi ve tıp alanlarındaki gelişimine önemli katkılar sundu. Öte yandan bu dönüşümün bir maliyeti de vardı: dini otoritenin zaman zaman sorgulamayı kısıtlaması ve yerel bilgi biçimlerinin silinme riski.

Süreklilikler: Değişmeyen Neydi?

Bir toplumun köklü biçimde dönüştüğü dönemlerde bazı unsurlar kalıcı olmaya devam eder. Türk tarihinde bu süreklilikler oldukça belirgindir.

Töre, siyasi alanda etkisini uzun süre korudu. Osmanlı devlet yapısı, şeriatı kabul ederken örfi hukuku da tamamen terk etmedi; ikisi yan yana yaşadı. Türkçe, Arapça ve Farsçanın baskısına rağmen asla yok olmadı; Osmanlı Türkçesi bu iki etkiyi derinden sindirdi ama anadil olarak Türkçe kesintisiz sürdü. Türbe ziyareti geleneği, eski ruh kültürünün İslami biçimlere bürünmüş halidir; değişim, silinme değil dönüşüm olarak gerçekleşti. Askeri örgütlenme açısından onluk sistem İslami dönemde de geçerliliğini korudu. Topluluk dayanışması kültürü ise kabile bağından ümmet anlayışına evrildi ama özünü sürdürdü. Bütün bunlar şunu gösteriyor: Türkler İslam'ı pasif biçimde kabul etmedi. Kendi kimlikleri, gelenekleri ve kurumlarıyla birlikte dönüştürdükleri bir İslam anlayışı ortaya koydular. Sonuçta şekillenen medeniyet ne salt İslam öncesi Türk geleneğinin devamıydı ne de Arap-İslam dünyasının bir kopyasıydı.

Kaynakça:

Barthold, V. V. (1968). Turkistan down to the Mongol invasion. Luzac & Co.

Cahen, C. (1968). Pre-Ottoman Turkey. Sidgwick & Jackson.

İMPARATORLUĞUN GÖRSEL DİLİ HATTATLIK

KAYRA ERAY MERMER
10/C

Hattatlık Mimariyle Bütünleşen Bir Estetikdir

Hat sanatı, camilerin kubbelerinden kervansaray kapılarına kadar mimarinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Osmanlı'da kubbelerden mihraplara kadar hat sanatının ruhani derinliği artıran, duvarlara yazılan devasa hat yazılarıyla iç mekanlara huzur ve büyüklük kazandırılmış, kutsal ve dünyevi mesajlar verilmiştir.

Celi sülüs gibi devasa levhalar, iç mekanın ruhani derinliğini artırmak için dönemin felsefesini topluma aktaran bir kültür politikası olmuştur.

Hat sanatı mimari ve süsleme sanatlarının da ayrılmaz bir parçasıdır. Özellikle İslamiyet'te resim yasağının olması sonucu hat sanatı; ebru sanatı ile karıştırılmış, tezhip(süsleme) sanatı ile estetiği artmış, cilt zanaatı ile korunmuş, is mürekkebi ile renklenmiş, kamış kalemler ile kazılmıştır. Kısacası bu disiplinler bir araya gelerek kolektif bir sanat ekosistemi yaratmıştır. Her bir malzemenin kalitesi ve tekniğin titizliği, son ürünün mükemmeliyetini belirlemiştir.

Arapça "hatt" masterından türeyen yazı, çığır, yol anlamlarına gelen hat kelimesi, terim olarak "Arap yazısını estetik ölçülere bağlı kalıp güzel bir şekilde yazma sanatı (hüs-n-i hat)" anlamında kullanılmıştır.

Osmanlı'da hattatlık, kağıt üzerinde bir yazı olmanın ötesinde, devletin dini ve siyasi ideolojisini estetikle harmanlayarak kalıcı kılan bir "imparatorluk dili" vazifesi görmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu'nda hattatlık, güzel yazı sanatından çok daha fazlasıydı. Devletin kimliğini, dini vakurunu ve bürokratik gücünü temsil eden bu üst düzey görsel disiplin, estetik bir zirveyle siyasi bir otoriteyi bir araya getiriyordu.

Osmanlılar, İslam dünyasından devraldıkları hat sanatını "Osmanlı Üslubu" ile zirveye taşımışlardır. Bu sanat dalı, sadece yazı değil, aynı zamanda bir medeniyet ve ihtişamın ifadesiydi. Kur'an-ı Kerim Hicaz'da indi, Mısır'da okundu, İstanbul'da yazıldı." atasözü, Osmanlı'nın hat sanatındaki konumunu en güzel şekilde özetler.

Tuğra; padişah otoritesinin simgesi olarak görülür, hattat sanatın en güzel örnekleri padişah tuğralarında bulunurdu. Tuğra çekmekle görevli nişancılar, devletin en üst düzey bürokratları arasındaydı. Bu pozisyon hem teknik beceriyi hem de güveni gerektirirdi. Yabancı devletlere gönderilen nâme-i hümayunların yazı kalitesi, Osmanlı'nın medeniyet seviyesini ve ihtişamını gösteren bir diplomasi aracıydı. Dolayısıyla hat sanatı bu belgelerin sanat değerini, Osmanlı kültür düzeyinin yüksekliğini ispat eden hat örnekleriyle süslenirdi. Siyakat gibi sadece devlet bürokrasisinde kullanılan özel yazı türleri, mali ve askeri kayıtların gizliliğini sağlamak için geliştirilmişti. Bu sistem, bilgiye erişimi sınırlayarak devletin stratejik avantajını korur, hattın sadece estetik değil, aynı zamanda güvenlik ve kontrol mekanizması olduğu gösterirdi. Hattatlar, saray tarafından himaye edilen seçkin bir sınıf olan Ehl-i Hiref'e dahildi. Bu statü, sanatçıya ekonomik güvence ve sosyal prestij sağlardı. II. Mustafa ve III. Ahmed gibi padişahların bizzat hat eğitimi alması ve icazet sahibi olması, bu mesleğe verilen değer en büyük kanıtıydı. Bir padişahın hocasının hokkasını tutması gibi rivayetler, sanatçının padişaha bile saygı duyulduğunu göstererek, bu sanatın manevi değerini vurgular.

Her hattat, tanınmış bir ustaya bağlı olarak eğitim alır ve bu bağ, sanatsal kimliğin temelini oluştururdu. İcazetname almayan birinin sanatını icra etmesi mümkün değildi. Bu, sanatın kalitesini ve standartlarını koruyan bir denetim mekanizması işlevi görürdü. Uzun yıllar süren eğitim sürecinde öğrenci, temel harflerden karmaşık levhalara kadar sistematik bir program takip ederdi. Bu yöntem, sanatın kalitesini ve standartlarını koruyarak nesilden nesile güvenli bir şekilde aktarılmasını sağlardı. Abbasilerin, 1258 yılında tarih sahnesinden silinmesinden sonra yazıda üstünlük Türk ve İranlı hattatların eline geçmiştir.

Ekol olmuş Türk hattatlarının bazıları Şeyh Hamdullah, Ahmed Karahisari, Hafız Osman, Mustafa Rakım, Mahmut Celaledin Efendi, Yesarizade Mustafa İzzet Efendi'dir.

Mahmut Celaledin Efendi hatlarından

Kaynakça:

- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/farabi/article/432518>
- <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/hatsanati>
- <https://www.antikahane.com/mahmud-celaledin-efendi/>
- <https://www.ayk.gov.tr/wp-Mustafa-AYDIN->
- <https://ttk.gov.tr/osmanli-padisah-tugralari/>
- <https://islamansiklopedisi.org.tr/ehl-i-hiref>
- <https://www.fikriyat.com/galeri/tarih/osmanlinin-sifreli-yazisi-siyakat/5>
- <http://www.kalemguzel.org/index.php?go=icerikgoster&MKNO=7>
- <https://www.antikalar.com/osmanlida-hat-sanatinin-onemi>

NOTALAMA SİSTEMİNİN İCADI VE MÜZİĞİN KALICILIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ

YAĞMUR GÜLEÇ
11/C

Müzik, doğası gereği zamana bağlı ve geçici bir olgudur; ses, üretildiği anda var olur ve kısa süre içinde yok olur. İnsanlık tarihi boyunca bu geçici sanat formunun korunması, büyük ölçüde sözlü aktarım ve hafıza yoluyla mümkün olmuştur. Ancak insan hafızasının sınırlılıkları nedeniyle, müzikal eserler kuşaktan kuşağa aktarılırken değişime uğramış, sadeleşmiş veya tamamen kaybolmuştur. Bu bağlamda, müziğin yazılı hale getirilmesini sağlayan notalama sisteminin icadı, kültürel tarih açısından son derece kritik ve dönüştürücü bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Orta Çağ'ın erken dönemlerinde, özellikle kilise müziği pratiğinde, çok sayıda ilahinin ezberlenmesi gerekmektedir. Bu dönemde kullanılan ve "neuma" olarak adlandırılan işaretler, metin üzerine yerleştirilen basit grafik sembollerden oluşmaktaydı. Neumalar, melodinin genel yönünü (yukarı ya da aşağı hareketini) göstermekle birlikte, kesin perde ve ritim bilgisi sunmamaktaydı. Dolayısıyla daha önce duyulmamış bir ezginin yalnızca bu işaretlere bakılarak doğru biçimde icra edilmesi mümkün değildi. Bu durum, müziğin henüz sistematik ve güvenilir bir yazım diline kavuşmadığını göstermektedir. Müzik tarihinde bu sınırlılığı aşan en önemli figürlerden biri, 11. yüzyılda yaşamış İtalyan rahip ve müzik kuramcısı Guido d'Arezzo'dur. Guido'nun geliştirdiği sistem, müziğe mekânsal bir düzen kazandırarak seslerin belirli bir düzlem üzerinde temsil edilmesini mümkün kılmıştır. Bu amaçla yatay çizgilerden oluşan ve günümüzde "porte" ya da "dizek" olarak adlandırılan sistemi kullanıma sunmuştur. Her bir çizgi ve aralık, sabit bir ses perdesine karşılık gelecek şekilde düzenlenmiş; böylece müzisyenler, daha önce hiç duymadıkları bir eseri yalnızca notaya bakarak doğru biçimde icra edebilme yetisine kavuşmuştur.

Guido d'Arezzo'nun bir diğer önemli katkısı ise solmizasyona dayalı adlandırma sistemidir. Bu sistemde, Aziz Yuhanna İlahisi'nin her mısrasının ilk hecesi bir nota ismi olarak belirlenmiş ve "Ut, Re, Mi, Fa, Sol, La" dizisi ortaya çıkmıştır. Zamanla "Ut" hecesi "Do" olarak değiştirilmiş, "Si" notası ise sisteme daha sonra eklenmiştir. Bu yaklaşım, müziğin evrensel bir dil kazanmasında önemli bir adım olmuş ve günümüz nota adlandırma sisteminin temelini oluşturmuştur. Notalama sisteminin geliştirilmesi yalnızca teknik bir kolaylık sağlamamış, aynı zamanda müziğin yapısal ve estetik özelliklerini de köklü biçimde etkilemiştir. Öncelikle çok seslilik (polifoni) anlayışının gelişmesi, farklı melodik hatların eşzamanlı olarak organize edilmesini mümkün kılmıştır. Bunun yanı sıra müziğin yazıya dökülmesiyle birlikte besteci kimliği belirginleşmiş, eserler anonim olmaktan çıkarak belirli yaratıcı bireylerle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca, notasyon sayesinde icrada hata payı azalmış ve müzik, bireysel yoruma açık bir pratik olmanın ötesine geçerek daha nesnel bir yapıya kavuşmuştur.

Notalama sisteminin icadı, müziği geçicilikten kurularak kalıcı bir kültürel miras haline getirmiştir. Günümüzde bir senfoni orkestrasının karmaşık eserleri yüksek doğrulukla icra edebilmesi ya da bir müzisyenin geniş bir repertuarı sistemli biçimde öğrenebilmesi, bu tarihsel gelişimin doğrudan bir sonucudur. Müziğin görünmez doğasını görsel bir dile dönüştüren notasyon sistemi, insanlık tarihinin en önemli entelektüel başarılarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Kaynakça:

- Apel, Willi. The Notation of Polyphonic Music, 900–1600. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1942.
Say, Ahmet. Müziğin Kitabı. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2005.
Mimaroglu, İlhan K. Müzik Tarihi. İstanbul: Varlık Yayınları, 1990.

MATH IN REAL LIFE

HANDE ERVA TOKUS
9/B

Math is a difficult lesson for many people, not only in Turkey but also all over the world. Many students don't like math and they ask to the teachers; why do we learn math? And what does the math contribute in real life?

Actually, math is everywhere in daily life, but it is difficult to realise it. If we notice real life examples of math we need to see, not look. For instance, when you get up in the morning you check the time and calculate whether you have time to make breakfast and have a shower. If we have limited time we plan to make tea first then have a shower. This plan gives us extra time by the help of mathematics. Moreover, when a family decides to go on a holiday they plan which transport is the best alternative for their budget and time. For example, a plane gives them comfort, safety, extra time but maybe the airline can be more expensive. Taking a coach may be cheaper but it is uncomfortable, loses time, and is less safe than a plane. Going on holiday by ship may be esthetic and adventurous but can be boring and it may cause people to overthink.

Mathematics is significant in baking and cooking duties. Imagine a chef working in a restaurant, patisseries or bakeries, in all these places assorted measurements and ingredients in a perfect balance is done with mathematics. Various conversions are needed for diverse recipes, particularly where the formula requires centimeters, meters for dry ingredients and liters, milliliters for liquid ones. On the other side of the coin, accurate measurements are necessary in the kitchen. If we want to make tasty food, we should know math accurately. It is noticed that math has a crucial role in cooking and baking tasks.

Budgeting and financial issues are crucial in our life which also require mathematics in daily life factors. People generally make a budget plan when they have a cashflow in hand and the money remaining after spending it. The more you balance the more you are good at finance. Houses and cars are usually gotten with loans from the banks. People check all the banks' rates of interest, and they got loans which are the most economical for the cashback. As it is stated, math has an important role in budgeting and finance, in daily life. Taking all this into account, mathematics has a vital role in many people's lives not only in Turkey but all over the world. It helps us choose best option in many real life duties such as planning daily activities, transportation, cooking and baking, and finance and budgeting. Knowing and using mathematics makes life easier, better your financial situations, improves cooking, helps good decision making and makes you a better person in all aspects.

Sources:

- Mainali, B., 2021. Representation in teaching and learning mathematics. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 9(1), pp.1-21. ed.gov
- Su, F., 2020. Mathematics for human flourishing. *claremont.edu*Ahdhianto, E., Marsigit, H. and Nurfauzi, Y., 2020. Improving fifth-grade students' mathematical problem-solving.
- Andersson, A. & Barwell, R., 2021. Applying critical mathematics education: An introduction. *Applying critical mathematics education*. brill.com
- Ferreira, S. M. & Bisognin, V., 2020. Construction of mathematical and financial concepts based on realistic mathematics education. *Acta Scientiae*. ulbra.br
- <https://yeditepe.edu.tr/en/announcements/what-does-mathematics-do-real-life>

MATEMATİĞİN GÜNLÜK YAŞAMIMIZDA ETKİLERİ

MEHMET BACAĞLU
9/A

Öğrenciler sık sık şu soruyu sorar: “Matematiği neden öğreniyoruz? Okul dışında nerede kullanacağız ki?” İlk bakışta matematik yalnızca ders kitaplarında, sınavlarda ve sınıf ortamında karşımıza çıkıyormuş gibi görünebilir. Ancak gerçekte matematik, farkında olsak da olmasak da günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Sabah uyandıığımız andan gece uyuyana kadar yaptığımız birçok işte matematikten yararlanırız.

Örneğin ailemizle alışverişe çıktığımızı düşünelim. Bir mağazada beğendiğimiz ürünün yüzde elli indirimde olduğunu gördüğümüzde hemen indirimli fiyatını hesaplamaya çalışırız. Markette ürünlerin fiyatlarını karşılaştırır, bütçemize uygun olanı seçeriz. Para üstünü kontrol ederken de aslında matematiksel işlemler yaparız. Çoğu zaman bunları bilinçli olarak fark etmesek de matematik günlük kararlarımızın önemli bir parçasıdır.

Matematik yalnızca alışverişte değil, ev hayatında da karşımıza çıkar. Yemek yaparken malzemelerin ölçülerini ayarlamak, kişi sayısına göre tarifi büyütmek ya da küçültmek matematik bilgisi gerektirir. Ayrıca günümüzü planlarken de zamanı hesaplarız. Bir yere yetişmek için ne zaman evden çıkmamız gerektiğini belirler, işlerimizi belirli bir sıraya koyarak zamanımızı verimli kullanmaya çalışırız. Bütün bu planlamalar matematiksel düşünmenin sonucudur.

Teknolojinin geliştiği günümüzde matematiğin önemi daha da artmıştır. Bugün neredeyse herkesin kullandığı telefonlar, bilgisayarlar ve tabletler matematiksel algoritmalar sayesinde çalışmaktadır. Örneğin bilmediğimiz bir yere giderken telefonumuzdaki navigasyon uygulamasını açarız. Bu uygulama bulunduğumuz konumu belirler, en kısa veya en hızlı rotayı hesaplar ve bize yol gösterir. Tüm bu işlemlerin temelinde matematik vardır. Aynı şekilde sosyal medya platformları da kullanıcıların ilgi alanlarını analiz ederken matematiksel verilerden ve istatistiklerden yararlanır. Matematik ekonomi ve finans alanında da büyük bir role sahiptir. İnsanlar gelir ve giderlerini hesaplayarak bütçe oluşturur, tasarruf planları yapar ve geleceğe yönelik yatırımlarını değerlendirirler. Bankalardaki faiz oranları, kredi hesaplamaları, döviz kurları ve çeşitli ekonomik göstergeler matematiksel işlemlerle belirlenir. Matematik bilgisi sayesinde insanlar maddi konularda daha bilinçli kararlar verebilir.

Bunların yanında matematik, yalnızca sayılarla işlem yapmayı öğretmez; aynı zamanda düşünme becerilerimizi de geliştirir. Problemler karşısında mantıklı ve sistemli düşünmeyi, farklı çözüm yolları üretmeyi ve doğru kararlar vermeyi sağlar. Bu nedenle matematik, bireyin akademik başarısının yanı sıra günlük yaşam becerilerinin gelişmesine de katkıda bulunur. Matematik yalnızca okulda öğrenilen bir ders değildir. Alışverişten teknolojiye, mutfaktan ekonomiye kadar hayatın her alanında karşımıza çıkan evrensel bir dildir. Günlük yaşamı daha düzenli, daha kolay ve daha verimli hâle getiren matematik, insanlara mantıklı düşünme ve problem çözme becerileri kazandırarak yaşamın vazgeçilmez bir parçası hâline gelir.

FAST FASHION UND IHRE FOLGEN FÜR DIE UMWELT

AYLA TÜRK
10/A

Fast Fashion bedeutet Kleidung, die sehr schnell und sehr billig produziert wird. Viele große Modefirmen bringen jede Saison neue Kollektionen heraus. Manchmal gibt es sogar jede Woche neue Kleidung in den Geschäften. Viele Menschen kaufen diese Kleidung, weil sie modern aussieht und nicht teuer ist. Aber Fast Fashion ist sehr schlecht für die Umwelt.

Für die Produktion von Kleidung braucht man sehr viel Wasser. Besonders Kleidung aus Baumwolle verbraucht viel Wasser. Zum Beispiel braucht man für eine Jeans tausende Liter Wasser. In vielen Ländern gibt es aber Wassermangel. Das bedeutet: Menschen haben nicht genug sauberes Wasser, weil es für die Industrie benutzt wird. Auch Energie ist ein großes Problem. Die Fabriken brauchen viel Strom und oft kommt dieser Strom aus Kohle oder Gas. Das verursacht viel CO₂. CO₂ ist schlecht für das Klima und verstärkt den Klimawandel. Deshalb trägt Fast Fashion zur Umweltverschmutzung bei.

Ein weiteres wichtiges Problem sind Chemikalien. Bei der Herstellung von Kleidung benutzen Fabriken viele Chemikalien für Farben und Stoffe. Diese Chemikalien gelangen oft in Flüsse und Seen. Das Wasser wird schmutzig und giftig. Tiere und Pflanzen sterben, und auch Menschen können krank werden.

Fast Fashion produziert auch sehr viel Müll. Viele Menschen tragen ihre Kleidung nur wenige Male. Danach werfen sie sie weg, weil sie kaputt ist oder nicht mehr modern aussieht. Alte Kleidung landet oft im Müll oder wird verbrannt. Das schadet der Umwelt und verschwendet wertvolle Ressourcen.

Zum Glück können wir etwas dagegen tun. Wir können bewusster einkaufen und weniger Kleidung kaufen. Es ist besser, Kleidung länger zu tragen und gut darauf aufzupassen. Second-Hand-Kleidung ist eine sehr gute Lösung. Man kann Kleidung auch reparieren oder mit Freunden tauschen. So helfen wir der Umwelt und schützen unsere Erde für die Zukunft.

Quellen

Greenpeace: Fast Fashion – Umweltprobleme der Modeindustrie

WWF Deutschland: Mode und Nachhaltigkeit

Bundesministerium für Umwelt (BMUV): Textilien und Umweltbelastung

The VOU Magazine: Fast Fashion and Its Impact on the Environment

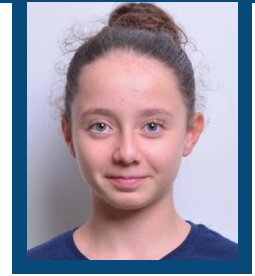
Bild

<https://tr.thevou.com/blog/what-is-fast-fashion/>

FAST FASHION

AUF DER SUCHE NACH DER VERLORENEN KARTE

ALYA HÜMA ALTUN
7/B

Es war einer der heißesten Tage der Sommerferien. Vier enge Freunde – Kerem, Zeynep, Mert und Elif – hatten sich in einem alten Park in einer Stadt getroffen. Die vier waren seit ihrer Kindheit zusammen aufgewachsen und hatten unzählige Abenteuer erlebt. Doch sie ahnten noch nicht, dass das Abenteuer, das ihnen bevorstand, ganz anders sein würde als alle anderen. Wie immer hatte Kerem alte Bücher mitgebracht. Er liebte Geschichtsbücher und Krimis. Als sie auf einer Parkbank saßen, fiel ein vergilbtes Stück Papier zwischen die Seiten eines der Bücher. „Was ist das?“, fragte Mert neugierig. Kerem hob das Papier auf. Es war mit seltsamen Zeichnungen und Symbolen bedeckt. Auf den ersten Blick schien es nichts zu bedeuten, doch bei genauerem Hinsehen erkannte er, dass es eine Karte war. Oben auf der Karte stand in schwacher Schrift:

„Wer das große Geheimnis hinter der alten Mühle findet, entdeckt den wahren Schatz.“ Zeyneps Augen weiteten sich. „Könnte das wirklich eine Schatzkarte sein?“ Elif sprang aufgeregt auf. „Ich habe gehört, dass außerhalb der Stadt eine alte Mühle steht. Vielleicht zeigt die Karte ja dorthin!“, rief sie. Die vier Freunde sahen sich an. Es herrschte einige Sekunden Stille. Dann grinste Mert und rief: „Das finden wir nur heraus, indem wir es ausprobieren!“ Und so begannen die Abenteuer. Sorgfältig studierten sie die Karte und machten sich auf den Weg zum Stadtrand. Während die Sonne langsam im Westen unterging, führte ihr Pfad zu einem alten, von Bäumen gesäumten Weg. Am Ende des Weges stand eine alte, seit Jahren unbenutzte Mühle mit rissigen Steinmauern. Die Mühle ähnelte tatsächlich der Zeichnung auf der Karte. „Ich glaube, wir sind hier richtig“, sagte Kerem. Sie sahen noch einmal auf die Karte. Hinter der Mühle war ein großer Baum eingezeichnet, daneben ein kleines „X“. Mert begann zu graben.

Zuerst kamen Steine und trockene Erde zum Vorschein. Nach einer Weile stieß der Spaten auf etwas Hartes, und es gab ein lautes „Knack!“. Die vier Freunde hielten sofort inne. Als sie noch etwas Erde abtrugen, kam die Ecke einer Holztruhe zum Vorschein. „Elif, kannst du das glauben?“, flüsterte Kerem. Wenige Minuten später gelang es ihnen, die Truhe vollständig herauszuheben. Sie hatte ein großes, rostiges Schloss, das aber aufgrund seines Alters leicht zerbrach. Der Deckel der Truhe öffnete sich langsam. Doch darin befanden sich weder Gold noch Juwelen. Stattdessen lagen darin alte Bücher, ein Kompass, ein paar Münzen und ein kleines Notizbuch. Kerem schlug das Notizbuch auf. Darin fanden sich alte Aufzeichnungen. Der erste Satz lautete:

„Wahre Schätze gehören denen, die neugierig sind und niemals aufhören zu forschen.“

Die vier Freunde schwiegen eine Weile. Dann lächelte Elif und sagte: „Ich glaube, das ist wirklich ein Schatz.“ Zeynep nickte und sagte: „Ja, denn hätten wir diese Karte nicht gefunden, hätten wir dieses Abenteuer heute nicht erlebt.“ Mert lachte: „Ich glaube, du hast recht. Wenigstens haben wir jetzt eine tolle Geschichte zu erzählen.“ Kerem nahm den Kompass aus der Truhe. „Wer weiß“, sagte er. „Vielleicht ist diese Truhe der Anfang von neuen Abenteuern.“ Als die Sonne unterging, saßen die vier Freunde an der Windmühle und betrachteten den Himmel. An diesem Tag begriffen sie, dass die wertvollsten Schätze manchmal nicht Gold oder Juwelen sind. Manchmal sind die wahren Schätze Freundschaft und gemeinsame Abenteuer.

DIE STADT DER VERGANGENHEIT SCHITACH

ERVA DOĞAN
7/A

Im Frühjahr 1996 sollte sich alles ändern. Eine Gruppe von sechs Skateboardern, fuhr bis zum Ende des Winters immer mit ihren Skateboards. Diese Geschichte beginnt so: Julia fuhr im Winter am meistens Skateboard. An diesem Tag war sie schneller als sonst. Sie ist in die Schule gegangen und hat ihre Bücher aus dem Schrank genommen. Der Unterricht hatte schon begonnen. Sie hatte wie immer keinen Bleistift dabei. Eine Hand streckte sich aus und reichte ihr einen Bleistift.

Das war natürlich ihre beste Freundin Daniela. Sie lächelten einander leicht zu. Nach der Schule verliess Julia die Schule mit ihrem Skateboard. Sie hörte dabei immer Musik von ihren Kassetten. Auf dem Heimweg traf Daniela Julia. Sie fuhren wie immer zusammen Skateboard. Nach kurzer Zeit schlossen sich Jan, Fin und Elea ihnen ebenfalls an. Sie waren eine coole Gruppe und verbrachten immer viel Zeit miteinander. Schule, Skateboard fahren und Musik hören ... sie fühlten sich sehr wohl. Im Laufe der Zeit wollten sie jedoch unterschiedliche Dinge tun.

Albert vereinbarte ein anderes Treffen. Diesmal wollten sie sich in der Stadt Schitach am Berghang treffen. Jeder sollte allein dorthin kommen. Während der Fahrt geriet Jan in ein Loch und fiel hinein. Jan schrie um Hilfe, aber niemand hörte ihn. Die anderen hatten sich bereits getroffen. Als es Abend wurde, und Jan nicht nach Hause kam, rief seine Familie die Polizei an. Die Polizei konnte Jan jedoch nicht finden. Seine Eltern und Freunde waren sehr besorgt. Es gab keine Spur von ihm. Jan war wie von einer Zauberhand verschwunden.

Nach diesem unglücklichen Ereignis haben sich die Freunde nie wieder getroffen. Die Skateboard-Gruppe trennte sich für immer. Es hieß, eine mysteriöse Entität habe Jan gefangen genommen. Von da an wurde der Ort Schitach immer mit dieser Geschichte in Verbindung gebracht. Dieses Gerücht wurde unter den Menschen immer weiter erzählt.

Die Stadt der Vergangenheit Schitach

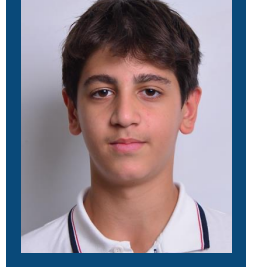
Eine mysteriöse Stadt. Ein verlorener Freund.
Und ein Geheimnis, das nie vergessen wird.

SCHITACH
am Berghang

Nach diesem Tag,
haben wir uns
nie wieder gesehen.
Die Gruppe
zerbrach.
Doch die Legende
von Schitach

SOSYAL MEDYA EDEBİYATI ZAYIFLATIYOR MU?

ONUR ASLAN
HZ/B

Teknolojinin hayatımızın merkezine yerleştiği günümüzde sosyal medya, insanların düşünme, öğrenme ve iletişim kurma biçimlerini büyük ölçüde değiştirmiştir. Sabah uyandıığımız andan gece uyuyana kadar geçen sürede telefon ekranlarına defalarca bakıyor, sayısız görüntü, video ve metinle karşılaşılıyor. Bu durum doğal olarak birçok alanda olduğu gibi edebiyat üzerinde de etkili oluyor. Peki, sosyal medya gerçekten edebiyatı zayıflatıyor mu? İlk bakışta bu soruya “evet” cevabını vermek oldukça kolay görünüyor. Çünkü bir tarafta birkaç saniyede tüketilen videolar, diğer tarafta ise yüzlerce sayfalık romanlar bulunuyor. Ancak konuya biraz daha yakından bakıldığında durumun yalnızca bundan ibaret olmadığı görülüyor.

Sosyal medyanın en belirgin özelliği hızdır. İnsanlar içeriklere birkaç saniye ayırıyor, ilgilerini çekmeyen bir paylaşımı hemen geçiyor ve sürekli yeni bir şey görmek istiyorlar. Bu alışkanlık zamanla sabretme becerisini de etkiliyor. Oysa edebiyat, özellikle de nitelikli eserler, okuyucudan zaman ve dikkat ister. Bir romanın karakterlerini tanımak, olay örgüsünü anlamak ve yazarın vermek istediği mesajları kavramak için sabır gerekir.

Sosyal medya ise insanları anında sonuç almaya alıştırmaktadır. Bir fotoğraf paylaşılır, birkaç dakika içinde beğeniler gelir; bir video yüklenir, kısa sürede yüzlerce kişi tarafından izlenebilir. Kitaplarda ise böyle bir durum yoktur. Bir kitabın okuyucuya sunduğu düşünsel ve duygusal haz, ancak sayfalar ilerledikçe ortaya çıkar. Günümüz insanının bu hazzı ertelemekte zorlanması, kitap okumaya olan ilgiyi azaltan nedenlerden biri olarak görülebilir.

Bununla birlikte sosyal medyanın edebiyat üzerindeki etkisini yalnızca olumsuz yönleriyle değerlendirmek doğru olmaz. Geçmişte insanların yeni çıkan kitaplardan haberdar olması için kitapçılara gitmesi, gazete ve dergileri takip etmesi gerekiyordu. Özellikle büyük şehirlerden uzakta yaşayan gençlerin edebiyat dünyasındaki gelişmeleri öğrenmesi oldukça güçtü. Günümüzde ise sosyal medya sayesinde bir kitabın tanıtımı saniyeler içinde binlerce kişiye ulaşabiliyor. Kitap incelemeleri, yazar söyleşileri ve okuma grupları sayesinde birçok genç yeni eserlerle tanışma fırsatı buluyor. Hatta bazı kişiler, sosyal medyada gördükleri kitap önerileri sayesinde düzenli okuma alışkanlığı kazandıklarını ifade ediyorlar.

Sosyal medya aynı zamanda yazmak isteyen gençlere de yeni fırsatlar sunmaktadır. Eskiden bir kişinin yazılarını yayımlatabilmesi için gazete, dergi veya yayınevlerinin dikkatini çekmesi gerekiyordu. Bugün ise insanlar düşüncelerini, şiirlerini ve hikâyelerini internet üzerinden binlerce kişiyle paylaşabiliyor. Bu durum genç yazarların kendilerini geliştirmelerine ve okuyucularla doğrudan iletişim kurmalarına olanak sağlıyor. Ancak burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır. Sosyal medyada içeriklerin hızlı tüketilmesi, bazen edebî niteliğin geri planda kalmasına neden olabiliyor. Beğeni almak amacıyla yazılan kısa ve yüzeysel metinler, derinlikli eserlerin önüne geçebiliyor. Bu nedenle sosyal medya bir fırsat olduğu kadar bir risk de taşımaktadır.

Aslında sorun sosyal medyanın varlığından çok, onun nasıl kullanıldığıyla ilgilidir. Sosyal medya bilinçsiz kullanıldığında insanların dikkat sürelerini azaltabilir, uzun metinlere karşı ilgilerini zayıflatabilir ve okuma alışkanlıklarını olumsuz etkileyebilir.

Fakat doğru kullanıldığında insanları kitaplarla buluşturan güçlü bir araç hâline de gelebilir. Bir kitabın tanıtımını görmek, bir yazarın düşüncelerini dinlemek ya da bir okuma grubuna katılmak birçok kişinin edebiyata yönelmesini sağlayabilir.

Sosyal medya edebiyatı tamamen ortadan kaldırmıyor; aksine onu dönüştürüyor. Evet, hızlı tüketim kültürü nedeniyle insanların uzun ve derinlikli metinlere ayırdığı zaman azalmış olabilir. Ancak bu durum edebiyatın yok olacağı anlamına gelmez. İnsan ruhu düşünmeye, anlam aramaya ve hikâyeler dinlemeye her zaman ihtiyaç duyacaktır. Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, iyi bir kitabın insan üzerinde bıraktığı etkiyi birkaç saniyelik içeriklerin tamamen değiştirmesi mümkün değildir. Belki de gelecekte kitap okumak, hızın ve tüketimin egemen olduğu dünyada sakin kalabilmenin, düşünmeye zaman ayırabilmenin ve insan kalabilmenin en değerli yollarından biri olarak görülmeye devam edecektir.

NART DESTANLARI KAFKASYA'NIN KAHRAMANLIK HİKÂYELERİ

SİNEMİS İLKİM OLGUNER
11/A

Nartlar, başta Çerkesler olmak üzere Kuzey Kafkasya halklarının destanlarında yer alan efsanevi kahramanlardır. Çerkesler, Osetler, Abhazlar, Karaçay-Balkarlar ve Çeçenler gibi birçok halkın kültüründe Nart hikâyeleri önemli bir yere sahiptir. Bu destanlar yüzyıllar boyunca sözlü olarak aktarılmış ve günümüze kadar ulaşmıştır.

Nart destanlarında cesaret, bilgelik, dayanışma ve fedakârlık gibi değerler ön plana çıkar. Hikâyelerde kahramanların savaşları, doğayla mücadeleleri ve halklarını korumak için yaptıkları fedakârlıklar anlatılır. Bu yönüyle Nart destanları yalnızca kahramanlık hikâyeleri değil, aynı zamanda Kafkas halklarının yaşam biçimini ve değerlerini yansıtan önemli bir kültürel mirastır.

Destanların en önemli karakterlerinden biri Setenay Guşe'dir. O, bilgeliği ve yol göstericiliğiyle tanınır. Nart kahramanları zor durumlarda onun fikirlerine başvurur. Setenay Guşe, Çerkes kültüründe kadına verilen değerin de önemli bir simgesi olarak kabul edilir.

Bir diğer önemli kahraman ise Sosruko'dur. Setenay Guşe'nin oğlu olan Sosruko, zekâsı ve cesaretiyle tanınır. Nartlara ateşi getiren kişi olduğuna inanılır. Destanlarda çoğu zaman sorunları aklıyla çözen bir kahraman olarak anlatılır. Ancak zaman zaman kibirli davranışları da görülür. Bu nedenle kusursuz değil, insani yönleri olan bir karakterdir.

Nartların demircisi Tlepş de destanlarda önemli bir yere sahiptir. Silahlar yapan ve teknik bilgisiyle kahramanlara yardımcı olan Tlepş, bilgiyi ve üretkenliği temsil eder. Nart mitolojisindeki bazı hikâyeler Yunan mitolojisini hatırlatır. Örneğin Sosruko ile Achilles arasında benzerlikler bulunur. Her iki kahramanın da bedenleri neredeyse yenilmezdir ancak topukları zayıf noktalarıdır. Sosruko'nun ateşi halkına getirmesi de Prometheus'un insanlara ateşi ulaştırmasıyla benzer özellikler taşır.

Araştırmacılar bu benzerliklerin, Antik Çağ'da Karadeniz çevresinde yaşayan toplumlar arasındaki kültürel etkileşimlerden kaynaklanmış olabileceğini düşünmektedir. Ancak iki mitoloji arasında önemli farklar da vardır. Yunan mitolojisinde tanrılar olayların merkezindeyken, Nart destanlarında kahramanlar ve toplum ön plandadır. Günümüzde Nart destanları, Kafkas halklarının kültürel kimliğinin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bu hikâyelerde anlatılan onur, saygı ve dayanışma gibi değerler hâlâ yaşamaya devam etmektedir. Belki de bu yüzden Nart destanları, yalnızca geçmişi anlatan hikâyeler değil, aynı zamanda günümüze ışık tutan bir kültürel mirastır.

Kaynakça:

Kafkas Vakfı Yayınları, Nart Destanları üzerine çeşitli derlemeler.
UNESCO, sözlü kültürel miras ve Kafkas halkları üzerine yayınlar.

TED BURSA GLOBAL CITIZENSHIP CLUB

Bu yıl ülkemizde ve dünyada etkileri giderek daha fazla hissedilen kuraklık, su kaynaklarının korunmasının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi. Yaşamın temel kaynağı olan suyun sürdürülebilir kullanımı, yalnızca kurumların değil tüm toplumun ortak sorumluluğu hâline gelmiş durumda. Bursa'da içme suyu, kanalizasyon ve arıtma hizmetlerini yürüten BUSKİ de bu sürecin en önemli paydaşlarından biri olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Biz de su kaynaklarının mevcut durumunu, yaşanan su kıtlığının nedenlerini, BUSKİ'nin yürüttüğü çalışmaları ve geleceğe yönelik projelerini daha yakından öğrenebilmek amacıyla BUSKİ yetkilileriyle bir röportaj gerçekleştirdik. Suyun dününü, bugünü ve yarını anlamaya çalıştığımız bu söyleşide, Bursa'nın su yönetimine dair merak edilen sorulara yanıt aradık. İşte BUSKİ yetkilileriyle gerçekleştirdiğimiz röportaj...

BUSKİ Şube Müdürü Semih Mestan ile Röportaj

1. BUSKİ'in temel görev ve sorumlulukları nelerdir?

BUSKİ, Bursa halkına temiz ve sağlıklı su ulaştırmakla görevli kurumdur. İçme ve kullanım suyunun temini, arıtılması ve dağıtımının yanı sıra atık ve yağmur sularının çevreye zarar vermeden uzaklaştırılmasını sağlar.

2. Deşarj ne anlama gelir?

Deşarj; yağmur sularının veya arıtılmış atık suların dere, göl ve deniz gibi ortamlara bırakılmasıdır. Atık sular, çevreye zarar vermemesi için önce arıtılır ve yasal standartlara uygun şekilde doğaya geri verilir. Bu süreç, çevreyi ve insan sağlığını korumayı amaçlar.

3. BUSKİ'nin hizmet alanı zaman içinde nasıl değişmiştir?

BUSKİ, ilk yıllarda yalnızca Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer ilçelerine hizmet verirken, Bursa'nın büyümesiyle hizmet ağını genişletmiştir. Büyükşehir yasasının ardından Bursa'daki 17 ilçenin tamamına hizmet vermeye başlayan kurum, günümüzde şehir merkezi, kıyı ve dağ ilçeleri dâhil tüm Bursa'da su ve kanalizasyon hizmetlerini sürdürmektedir.

4. Bursa'daki suyun kalitesi nasıl kontrol edilmektedir?

Bursa'daki içme suları düzenli olarak kontrol edilmektedir. BUSKİ, Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenen yönetmeliklere uygun şekilde su analizleri yapmaktadır. Suyun içerisinde bulunan mineral değerleri, bakteriler, kimyasal maddeler ve kirlilik oranları sürekli incelenmektedir. Bunun için BUSKİ laboratuvarlarında çok sayıda parametre analiz edilmektedir. Ayrıca halk sağlığı ekipleri de farklı bölgelerden numuneler alarak denetim yapmaktadır. Özellikle Dobruca İçme Suyu Arıtma Tesisi'nde su arıtıldıktan sonra tekrar test edilmekte ve güvenli olduğu doğrulandıktan sonra şehre dağıtılmaktadır.

5. Bursa'nın güncel su kaynakları durumu nasıldır?

Bursa, son yıllarda kuraklık nedeniyle su kaynakları açısından zorluklar yaşamıştır. Özellikle 2025 yılında baraj doluluk oranları önemli ölçüde düşmüştür. BUSKİ, bu dönemde alternatif su kaynaklarından yararlanırken, Çınarcık Barajı'nın devreye girmesiyle gelecekte su arzının daha güvenli hale gelmesi hedeflenmektedir. Yetkililer, iklim değişikliği nedeniyle su tasarrufunun önemini vurgulamaktadır.

6. Yaşadığımız su kıtlığının temel nedeni nedir?

Yetkililere göre su sıkıntısının başlıca nedenleri kuraklık, iklim değişikliği ve artan su tüketimidir. Azalan yağışlar barajların doluluk oranlarını düşürürken, nüfus artışı da su kaynakları üzerindeki baskıyı artırmaktadır. Bu nedenle suyun bilinçli ve tasarruflu kullanılması büyük önem taşımaktadır.

7. Bursa'da su en çok hangi alanlarda kullanılmaktadır?

Bursa'da suyun en büyük bölümü tarımsal sulamada kullanılmaktadır. Tarımı sanayi sektörü izlerken, içme ve kullanma suyu toplam tüketimde daha küçük bir paya sahiptir. Özellikle yaz aylarında artan sulama ihtiyacı, su kaynakları üzerindeki baskıyı artırmaktadır.

8. Su firmalarına verilen sular Bursa'nın susuz kalmasına neden oluyor mu?

BUSKİ yetkililerine göre su firmalarının kullandığı kaynaklar, Bursa'daki su sıkıntısının temel nedeni değildir. Bu kaynaklar toplam su tüketiminin küçük bir bölümünü oluşturmaktadır ve genellikle şehir şebekesinden uzak bölgelerde bulunmaktadır. Yetkililer; asıl nedenin kuraklık, azalan yağışlar ve iklim değişikliği olduğunu belirtmektedir.

9. Vatandaşlar suyu en çok hangi alanlarda israf ediyor?

BUSKİ'ye göre su israfının başlıca nedenleri bilinçsiz kullanım, araç yıkama ve bahçe sulamalarıdır. Diş fırçalarken musluğu açık bırakmak gibi küçük görünen davranışlar, yaygınlaştığında büyük su kayıplarına yol açmaktadır. Özellikle yaz aylarında su tüketimi önemli ölçüde artmaktadır.

10. BUSKİ su tasarrufu için hangi çalışmaları yapıyor?

BUSKİ, su tasarrufu konusunda toplumu bilinçlendirmek için eğitimler ve bilgilendirme çalışmaları yürütmektedir. Özellikle okullarda düzenlenen programlarla öğrencilere suyun önemi ve tasarruf yöntemleri anlatılmaktadır. Ayrıca sosyal medya, basın açıklamaları ve kamu spotlarıyla vatandaşların su tasarrufu konusunda farkındalığı artırılmaya çalışılmaktadır.

11. Atık suların geri dönüştürülmesi konusunda hangi çalışmalar yürütülüyor?

BUSKİ, arıtılmış atık suların yeniden kullanılması için çalışmalar yürütmektedir. Özellikle sanayi bölgelerinde geri dönüşüm projeleriyle suyun tekrar sanayi ve tarımda kullanılması hedeflenmektedir. Bu sayede temiz su kaynaklarının korunması amaçlanırken, sürecin ileri düzey arıtma gerektirmesi nedeniyle teknik ve maliyet açısından zorluklar bulunmaktadır.

12. BUSKİ'nin sürdürülebilirlik çalışmaları nelerdir?

BUSKİ, sürdürülebilirlik kapsamında su kayıp ve kaçaklarını azaltmaya yönelik altyapı çalışmaları yürütmekte, ileri biyolojik arıtma tesisleriyle çevreyi korumaktadır. Ayrıca enerji tasarrufu ve hidroelektrik projeleriyle karbon ayak izini azaltmayı, iklim değişikliğine karşı daha dayanıklı bir altyapı oluşturmayı hedeflemektedir. Yetkililer, su kaynaklarının korunması için toplumsal bilinç ve tasarrufun büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Gerçekleştirdiğimiz bu röportaj, suyun yalnızca günlük yaşamımızın bir parçası değil, aynı zamanda geleceğimizin de en değerli hazinesi olduğunu bir kez daha göstermiştir. Kuraklık ve iklim değişikliği gibi küresel sorunlar karşısında su kaynaklarımızı korumanın önemini daha iyi anlamış bulunuyoruz. BUSKİ'nin yürüttüğü çalışmalar umut verici olmakla birlikte, bu konuda asıl başarının toplumun tüm kesimlerinin bilinçli davranmasıyla mümkün olacağı açıktır. Diliyoruz ki önümüzdeki yıllarda yağışların artması, su kaynaklarının güçlenmesi ve tasarruf bilincinin yaygınlaşmasıyla Bursa su konusunda daha güvenli bir geleceğe kavuşsun. Her damlanın değerini bilen bireylerin yetiştiği, doğal kaynakların korunduğu ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakıldığı günlere ulaşmak en büyük temennimizdir.

Röportajı Yapan GCC öğrencileri:

Deniz Türk
Ela Karaman
Mert Çıtak
Miraz Tardu
Arda Kaan Dur
Ahmet Asil Akbaş

BURSA'DA BIÇAKÇILIK

KUZEY KOPARAL
9/B

Bursa bıçağının geçmişi yaklaşık yedi yüz yıl öncesine kadar uzanır. Bu sanat, 93 Harbi'nden sonra Bursa'ya gelen Balkan göçmenleriyle birlikte gelişmiştir. Osmanlı'nın ilk başkenti olan Bursa, o yıllarda bir silah üretim merkezi hâline gelmişti. Bu yüzden şehrin birçok yerinde bıçakçılığın izlerine rastlamak mümkündür. Yeşil Türbe'deki demir kakmalar, Kılıç Kalkan oyunu, hatta Ulu Cami'nin demir parmaklıkları bile bu geleneğin hatırasını taşır. Zamanla teknoloji ilerlese de Bursa bıçağı kaybolmamış; ustalarının emeğiyle günümüze kadar gelmiş ve şehrin geçmişteki parlak günlerini yeniden hatırlatmaya devam etmiştir. Bursa'da bıçakçılığın ilk izleri Yenişehir, Orhangazi ve Yıldırım çevresindeki küçük atölyelerde görülür. Bu bölgelerdeki ustalar, hem üretim teknikleriyle hem de el işçiliğiyle ün kazanmıştır. O dönemlerde bıçakçılık, ustadan çırağa geçen bir meslekti.

Bu düzeni koruyan lonca sistemi, hem kaliteyi denetler hem de mesleğin saygınlığını sürdürürdü. Çıraklar yıllar süren eğitimden sonra ancak "usta" unvanını alabilir ve kendi atölyelerini açabilirdi. Bursa bıçakları, keskinliği ve dayanıklılığıyla tanınan, çelik, yüksek sıcaklıkta ısıtılıp dövülerek şekillendirildiği için uzun süre keskin kalabilen, saplarında boynuz, kemik ya da zeytin ve ceviz gibi sert ağaçlar kullanılan, bıçağın ele rahat oturmasını sağlayan özellikleriyle ünlüdür.

Denge bu bıçaklarda çok önemli olmuş, bu sayede uzun kullanımlarda bile el yorgunluğu oluşmaz. Ustalar, her bıçağa kendi damgalarını ve süslemelerini işleyerek ona özgün bir karakter kazandırır.

Bursa Bıçakçılığının Özellikleri

Bir Bursa bıçağı sadece kesici bir alet değil, ustasının el emeğini ve yüzyıllık geleneği taşıyan bir eserdir. Her parçası özenle seçilmiş malzemelerden oluşur:

Ağız (namlu): Yüksek kaliteli çelikten yapılır; ustalar çeliği defalarca ısıtıp döverek hem dayanıklılığı hem de uzun süre keskin kalmasını sağlar.

Sırt (arka kısım): Bıçağa ağırlık ve denge kazandırır. Çok ince ya da kalın olmaz; ustalar bu dengeyi el alışkanlığıyla ayarlar.

Kabza (sap): Boynuz, kemik ya da zeytin ve ceviz gibi sert ağaçlardan yapılır.

Körük (boğaz kısmı): Namlu ile sapın birleştiği bölümdür; sağlamlık için genellikle metal bilezikle güçlendirilir.

Usta damgası: Her Bursa bıçağının kendine özgü bir işareti vardır; bu damga ustanın imzasıdır ve bıçağın kimliğini belirler.

Kıscası Bursa bıçağının anatomisi, işlevsellik ile estetiğin kusursuz birleşimidir. Her parçası hem işe yarar hem de göze hitap eder.

Kültürel Değer ve Sembolizm Açısından Bıçakçılık

Bıçak, Türk kültüründe sadece bir araç değil, onurun, emeğin ve el sanatının simgesidir. Nesiller boyunca ustaların emeğiyle şekillenen Bursa bıçakları, bu geleneği somut bir biçimde yaşatır. Günümüzde Bursa bıçakları, hem hediyelik eşya olarak hem de turizmde bir kültürel simge olarak önem kazanmıştır.

Şehrin tarihi çarşılarından atölyelerine uzanan yolculuk, ziyaretçilere hem el işçiliğini hem de zanaatın estetik yönünü tanıtır. Ayrıca, Bursa bıçakları sanatsal bir değer taşır. Her bıçak, ustasının özgün süslemeleri ve işçiliğiyle eşsiz bir eser hâline gelir; sadece kullanışlı değil, aynı zamanda görsel bir zenginlik sunar.

Bursa'da Ünlü Bıçak Ustaları

Bursa bıçakçılığı, nesiller boyu süren ustalık geleneğiyle varlığını sürdürür. Şehirdeki ustalar, hem teknik hem de estetik açıdan bıçakları benzersiz kılar. Örneğin Yılmaz Emen, 73 yıllık meslek hayatı boyunca 100 civarında sergi açmış bıçak ve kılıç ustasıdır. İsmet ve oğlu Hikmet Şeref ise geleneksel yöntemlerle Bursa bıçaklarını üretmeye devam eden baba oğul ustalardır. Her eser, ustasının el emeğini ve kişisel imzasını taşır; bu sayede her bıçak hem kullanışlı hem de sanat değeri yüksek bir parçaya dönüşür.

Bursa bıçakçılığı, günümüzde de yaşamaya devam eden köklü bir gelenektir. Modern teknolojinin etkisine rağmen bazı atölyelerde yüzyıllık el işçiliği sürdürülüyor; ustalar, hem geleneksel teknikleri hem de estetik süslemeleri koruyarak bıçakları hem kullanışlı hem de sanat eseri hâline getiriyor.

Kaynakça:

<https://www.dergibursa.com.tr/bursanin-ezeli-sevdasi/>
https://www.bursadakultur.org/bicakcilik_bursada.htm
Kaynak: <http://bursadayasam.blogcu.com>
<https://www.bicaksanati.com/forum/index.php?>
<https://www.bursamuze.com/bursa-bicak-muzesi>

1518 STRASBOURG DANS SALGINI: TARİHSEL BİR ANOMALİ VE KİTLE PSİKOLOJİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

MUSTAFA ÜNAL
11/A

1518 yılının Temmuz ayında, günümüz Strazburg kentinde tarihe “dans salgını” olarak geçen sıra dışı bir olay yaşanmıştır. Kaynaklara göre Frau Troffea adlı bir kadın aniden sokağa çıkarak herhangi bir müzik ya da kutlama olmaksızın dans etmeye başlamıştır. Bu davranış, ilk bakışta bireysel bir anomali gibi görünse de kısa sürede kitlesel bir harekete dönüşmüştür. Troffea'nın günlerce süren kontrolsüz dansı, bir hafta içinde onlarca kişiyi etkilemiş; bir ay içerisinde ise yaklaşık 400 kişi benzer şekilde durmaksızın dans etmeye başlamıştır.

Dönemin kronikleri ve tıbbi raporları incelendiğinde bu bireylerin neşe içinde değil, aksine fiziksel ve zihinsel bir kriz hâlinde oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcılar, ayakları kanayana kadar dans etmiş, aşırı yorgunluk sonucu bayılmış ve bazı vakalarda kalp krizi veya felç nedeniyle hayatlarını kaybetmişlerdir. Bu durum, olayın basit bir eğlence ya da dini ritüelden ziyade, ciddi bir sağlık ve toplumsal kriz olduğunu göstermektedir.

Yetkililer başlangıçta bu olayı fizyolojik bir rahatsızlık olarak değerlendirmiştir. Şehir doktorları, hastaların “kanlarının aşırı ısındığını” ve bunun ancak daha fazla dans ederek dengelenebileceğini öne sürmüştür. Bu doğrultuda şehirde sahneler kurulmuş, müzisyenler görevlendirilmiş ve dans eden bireylerin hareket etmeye devam etmesi teşvik edilmiştir. Ancak bu yaklaşım, beklenenin aksine durumu daha da kötüleştirmiş fiziksel tükenmişlik ve ölümler artış göstermiştir.

Salgın, eylül ayına geldiğinde başladığı gibi ani bir şekilde sona ermiştir. Hayatta kalan bireylerin dini ritüellerle kutsandığı ve sonrasında normal yaşamlarına döndüğü bilinmektedir. Bu durum, dönemin inanç sistemlerinin olayın yorumlanmasında ve çözümünde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

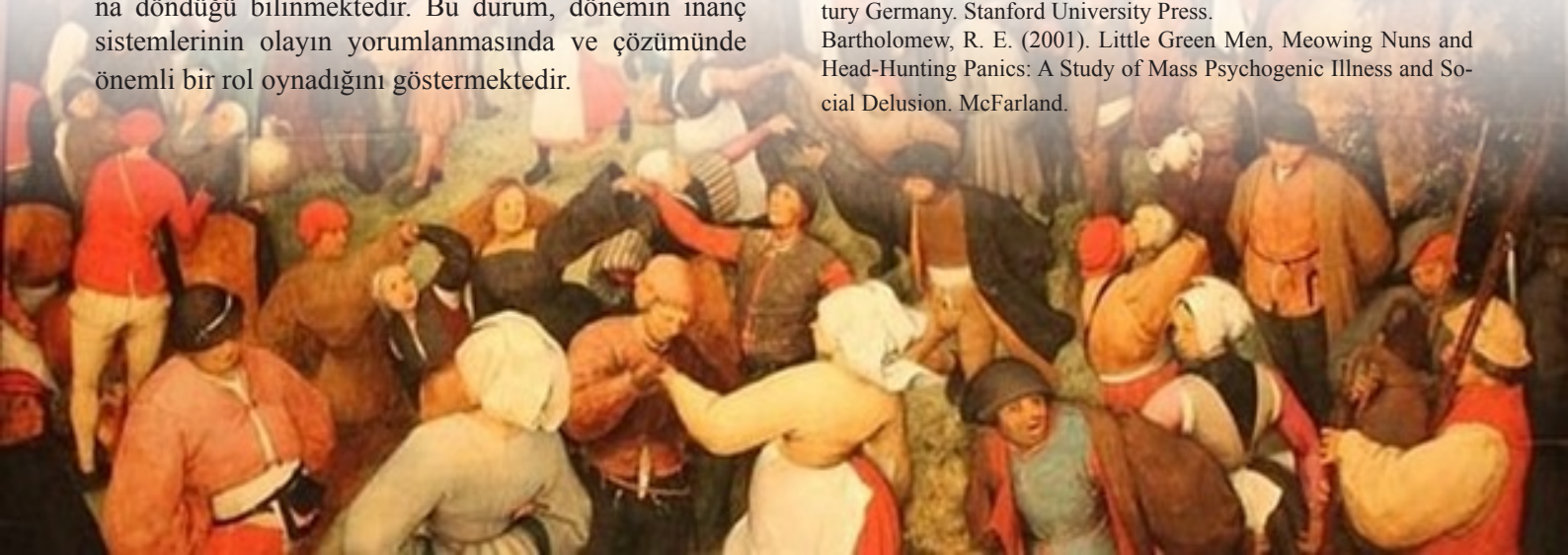
Günümüzde tarihçiler ve bilim insanları, “1518 Dans Salgını”nı açıklamak için çeşitli teoriler öne sürmektedir. Bunlardan biri, çavdar üzerinde gelişen *Claviceps purpurea* mantarının neden olduğu ergot zehirlenmesidir. Bu mantarın içerdiği alkaloidler, halüsinasyonlara ve kas spazmlarına yol açabilmektedir. Ancak bu teorinin, olayın uzun süreli ve ritmik doğasını tam olarak açıklamakta yetersiz kaldığı düşünülmektedir.

En yaygın kabul gören açıklama ise “Kitle Psikojenik Hastalığı”dır. Bu kavram, yoğun stres ve travma altında bulunan topluluklarda görülen, fiziksel belirtilerle kendini gösteren kolektif psikolojik tepkileri ifade eder. 16. yüzyılın başlarında bölge; kıtlık, salgın hastalıklar ve ekonomik zorluklarla mücadele etmekteydi. Bu ağır koşulların, bireylerin bilinç dışı tepkilerini tetikleyerek toplu bir trans hâline yol açmış olabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, 1518 Strasbourg Dans Salgını, insan zihninin aşırı stres altında nasıl sıra dışı tepkiler verebileceğini gösteren çarpıcı bir tarihsel örnektir. Aynı zamanda, toplumsal korku ve inançların fiziksel davranışlara nasıl yansıtılabileceğini ortaya koymasından, hem tarih hem de psikoloji alanında önemli bir inceleme konusu olmaya devam etmektedir.

Kaynakça

- Waller, J. (2008). *A Time to Dance, a Time to Die: The Extraordinary Story of the Dancing Plague of 1518*. Icon Books.
- Backman, E. L. (1952). *Religious Dances in the Christian Church and in Popular Medicine*. Allen & Unwin.
- Hecker, J. F. C. (1844). *The Epidemics of the Middle Ages*. Sydenham Society.
- Midelfort, H. C. E. (1999). *A History of Madness in Sixteenth-Century Germany*. Stanford University Press.
- Bartholomew, R. E. (2001). *Little Green Men, Meowing Nuns and Head-Hunting Panics: A Study of Mass Psychogenic Illness and Social Delusion*. McFarland.

BU YAZIMIZDA BİRAZ TİYATRO KONUŞALIM...

HAZAN SOLAKOĞULLARI
11/A

Tiyatro insanların duygu, düşünce ve olaylarını sahnede oyuncular aracılığıyla canlandıran bir sanat dalıdır. Ayrıca edebiyat, müzik, dekor, kostüm ve oyunculuğu bir araya getirdiği için birçok sanat dalı ile de iç içedir. Yüzyıllarca pek çok sanatçı ve düşünür tarafından farklı şekillerde tanımlanan tiyatro, bazen o kadar güçlü bir etki alanı bırakmış ki kitleleri peşinden sürükleyebilmiş. Ve tanımı daha çok öznel olarak yapılmıştır. Bu tanımlardan birkaç tanesini aşağıda inceleyelim:

William Shakespeare: “Dünya bir sahnedir, bütün erkekler ve kadınlar da sadece birer oyuncu.”

Muhsin Ertuğrul: “Tiyatro, bir memleketin kültür seviyesinin aynasıdır.”

Haldun Taner: “Tiyatro, insanı insana insanla anlatma sanatıdır.”

Bertolt Brecht: “Tiyatro yalnız eğlendirmez; düşündürür ve öğretir.”

Konstantin Stanislavski: “Tiyatro, insan ruhunun sahnedeki gerçeğidir.”

Aristoteles: “İnsanın eylemlerinin taklit yoluyla sahnede gösterilmesidir.”

Peki ya biz?

Tiyatroyu ne kadar seviyoruz, oyunlara gitmekten keyif alıyor muyuz ve izlediğimiz sahneler bizi gerçekten etkiliyor mu? Bu soruların cevaplarını merak ederek hazırladığımız röportajımızda tiyatroyla olan bağımızı ve son zamanlarda gittiğimiz bir oyunun bizde bıraktığı hisleri paylaştık.

“Küçükken ailemle sürekli tiyatroya giderdik. O zamanlar aşırı keyifliydi. Özellikle sahnede her şeyin o an, canlı canlı yaşanması beni çok etkilerdi. Şu an yoğunluktan pek vakit bulamasam da en kısa zamanda o atmosferi yeniden deneyimlemeyi, oyuncuların kendilerini vererek performanslarını sergilemelerini izlemeyi umuyorum.”
Arda ŞAHİN 11-A

“Geçenlerde İstanbul’da Don Kişot adlı oyuna gittim. Gerçekten çok iyiydi. Tiyatroda en sevdiğim şeylerden biri, insanı bir anda kendi dünyasına çekmesi. O dekorun ve oyuncuların enerjisi seni öyle bir atmosfere sokuyor ki hayattan tamamen kopup başka bir hikâyenin içinde kayboluyorsun.”
Öykü FİDAN 11-A

“Bayağıdır gidemedim ama tiyatronun o farklı bakış açılarını sunmasını hep sevmişimdir. Bir olayın bambaşka dillerle ve yorumlarla anlatılması beni içine çekiyor.”
Defne DURAN 11-A

“Birkaç ay önce bir komedi oyununa gitmiştim. Gerçekten çok keyifliydi. Özellikle oyuncunun sahne hâkimiyeti ve o doğal oyunculuğu ve içtenliği beni çok etkilemişti. Sahnedeki o samimiyet sayesinde dış dünyayı tamamen unutup kendimi oyunun akışına kaptırmıştım.”
Mustafa ÜNAL 11-A

“Uzun zamandır gidemedim ama tiyatrodaki oyuncuların o aşırı odaklanmış hâli beni çok etkiliyor. Oynadıkları karaktere kendilerini o kadar kaptırıyorlar ki izleyici olarak o gerçeklik duygusuna hayran kalıyorum.”-Ömer Demir ÖZTÜRK 11-A

“Yakın bir tarihte tiyatroya gitmedim ama bir tiyatrodaki oynadım. Bir metni okuyup onu hayata geçirmek, karakterlerin canlanıyor olduğunu görmek ve günün sonunda emeğimizin karşılığını almak çok tatmin ediciydi.”
Mehmet Onur BAŞ 11-A

“Geçen sene Notre-Dame adlı tiyatroya gitmiştim. Şimdi de ben bir tiyatrodaki oynamaya hazırlanıyorum. Bu süreç içinde metindeki kelimelerin eylemlere dönüşmesi ve son formunu almasını vurucu buluyorum.”
Ege CİVAN 11-D

“Tiyatro sahnelerinin ve karakterlerinin en minik detayının bile hikâyede bir ağırlığının olması, her şeyin bu kadar sembolik ilerlemesi bana hep çok çekici gelmiştir. O küçük ayrıntıların büyük bir anlam yaratması, tiyatronun farkını ortaya koyan asıl şey bence.”
Lil ŞAVK 11-D

“Anneannem tiyatroyu çok severdi, ben de ona eşlik ederdim. O zamanlar pek ilgi alanım olmasa bile herkesle aynı duyguyu paylaşıp o atmosferi beraber solumak, o vakti benim için çok değerli yapıyordu.”
Defne YADİGAR 11-D

“Açıkçası tiyatroyla pek aram yoktu. Ama geçen arkadaş zoruyla bir oyuna gittim, fikrim değişti. O sahnedeki enerji direkt sana geçiyor, çok acayip bir his.”
Ceylin ŞAHİN 11-B

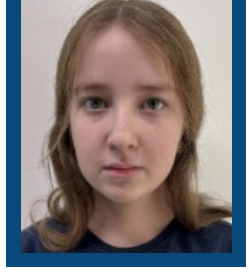
“Açıkçası ben genelde komedi oyunlarına gidiyorum, kafa dağıtmak için birebir. Hafta sonu arkadaşlarımla gidip gülmek, eğlenmek bana aşırı iyi geliyor, bütün stresimi alıyor.”
Enver Kayra KARAKULE 11-A

“Çok sık gidemesem de kaliteli bir oyun yakalarsam mutlaka giderim. Canlı performansın yeri bende çok ayrı, sahnedeki o duyguyu direkt alıyorsun. Sinemadan çok daha etkileyici geliyor bana.”
Melek Neva OĞUZ 11-A

“Tiyatroyla pek aram yok açıkçası, yılda bir kez ancak giderim. Ama gittiğimde de o sahnedeki canlı emeğe saygı duymaktan ve ortamın o sakin havasından keyif alıyorum.”
Berke MASATOĞLU 11-A

“Yakın zamanda ben de bir oyunda sahneye çıktım. Oraya çıkıp bir karakteri oynamak, insanların seni izlemesi ilk başta heyecandırıyor ama çok güzel bir duygu. Oyun bittiğinde aldığın o alkış, verdiğin tüm emeğle fazlasıyla değdiğini hissettiriyor.”
Burak İLHAN 11-A

HER SORUNUN BİR DAMLA BEDELİ VAR

SENAY ŞENYILDIZ
8/C

Görünmez Susuzluk: Yapay Zekâ Gerçekten Su mu İçiyor?

Birçoğumuz yapay zekâyı somut bir varlığı olmayan basit bir kod yığını olarak hayal ederiz. Ancak ChatGPT ile sohbet ederken veya bir görsel oluştururken, dünyanın bir yerlerinde devasa makinelerin sistemlerinin “terlediğini” ve “serinlemek için” litrelerce suya ihtiyaç duyduğunu farkında mısınız?

Peki, Yapay Zekâ Neden Suyu İhtiyaç Duyar?

Yapay zekânın beyni, Veri Merkezleri adı verilen binlerce güçlü bulunduğu kocaman binalardır. Bu sunucular, karmaşık matematik işlemleri yaparken ciddi enerjisi harcarlar. Zamanla bu verileri işlemek için kullanılan enerji ısıya dönüşür. Eğer bu ısı kontrol edilmezse sunucular ısınır, işlem sistemi yavaşlar hatta yangın riski bile oluşur. İşte bu noktada metnimizin ana konusu olan şu devreye girer.

Soğutma Süreci Nasıl İşler?

Veri merkezlerini soğutmak için genellikle iki ana yöntem kullanılır:

Evaporatif Soğutma: Bu yöntemde sıcak hava suyla ıslatılmış panellerden geçirilir. Su buharlaşırken havadaki ısıyı da emer. Bu yöntem çok etkilidir fakat havaya karışan su geri kazanılamaz.

Isı Değiştiriciler: Sıcak ve soğuk su borularıyla yan yana getirilerek ısınıcı devreder. Bu sistemlerde su kapalı bir devrede dönebilir fakat yine de sistemin soğuması için dışarıdan su gerekir.

Neden Endişelenmeliyiz?

Yapay zekâ modelleri geliştikçe, ihtiyaç duydukları hesaplama gücü artar. Dolayısıyla su tüketimi artıyor. Microsoft, Google ve Meta gibi firmalar her yıl milyarlarca litre su tüketiyor. Bu durum, özellikle su kıtlığı çeken bölgelerde yerel su kaynakları üzerinde baskı oluşturabiliyor.

Gelecekte Bizi Ne Bekliyor?

Bilim insanları ve mühendisler bu “susuzluğu” gidermek için yeni çözümler üzerinde çalışıyor.

Örneğin;

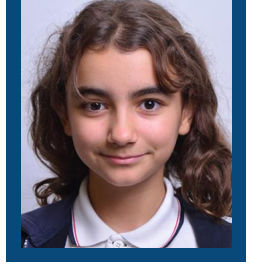
Deniz Suyu ve Atık Su Kullanımı: İçme suyu yerine arıtılmış suların kullanılması.

Kuzey Kutbu Stratejisi: Bazı şirketler, doğal soğuk havadan yararlanmak için veri merkezlerini çok soğuk ülkelere kuruyor.

Daha Verimli Çipler: Daha az enerji harcayan, dolayısıyla daha az ısınan yapay zekâ işlemcileri geliştirmek. Sonuç olarak, yapay zekâ hayatımızı kolaylaştırırken, ciddi bir çevresel etki bırakıyor. Bir dahaki sefere yapay zekâyı bir ödev sorusu sorduğunuzda, o cevabın ne kadar suya mal olduğunu hatırlamak, gezegenimizi kurtarabilir.

SORULARIN PEŞİNDE BİR DÜŞÜNÜR: SOKRATES

NAZLI ECE TURAN
5/A

Bugün okulda, evde ya da arkadaşlarımızla konuşurken birçok konuda fikirlerimizi söyleriz. Peki, hiç düşündünüz mü bildiğimizi sandığımız şeyleri gerçekten biliyor muyuz? İşte bu sorunun peşinden giden insanlardan biri de Sokrates'ti.

Sokrates, yaklaşık 2400 yıl önce Atina'da yaşamış ünlü bir filozoftur. MÖ 469 yılında doğmuş, MÖ 399 yılında hayatını kaybetmiştir. Aradan yüzyıllar geçmesine rağmen adı hâlâ felsefe denildiğinde ilk akla gelen isimlerden biridir.

Sokrates'in en ilginç özelliklerinden biri, hiç kitap yazmamış olmasıdır. Bu nedenle onun düşüncelerini öğrencileri Platon ve Ksenefon'un eserlerinden öğreniyoruz. Sokrates, insanlara doğrudan cevaplar vermek yerine onlara sorular sorarak düşüncelerini sağlamayı tercih ederdi. Ona göre önemli olan, hazır bilgileri ezberlemek değil doğru soruları sorarak gerçeğe ulaşmaktır.

Bu yöntem zamanla o kadar etkili oldu ki "Sokratik Diyalog" adı verilen yeni bir anlatım biçiminin ortaya çıkmasına yol açtı. Günümüzde öğretmenlerin öğrencileri düşünmeye yönelten sorular sorması bile bir bakıma Sokrates'in yönteminin izlerini taşımaktadır.

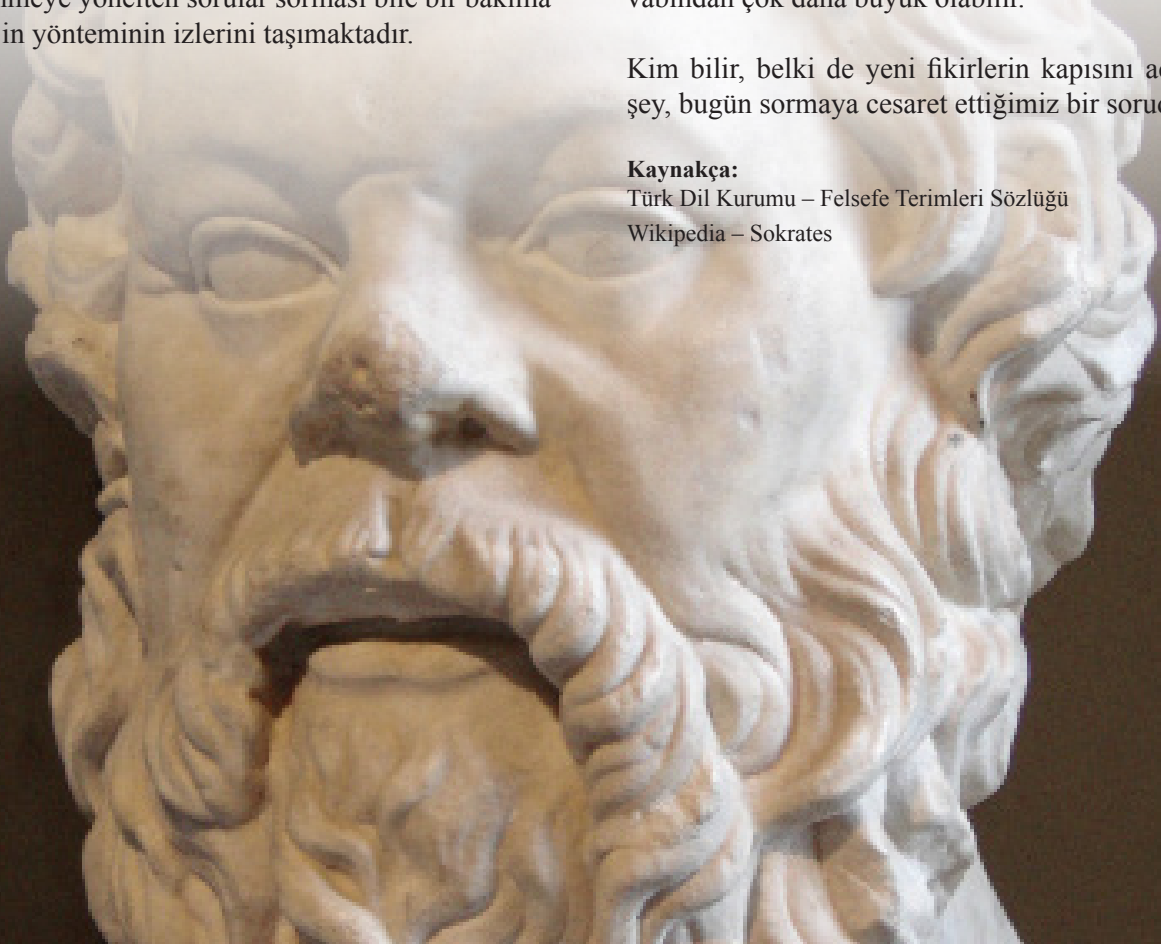
Sokrates'in yaşadığı dönemde herkes onun düşüncelerini beğenmiyordu. Sürekli sorgulaması ve insanların yanlışlarını ortaya koyması bazı kişileri rahatsız ediyordu. Sonunda "gençleri kötü etkilediği" ve "geleneksel inançlara karşı geldiği" gerekçeleriyle yargılandı. Mahkeme sonucunda ölüm cezasına çarptırıldı. Dostları ona kaçmasını önerse de o bunu kabul etmedi. İnanıldığı değerlerden vazgeçmeyerek cezasını kabul etti ve baldıran zehri içerek hayatını kaybetti.

Sokrates'in en önemli düşüncelerinden biri "Erdem bilgidir." sözünde gizlidir. Ona göre insanlar doğruyu bilirlerse doğru davranırlar. Bu yüzden bilgiye, öğrenmeye ve kendini geliştirmeye büyük önem vermiştir. Ayrıca insanların önce kendilerini tanımaları gerektiğini savunmuştur. Bu düşünce, günümüzde bile birçok insan için yol gösterici olmaya devam etmektedir.

Sokrates'i diğer düşünürlerden ayıran şey, insanlara ne düşüneceklerini söylemek yerine nasıl düşüneceklerini göstermesidir. Belki de onu yüzyıllardır unutulmaz yapan özellik budur. Çünkü bazen bir sorunun değeri, cevabından çok daha büyük olabilir.

Kim bilir, belki de yeni fikirlerin kapısını açacak olan şey, bugün sormaya cesaret ettiğimiz bir sorudur.

Kaynakça:
Türk Dil Kurumu – Felsefe Terimleri Sözlüğü
Wikipedia – Sokrates

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASININ (TCMB) EKONOMİK İSTİKRAR ÜZERİNDEKİ STRATEJİK ROLÜ

AYŞE ÖZTÜRK
11/B

Ekonomi, bir ulusun kalkınma dinamiklerini ve bireylerin refah seviyelerini belirleyen temel yapı taşıdır. Makroekonomik dengelerin sürdürülebilir bir zeminde ilerlemesi, kurumsal bir denetim ve yönetim mekanizmasını zorunlu kılar. Bu noktada, Türkiye'nin para politikasını sevk ve idare eden en üst otorite Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıdır (TCMB). TCMB, temel amacı olan fiyat istikrarını sağlamak için para politikası araçlarını bağımsız bir şekilde kullanarak ekonomik dengeleri koruma görevini üstlenmektedir. Günümüzde bankanın aldığı kararlar, makro ölçekte finansal piyasaları etkilediği gibi mikro ölçekte vatandaşların tüketim ve tasarruf eğilimlerini de doğrudan şekillendirmektedir. TCMB'nin öncelikli yasal görevi enflasyonla mücadeledir. Enflasyon, genel fiyat düzeyinin sürekli ve hissedilir artışını ifade ederken; bu durumun kontrol altına alınmaması alım gücünün erimesine ve sosyo-ekonomik maliyetlerin artmasına neden olur. Banka, piyasadaki likiditeyi (para miktarını) kontrol etmek amacıyla en etkin aracı olan "politika faizi"ni kullanır. Sıkı para politikası çerçevesinde faiz oranlarının yükseltilmesi, tüketim harcamalarını kısıtlayıp tasarrufları teşvik ederek enflasyonist baskıyı azaltmayı hedefler. Aksine, genişlemeci bir yaklaşımla faizlerin düşürülmesi, kredi maliyetlerini azaltarak yatırımları ve ekonomik büyümeyi mobilize edebilir. Ancak bu iki denge arasındaki hassas ayar, fiyat istikrarı ile büyüme arasındaki korelasyonun doğru yönetilmesine bağlıdır.

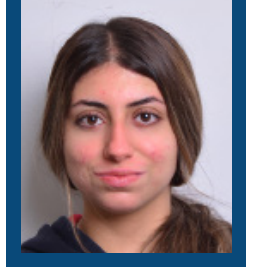
Bankanın bir diğer kritik işlevi, ulusal para birimi olan Türk lirasının iç ve dış değerini korumaktır. Döviz kurlarındaki yüksek volatilité (oyunluk), ithal girdi maliyetlerini artırarak maliyet enflasyonuna yol açmakta bu da teknolojik ürünlerden enerji maliyetlerine kadar geniş bir yelpazede fiyat artışlarını tetiklemektedir. TCMB, döviz rezervlerini ve likidite yönetimini kullanarak piyasadaki aşırı dalgalanmaları minimize etmeye ve finansal istikrarı tesis etmeye çalışır. Ayrıca, bankacılık sisteminin şeffaf ve güvenilir bir şekilde işlemesi için düzenleyici bir otorite rolü üstlenerek, bireylerin finansal sisteme duyduğu güveni pekiştirir.

Sonuç olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, sadece kağıt para basan bir kurum değil faiz, döviz kuru ve enflasyon sarmalında ekonominin dengeleyici gücüdür. TCMB'nin operasyonel bağımsızlığı ve rasyonel para politikaları, ülkenin ekonomik geleceği ve toplumsal refahın sürdürülebilirliği açısından hayati bir önem taşımaktadır.

Kaynakça:

- Eğilmez, M. (2018). Ekonominin Temelleri. İstanbul: Remzi Kitabevi. (Merkez bankacılığı ve temel ekonomi kavramları üzerine).
- Parasız, İ. (2012). Merkez Bankacılığı: Teori ve Politika. Bursa: Ezgi Kitabevi. (Para politikası araçları ve TCMB'nin işleyişi hakkında teknik bilgi).
- Payaslıoğlu, A. (1996). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarihiçesi. Ankara: TCMB Yayınları. (Kurumsal tarih ve kuruluş felsefesi bağlamında).

MANDELBROT KÜMESİ

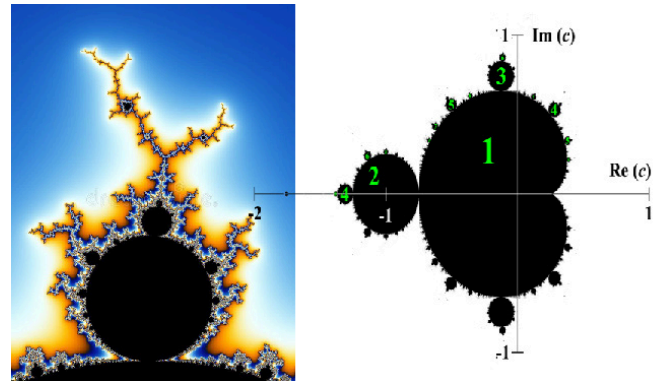
ESİLA AYCIL
10/D

Mandelbrot Kümesi, matematikle aram çok iyi olmamasına rağmen en çok ilgimi çeken konulardan biri oldu. İlk bakışta oldukça karmaşık, düzensiz ve hatta rastgele gibi görünen bir şekil izlenimi verir ancak aslında bu görüntünün arkasında oldukça basit ama güçlü bir matematiksel mantık bulunur. Temel olarak bir sayı seçilir ve bu sayıya belirli bir matematiksel işlem uygulanır. Bu işlem tekrar tekrar yani iterasyon yöntemiyle sürekli tekrarlanır. Bu tekrarlar sonucunda bazı sayılar belirli bir sınırlar içinde kalırken bazıları hızla büyüyerek sonsuza doğru gider. İşte, bu iki farklı davranışın sınırlarının oluşturduğu yapı, Mandelbrot Kümesi olarak bilinen o karmaşık ve etkileyici görüntüyü ortaya çıkarır. Bu kümenin en dikkat çekici özelliklerinden biri sonsuz detay içermesidir. Yani bu yapıya ne kadar yakından bakarsak bakalım, her yeni yakınlaşmada farklı desenler, farklı eğriler ve farklı geometrik şekiller ortaya çıkar. Bu durum matematikte “kendine benzerlik” (self-similarity) kavramı ile açıklanır. Kendine benzerlik, bir yapının küçük parçalarının genel yapıya benzemesi anlamına gelir. Mandelbrot Kümesi’nin bazı bölgeleri büyütüldüğünde sanki aynı yapının tekrar tekrar oluştuğu görülür. Bu özellik, matematikte sonsuzluk fikrini somut bir görsele dönüştürmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu durum aynı zamanda fraktal geometri kavramının temelini oluşturur. Fraktallar, farklı ölçeklerde benzer desenler gösteren matematiksel yapılardır. Mandelbrot Kümesi de fraktal geometrinin en bilinen ve en etkileyici örneklerinden biridir. Bu yapı, matematiğin yalnızca sayılarla ve denklemlerle sınırlı olmadığını aynı zamanda görsel, estetik ve hatta sanatsal bir yönü olduğunu da açıkça gösterir. Bu nedenle Mandelbrot Kümesi, matematik ile sanat arasında güçlü bir köprü olarak kabul edilir. Ayrıca bu konu sadece teoride kalan bir matematik konusu değildir. Bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle birlikte Mandelbrot Kümesi görselleştirilebilir hale gelmiştir. Günümüzde bilgisayar programları sayesinde bu kümenin yüksek çözünürlüklü, renkli ve oldukça detaylı görselleri oluşturulabilmektedir. Bu görseller incelendiğinde, matematiksel bir formülden nasıl bu kadar estetik ve karmaşık bir görüntü ortaya çıkabildiği daha net anlaşılır. Hatta bazı bilim insanları ve sanatçılar, bu fraktal yapıların dijital sanat eserlerinde kullanılabilmesini ve modern sanatın önemli bir parçası haline gelebileceğini düşünmektedir.

Mandelbrot Kümesi’nin bir diğer önemli yönü de doğadaki bazı yapıların açıklanmasında yardımcı olmasıdır. Doğada birçok karmaşık gibi görünen yapı aslında fraktal benzeri özellikler taşır. Örneğin ağaç dallarının yapısı, köklerin toprağa yayılışı, yaprak damarları, bulutların şekilleri, dağ silüetleri, nehir yatakları ve kıyı çizgileri fraktal geometriye benzer bir düzen sergiler. Bu durum, doğanın tamamen rastgele değil belirli matematiksel kurallar çerçevesinde şekillenebileceğini düşündürür. Böylece Mandelbrot Kümesi yalnızca bir matematik konusu olmaktan çıkar ve doğayı anlamada kullanılan bir model haline gelir. Ayrıca Mandelbrot Kümesi, karmaşık sistemlerin anlaşılmasında da önemli bir rol oynar. Küçük bir başlangıç değerinin bile çok farklı sonuçlara yol açabilmesi, kaos teorisi ile ilişkilidir.

Bu durum, küçük değişikliklerin büyük sonuçlar doğurabileceğini gösteren “kelebek etkisi” fikriyle de bağlantılıdır. Bu açıdan bakıldığında Mandelbrot Kümesi, sadece matematiksel değil felsefi bir anlam da taşır çünkü düzen ile kaos arasındaki ince çizgiyi gözler önüne serer. Mandelbrot Kümesi, matematiğin sadece sayılardan ve işlemlerden ibaret olmadığını; sonsuz detay içeren, görsel olarak büyüleyici ve doğayla yakından ilişkili bir alan olduğunu gösteren çok özel bir yapıdır. Basit bir matematiksel işlemin tekrar edilmesiyle ortaya çıkan bu sonsuz karmaşıklık, matematiğin ne kadar derin ve keşfedilmeye açık bir bilim olduğunu kanıtlar. Bu nedenle Mandelbrot Kümesi, matematiğe olan ilgimi artıran ve bu alanın aslında ne kadar estetik, yaratıcı ve düşündürücü olabileceğini gösteren en etkileyici konulardan biri olmuştur.

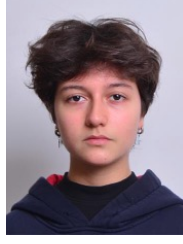
COURRIER DU FUTUR GELECEKTEN POSTA

ZEYNEP EMEL
BOCAN
11/C

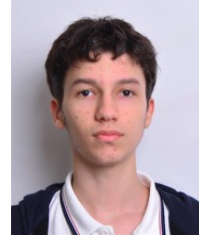
BADE CAN
9/B

DİLAYLA
ÖZERKAN
10/C

SELİN AKBULUT
9/D

KAYRA ERAY
MERMER
10/C

Imaginez un instant que le temps se plie pour nous offrir un message venu de l'avenir. C'est précisément l'exercice créatif auquel se sont prêtés nos élèves lors de notre récent concours de cartes postales, intitulé « De 2050 à aujourd'hui ».

À travers ces courts textes, nos jeunes auteurs ont endossé le rôle de voyageurs temporels. Ils nous partagent leur vision du monde de demain, mêlant espoirs, rêves et réflexions sur notre présent. Ces cartes ne sont pas seulement des exercices d'imagination ; elles sont le reflet des aspirations de la génération qui construira ce futur. Nous vous invitons à parcourir ces messages venus d'ailleurs. Laissez-vous transporter et découvrez, à travers leurs yeux, ce que l'avenir pourrait nous réserver. Bonne lecture !

“Bir an için zamanın bükülüp bize gelecekte bir mesaj getirdiğini hayal edin. Öğrencilerimizin, “2050'den Günümüze” başlıklı yakın zamandaki kartpostal yarışmamızda gerçekleştirdikleri yaratıcı çalışma tam olarak budur.

Bu kısa metinler aracılığıyla genç yazarlarımız, zaman yolcuları rolüne büründüler. Umutlarını, hayallerini ve bugüne dair düşüncelerini harmanlayarak yarının dünyasına ilişkin vizyonlarını bizimle paylaşıyorlar. Bu kartlar sadece birer hayal gücü egzersizi değil; aynı zamanda bu geleceği inşa edecek neslin arzularının bir yansımasıdır. Sizi, uzaklardan gelen bu mesajları keşfetmeye davet ediyoruz. Kendinizi bu akışa bırakın ve onların gözünden, geleceğin bize neler getirebileceğini keşfedin. Keyifli okumalar!”

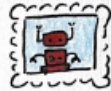

07.04.2050

Bonjour du futur!

En 2050, l'humanité vit en harmonie avec la technologie et la nature.

Notre énergie provient du soleil veillant sur ce nouveau continuum. Dans une telle anticipation, nous avons appris de nos erreurs pour vivre en symbiose totale. Ce voyage sidéral prouve qu'un avenir serein est possible. Ne vous inquiétez plus, tout va bien.

Destinataire: _____

Mes amis _____

Selgato, Winditéé _____

Panel apt. No. 7 _____

Cher moi du Passé,
 À cause du capitalisme tardif l'inégalité des revenus entre pauvres et riches augmente exponentiellement, formant un continuum d'injustice sociale. Bien que nous partageons la Planète, ils semblent vivre dans des mondes différents, selon une théorie de notre époque. Tandis que les ghettos manquent de verdure, d'air pur et de soleil, les riches vivent au Paradis. Ce contraste constitue une dystopie. Un siècle plus tard, les gens retrouvent leurs couleurs et se révoltent.
 - Amitiés, ton futur moi,

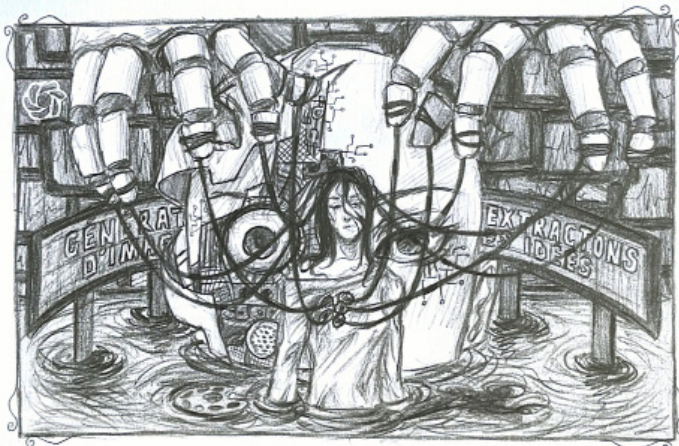
Destinataire: _____

À moi dans le Passé _____

Quartier Cexirge _____

1re rue Camlica _____

Dsmangazi / Bursa _____

Chère Selin,

Je t'écris de l'an 2050 via le continuum. Tu aimes dessiner, moi aussi! Mais les robots humanoïdes nous remplacent dans ce monde dystopique. Toi qui es dans ce monde et dessine. Je n'arrive pas à transcrire ça en carrière à cause de l'IA.

À ton époque, tu peux créer sans l'IA savoir ce bonheur. Pense à moi!

- Jean Erhardt

Destinataire
 Selin Albulut
 14 Rue du Petit Musc
 75006 Paris
 FRANCE

Chère moi du passé,

Je t'écris depuis 2050. La vie suit un continuum entre nature et technologie. L'énergie circule dans un cycle énergétique propre, et les humains vivent avec des robots humanoïdes. Ce monde, autrefois une simple théorie, est devenu réel grâce à notre anticipation.

N'arrête jamais de rêver et de croire en un avenir meilleur.

Avec amour,
 toi de futur.

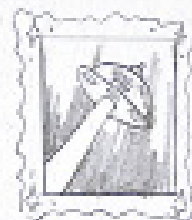

11 rue de Jolas
 appartement 68
 Amsterdam
 Zeynep BOCHAN

Salutations du futur au passé,
Notre monde est devenu une réalité
dystopique via chaque particule d'air
portée les traces d'une guerre galactique
de vastes尺. En tant qu'humanoïde survivant,
je lutte pour rester en vie parmi les ruines.
Ce message est un cri dans le vide. Ne laissez
pas notre futur s'attendre.

Anonyme

Destinataire: le passé
intergalactique

CUMHURİYET'İN ÇELİK KANATLARI: TÜRK TAYYARE CEMİYETİ

TURAN KARAARSLAN
11/B

Milli Mücadele'den zaferle çıkmış genç Türkiye Cumhuriyeti, bir enkazı devraldığı bu dönemde “muasır medeniyetler seviyesine ulaşma” hedefini önüne koymuştu. Bu hedefin en önemli sembollerinden ve stratejik araçlarından biri de havacılıktı. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “İstikbal göklerde!” sözü yalnızca bir slogan değil, aynı zamanda yeni bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'nin savunma, sanayileşme ve modernleşme vizyonunun bir manifestosuydu. İşte, bu vizyonun somut bir adımı olarak milletin azmi ve fedakarlığıyla kurulan Türk Tayyare Cemiyeti, Cumhuriyet'in gökyüzündeki egemenlik arzusunun ilk ve en güçlü adımı olmuştur. Bu çalışma, Türk Tayyare Cemiyetinin kuruluşunu, dönemin koşulları içindeki önemini, faaliyetlerini ve Türk havacılık tarihindeki silinmez mirasını incelemeyi amaçlamaktadır.

1. KURULUŞUN TARİHSEL ZEMİNİ VE DÖNEMİN RUHU

20. yüzyılın başlarında havacılık, askeri teknolojinin en kritik unsurlarından biri haline gelmişti. I. Dünya Savaşı ve ardından gelen Kurtuluş Savaşı, hava gücüne sahip olmanın bir ulusun bekası için ne denli hayati olduğunu acı tecrübelerle göstermişti. Savaş sonrası Türkiye'nin elinde çok kısıtlı sayıda, yorgun ve bakımsız uçak bulunuyordu.

Genç Cumhuriyet'in ekonomik durumu, modern bir hava kuvvetini tek başına devlet bütçesiyle kurmaya elverişli değildi. Bu noktada, Atatürk'ün dehası devreye girdi: Devlet-millet iş birliğine dayalı, topyekûn bir kalkınma modeli. Havacılık da bu modelin bir parçası olacaktı. Amaç; sadece uçak satın almak değil aynı zamanda halkta bir “havacılık bilinci” oluşturmak, bu alanda teknik personel yetiştirmek ve nihayetinde kendi uçağını üretecek sanayi altyapısını kurmaktı.

Bu amaçla, Atatürk'ün talimatıyla 16 Şubat 1925'te bugünkü adıyla Türk Hava Kurumu olan Türk Tayyare Cemiyeti (TTC) kuruldu. Kurumun ilk başkanı, Atatürk'ün yakın silah arkadaşlarından Cevat Abbas Gürer'di. Cemiyetin kuruluşu, Ankara'da bir otel odasında mütevazı şartlarda gerçekleşse de taşıdığı vizyon tüm ülkeyi sarsacak kadar büyüktü.

2. MİLLETİN FEDAKARLIĞI: FİNANSMAN MODELİ

Türk Tayyare Cemiyetinin en özgün ve dönemin ruhunu en iyi yansıtan özelliği, finansman modelidir. Cemiyet, devlet bütçesinden doğrudan pay almak yerine, tamamen halkın bağışlarıyla ayakta duruyordu. Bu model, hem milli birliği pekiştirmiş hem de halkın ülkenin savunmasına doğrudan katılımını sağlamıştır. Başlıca gelir kaynakları şunlardı:

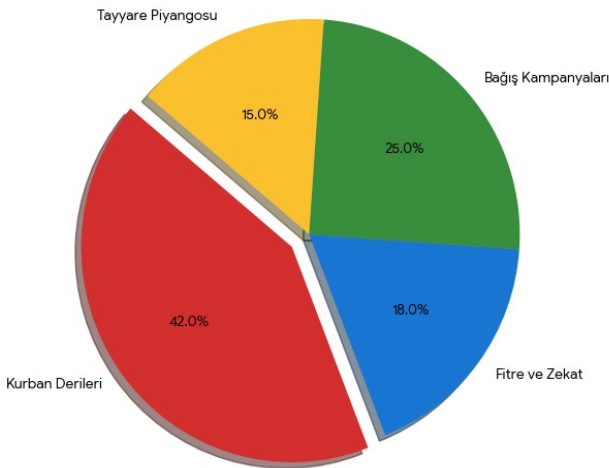
Kurban Derileri: Kurban Bayramı'nda kesilen kurbanların derilerinin cemiyete bağışlanması, en önemli ve sembolik gelir kaynağı haline geldi. Bu, dini bir geleneğin milli bir amaca hizmet etmesinin eşsiz bir örneğiydi.

Fitre ve Zekat Bağışları: Ramazan aylarında toplanan fitre ve zekatların bir kısmı da halk tarafından cemiyete yönlendirildi.

Bağış Kampanyaları: Ülke genelinde düzenlenen kampanyalarla memurlar maaşlarının bir kısmını, esnaflar gelirlerini, öğrenciler harçlıklarını bağışladı. Her şehir, kendi adını taşıyan bir uçağı hava kuvvetlerine hediye etmek için adeta birbiriyle yarıştıyordu. Ceyhan, Bursa, Adana gibi isimler taşıyan uçaklar, bu kampanyaların birer meyvesiydi.

Piyango ve Özel Gün Pulları: Cemiyet yararına düzenlenen piyangolar ve basılan özel pullar da önemli bir gelir kalemiydi. Bu finansman modeli, cemiyeti bir devlet kurumundan çok halkın sahiplendiği bir "milli dava" haline getirmiştir.

Grafik 1: Türk Tayyare Cemiyeti'nin Gelir Kaynakları (1925-1935)

3. FAALİYETLER VE KAZANIMLAR: GÖKYÜ- ZÜNE ATILAN İMZALAR

Türk Tayyare Cemiyeti, kısa sürede kuruluş amaçları doğrultusunda somut adımlar atmaya başladı. Uçak Tedariki ve Sanayi Hamlesi Toplanan bağışlarla ilk olarak Fransa ve Almanya'dan yeni uçaklar satın alınarak Türk Hava Kuvvetleri'nin gücü artırıldı. Ancak asıl hedef yerli üretimdi.

Bu doğrultuda, 1926'da Alman Junkers firması ortaklığıyla Kayseri'de Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TOMTAŞ) kuruldu. TOMTAŞ, çeşitli sorunlar nedeniyle uzun ömürlü olamasa da Türkiye'nin kendi uçağını üretme arzusunun ilk ciddi ve endüstriyel adımı olarak tarihe geçti. Eğitim ve Gençlik:Havacılığın geleceğinin gençlerin omuzlarında yükseleceği bilinciyle eğitim faaliyetlerine büyük önem verildi. Türkkuşu'nun Doğuşu (1935):Cemiyet'in en büyük başarılarından biri, 3 Mayıs 1935'te "Türkkuşu Uçuş Okulu"nu kurmasıdır. Planör, paraşüt, motorlu uçuş ve model uçakçılık gibi alanlarda binlerce gence ücretsiz eğitim verildi. Ankara'daki tarihi Paraşüt Kulesi, bu dönemin en bilinen sembollerindedir. Sabiha Gökçen Fenomeni: Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen'in Türkkuşu'nda başlayan eğitim serüveni, onu dünyanın ilk kadın savaş pilotu ünvanına taşıdı. Gökçen, sadece bir pilot değil aynı zamanda Cumhuriyet kadınının özgüveninin ve modern Türkiye'nin dünyaya verdiği mesajın bir simgesi oldu. Havacılık Kültürünün Yayılması:Cemiyet, çıkardığı "Havacılık ve Spor" gibi dergiler, düzenlediği hava gösterileri ve model uçak kursları ile havacılık sevgisini ve bilgisini toplumun geneline yaymayı başardı.

4. TÜRK HAVA KURUMUNA DÖNÜŞÜM VE MİRAS

Türk Tayyare Cemiyeti, on yıllık başarılı faaliyetlerinin ardından, 1935 yılında Atatürk'ün isteğiyle Türk Hava Kurumu (THK) adını aldı. Bu isim değişikliği, cemiyetin artık bir dernek olmaktan çıkıp daha kurumsal ve kalıcı bir yapıya kavuştuğunun bir ilanıydı. Türk Tayyare Cemiyetinin mirası, sadece Hava Kuvvetleri'ne kazandırdığı uçaklar veya kurduğu fabrikalardan ibaret değildi. Asıl miras; bir milleti ortak bir ideal etrafında birleştirme gücü, sıfırdan bir havacılık kültürü ve sanayisi yaratma vizyonu, gençlere ve kadınlara fırsatlar sunarak toplumsal dönüşüme yaptığı katkı ve en önemlisi, bir ulusun imkânsızlıklar içinde bile neleri başarabileceğinin canlı bir kanıtı olmasıdır. Türk Tayyare Cemiyeti, genç Cumhuriyet'in bağımsızlık ve modernleşme mücadelesinin gökyüzündeki yansımasıdır. O, sadece bir havacılık derneği değil aynı zamanda bir ulusal seferberlik projesiydi, bir dayanışma ve özgüven anıtıdır. 1925'in zorlu koşullarında, milletin fedakarlığıyla atılan bu tohumlar, bugün Türkiye'nin havacılık ve uzay sanayisindeki başarılarının temelini oluşturmaktadır. Türk Tayyare Cemiyetinin hikayesi, "İstikbal göklerde" hedefinin nasıl bir millet iradesiyle gerçeğe dönüştürüldüğünün ilham verici öyküsü olarak tarihteki yerini korumaktadır.

Kaynakça:

- <https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/TEZ/25958.pdf>
- https://www.thk.org.tr/turk_tayyare_cemiyeti
- İnan, Afet.(1981). Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler. <https://www.scribd.com/document/839756954/Tu-rk-Eg-itim-Tarihi-Yahya-Akyu-z-250225-232805-250225-234752>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Türk_Hava_Kurumu

FATİH SULTAN MEHMET DÖNEMİ

KÜLTÜR SANAT VE BİLİM

YAVUZ EMİR CENAN
10/C

Gentile Bellini
Portresini yaptıran ilk Osmanlı Sultanı
“İmkanın sınırını görmek için imkansız
denemek lazım.”

Fatih Sultan Mehmet

II. Mehmed, 30 Mart 1432 tarihinde Edirne’de doğdu. Babası altıncı Osmanlı padişahı II. Murad, annesi ise Hüma Hatun’dur. Felsefe, tarih, geometri ve matematik alanlarında en iyi şekilde yetişti. 1444’de II. Murad, tahtı 12 yaşındaki oğlu Mehmed’e devrederek Manisa’ya çekildi. Ancak Osmanlı tahtına küçük yaşta birisinin geçtiğini duyan Avrupa ülkeleri bir kez daha Osmanlı topraklarına yöneldi. Bunun üzerine II. Murad, 1446 senesinde tekrar tahta geçti. II. Mehmed, 1451 yılında babasının ölmesi üzerine 19 yaşında tekrar Osmanlı tahtına oturdu.

Fatih Sultan Mehmet’in başarıları ve onu farklı kılan özellikleri nelerdir?

Konstantinopolis’i 1453’te 21 yaşındayken fethedip Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu’na son verdi. Ardından 1460’ta Mora Despotluğunu, 1461’de ise Trabzon İmparatorluğu’nu ele geçirip Bizans’ın son iki kalıntısını da egemenliği altına aldı. 1473’te, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan’ı Otlukbeli Muharebesi ile mağlup etti. Bunların yanı sıra, Anadolu’da ve Güneydoğu Avrupa’da fetihlerini sürdürüp Karaman ve çevresi, Sırbistan, Eflak, Bosna, Arnavutluk, Kırım gibi önemli bölgeleri Osmanlı İmparatorluğu’na kazandırdı. 1481’de Anadolu’ya doğru yeni bir sefere çıkan Sultan Mehmed, yolun başında hastalandı ve 3 Mayıs 1481 tarihinde, Gebze yakınında yer alan Hünkar Çayırı’ndaki ordugâhında 49 yaşındayken öldü.

Fatih Sultan Mehmet'i Farklı Kılan Özellikleri

Fatih diğer Osmanlı sultanlarının aksine genç yaşta Doğu ve Batı kültürüne nüfuz edebilecek önemli bir bilgi birikimine sahipti. Resim gibi görsel sanatlarla ilgilenmiş, şiirlerini topladığı bir divan oluşturmuştu. İslâm kültürüne son derece hâkim olan Fatih, vasıflarını taşıyan, dünyaya hâkimiyetini amaç edinmiş kudretli bir asker ve geniş görüşlü bir kültür adamıydı. Fatih'in bütün amacı; ilmi ve sanatı himaye ve teşvik ederek, devletini her bakımdan dünyanın en üstün ve kudretli imparatorluğu haline getirmek olmuştur. Bu felsefesini yerine getirmek için ise Osmanlı Devleti'ne dünyanın dört bir yanından bilim insanları, kültür adamları ve sanatçıları davet etmiş, kurduğu bilim merkezleri ile çalışmalarını desteklemiştir.

Fatih Sultan Mehmet Dönemi Kültürel ve Bilimsel Gelişmeler

Fatih, fethin hemen ardından, İstanbul'daki 8 kiliseyi medreseye çevirmiştir. Buna en büyük örnek, Zeyrek Camii denilen Pantokrator Manastırı'ydı ve 40 talebesi vardı. Fakat bu binaları yetersiz gören Fatih 1463-1471 arasında bir cami ve iki yanında Sahn-ı Seman ve Tetimme denen medreseler ile bir Mualümhane (ya da Darü'ttâlim) denen ilkokul, kütüphane, imaret ve aşevi, iki hamam, Darüşşifa denen hastane, misafirhaneler vs. yaptırdı ve böylece Fatih Külliyesi denen binalar ve kurumlar topluluğu ortaya çıktı. Fatih'in bilimsel çalışmalara ve bilim adamlarına büyük önem vermesi ile kısa zamanda İslam dünyasının önemli bilim merkezlerinden çok sayıda bilgin, daha iyi imkânların olduğu İstanbul'a akın etti. Bu dönemde şairler, mutasavvıflar, şeyhler ve benzeri dışında yaklaşık 30 bilim adamı Osmanlı payitahtı İstanbul'a gelmiştir. Yine bu dönemde İstanbul'a gelen İslam bilginleri arasında Hekim Kutbeddin-i Acemi, Hekim Arab, Şirvani, Hekim Lari, Molla Zeyrek ve Fatih'in hususi kütüphanesine bakan Molla Lütfi sayılabilir. Devlet bu dönemde pek çok alanda eser veren bilim adamlarını bir araya toplamıştır. Şöyle ki Osmanlıların matematik dahisi Kadızade lakabıyla bilinen Musa Paşa, Timur'un torunu Uluğ Bey'in sarayına giderek Semerkand Rasathanesinin yöneticisi olmuştur. Kadızade burada Türkistan'dan Türkiye'ye gelerek matematik ve astronomi ilmini yaygınlaştıran iki öğrenci Ali Kuşçu ve Fethullah El-Şirvani'yi yetiştirerek burada yapılan bilimsel çalışmalara büyük katkılarda bulunmuştur. Fatih aynı zamanda Fatih Külliyesinin içinde ilk pozitif bilimler okutan Sahnı Seman Fakültesini kurmuştur.

İlk Sosyal Bilimler Yüksek Okulu Sahnı Seman Medresesi

İstanbul Üniversitesi, o dönemdeki adıyla Sahn-ı Seman Medresesi'nin kuruluş başlangıcı, İstanbul'un alındığı 1453 yılının 29 Mayıs Salı gününün ertesine dayandırılmaktadır. Çünkü Fatih, İstanbul'un fethi ertesinde, burada üniversite sayılacak bir külliye kurmuş ve bunun başına Türkistan'dan getirdiği meşhur riyaziyeci Ali Kuşçu, hocası büyük alim Molla Hüsrev ve Molla Güranî gibi âlimleri koymuştur. Fatih'in vakfiyelerinden anlaşıldığına göre, kurduğu Sahn-ı Seman adlı 8 yüksek medresede ilahiyat, hukuk, edebiyat ve riyaziyat okutuluyordu. Yine bu medreseler çevresinde kurduğu 70 koğuşlu Darüşşifada da tıp eğitimi yapıyordu.

İstanbul Üniversitesinin Temeli

İstanbul'un fethinin devamında bilim yuvalarının kuruluşunun paralelinde öğrencilerin ve araştırmacıların faydalanacağı kütüphanelerde kurulmaya başlanmıştır. Kurduğu eğitim tesisleri kütüphanesiz olamazdı. İstanbul'da evvela eski saraya, sonra yeni saraya taşınan kitaplar zamanının en meşhur kütüphanesini oluşturmuştur. Bu zengin kütüphanelerdeki birçok kitap ve nüshalar, Zeyrek ve Ayasofya medreseleriyle Fatih külliyesi medreseleri ve camii kütüphanelerini diğer kuruluşlardaki bilimsel çabalarla oluşturulmuşlardır. Kütüphaneleri en ciddi ve yeni bilimlere ait metinler ve şerhlerle doldurmuştur. Böylece ilk kütüphaneler Zeyrek ve Ayasofya Medreselerinde açılmıştır. Fatih Sultan Mehmed'i İstanbul'un fethi gibi büyük bir başarıya ötüren ana sebep, onun madde ve mana planında gördüğü esaslı eğitim ve kültürdür. Fethi, o günün şartlarında bilim ve teknolojiyi kullanarak gerçekleştirmiştir. Fatih, İstanbul'un fethinde gösterdiği büyük başarıyı eğitim ve bilim alanında da sürdürmüştür. Fetihten sonra İstanbul'u yeniden imar etmiş ve şehri eğitim, bilim ve sanat merkezi yapmıştır. Bu başarılarının altında kendisinin büyük azmi, dinamizmi, hareketliliği yanında bizzat iyi eğitim görmüş bir bilim adamı olması yatmaktadır.

Kaynakça:

- https://tr.wikipedia.org/wiki/II._Mehmed
- <https://www.pinterest.com/pin/910853093375579667/>
- <https://muratulker.com/fatih-sultan-mehmetin-kultur-devrimi-cabaları/>
- <https://www.aa.com.tr/tr/portre/cag-acip-cag-kapatan-padisah-fatih-sultan-mehmet/>
- <https://www.facebook.com/mollazeyrekcamii/posts/zeyrek-cami>
- <https://www.tarihikadim.com/fatih-sultan-mehmed-doneminde-kultur-faaliyetleri/>

SUR LA TRACE DE L'INSTANT: LA MAGIE DU HAÏKU ANIN İZİNDE: HAIKU'NUN BÜYÜSÜ

Le haïku est l'une des formes d'expression les plus simples mais aussi les plus profondes de la littérature japonaise. Composés de trois vers suivant une structure de cinq, sept et cinq syllabes, ces poèmes ne sont pas seulement un ensemble de règles ; ils sont un véritable art de « saisir l'instant ». C'est comme capturer en un seul instant le changement d'une saison, la chute d'une feuille ou l'intensité d'une émotion fugace.

Dans ce numéro, avec nos élèves, nous avons cherché à aller au-delà des mots. À travers ces haïkus écrits en français, nous avons voulu saisir le rythme et la musicalité de la langue, pour ensuite construire un pont culturel en traduisant ces émotions en turc. Nos élèves ont fait l'expérience du défi de construire de grands univers avec peu de mots, ainsi que du plaisir de faire tenir le monde entier dans ces quelques vers.

Nous vous invitons à découvrir ces instants courts mais à l'impact durable ; des reflets minimalistes de la nature, de la mélancolie et de la joie, nés de la plume de nos élèves.

Haiku, Japon edebiyatının sunduğu en sade ama bir o kadar da derin ifade biçimlerinden biridir. Beş, yedi ve beş hece ölçüsüyle kurulan bu üç dizelik şiirler, aslında bir kural bütününden ziyade, “anı yakalama” sanatıdır. Bir mevsimin değişimini, bir yaprağın düşüşünü ya da bir anlık duygu yoğunluğunu tek bir kareye sığdırmak gibidir.

Bu sayıda, öğrencilerimizle birlikte kelimelerin ötesine geçmeye çalıştık. Fransızca yazılan haikularla, dilin sunduğu ritmi ve tınıyı yakalamayı; ardından bu duyguları Türkçeye çevirerek kültürler arası bir köprü kurmayı hedefledik. Öğrencilerimiz, kısıtlı kelimelerle büyük dünyalar inşa etmenin zorluğunu ve o küçük dizelerin içine dünyayı sığdırmanın hazzını deneyimlediler.

Sizi, öğrencilerimizin kaleminden çıkan bu kısa ama etkisi uzun süren anlara; doğanın, hüznün ve sevincin minimalist yansımalarına davet ediyoruz.

Mirage nocturne

Au désert, la lune
Un chameau rêve sous l'ombre
La nuit s'endort

Gece Serabı

Ay çölde
Bir deve rüya görür gölgede
Gece uykuya dalar

Melek Neva Oğuz 11/A

Août qui salue

La brise fredonne
Les vagues et la sable jouent
Le soleil peint la peau

Ağustos Selamı

Mırıldanır meltem
Oynaşır dalgalar ve kumlar
Boyar teni güneş

Eylül Ceren Altunay 11/C

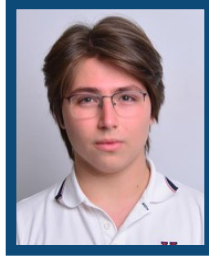
Symphonie égéenne

Une rive égéenne
Les galets comptent les vagues
Parfum d'algue bleue

Ege Senfonisi

Bir Ege kıyısı
Çakıl taşları dalgaları sayar
Mavi yosun kokusunda

Enver Kayra Karakule 11/A

L'hiver intérieur

Le souffle dans les cils
Se mêle au froid de mon âme
Comme feuilles brisées

İçimdeki Kış

Kırpıklere değen soluk
Ruhumun soğuşuna karışır
Kırılmış yapraklar gibi

Ceylin Ök 11/C

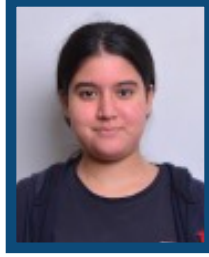
Frémissement

Goutte de pluie
Touche doucement le sol
La nature s'éveille

Ürperme

Bir yağmur damlası
Usulca dokunur toprağa
Doğa uyanır

Zeynep Ceylin Tanas 11/A

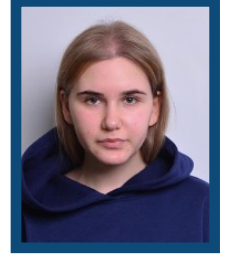
Aube de paix

Vent doux du matin
Valse muette des feuilles
Mon cœur se repose

Huzur Şafağı

Sabahın hafif yeli
Yaprakların dilsiz valsini
Kalbim dinleniyor

Selen Perrot 11/A

Partition marine

Les rochers se taisent
Chant vain des vagues au loin
Notes battent au vent

Deniz Bestesi

Kayalıklar susar
Uzarlarda dalgaların nâfile feryadı
Rüzgara vurur notalar

Yağmur Güleç 11/C

Rythme de printemps

Soleil doux se lève
Le vent chante, les fleurs dansent
Le beau ciel rêve

Baharın Ritmi

Usul güneş uyanır
Rüzgar söyler, çiçekler dans eder
Güzel gökyüzü düşlerde

Zeynep Emel Bocan 11/C

SÖZCE

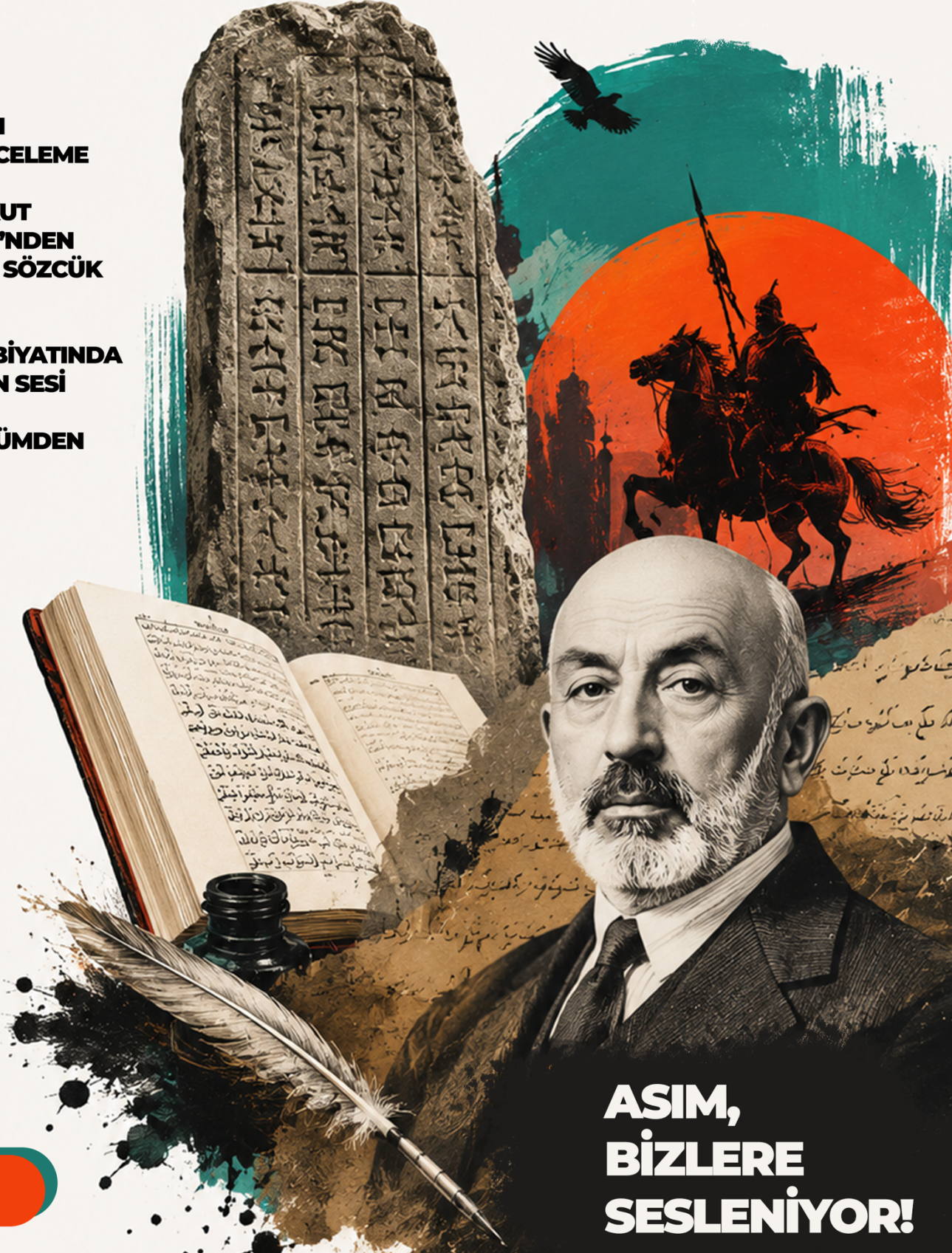
E D E B İ Y A T D E R G İ S İ

**BURSA AĞZI
ÜZERİNE İNCELEME**

**DEDE KORKUT
HİKAYELERİ'NDEN
GÜNÜMÜZE SÖZCÜK
KÖPRÜSÜ**

**DİVAN EDEBİYATINDA
KADINLARIN SESİ**

**BENİM GÖZÜMDEN
SAFAHAT**

SAYI: 1

**ASIM,
BİZLERE
SESLENİYOR!**

İÇİNDEKİLER

- Ön söz3
- Nesilden Nesile Türkçe Üzerine Röportaj.....4
- Dîvânu Lugâti't-Türk'ün Asırlık Yolculuğu.....8
- Dede Korkut Hikayeleri'nden Günümüze Sözcük Köprüsü.....10
- Divan Edebiyatında Kadınların Sesi.....11
- Asım, Bizlere Sesleniyor!.....13
- Benim Gözümde Safahat.....14
- Divan Şiirinde Soyut Zevk: Fuzûlî ve Bâkî Üzerinden Estetik Bir İnceleme.....16
- Bursa Ağzı Üzerine İnceleme.....18
- Geçmişe Açılan Bilge Bir Kapı19
- Dede Korkut'ta Kelime Avı.....22

Editör
Deniz Türk

Grafik ve Tasarım
Aslı Sevindik

Danışman Öğretmen
Sevda Bıyık

Yayın Türü
Yerel Süreli Öğrenci
Dergisi

Yayın Dili
Türkçe

Yayın Tarihi
Mayıs 2026

ÖN SÖZ

Dil, bir milletin hafızasıdır. Biz de bu dergiyi hazırlarken aslında geçmişten bugüne taşınan çok büyük bir kültürel mirasın içine girdiğimizi fark ettik. Kelimelerle, metinlerle ve edebî eserlerle yaşayan bu mirası, kendi bakış açımızla yeniden yorumlamaya çalıştık.

Dergimizin sayfalarında Divanü Lügati't-Türk'ün bize sunduğu dil zenginliğinden Dede Korkut Hikâyeleri'nin epik dünyasına, Safahat'ın topluma ayna tutan yönünden klasik Türk şiirinin estetik yapısına kadar uzanan bir yolculuk var. Bizim amacımız sadece bilgi vermek değildi aynı zamanda Türkçenin inceliklerini fark etmek, edebî eserlerle bağ kurmak ve kültürümüzü daha bilinçli bir şekilde anlamaktı.

Günümüzde teknoloji çok hızlı geliyor ve iletişim giderek kısıyor. Böyle bir dönemde dilimize ve edebiyatımıza sahip çıkmanın ne kadar önemli olduğunu daha iyi anlıyoruz. Çünkü kelimeler sadece konuşmak için değil düşünmek, hissetmek ve bir kültürü yaşatmak için de var. Türk edebiyatının her dönemi bize farklı bir bakış açısı ve yaşam anlayışı sunuyor. Bu yüzden geçmişi anlamak aslında kendimizi anlamak demek.

Bu dergide yer alan şerh, makale ve deneme türündeki çalışmalarla hem akademik düşünme becerilerimizi geliştirmeyi hem de edebiyata daha sanatsal bir gözle bakmayı hedefledik. Her sayfada Türkçenin gücünü, her metinde kültürümüzün izlerini görmeye çalıştık.

Bu çalışmayı hazırlarken bize yardımcı olan öğretmenlerimize, birlikte emek verdiğimiz arkadaşlarımıza ve Türkçeyi seven herkese teşekkür ederiz. Umarız dergimiz, okuyan herkes için yeni düşünce kapıları açar.

“Dilini koruyan millet, geleceğini de korur.”

“Bir milletin hafızası kelimelerinde saklıdır.”

NESİLDEN NESİLE TÜRKÇEYE DAİR BİR RÖPORTAJ

“Sevgili Dedeciğim Fehmi Enginalp, öncelikle bana bu önemli konuda röportaj yapma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. Dil, geçmişten bugüne uzanan en güçlü miraslardan biridir. Biz gençler, Türkçeyi bugünün dünyasında kullanırken büyüklerimiz bu dilin yıllar içindeki değişimine tanıklık etti. Ben de dedemle gerçekleştirdiğim bu röportajda Türkçenin geçmişini, unutulmuş kelimeleri ve dilimizin geçirdiği değişimleri konuşma fırsatı buldum. Yalnızca eğitimci değil aynı zamanda üretken bir yazarınız. İlkokul ve ortaokul öğrencileri için hazırladığınız yardımcı ders kitaplarının yanında çocuk kitapları ve kültürel araştırma eserleriniz de yayımlandı. “Bolceket Fethi”, “Kınalı Keklik”, “Arkadaşlara Mektuplar”, “Marmara Bölgesi ve İlimiz Bursa”, “Olimpos’un Çılgılığı” ve “Bir Çınar Öyküsü Nazım Çınarı” bunlardan bazıları. Dile bu kadar hâkim olmanız sebebiyle de bu konudaki görüşlerinizi, önerilerinizi öğrenmek isteriz.

1. Türkçenin en güçlü ve zengin yönü sizce nedir?

Türkçenin en güçlü yanı sözcük türetmeye çok uygun olmasıdır. Türkçe sonradan eklemeli bir dildir. Sözcüklerin sonuna gelen ekler getirilerek pek çok sözcük türetilir. Örneğin, Türkçede "öğret-" yapısından öğretmen, öğrenci, öğretim, öğretici, öğrenme, öğretme, öğretmenlik, öğreticilik, öğrenim, öğretim... gibi pek çok sözcük türetmek mümkündür.

2. Dil, bir toplumun kültürünü nasıl yansıtır?

İnsanlar, toplumsal varlıklardır. Aynı zamanda kültürel canlılardır. Bir arada toplu olarak yaşarlar. Aralarında iş bölümü vardır. Ayrıca dayanışma, paylaşma, sevgi, saygı gibi ortak özelliklere sahiptirler. Kültür, bir toplumun yüzlerce yıldır yarattığı ve geliştirdiği ortak bir değerdir. Maddi ve manevi öğelerden oluşur. Toplumun geleneklerini, göreneklerini, inançlarını, folklorunu içinde barındırır. Dolayısıyla dil bir bakıma yaşayan insanların anlaşmalarını, sorunlarını çözmede önemli bir araçtır. Dilini iyi bilen, güzel kullanan insanları herkes iyi tanır, kolay anlaşır. Bilgili, görgülü bir kişi toplumda kavga, dövüş, savaş gibi olumsuz olaylar çok yaşamaz.

3. Günümüzde Türkçenin karşı karşıya olduğu en büyük sorun sizce nedir?

Türkçe, bizim ana dilimizdir. Onunla insanlar konuşur, dertleşir, sorunlarına çare arar. O nedenle ana dilimizi sevmeli, dilimize sahip çıkmalı ve onu korumalıyız. Kimden ve nasıl koruyacağız? Öteki diller de aslında o toplumların ana dilidir. Onlara da saygı duymak gerekir. Ama biz dilimizi öteki dillerin baskısından korumak zorundayız. İnsan, en iyi ana diliyle anlaşır. Farklı dillerden sızabilecek yabancı dilde sözcükler o dili zengin yapmaz. Her dil güzeldir, diller arası sözcük geçişleri olabilir. Ama bu çok sınırlı olmalıdır.

4. Yabancı sözcüklerin günlük dilde artması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Günlük dilde yabancı sözcüklerin çok artması bence olumsuz. İnsanın bilmediği, anlamadığı sözcüklerle konuşması, yazması; kafaları karıştıran, anlatımı güçleştiren bir durumdur. Bu belirsiz durum da toplum içinde çeşitli iletişim kopukluklarına ve sıkıntılara yol açabilir, huzursuzluğa neden olabilir.

5. Gençlerin Türkçeyi daha doğru ve etkili kullanması için neler yapılabilir?

Önce her genç ana dilini sevmeli, korumalı. Onu güzel kullanmada duyarlı olmalı. Bu anlamda daha çok okumalı, daha çok öğrenmeli. Dilimizi daha doğru, daha düzgün kullanmak için bol bol kitap okumalıyız. Sinema ve tiyatroya gitmeliyiz. Kısacası, önce zihinsel ve kültürel birikimimizi güçlendirmeliyiz. Bu kolay mı? Elbette değil!

Ünlü Alman yazarı Goethe'yi bilirsiniz. Belki de şu sözünü de okumuşsunuzdur. *"Okumayı öğrenmek sanatların en zorudur. Ben bu işe yaşamımın 80 yılını verdim, yine de bu işi tam olarak öğrendiğimi söyleyemem."*

6. Kelime dağarcığının geliştirilmesi için neler önerirsiniz?

Yazar; edebiyat sanatının içinde yer alan, duygu ve düşüncelerini, düşlerini yazı ile estetik biçimde anlatan insandır. Bu şiirle olur öykü, roman ve tiyatro yoluyla olur. Deneme ve inceleme yoluyla da olur. Sözcük bilgisi, duygu ve düşünce zenginliği olmadan, emek vermeden insanlar güzel yapıtlar ortaya koyamazlar.

Yazma sanatı hem kolaydır hem zordur. Dünyanın en usta yazarları kendi dillerinin gücüyle hem kendi ülkelerinin dertlerini ve insanının acılarını anlatır hem de tüm

insanlığın ortak hikâyesini estetik bir dille dünyaya duyururlar.

Her insan yazar olamaz. Yazarların çok yönlü olmaları, sevecen olmaları, içten olmaları, sabırlı olmaları gerekir. Bir roman, bir şiir, bir öykü için aylarını, yıllarını veren insanlar, yazarlar vardır. Gerçek yazarlar para, şan veya şöhret için yazmazlar. Ama yazdıkları, ürettikleri yapıtlar, onlara bu maddi ve manevi karşılığı kendiliğinden getirebilir. Yazarın sözcük dağarcığını geliştirmesi için iyi bir gözlemci, iyi bir dinleyici, çok iyi bir okuyucu olması gerekir.

7. Türkçede en sevdiğiniz kelime ve deyim hangisi? Neden?

Türkçede en sevdiğim sözcüğün hangisi olduğunu soruyorsanız, Türkçe benim ana dilim. Yahya Kemal'in dediği gibi "*Türkçem, ağızımda annemin ak sütüdür.*"

Anne sütü bir insanı nasıl besleyip büyütürse Türkçem de beni öyle var ediyor. Bu yüzden sözcükler arasında bir ayırım yapmayı doğru bulmuyor, dilimin her zerresini aynı tutkuyla seviyorum. Yazarken bazen kuştan, bazen yıldızdan, bazen de sevgiliden daha çok söz etmemiz ise tamamen hayatın doğal akışıyla ilgilidir; kalem o an gözlemediği gerçeğe teslim olur.

8. Sızce teknoloji ve sosyal medya dilimizi nasıl etkiliyor?

Günümüz için bilim, bilgi, teknoloji çağı deniyor. 100 yıl önce şimdi var olan pek çok araç, gereç yoktu. İnsanlar olanaksızlıklar içinde zorla yaşıyorlardı. Şimdi ise insan yaşamını kolaylaştıran pek çok teknolojik araç-gereç var. Bunlar insan yaşamını kolaylaştırıyor. Ama bunun olumsuz yanları da var. Pek çok insan bunlara ulaşamıyor, ulaşmakta zorluk çekiyor. Sosyal medya çok yaygın, çok etkili oluyor insanlar arasındaki ilişkilerde. Dolayısıyla bir yanda teknolojiye erişemeyen geniş

kitlelerin yoksunluğu, diğer yanda sosyal medyanın insan ilişkileri üzerindeki yıkıcı etkisi.

9. Dilimizi korumak için birey olarak bizler neler yapabiliriz?

Dilimizi korumak için önce kendimizden başlamalıyız. Çok okumalıyız. Yazarken ve okurken Türkçe sözcükler kullanmaya özen göstermeliyiz. Bakın bana yönelttiğiniz sorular içinde bile Türkçe güzel karşılıkları olduğu halde eski kelimeleri kullanabiliyorsunuz. Örneğin; "sözcük" yerine "kelime" diyorsun. "Yaşam" yerine "hayat" diyorsun.

10. Edebi eserler dilimizin gelişmesine nasıl katkı sağlar?

Edebiyat yapıtları derken aklımıza şiir, öykü, roman, deneme, eleştiri vb. türler gelir. Bir dilde bu konularda ne denli çok kitap yazılırsa, ne denli insan bu türlerle ilgili yazılanları okumaya, yazmaya çalışırsa dilin gelişmesine o denli katkı sağlar.

11.Çocuklara Türkçe sevgisi nasıl kazandırılabilir?

Daha önce de söylediğim gibi bir çocuk için ana dili, anne sütü kadar hayati ve besleyicidir. Çocuklarla iletişim kurarken "Nasıl olsa anlamazlar." yanılığına düşmeden, özenli ve düzgün bir Türkçe kullanmalıyız. Onlara kitapları sevdirmeliyiz. Onlarla birlikte kitaplar okumalıyız, onları kitap fuarlarına, kitapçılara götürmeliyiz.

Kitaplar insanın en iyi dostudur, en iyi arkadaşıdır. Bakın kitap okuma alışkanlığı olan bir çocuk, yaşamının hiçbir döneminde yalnız kalmaz, arkadaşsız kalmaz. Kitaplarla bir yandan bilgilerimizi artırırken bir yandan da okudukça onlardan sanatsal haz alırız. Bu arada size Montaigne'in şu sözünü de anımsatayım: "*Kitaplar yaşam boyu yanı başımızda, elimizin altında.*"

Yaşlılığımızda ve yalnızlığımızda onlar avutur beni." Bundan daha güzel ne olabilir? Onlar yaşamımızı, dünyamızı değiştirir, bizi ruhen varsıllaştırır.

12. Sizce güzel konuşmanın ve yazmanın sırrı nedir?

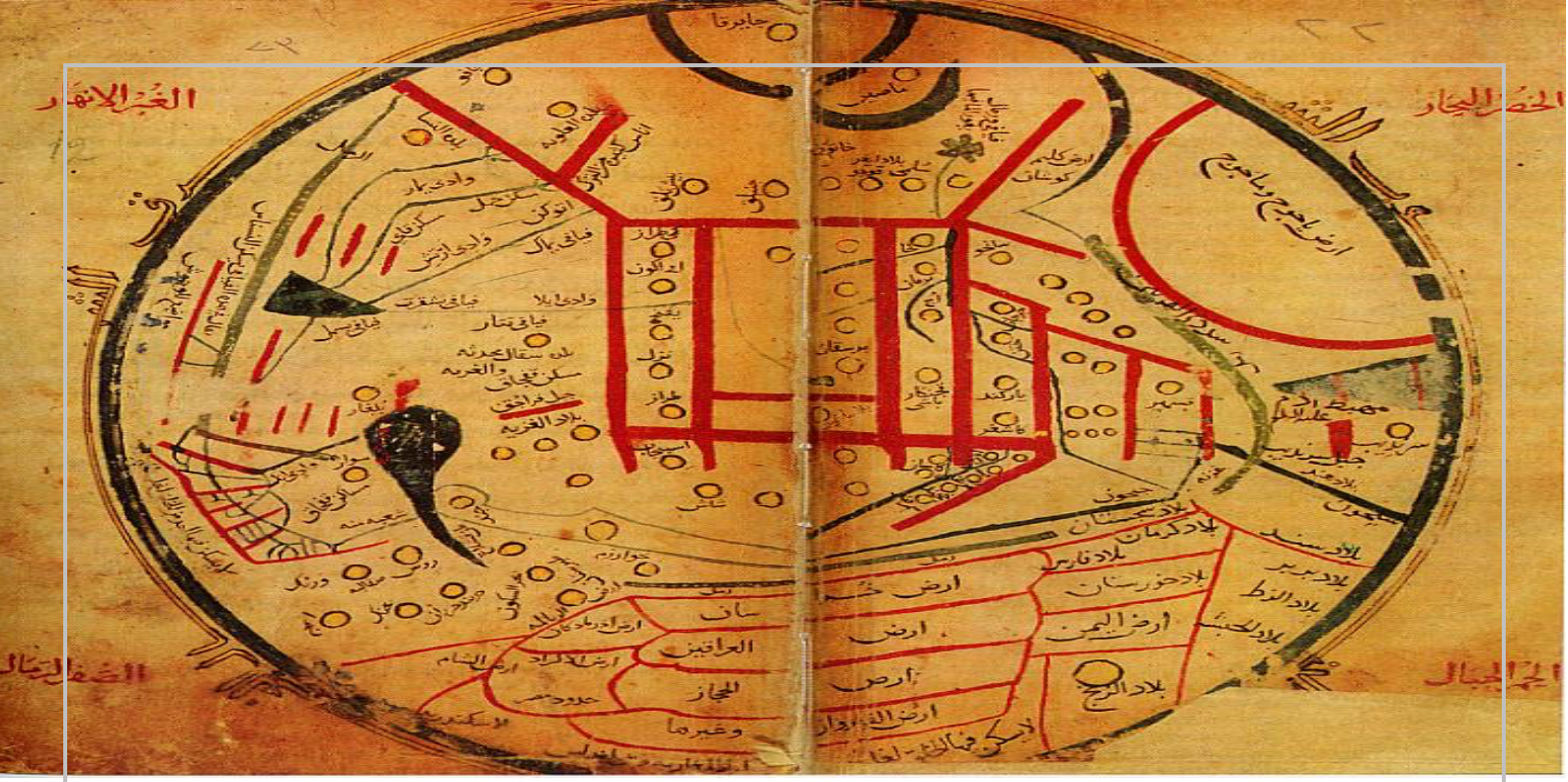
Bunun tek sırrı: Çok okumak, çok dinlemek, çok gözlem yapmak ve çok yazmaktır. Okuyarak, dinleyerek ve gözlemleyerek biriktirdiklerini, gerçeklikten uzaklaşmadan kopmadan ve en yalın haliyle yazıya dökülebilmek gerekir.

Değerli zamanınızı bizlere ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Fehmi ENGİNALP

GÖRSEL

DÎVÂNU LUGÂTİ'T- TÜRK'ÜN ASIRLIK YOLCULUĞU

Dîvânu Lugâti't-Türk Türk dili tarihinin en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilir. Hatta sadece bir sözlük değil, aynı zamanda Türk kültürünü, yaşayışını, kelime hazinesini ve dönemin toplum yapısını gösteren çok değerli bir kaynaktır. Bugün Türk dili üzerine yapılan birçok çalışmanın temelinde bu eser yer alır. Ancak ilginç olan şu ki bu kadar önemli bir eser uzun yıllar boyunca kayıp sanılmıştır.

Tarih boyunca bazı bilim insanları bu eserden haberdardı. Antepî Aynî olarak bilinen Bedreddin Mahmud ve ünlü bilim insanı Kâtip Çelebi, kendi eserlerinde Dîvânu Lugâti't-Türk adlı kitaptan bahsetmişlerdir. Fakat buna rağmen kitabın kendisine uzun süre ulaşamamış, sadece adı bilinen ama nüshası bulunamayan bir eser olarak kalmıştır. Bu yüzden uzun yıllar boyunca kayıp bir hazine gibi düşünülmüştür.

Aslında eser tamamen yok olmamıştır. Fakat kimsenin dikkatini çekmeyen bir yerde, sıradan bir kitap gibi saklanmıştır. Eski Maliye Nazırlarından Nazif Bey'in kütüphanesinde bulunan bu eser, değerinin

anlayamamıştır. Bu yüzden kitabı yakınındaki birine verirken “Eğer bir gün maddi sıkıntıya düşerseniz sahaflara götürün, satabilirsiniz.” diyerek aslında onun ne kadar değerli olduğunu bilmeden bir tavsiyede bulunmuştur.

Bir süre sonra gerçekten de maddi sıkıntılar ortaya çıkar ve kitap Sahaflar Çarşısı'na götürülür. İşte, hikâyenin en önemli ve dönüm noktası burada başlar. Çünkü kitap, Türk dili ve tarihine büyük ilgi duyan Ali Emiri Efendi'nin eline geçer. O, kitabın kapağını açıp adını gördüğü anda bunun sıradan bir eser olmadığını hemen anlar. Büyük bir heyecan yaşar çünkü karşısındaki kitabın çok önemli bir hazine olduğunu fark etmiştir.

Ancak Ali Emiri Efendi oldukça dikkatli davranır. Kitabın değerini karşı tarafa belli etmemek için bilinçli bir şekilde pazarlık yapar. Hatta kitabı küçümser gibi davranarak “Dağınık bir eser, acaba tam mı değil mi?” gibi sözler söyler. Bu sözler aslında onun stratejisidir çünkü kitabın değerini gizleyerek düşük bir fiyata almak istemektedir. Sonunda kitabı sadece otuz üç

liraya satın almayı başarır. Bu olay, eserin ne kadar düşük bir bedelle ne kadar büyük bir değer kazandığını gösterir.

Ali Emiri Efendi için bu kitap sıradan bir eser değildir. Onun gözünde bu kitap Türk milletinin hafızasıdır. Kitabı incelerken duyduğu heyecanı ve hayranlığı şu sözleriyle ifade eder: “*Bu kitap değil, Türkistan ülkesidir... Türkistan değil, bütün cihandır.*” Bu sözler onun esere verdiği değeri açıkça ortaya koyar. Ona göre bu eser maddi olarak ölçülemez, çünkü Türk kültürünün köklerini içinde barındırmaktadır.

Ayrıca Ali Emiri Efendi, kitabın değerini anlatırken onu kutsal bir emanet gibi görür. Hatta kitabı Hz. Yusuf kıssasına benzeterek onun kıymetinin sıradan bir mal gibi değerlendirilemeyeceğini ifade eder. Ona göre bu eser birkaç altın ya da değerli taşla kıyaslanamayacak kadar büyüktür. Bu yüzden kitabı büyük bir titizlikle korur.

Daha sonra Ali Emiri Efendi, bu önemli eserin yayımlanması için Kilisli Rifat’a teslim eder. Ancak bu süreç oldukça zor bir döneme denk gelir. Birinci Dünya Savaşı yılları olduğu için ülkede hem ekonomik hem de sosyal sıkıntılar vardır. Kâğıt bulmak zor, baskı imkânları sınırlıdır ve insanlar temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorlanmaktadır. Buna rağmen Kilisli Rifat büyük bir fedakârlık gösterir ve eseri koruyarak çalışmaya başlar. Kitabın zarar görmemesi için onu özel bir çanta ile taşır ve uzun süren çalışmalar sonucunda eser üç cilt hâlinde basılır. Böylece Dîvânu Lugâti’t-Türk, yazıldığı tarihten yaklaşık 850 yıl sonra ilk kez matbaa aracılığıyla yayımlanmış olur.

Daha sonra eser yalnızca yayımlanmakla kalmaz, aynı zamanda Türkçeye çevrilme süreci de başlar. Kilisli Rifat, kitabı yirmi iki defter hâlinde Türkçeye çevirir. Ancak savaş koşulları nedeniyle bu çeviri uzun süre yayımlanamaz ve bir kenarda

beklemek zorunda kalır. Bu durum eserin halkla buluşmasını geciktirir.

Cumhuriyet Dönemi’ne gelindiğinde ise Mustafa Kemal Atatürk bu esere özel bir önem verir. Çünkü Atatürk, dilin bir milletin en önemli unsurlarından biri olduğunu düşünmektedir. Bu yüzden Dîvânu Lugâti’t-Türk gibi Türk dilinin köklerini gösteren eserlerin incelenmesini ister. Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu çeviri işini Sâmih Rifat ve Mehmet Akif Ersoy gibi önemli isimlere verir. Yapılan incelemeler sonucunda Kilisli Rifat’ın çevirisinin oldukça değerli ve yeterli olduğu anlaşılır.

Atatürk de bu süreci yakından takip eder ve Çankaya Köşkü’ne getirtilen defterleri tek tek inceletir. Bu durum, eserin Cumhuriyet Dönemi’nde sadece bir kitap olarak değil aynı zamanda milli bir kültür mirası olarak görüldüğünü gösterir. Türk dili açısından taşıdığı önem giderek daha iyi anlaşılır.

Daha sonraki yıllarda Besim Atalay tarafından yeni bir çeviri hazırlanır ve eser 1940–1941 yılları arasında yeniden yayımlanır. Böylece Dîvânu Lugâti’t-Türk sadece uzmanların bildiği bir kaynak olmaktan çıkar ve daha geniş kitleler tarafından kullanılmaya başlanır.

Kaşgarlı Mahmud’un bu eseri, Türk dili ve kültürü için sadece bir sözlük değil, aynı zamanda geçmişten günümüze uzanan büyük bir mirastır. İçinde sadece kelimeler değil, bir milletin tarihi, yaşam tarzı ve düşünce dünyası da yer almaktadır. Bu yüzden Dîvânu Lugâti’t-Türk bugün hâlâ çok değerli bir kaynak olarak kabul edilmekte ve Türk dili araştırmalarında temel eserlerden biri olarak yaşamaya devam etmektedir.

Kaynakça:

Türk Dil Kurumu, “Bulunuşundan Yayımlanışına Dîvânu Lugâti’t-Türk’ün Hikâyesi”, Türk Dil Kurumu Resmî Sitesi, erişim tarihi: 14 Mayıs 2026.

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NDEN GÜNÜMÜZE SÖZCÜK KÖPRÜSÜ

Zamanın tozlu sayfaları arasında yol alırken bazı metinler vardır ki yalnızca okunmaz, hissedilir. Dede Korkut Hikâyeleri de işte böylesi bir sesleniştir; geçmişten bugüne uzanan, kelimelerin ötesinde bir ruh taşıyan kadim bir anlatı.12-14. yüzyıl Oğuz Türkçesinin izlerini taşıyan bu hikâyeler, yalnızca bir dil mirası değil aynı zamanda bir milletin hafızasıdır.

Bu satırlarda karşımıza çıkan her kelime, bir obanın göç yolunda bıraktığı iz, bir savaşın yankısı, bir annenin duası gibidir. “Alp” dediğinde cesaretin, “yurt” dediğinde aidiyetin, “bey” dediğinde otoritenin sesi duyulur. Dil, burada yalnızca anlatmaz; yaşatır, hatırlatır ve yeniden kurar. Arkaik Türkçe sözcükler ile Arapça ve Farsçadan gelen unsurların iç içe geçtiği bu yapı, hem bir dönüşümün hem de sürekliliğin sessiz tanığıdır.

Elinizdeki bu yazı; işte bu kadim sesin izini sürmek, kelimelerin ardında saklı olan dünyayı aralamak için bir kapı aralamayı amaçlıyor. Çünkü Dede Korkut’un dili, sadece geçmişi anlatmaz—aynı zamanda bugünün insanına da kim olduğunu fısıldar.

Dede Korkut Hikâyeleri’nde Geçen Bazı Kelimeler ve Anlamları

- Görkem:** Göz alıcı, gösterişli.
Gürz: Savaşta kullanılan ağır topuz silahı.
Güz: Sonbahar mevsimi.
Kaba: Büyük, iri, koca, yüksek, kalın.
Fakı: Hoca, müezzin, din bilgini.
Ozan: Kopuz çalıp şiir söyleyen halk şairi, destan anlatıcısı.
Kopuz: Türklerin eski milli müzik aleti, saz.
Kulu: Kul, köle, hizmetçi.
Alp: Cesur, yiğit, kahraman savaşçı.
Toy: Şölen, düğün, ziyafet.
Bacı: Kız kardeş.
Han: Hükümdar, devlet başkanı.
Bilek: Güç, kuvvet.
Çalabilen: Kopuz çalan, sanatçı.
Turgay: Tarla kuşu.
Yeyni: Hafif, ağırın tersi.
Nekes: Cimri, pinti.
Kaba ağaç: Büyük ağaç.
Kaba göğüs: Geniş göğüs.

Bu kelimeler incelendiğinde, büyük bir kısmının günümüze kadar anlamını koruyarak ulaştığı görülür. Bu durum, Türkçenin köklü ve güçlü bir dil olduğunu gösterir. Özellikle “yurt”, “ata”, “dost” gibi kelimeler sadece anlam taşımakla kalmaz, aynı zamanda kültürel değerleri de bugüne taşır.

Kaynakça:

Oy, A. “Dede Korkut Hikâyeleri’nde Geçen Bazı Kelimeler Üzerine.” Türk Dili Dergisi, sy. 65, 1957, ss.erişim tarihi: 6 Mayıs 2026.

DİVAN EDEBİYATINDA KADINLARIN SESİ

Divan edebiyatı, yaklaşık altı asır boyunca sıkı estetik kurallar, karmaşık bir metafor dünyası ve derin bir dil bilgisi üzerine inşa edilmiştir. Geleneksel bakış açısı, bu edebiyatı "erkek egemen" bir yapı olarak tanımlasa da 15. yüzyıldan itibaren kadın şairler bu kamusal alanda kendilerine yer açmaya başlamışlardır.

Osmanlı toplumunda kadının eğitimi, genellikle mensup olduğu sınıfın imkânlarıyla sınırlıydı. Şair olarak karşımıza çıkan kadınların ortak paydası, "entelektüel bir aile iklimi" içinde yetişmiş olmalarıdır. Birçoğu şeyhülislam, devlet adamı veya âlim kızıdır. Babalarından veya özel hocalardan Arapça, Farsça, hat ve musiki dersleri almışlardır. Erkek şairlerin kahvehaneler gibi kamusal alanlardaki sosyalleşme imkânı, kadınlar için "konak meclisleri" ve "saray çevreleri" ile sınırlı kalmıştır. Ancak bu kapalı iletişim, edebi üretimin kalitesini düşürmemiş aksine daha rafine bir dilin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Divan şiirinde "sevgili" (ma'suk), soyut ve idealize edilmiş bir varlıktır. Bu nedenle erkek şairlerin kullandığı mazmunları kadın şairler de aynen kullanmıştır. Kadın şairler, sevgilinin boyunu "servi"ye, kaşını "yay"a benzetirken eril bir dil kullanıyor gibi görünseler de bu aslında sanatın kurallarına duyulan saygının bir sonucudur. Mihrî Hatun ve Leylâ Hanım gibi şairlerin eserlerinde, toplumsal cinsiyet rollerine dair sitemli ve sorgulayıcı mısralara rastlanır. Bu, klasik şiirin kalıpları içinde dişil bir bilincin ilk parıltıları olarak kabul edilebilir.

Divan şiirinde kadın şairler, sadece erkeklerin kurallarını taklit eden figürler değildir. Onlar, sahip oldukları kültürel mirası estetik bir güce dönüştürerek, imparatorluğun edebiyat tarihinde kalıcı izler bırakmışlardır. Günümüzde yapılan araştırmalar, bu şairlerin eserlerinin sadece edebi değil, aynı zamanda dönemin sosyo-kültürel yapısını anlamak için de birer "belge" niteliği taşıdığını göstermektedir.

İşte, değerli kadın şairlerden bazıları...

Zeynep Hatun (15. yy): Öncü Bir Ses

Zeynep Hatun Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşamış önemli kadın şairlerimizdendir. “Zeynebî” mahlasıyla yazdığı şiirlerinde divan edebiyatının kurallarını başarılı bir şekilde uygulamış, aruz ölçüsü ve ahenk bakımından dönemin erkek şairleriyle yarışabilecek bir seviyeye ulaşmıştır.

Onun şiirler yazabilmesi ve bir divan geleneği içinde eser verebilmesi, Osmanlı’da kadınların da edebî alanda yetkinleşebildiğinin önemli bir göstergesidir. Bu yönüyle Zeynep Hatun, Türk edebiyatında kadın şairlerin yerini ve gücünü ortaya koyan önemli isimlerden biri kabul edilir.

Mihri Hatun (15-16. yy): Cesaret ve Samimiyet

*"Ben umardım ki seni yâr-ı vefâ-dâr olasın
Ne bileydüm ki begüm böyle cefâ-kâr olasın"*

Mihri Hatun Amasya’da yetişmiş önemli kadın şairlerimizdendir. Şiirlerinde kadın duyarlılığını güçlü bir şekilde yansıttığı için edebiyat tarihinde özel bir yere sahiptir.

Döneminde kadınlar hakkında yaygın olan “kadınlar eksik akıllıdır” gibi ön yargılara, yazdığı şiirlerle dolaylı olarak karşı çıkmıştır. Duygularını daha açık, samimi ve şeffaf bir dille ifade etmesi, onu divan edebiyatında farklı ve dikkat çekici bir şair hâline getirmiştir.

Fitnat Hanım (18. yy): Nükte ve Zarafet

Edirneli Fitnat Hanım Lale Devri sonrasında yetişmiş en önemli kadın şairlerden biri olarak kabul edilir. Sadece şiirleriyle değil, aynı zamanda hazırcıvaplığı ve zekâsıyla da dikkat çekmiştir. Dönemin devlet adamlarıyla yaptığı edebî atışmalar, onun güçlü bir nükte ve mizah yeteneğine sahip olduğunu gösterir. Teknik açıdan oldukça başarılı gazelleri, divan edebiyatı antolojilerinde yer almasını sağlamış ve onu döneminin öne çıkan şairlerinden biri hâline getirmiştir.

Kaynakça:

Altunok, Sibel. *Osmanlı'nın Kadın Şairleri*. Kültür Yayınları, İstanbul, 2010.

Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Kapı Yayınları, İstanbul, 2004.

Erdem, Sadık. *Mihri Hatun Divanı*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2005.

Görseller:

<https://www.feministsanat.com/fitnat-hanim>

<https://www.fikriyat.com/galeri/edebiyat/divan-sahibi-ilk-kadin-sair-mihri-hatun-ve-siirlerinden-secmeler>

<https://www.fikriyat.com/galeri/edebiyat/leyla-hanim-kindir-leyla-hanimin-siirle>

ASIM, BİZLERE SESLENİYOR!

Ben Asım... Bir ideali, bir hayali, bir inancı temsil eden gençliğin temsilcisiyim... Belki bir zamanlar Mehmet Âkif'in dizelerinde doğdum ama aslında her çağda yeniden doğmam için yazıldım.

Ey Günümüz Gençliği...

Sizler benden daha şanslısınız çünkü bilginin kapıları artık daha geniş, yollar daha hızlı, imkânlar daha fazla ama aynı zamanda daha zor bir çağdasınız. Çünkü dikkat dağınık, yön çok, ses çok fakat gerçeği bulmak daha zor.

Ben, sizden sadece güçlü olmanızı istemem çünkü gücün tek başına bir anlamı yoktur. Sizden karakterli olmanızı isterim. Doğruyu, kolay olana değil; gerçeği, popüler olana değil; emeği, hazıra tercih etmenizi isterim.

Bir milletin geleceği, sadece teknolojiye değil ahlakta, vicdanda ve iradede gizlidir. Eğer sizler ayağa kalkarsanız, bir toplum yeniden dirilir.

Kendinize şu soruyu sorun: "Ben sadece tüketen biri mi olacağım yoksa üreterek dünyaya bir iz bırakacak mıyım?"

Unutmayın... Ben Asım, sizlere uzak bir hayal değilim. Siz doğru yürüdüğünüzde, çalıştığınızda, direndiğinizde ben zaten siz olurum.

Yolunuz uzun, yükünüz ağır olabilir. Ama sizde o yükü taşıyacak ruh varsa hiçbir engel sizi durduramaz.

İşte, ben Asım olarak size geçmişten sesleniyorum:

***Yorulmayın,
vazgeçmeyin, küçük
kalmayın... Büyük
düşünün, büyük
yaşayın, büyük
kalın!***

Asım'ın
İşte çiğn
Çiğnetm

CANAKKALE
ÇİLMEZ
Mehmet Âkif Ersoy

KUR'AN-I KERİM

HADİS

TARİH

EDİBİYAT

BENİM GÖZÜMDEN “SAFAHAT”

Safahat, Mehmet Âkif Ersoy’un benim için sadece bir şiir kitabı değil aynı zamanda bir dönemin yaşanmışlıklarını, sıkıntılarını ve insan manzaralarını gözümün önüne seren çok güçlü bir eser. Tanzimat’tan Cumhuriyet’e kadar uzanan süreçte Osmanlı toplumunun yaşadığı kırılmalar, savaşlar, yoksulluk ve değer kayıpları bu eserde şiir diliyle anlatılıyor. Kitabı okurken bazen bir şiirden çok bir hikâye ya da bir film izliyormuş gibi hissediyorum çünkü anlattıkları çok gerçek.

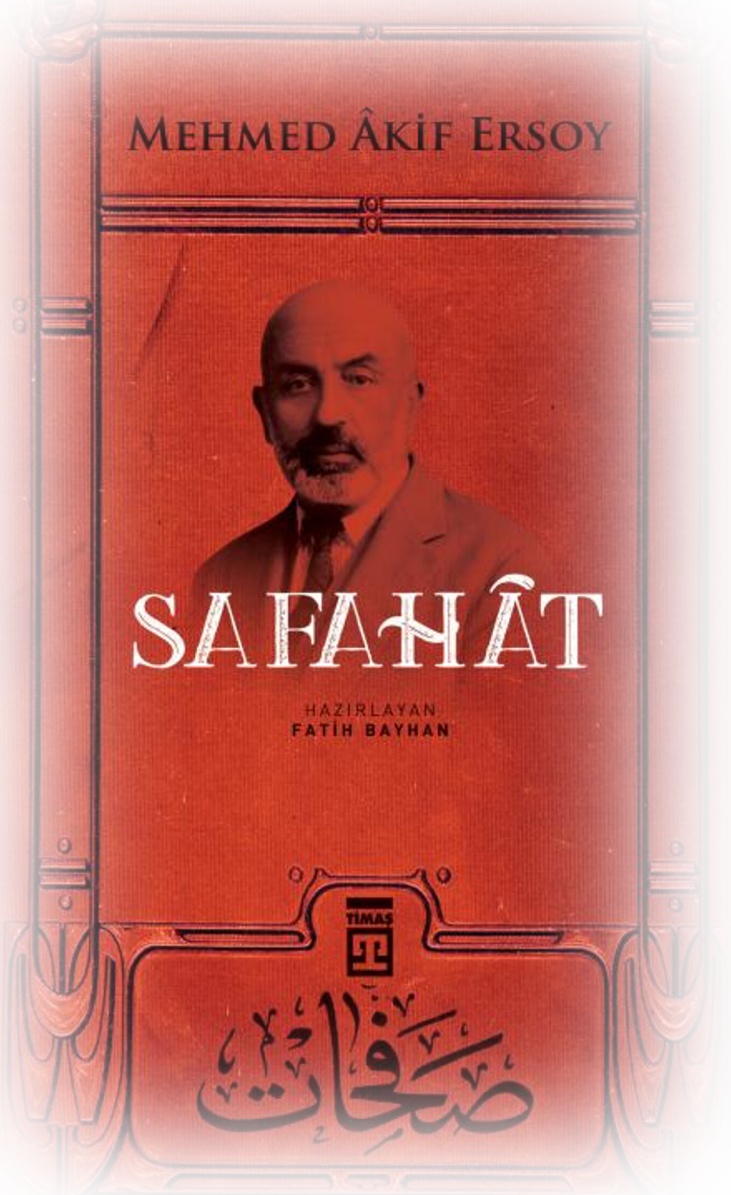
Mehmet Âkif’in şiire bakışı da beni en çok etkileyen şeylerden biri. O, şiiri süslü ve kapalı bir anlatım için değil, tamamen gerçeği göstermek için kullanıyor. Safahat’ta bu durum çok net görülüyor. Mesela şiirlerinde köy hayatını, şehirdeki yoksulluğu, savaşın getirdiği acıları olduğu gibi anlatıyor. Dilinin sade olması da bu yüzden çok önemli. Çünkü kullandığı kelimeler günlük hayatta konuştuğumuz dile yakın olduğu için şiirler daha anlaşılır ve samimi geliyor.

Örneğin Safahat’ta geçen bazı bölümlerde hastalıklarla boğuşan insanlar, yoksulluk içinde yaşayan aileler ya da savaşta evlatlarını kaybeden anneler anlatılıyor. Bu sahneler bana çok gerçek geliyor çünkü sadece bir kurgu gibi değil o dönemde gerçekten yaşanmış olaylar gibi duruyor. Mesela bir şiirinde sokakta dilenen çocukları anlatırken aslında toplumdaki adaletsizliği ve ilgisizliği de gözler önüne seriyor. Bu da şiiri sadece bir edebî metin olmaktan çıkarıp toplumsal bir eleştiriye dönüştürüyor.

Safahat’ın bir diğer önemli yönü de Mehmet Âkif’in insanları idealize etmemesi. Yani kahraman gibi gösterilen insanlar yerine gerçek insanlar var eserde. Hatalarıyla, acılarıyla, zayıflıklarıyla... Mesela bazı şiirlerinde cahillik yüzünden

yanlış kararlar veren insanlar ya da zor şartlar altında ezilen aileler anlatılıyor. Bu da eseri daha gerçekçi kılıyor.

Toplumsal açıdan baktığımda Safahat’ta en çok dikkat çeken konulardan biri savaşlar ve yoksulluk. Özellikle Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı dönemindeki yıkım şiirlerde çok güçlü bir şekilde hissediliyor. İnsanların evsiz kalması, açlıkla mücadele etmesi ve umutsuzluğu sık sık işleniyor. Ama Mehmet Âkif sadece bu olumsuzlukları anlatmıyor aynı zamanda çözüm de öneriyor. Ona göre bir toplumun yeniden ayağa kalkması için çalışmak, birlik olmak ve ahlaki değerleri korumak gerekiyor.

Mesela “Çalış!” fikri Safahat boyunca çok sık hissediliyor. Âkif, tembelliğin ve umutsuzluğun toplumlara çökerttiğini düşünüyor. Bu yüzden insanları sürekli çalışmaya ve mücadele etmeye çağırıyor. Bir anlamda şiirleri sadece anlatan değil aynı zamanda yön gösteren bir özellik taşıyor.

Safahat’ın en önemli özelliklerinden biri de gerçekçilik. Şair olayları süsleyerek anlatmıyor. Sokakta gördüğü bir manzarayı ya da bir insan hikâyesini olduğu gibi aktarıyor. Bu yüzden eser bana bazen bir belgesel gibi geliyor. Çünkü hayal ürünü değil, gerçek hayatın içinden sahneler var.

Safahat, benim için sadece bir şiir kitabı değil. Bir milletin yaşadığı acıların, umutların ve mücadelelerin yazıya dökülmüş hâli. Hem edebî açıdan çok güçlü hem de toplumsal açıdan çok değerli bir eser. Mehmet Âkif Ersoy da bu eseriyle edebiyatı sadece sanat olmaktan çıkarıp hayatın kendisi hâline getirmiş. Bu yüzden Safahat’ı okudukça sadece şiir değil aynı zamanda tarih ve insanlık da okuyormuş gibi hissediyorum.

**"Korkma!
Cehennem olsa gelen,
göğsümüzde söndürürüz
Bu yol ki Hak yoludur, dönme
bilmeyiz, yürürüz!
Düşer mi tek taşı, sandın,
harîm-i nâmûsun?
Meğerki harbe giren son
nefer şehîd olsun.
Şu karşımızdaki mahşer
kudursa, çıldırsa
Denizler ordu, bulutlar
donanma yağdırsa
Bu altımızdaki yerden bütün
yanardağlar
Taşıp da kaplasa âfâkı bir
kızıl sarsar
Değil mi cebhemizin
sînesinde îman bir
Sevinme bir, acı bir, gâye
aynı, vicdan bir.**

Kaynakça: Mehmet Akif Ersoy’un Şiir Külliyatı – Safahat
Necmettin TURİNAY
<https://islamansiklopedisi.org.tr/safahat>

Mehmet Akif Ersoy Belgeseli

DİVAN ŞİİRİNDE SOYUT ZEVK: “FUZÛLÎ VE BÂKÎ ÜZERİNDEN ESTETİK BİR İNCELEME”

Divan şiiri, Türk edebiyatı içerisinde anlamın en yoğun biçimde estetikle birleştiği geleneklerden biridir. Bu şiir anlayışında kelimeler yalnızca birer iletişim aracı değil, aynı zamanda çok katmanlı çağrışımlar üreten sanat unsurlarıdır. Şair, doğrudan söylemek yerine sezdirir; açıklamak yerine ima eder. Bu nedenle Divan şiirinin temel özelliklerinden biri, somut gerçeklikten uzaklaşarak soyut bir zevk alanı oluşturmasıdır. Okur, bu şiirde yalnızca bir metni değil, aynı zamanda bir anlam evrenini de çözmeye çalışır.

Bu soyut estetik anlayışın en güçlü temsilcilerinden biri Fuzûlî'dir. Fuzûlî'nin şiir dünyasında aşk, insanı olgunlaştıran fakat aynı zamanda yakıp kavuran bir iç deneyimdir. Onun şiirlerinde sevgiliye ulaşma arzusu sürekli ertelenir; kavuşma yerine ayrılık, huzur yerine özlem vardır. Bu durum, aşkı fiziksel bir bağ olmaktan çıkarıp ruhsal bir derinliğe dönüştürür. Fuzûlî'nin ünlü yaklaşımında aşk, bir hastalık gibi görülür fakat bu hastalık aynı zamanda insanı yücelten bir anlam taşır. “*Aşk derdiyle hoşem el çek ilacımdan tabib*” anlayışı, bu bakış açısını açıkça yansıtır. Burada şair, acıyı reddetmez; aksine onu estetik bir değere dönüştürür. Dolayısıyla Fuzûlî'de soyut zevk, insanın iç dünyasında yaşadığı derin bir ruhsal deneyim olarak şekillenir.

Fuzûlî'nin şiirlerinde sevgili, çoğu zaman gerçek bir birey olmaktan çıkar. O, ulaşılması mümkün olmayan bir ideal güzelliştir. Gül, bülbül, mum ve pervane gibi mazmunlar aracılığıyla sevgili sembolleştirilir. Bu semboller, şiiri somut gerçeklikten uzaklaştırarak anlamı daha derin ve çok katmanlı hâle getirir. Okur, bu semboller arasında gezinirken aslında kendi iç dünyasında bir yolculuğa çıkar.

Buna karşılık Bâkî, Divan şiirinde daha dışa dönük, yaşama ve estetik hazza odaklanan bir anlayışı temsil eder. Bâkî'nin şiirlerinde dünya, karamsar bir yer değil aksine güzelliklerle dolu bir sahne olarak sunulur. Bahar, gül bahçeleri, saray ihtişamı ve sevgilinin zarafeti onun şiirlerinde sıkça yer alır. Bu unsurlar, şiire canlılık ve parlaklık kazandırır. Bâkî'nin dili akıcıdır, kelimeler adeta müzik gibi akar ve okura estetik bir haz sunar.

Bâkî'nin şiirlerinde aşk, Fuzûlî'deki gibi acı ve ayrılıkla yoğrulmuş değildir. Aksine aşk, yaşamın güzelliğini artıran bir unsur olarak karşımıza çıkar. Sevgili, ulaşılmaz bir ideal olmaktan çok, estetik bir varlık olarak şiirin merkezinde yer alır. Bu nedenle

Bâkî'de soyut zevk, daha çok dış dünyanın güzelliğinin yüceltilmesi şeklinde ortaya çıkar. Şair, hayatı bir acı kaynağı olarak değil bir estetik deneyim alanı olarak görür.

Bu iki büyük şair karşılaştırıldığında, Divan şiirindeki soyut zevkin iki farklı yönü açıkça görülür. Fuzûlî, insanın iç dünyasına yönelerek aşkı bir ruhsal yanış ve acı deneyimi olarak işlerken Bâkî, dış dünyaya yönelerek güzelliği ve estetik hazzı ön plana çıkarır. Fuzûlî'nin şiirinde anlam derin, yoğun ve içe dönüktür. Bâkî'nin şiirinde ise akıcı, parlak ve dışa dönüktür. Ancak her iki yaklaşım da ortak bir noktada birleşir: Somut gerçekliği aşarak soyut bir estetik dünya kurmak.

Divan şiirinin en önemli özelliklerinden biri, okuyucuyu pasif bir dinleyici olmaktan çıkarıp aktif bir yorumlayıcıya dönüştürmesidir. Çünkü bu şiirlerde anlam açıkça verilmez, sezdirilir. Okur, her beyitte yeni bir çağrışım keşfeder ve şiiri her okuyuşta yeniden yorumlar. Bu durum, Divan şiirini zamana bağlı olmayan, sürekli yeniden üretilen bir estetik alan hâline getirir.

Divan şiiri, yalnızca tarihsel bir edebî dönem değil, aynı zamanda soyut düşüncenin sanata dönüşmüş hâlidir. Fuzûlî ve Bâkî gibi şairler aracılığıyla bu gelenek, hem insanın iç dünyasını hem de dış dünyanın estetik yönünü farklı biçimlerde ele alır. Biri acının içsel güzelliğini, diğeri yaşamın dışsal estetiğini yüceltir. Ancak her ikisi de aynı noktada birleşir: şiiri, anlamın ötesine taşıyarak bir zevk ve düşünce alanı hâline getirmek. Bu nedenle Divan şiiri, yalnızca okunacak değil, hissedilecek ve yeniden keşfedilecek bir sanat anlayışı olarak varlığını sürdürür.

Kaynakça:

Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2010.

Bâkî'nin estetik anlayışı için bkz. Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2015.
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Fuz%C3%BB1%C3%AE>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Bakisair.jpg>

BURSA AĞZI ÜZERİNE İNCELEME

Bursa ağızı, Türkçenin Marmara Bölgesi'nde yer alan ve tarihsel süreç içinde farklı kültürlerle etkileşim hâlinde gelişmiş önemli ağız gruplarından biridir. Osmanlı Devleti'nin ilk başkentlerinden biri olması ve tarih boyunca Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden, Balkanlar'dan ve Kafkasya'dan yoğun göç alması, bu bölgenin dil yapısını doğrudan etkilemiştir. Bu nedenle Bursa ağızı, hem standart Türkiye Türkçesiyle büyük ölçüde ortak özellikler taşıyan hem de yerel, tarihî ve kültürel izler barındıran zengin bir konuşma biçimi olarak ortaya çıkmıştır.

Bursa ağzının en belirgin özelliklerinden biri ses yapısında görülen değişikliklerdir. Günlük konuşmada en sık rastlanan durumlardan biri “-yor” ekinin daralmasıdır. Standart Türkçede “geliyorum”, “gidiyorum”, “bakıyorum” şeklinde kullanılan fiiller, Bursa ağzında “geliyom”, “gidiyom”, “bakıyom” biçiminde söylenir. Bu kullanım, konuşma dilinde hız ve kolaylık sağlama eğiliminin bir sonucudur. Aynı zamanda kelime içindeki bazı ünlüler düşerek daha kısa ve akıcı söyleyişler oluşur. Ses değişimlerinin yanında ünsüzlerde de dikkat çekici farklılıklar görülür. Sert ünsüzlerin yumuşaması bu ağzın tipik özelliklerindedir. “Koyun” kelimesinin “goyun”, “kahve” kelimesinin “gahve” şeklinde söylenmesi buna örnektir. Bu tür değişimler, bölgesel konuşma alışkanlıklarının bir yansımasıdır. Ayrıca bazı kelimelerde ses düşmeleri ve birleşmeleri konuşmayı daha hızlı ve doğal hâle getirir.

Bursa ağzında yapı bilgisi özellikleri de önemli bir yer tutar. Fiil çekimleri genellikle sadeleşir ve ekler kısaltılarak kullanılır. “Geliyorum”, “yapıyorum”, “oturuyorum” gibi fiiller “geliyom”, “yapıyom”, “oturuyom” şeklinde söylenir. Bu durum hem dil ekonomisi hem de günlük konuşma doğallığı açısından dikkat çekicidir. Ayrıca “-mış” eki bazı durumlarda anlatımı güçlendirmek amacıyla tekrar edilerek kullanılır; “gelmişmiş” gibi yapılar halk anlatımına özgü vurgulu söyleyişler oluşturur.

Bursa ağızı, şehirleşme ve standart Türkçenin etkisiyle zaman içinde bazı özelliklerini kaybetme eğilimindedir. Özellikle bizim kuşağımızda bu ağız özellikleri daha az görülürken kırsal bölgelerde ve yaşlı nüfusta daha belirgin şekilde korunmaktadır. Medya ve eğitim dili standart Türkçeyi yaygınlaştırırken yerel ağız özelliklerini geri plana itmektedir. Buna rağmen Bursa ağızı, günlük yaşamda varlığını sürdüren önemli bir kültürel miras niteliği taşımaktadır.

Kaynakça:

- Ergin, Muharrem. (1998). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
Korkmaz, Zeynep. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

GEÇMİŞE AÇILAN BİLGE BİR KAPI

Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biri olan Dede Korkut Hikâyeleri ile ilgili çok heyecan verici bir gelişme yaşandı. Eserin “Bursa nüshası” adı verilen yeni bir kopyası bulundu ve bu durum edebiyat dünyasında büyük bir yankı uyandırdı.

Biz lise öğrencileri için bile bu haber oldukça ilgi çekici. Çünkü Dede Korkut Hikâyeleri sadece eski bir kitap değil aslında Türklerin geçmiş yaşamını, kültürünü ve değerlerini anlatan çok önemli bir kaynak. İçinde Oğuz Türklerinin yaşam tarzı, savaşları, aile yapısı ve gelenekleriyle ilgili pek çok bilgi yer alıyor.

Peki, Bursa Nüshası Nasıl Ortaya Çıktı?

Yeni nüsha, “Muradiye Kur’an ve El Yazmaları Müzesi”nde sergilenen bir yazma eserin fark edilmesiyle ortaya çıkmış. Uzun süre sergilenmesine rağmen kimsenin dikkatini çekmemiş olması ise gerçekten şaşırtıcı.

Bu önemli keşfin duyulmasını sağlayan isimlerden biri de Prof. Dr. Ersen Ersoy. Yapılan incelemeler sonucunda bu eserin, Dede Korkut Hikâyeleri’nin daha önce bilinmeyen bir nüshası olduğu anlaşılmış.

Neden Bu Kadar Önemli?

“Bütün Türk edebiyatını terazinin bir gözüne Dede Korkut Kitabı’nı da diğer gözüne koysanız Dede Korkut ağır basar.” Fuat Köprülü’nün tanımlaması Dede Korkut Hikâyeleri’nin önemini en iyi özetleyen görüş sanırım.

Dede Korkut Hikâyeleri’nin daha önce bilinen birkaç nüshası vardı. Bu yeni bulunan Bursa nüshası ise:

- Hikâyelerin farklı bir kopyasını sunması
- Bazı anlaşılması zor bölümlere açıklık getirmesi
- Eserin daha iyi incelenmesine katkı sağlaması gibi nedenlerle oldukça önemli.

Ayrıca uzmanlara göre bu nüsha yaklaşık 16. yüzyılda yazıya geçirilmiş olabilir.

Bu keşif bize şunu gösteriyor: Geçmişe ait eserler hâlâ gün yüzüne çıkabilir ve bizi şaşırtmaya devam edebilir. Aynı zamanda kendi dilimizin ve edebiyatımızın ne kadar köklü ve zengin olduğunu anlamamıza yardımcı olur.

Ünlü edebiyat tarihçisi Fuat Köprülü'nün dediği gibi, Dede Korkut Hikâyeleri gerçekten Türk edebiyatının en değerli eserlerinden biridir.

Prof. Dr. Ersoy, yeni nüshanın bulunmasına ilişkin şu yanıtı verdi:

"21 Şubat 2022 tarihinde kitap koleksiyoneri dostumuz Mehmet Yayla'dan bir mesaj aldım. Hatırı sayılır bir yazma eser koleksiyonu bulunan ve özellikle geleneksel okçuluk ile alakalı yazmalara meraklı olan Mehmet Bey, mesajında Bursa Muradiye'de bulunan ve Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2018 yılının ocak ayında hizmete açılan Muradiye Kuran ve El Yazmaları Müzesinde Dede Korkut hikâyelerinin bir nüshasının bulunduğunu söyledikten sonra bu nüshanın malum olup olmadığını sordu. Müzede sergilenen yazmadan çektiği bir resmi de mesajına eklemişti. Yazmanın ilim âlemince meçhul bir nüsha olduğunu fark ettim. Biraz soruşturduktan sonra yazmanın Bursalı antikacı İbrahim Koca tarafından 2018 senesinin sonlarında müzeye bağışlanmış olduğunu öğrendik. 2019 yılında sergilenmeye başlanan bu kıymetli eser, Mehmet Bey tarafından bu senenin şubat ayının sonlarında fark edilinceye kadar kimsenin dikkatini çekmemişti. Her ne kadar global salgından ötürü bir dönem pek çok kurum kapalı kalmışsa da nüshanın 2019-2022 yılları arasında herkesin ziyaretine açık bir şekilde sergilendiği halde kimsenin dikkatini çekmemesinin üzücü bir durum olduğu aşikâr.

Yazmanın keşfinin sosyal medyada tarafımızdan paylaşılması sonrasında dil ve edebiyat alanında çalışan ya da bu alanlara ilgi duyan pek çok kişi teveccüh gösterdi. Eserin ilim âleminin istifadesine sunmak

maksadıyla bu tıpkıbasım gerçekleştirildi. Bundan sonraki çalışmalarda muhtelif araştırmacılar tarafından metnin Latin harflerine aktarılacağı ve metinle ilgili diğer nüshalarla karşılaştırmalı çalışmaların yapılacağı muhakkak. Bu tıpkı basımın neşrinde Bursa Büyükşehir Belediyesi Kültür Dairesi çalışanlarının gayret ve himmetlerini anmak da lüzumlu bir vazife."

Bursa nüshasının bulunması, sadece bilim dünyası için değil biz öğrenciler için de önemli bir gelişme. Çünkü bu tür keşifler sayesinde geçmişimizi daha iyi öğrenebilir, kültürümüzle daha güçlü bir bağ kurabiliriz.

Bursa nüshasının içeriği nasıl, içinde kaç boy bulunuyor?

Dede Korkut Hikâyeleri'nin Bursa nüshasında Dresden varyantındaki gibi on iki boy bulunduğu ve Bursa nüshasında mukaddime bölümünün bir kısmının eksik olduğu bilgisini veren Ersen Ersoy, nüshanın içeriği hakkında şu detayları paylaştı:

"Özellikle ilk kısımlarda sayfalar birbirine karışmış. Bursa yazmasındaki bütün boylar Dresden nüshasındaki sırayı takip ediyor. Hikâyelerin başlıkları ve soylamaları haber veren ifadeler tıpkı Dresden nüshasında olduğu gibi kırmızı mürekkep ile yazılmış. Soylama cümlelerinin sonuna kırmızı mürekkeple nokta konmuş."

Dede Korkut Hikayeleri

[Fotoğraf: Ersen Ersoy]

"Bursa ve Dresden nüshalarının benzerlikleri çok fazla olsa da bunlar birebir aynı değil. Muhtemelen her iki nüsha da aynı koldan geliyor. Buna bir örnek vermek gerekirse bazı naşirlerce çaya baksa diye okunan ve anlamlandırma güçlüğü yaşanan ibare Bursa nüshasında açıkça çapa baksa şeklinde yazılmış olup atını seyirtip baksa şeklinde anlamlandırılarak çözüme kavuşmuş olacak."

[Fotoğraf: Ersen Ersoy]

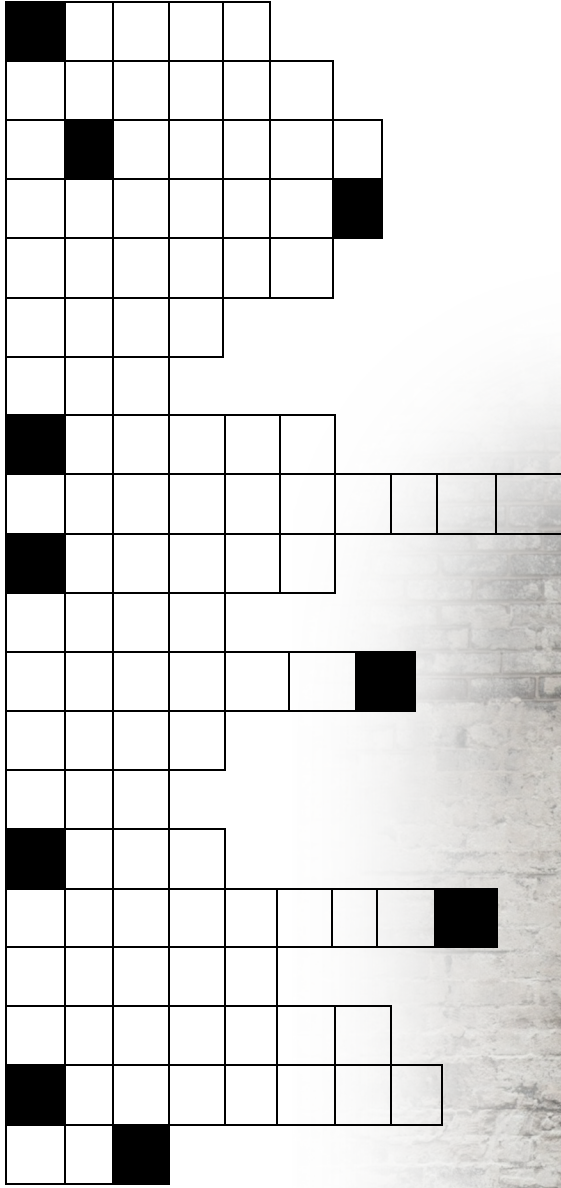

Kaynakça:

https://www.bursamuze.com/upload/dosyalar/dede-korkut-kitab_a02022b33a98996e20092023174109000000.pdf

DEDE KORKUT'TA KELİME AVI

SOLDAN SAĞA

1. Dede Korkut Hikâyeleri'nde anlatılan Türk boyu
2. Hikâyelerde geçen kahramanlıkların türü, anlatı
3. Dede Korkut'un kullandığı saz
4. Türklerin göçebe yaşadığı yazlık alan
5. Kışın yaşanılan yerleşim alanı
6. Boğaç Han'ın hikâyesinde yer alan hayvan
7. Hikâyelerdeki destansı kahramanlara verilen ad
8. Salur Kazan'ın mensup olduğu boy

9. Dede Korkut Hikâyeleri'nin anlatıcısı
10. Hikâyelerdeki savaşçı, erkek tipi
11. Türk yasalarına verilen ad
12. Eseri oluşturan metin türü
13. Deli Dumrul'un hikâyesindeki ana tema
14. Oğuz Türklerinin liderlerine verilen ad
15. Hikâyelerdeki çadır kültürünün adı
16. Boğaç Han'ın babası
17. Uruz'un babası olan kahraman
18. Dede Korkut Hikâyeleri'nin yazıldığı dönem
19. Hikâyelerde kullanılan şiirsel anlatım
20. Türk halk hikâyelerinde geçen hayvan

CEVAP ANAHTARI

1. Oğuz
2. Destan
3. Kopuz
4. Yaylak
5. Kışlak
6. Boğa
7. Alp
8. Kazan
9. Dede Korkut
10. Yiğit
11. Töre
12. Hikâye
13. Ölüm
14. Bey
15. Oba
16. Dürse Han
17. Salur
18. Ortacağ
19. Soylama
20. At

Dede Korkut

Aslı Sevindik